

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Öğrenme Ateşi

J. KRISHNAMURTI

ganj

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

Öğrenme Ateşi

J. Krishnamurti

Özgün Adı: A Flame of Learning

Editör: Gökçe Çiçek

Kapak Tasarım: Şükrü Karakoç

İç Tasarım: Şükrü Karakoç

1. Baskı Eylül 2017, İstanbul

ISBN: 978-605-5006-66-2

Sertifika No: 12222

Türkçe Çeviri © Emre Boyacıoğlu, 2017

Telif Hakkı © Ganj, 2017

Copyright © Krishnamurti Foundation Trust, Ltd., 2006

Krishnamurti Foundation Trust, Ltd.

Backwood Park, Bramdean, Hampshire, SO24 0LQ, İNGİLTERE

Email: info@kfoundation.org

Web: www.kfoundation.org

Bu eserin tüm hakları AnatoliaLit Telif Hakları Ajansı aracılığıyla satın alınmıştır.
Yayıncının izni olmaksızın alıntı yapılamaz.

GANJ Yayıncılık Eğitim ve Danışmanlık Hiz. Tic. Ltd. Şti.

Neşe Sk.1907 Apt. No:31 34710 | Moda - Kadıköy - İstanbul

Tel: (0216) 348 36 97 - Faks: (0216) 449 98 34

kitap@ganj.com.tr - www.ganj.com.tr

Kapak, İç Baskı: Deniz Ofset Matbaacılık

Gümüşsuyu Cad. Topkapı Center, Odin İş Merkezi No: 403/2 Topkapı-İstanbul

Tel: (0212) 613 30 06 - Faks: (0212) 613 51 97

Sertifika No: 29652
Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

J. KRISHNAMURTI
ÖĞRENME ATEŞİ
KRISHNAMURTI ÖĞRETMENLERLE

Çeviri: Emre Boyacıoğlu

İÇİNDEKİLER

<i>Bölüm Bir</i>	7
Krishnamurti'nin öğretilerini öğrencilere, kendi konuları aracılığıyla aktarabilmek mümkün müdür? Özgürlüğün ve otoritenin anlamını. Yeni bir öğretmenle tanışmayı. Öğrencilerle doğru ilişkiyi. Güdülerin ve öz-çıkarın olmamasını.	
<i>Bölüm İki</i>	48
Otoritesiz düzen. Tekrar etme ve öğrenme. Alışkanlık oluşturma mekanizması. Dikkatlilik. Birlikte bir öğrenme alevi yaratmak.	
<i>Bölüm Üç</i>	80
Bir öğrenci ayrıldığı zaman dönüşecek midir? Kendimin dünya olduğumun farkına varmak. Bir şeyin kökenine inmek ve ondan özgürleşmek. Birlikte öğrenmek. Korku ve şiddet. Çarpıtmadan gözlemek. Zekâyı ve düzeni uyandırmak.	
<i>Bölüm Dört</i>	122
Algı ve anında eylem. Düşünce kendi başına değişebilir mi? Kıskaçlık. Güvensizlik. Öğrenciyle konuşmak. Psikolojik tehlikeleri görmek.	
<i>Bölüm Beş</i>	167
Gözlemin berraklığı. Bağlanma. Kendime bakmak. Haz. Derinden araştırmak. İletişim halinde olmak. Korku. Mekanik dünya/düşünce/imge süreci. Kendi içimi araştırma.	
<i>Bölüm Altı</i>	222
Bir alışkanlığı görmek ve ondan vazgeçmek mümkün mü? Radikal psikolojik değişim. Tutkulu bir endişe. Fikirler değil eylem. Sevgi.	

BÖLÜM BİR

Krishnamurti: Buna nasıl başlayacağımı pek bilmiyorum. Hindistan'da birçok okul var, burada bir tane ve bir tane de Ojai, Kaliforniya'da var. Bu okulların amacı, bir kısmını duymuş veya okumuş olduğunuz bu öğretileri [Krishnamurti'nin öğretilerini] kendi akademik konuları üzerinden öğrencilere açıklamaktır. Bütün bu yerlerde, bu okulların bunu gerçekleştirmesi operasyonunun tamamıyla yeterince ilgilenen bir grup öğretmenimiz bulunmaktadır.

Yıllardan beri bütün bu okulların yasal, ulusal açıdan ayrı olmalarına rağmen tek bir birim şeklinde hareket etmelerini sağlamaya çalışıyoruz. Dünyanın başka bir yerinde bulunmayan bir duyguyu meydana çıkarmaya çalışıyoruz, hepimiz aynı şey için uğraşıyoruz. Bu öğretileri kendi konuları üzerinden öğrencilere ne şekilde aktarılacağını veya tercüme edileceğini bulmanın mümkün olup olmadığını göreceğiz.

Ne dersiniz? Burada Hindistan'da ve Kaliforniya'da tüm bu okullarda aynı tür öğretiye, aynı tür eğitime sahip olsaydık muhteşem bir şey olurdu. Herhangi bir şey aktarabiliyor muyum?

Öğretmen: Aynı amaçtan daha fazla bir şeyi mi kastediyorsunuz?

K: Evet. Sıradan, basit şeyleri öğretmek her öğrencinin içinden geçmek zorunda olduğu konularla bizim içine girmemiz şart olmayan ama istersek girebileceğimiz çeşitli sebeplerden dolayı şarttır. Diyelim ki ben bu okullardan birinde bir tarih öğretmeniyim. Tarihi öğretirken öğretileri öğrencilere aktarmak isterdim.

Ö: Buradaki öğretmenler arasında bile öğretilerin gerçekte ne olduğu konusunda bir uzlaşmanın olmadığını sanıyorum. “Uzlaşma yok” dememeliyim; öğretilerin ne olduğuna dair bir anlaşmazlığını olduğunu ve elbette öğretilerin her birimizdeki kişisel imgelerden filtre edildiğini söyledim.

K: Bakın, bunu burada yapabilir miyiz? Hepimiz bu öğretilerin önemli olduğunu düşünürsek, bu okullardan ayrılan başka herkes gibi olmayan farklı bir insan türüne sahip olmamız için onları öğrenciye nasıl aktarmalıyız? Züppe olmuyorum veya süper-elit olmaya çalışmıyorum ama tüm bu okulların amacının bu olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, bunu nasıl yapacağız? Buradaki öğretmenler olarak, personel olarak, bunu ortaya çıkarmak için ne şekilde birlikte çalışacağız?

Ö: Hepimiz öğretilerin ne olduğu konusunda netse, herhangi bir plan olmadan ortaya çıkmaya mahkûmdur. İçinizde olan şey konulara olan yaklaşımınızda dışarıya çıkacaktır.

K: Ama Bay J. ne hakkında konuştuğumuzun, bu öğretiler-

rin ne olduğunun açık ve net olmadığını söylüyor.

Ö: Oldukça açık ama onun hakkında bir görüş birliği yok. Birinin kendi başına çok kesin olduğu düşünülebilir.

K: Pekâlâ bayım, bir şeyi, örneğin özgürlüğü ele alalım. Bu kelimenin anlamı, tabiatı nedir? Bütün bu hakkında konuştuğumuz kelimelerin: sorumluluk, otoritesizlik, kişinin kendi içini araştırma kapasitesi hissi ve böylece dünyayı araştırma hissi ve benzeri kelimelerin anlamlarını ve önemlerini öğrenciye kişisel olmayan bir şekilde nasıl aktaracağız? İlk şeyi, özgürlüğü ele alacak alırsak bunu, öğretmekte olduğumuz konularda öğrenciye nasıl aktaracağız?

Ö: İnsanların kendi sorumluluk, fizik, kimya, mutfak, ofis, bahçe alanları vardır ve bir kişinin mekanik çizimde veya matematikte ne yaptığını çoğu zaman gerçekten bilmem.

K: Bunun hakkında birlikte konuşabilir miyiz?

Ö: Ama aslında bunu yapmayız. Demek istiyorum ki bunu hiç yapmadık ve bu yüzden başka bir öğretmenin veya kişinin ne yaptığı hiç birimiz için net ve kesin değıl.

K: Şimdi her birimizin ne yaptığını, her birimizin öğrenciye ne aktardığını ve karşılıklı değışimi göremezsek onu iyileştirebilir miyiz?

Ö: Bayın, bunun hemen sınıfta olması gerekmez ama sınıfın dışında da olması gerekmez.

K: Bütün gün boyunca. Bunu nasıl yapacaksınız? Bay J'nin de belirttiğı gibi, her birimiz bunu kendi tarzımızda ya-

pabiliriz ama ne yaptığımızı birbirimize söylemiyoruz ve birlikte çalışmak için birbirimize yardımcı olmuyoruz ve birbirimizi düzeltmiyoruz. Bu mümkün mü?

Ö: Tek bir problem var gibi görünüyor. Birinin özgürlük hakkında gerçekten entelektüel olmayan, sözel olmayan bir anlayışı varsa o zaman problem yok, o kişinin hareketleri doğru olacaktır; ama anlayışı sadece sözelse o zaman yeterli olmayacaktır.

K: Hayır, bu yeterince derine inmez. Bunu nasıl yapacağız? Benim tarih öğrettiğimi var sayalım. Belki de öğretileri kendime göre yorumluyor ve bunu tarih öğretim aracılığıyla ifade ediyor olabilirim. Ama bunu sizinle tartışacak olursam beni düzeltirsiniz ve bana şöyle dersiniz, 'Yanlış yapıyorsun ihtiyar, değiştir şunu'. Ve böylece hepimiz birbirimizi düzeltirdik ve böylece bunu birlikte inşa ediyor olurduk.

Ö: Krishnaji, bunu spesifik olarak konuyla ilgili olarak mı yoksa her günkü sıradan ilişkiler içinde mi yapmayı kastediyorsun?

K: İkisini de, her ikisini de.

Ö: Günlük ilişkilerimizi kapsamlı bir şekilde tartıştık ama bana onlara fizik veya coğrafya öğretmek zorunda olduğunuzda sınıfta onların içinde yaşayan bilinmeyen bir alan var gibi geliyor bana.

K: Varmaya çalıştığım şey de bu.

Ö: İlişkide ne yaptığımızı tartıştık. Belki de toplam etkiyi anlamıyoruz ama bu konuda daha spesifik olabilir miyiz? Çünkü sadece bu odadaki kişiler değil ama aynı zamanda

diğer öğretmenler ve diyelim ki bütün dünyadaki öğretmenler mektuplarda sürekli olarak size bu soruları soruyor.

K: Evet biliyorum. Bu yüzden bunu birlikte nasıl yapacağımızı soruyorum. Ne yapacağımızı sormuyorum. Haydi bu konuda birbirimize yardım edelim.

Ö: Birbirimizin derslerine girebiliriz.

K: Bilmiyorum. Bir yolunu bulalım.

Ö: Buluşabiliriz ve sınıflarımızda gerçekten neler yaptığımızı tartışabiliriz, birbirimizden de bir şeyler öğrenebiliriz.

K: Bunu yapabilir miyiz?

Ö: Şu anda onu yapıyoruz.

K: Şimdi yapmak istediğim şey bu. Şimdi yapabilir miyiz?

Ö: Sınıfta başarmak istediğimiz şeyin öğrenciye beynini alışık olduğundan başka bir şekilde kullanarak bilginin sadece alıcısı olmamasını, yaratıcı olduğunu düşündüğü şeyi hissetmesini sağlamak olduğunu mu söylüyoruz? Bu okullarda olağan matematik, biyoloji ve benzeri öğretilerde yaklaşımımızın, öğrencinin beyninin değişik bir çalışma şekline maruz kalacak şekilde olması gerektiğini mi ima ediyorsunuz?

K: Bunu ben yapamazdım ama siz en yetkin şekilde yapabildiniz. Ve onun hakkında hepimizle konuşarak, tıpkı şu anda yaptığımız gibi, bizim kendi öğrenmemizi hızlandırmamıza yardımcı olabilirsiniz.

Ö: Sadece bilgiye ilerlememi verimli bir şekilde hızlandırmak istemem.

Ö: Öğretimizin yetkinliği hakkında endişelenmeden hemen şimdi, hepimiz tek tek sınıflarımızda neler yaptığımızı söyleyebiliriz.

K: Bunu birlikte ne şekilde tartışmalıyız?

Ö: Söylemeyi düşünebileceğim en iyi şey, bunu sınıfımda yapmaya çalıştığım, ama belki de doğru bir şekilde yapmıyorumdur.

Ö: Fen ve matematik gibi konularla tarih ve İngiliz edebiyatı gibi şeyler arasında bir fark vardır. Tarih ve İngiliz edebiyatı ve bir dereceye kadar coğrafya insan davranışlarıyla ilgileniyorlar, dolayısıyla doğrudan yaklaşım bir şekilde daha kolay.

K: Evet bayım, insan davranışını ele alalım. Şimdi ben, sınıfta veya sınıf dışında, bunu onlara nasıl aktaracağım?

Ö: Önünüzde duran ve birer insan olup belirli bir şekilde davranan öğrencilerle başlayın ve oradan bir yerlere varırsınız.

K: Bunun sonunda, onların hayatlarının geri kalanı boyunca süper-mükemmellikle davranmalarını isterim.

Ö: Tarihte aptalca davranışların tahribata sebep olduğunu göstermek çok kolay. Tarihteki bu dersler çok net.

K: Bayım, teorik olarak tartışmayalım. Ne yapacağız? Ben, biz, bunu nasıl yapacağız? Ben bu okullardan birin-

de öğretmensem davranışın ne olduğunu öğrenciye, gün boyunca kendi konum üzerinden nasıl aktaracağım? Neyden bahsettiğimi anlıyor musunuz? Lütfen bunun hakkında bir daha konuşalım.

Ö: Bence ilk adım kesinlikle, sınıfınızı yapılandırma şekliniz. Sınıfta bir otorite şeklinde hareket ediyorsanız ve öğrenciye daha düşük düzeyde bir varlık muamelesi yapıyorsanız...

K: Tamam bitti.

Ö: ‘Yapı’ kelimesini kullanırsanız her şeyi baştan bitirmiş olursunuz.

Ö: Siz hangi kelimeyi kullanırdınız?

K: Ben bunun gibi bir kelimeyi hiç kullanmazdım ama ‘ona yaklaşım’ veya ‘ona karşı tutum’ ya da benzeri bir kelime kullanırdım. Çünkü yapı, önceden yaptığınız ve bağlı kalmaya çalıştığınız bir plandır; eğitimde herhangi bir yapı istemem.

Ö: Tamam, öğrenciyle olan ilişki için daha iyi bir kelime olabilir.

K: Evet, öğrenciyle olan ilişki. Diyorsunuz ki, bir öğretmen olarak başlarsam ve temele kendimi koyar ve onları da altıma koyarsam o zaman iş biter. O halde söylediğiniz ilk şey şu: eğitimci ile eğitilen arasındaki ilişki otoriterliğe dayalı olmamalıdır.

Şimdi, o duygunun gerçek sorumluluğunu öğrenciye nasıl aktarırsınız? Bunu gün boyunca ve sınıfta nasıl aktarırsınız?

Ö: Bir şeyleri sunma şeklimiz tamamen tutumlarımız ve konuşma şeklimizden ibaret değil mi?

K: Ama sizde ondan var mı?

Ö: Öğretmenin bildiği şey hakkında belli bir otoritesi vardır...

K: Evet siz öğretmensiniz; öğrenciyi benden daha iyi tanıyorsunuz. Ama bir insanoğlu olarak benden çok daha iyi olduğunuz anlamına gelecek şekilde otorite sergiliyorsanız veya temele kendinizi koyarsanız ilişkimizi kaybederiz. Öyle değil mi? Yani bu durumda ne yapacaksınız; bana nasıl bir şeyleri aktarabileceksiniz? Koşullu bir şekilde okula gelirim, otoriteyi kabul ederim ve otoriteden korkarım. Ama otorite olmadığını söylerseniz, istediğim şeyi yapabileceğimi söyleyerek tepki veririm. Şöyle diyebilirim, 'Senden bir şey öğrenmeyeceğim, sen aptalın tekisin'. O zaman onunla nasıl buluşacağız?

Ö: Hiçbir anlamda psikolojik veya kişisel bir otorite olmayan, basitçe konuyu bilme otoritesi ile şey arasındaki farkı öğrenciye aktarabiliriz...

K: Evet, hepimiz aynı şeyleri söyleyip duruyoruz. Şimdi, nasıl – lütfen?

Ö: Her yıl yeni öğrencilerle yaptığım şey, onlarla tam olarak bu konuda konuşmak – öğretilerle anladığım şey ve geçmişte anlamış olduğum şeyler hakkında konuşmak.

K: Bayım buraya bakın. Ben bu okullara gidiyorum. Öğrencilerle, öğretmenlerle tüm bunlar hakkında ayrı ayrı, bireysel olarak konuşmam gerekiyor ve hiçbir şey olmu-

yor. İzliyor musunuz? Hiçbir şey. Hiçbir şeyin olmamasını önlemek için bir şeyler yapmanız gerektiğini söylüyorum.

Ö: Tamam. Öğretilerin ilişkiden köken aldığını anladım.

K: Evet. İlişkiyi nasıl kurarsınız? Bir şeye bağlı kalalım. Mutlak olarak koşullanmış bir öğrencinin ilişkisi olmaz. Ebeveynlerinden korkar, her şeyden korkar ve böylece koşullanmıştır. Ve siz onunla ilişki hakkında konuşursunuz. Anlamaz bile.

Ö: Ben o kelimeyi kullanmazdım.

K: Hayır, anlamaz bile. Bunu ona nasıl aktaracaksınız ve bu şekilde yaşaması için onun içinde bunu nasıl kuracaksınız?

Ö: Krishnaji, eğitim verdiğim her grupta, her sınıfta büyük bir karışım, büyük çeşitlilik var. Bazıları, sizin de dediğiniz gibi son derece koşullanmış, ne hakkında konuştuğunuzu bile bilmiyorlar, ilgilenmiyorlar. Ama aynı zamanda bir şeyler bulup keşfetmeye gerçekten ilgi duyan başka bir tip daha var ve bu ikisi arasında da çeşitli tipler var. Yani başlanması gereken bir nokta var ve şunu açıkça ifade ediyorum ki ben bir polis olmakla, özel biri olmakla ilgilenmiyorum ve hepimiz eşit öneme sahibiz ve hepimiz bir arada olmalıyız. Onların bazıları çok hızlı yanıt veriyor ve bazıları hiç vermiyor. Ama o halde sadece ben yokum, bir kişi kitlesi var.

K: Benim de söylediğim bu. Toplumsal bir şey var. Bu duyguyu öğrenciye yerleştirmek için ne şekilde birlikte hareket ederiz, veya nasıl öğretebiliriz, ya da her ne yapıyorsak onu nasıl birlikte yapabiliriz?

Ö: ‘Nasıl’ derken...

K: Nasılı kastetmiyorum. Lütfen, ‘Nasıl’ dediğim zaman bir yöntemi, bir sistemi veya bir yapıyı kastetmiyorum.

Ö: Yine de bir şeyler olurken onlarla karşılaşmalıyım. Ama bunu nasıl yaptığınızı veya neyin olduğunu bana soracak olursanız bunu kelimelere dökmeyi çok zor buluyorum.

Ö: Ama biz bunu yapıyoruz. Bir araya geldik, ‘Bakın, bu gerekli’ diyoruz.

K: Bir dakika bekleyin. Zaman geçsin.

Ö: Krishnaji, sınıfa geldik ve kendimizi bizden önde giden her şeyle koşullandırdık. Konunun ne olduğu hakkında bile fikirlerimiz var ve buna daha derinden bakacak olursak matematiğin veya fiziğin ne olduğu çok net ve belli değil. Aslında, öğrencinin konunun ne olduğunu düşündüğünü görmek önemli gibi; düşündüğümüz şeyde hatalı olabiliriz. Sonunda, konunun bütün tarihçesinin içinden geçebiliriz.

Ö: Krishnaji’nin belirttiği hususu kaçırıyor muyuz? Sanırım konunun içinde olma noktasına geldik. Krishnaji’nin başka bir şeyi araştırıp araştırmadığını bilmiyorum.

K: Neyi aktarmaya çalışıyorum – bana söyler misiniz?

Ö: Sanırım özellikle, öğretileri sınıfta nasıl ortaya çıkaracağımızı, konunun kendisinin önemli olduğunu ama asıl önemli olanın konu olmadığını aktarmaya çalışıyorsunuz.

K: O bir vasıta. Bakın, diyelim ki konuşmak istiyorum; benim için en büyük öneme sahip olan bir şeyle çok ilgileni-

yorum. Şimdi, öğrenciye bunun bütün davranış, sorumluluk, ilişki sonuçlarıyla hepsinin onunla ilgili olduğunu öğretmek isterdim. Bunu öğrenciye aktarmak isterdim ve benim onu yaşamaya çalıştığım gibi öğrencinin de onu yaşamasını ve böylelikle her ikimizin onu birbirimizle tartışabilecek şekil'de ve birbirimizi anlayacak şekilde eşit düzeyde olmamızı isterdim. Bunun nasıl yapılacağını bilmek isterdim, bir yöntem anlamında nasıl olduğunu değil, nasıl yapılacağını bilmek isterdim.

Ö: Şu anda açıkladığınız şey nereden başladığınız, birisiyle nerede tanıştığınız gibi görünüyor.

K: Şu anda onu yapıyorum, sizinle birlikte yapıyorum.

Ö: Onlarla konuşabilir misiniz?

K: Bir öğretmen, bir eğitimci olarak buna çok ilgi duyuyorum ve bu bana çok büyük öneme sahip müthiş bir duygu veriyor ama bunu onlara nasıl aktaracağımı bilmiyorum. Anlıyor musunuz? Ne yapmam gerektiğini bana söyleyin. Bu bizim problemimiz. Bunu hepinizin önüne koyuyorum. Yani lütfen bana söyleyin, sınıfımda ve sınıf dışında bununla ilgili yoğun duyguyu içindeki her şeyiyle birlikte nasıl aktaracağımı görmeme yardım edin. Sadece özgürlüğü değil, sadece bir ağaca tırmanmayı değil, onu kastetmiyorum.

Özgürlük otorite olmaması anlamına gelmez; disiplin, gerçek bir ilişki anlamına gelir. Bununla ilgili olan her şeyi öğrenciye nasıl öğreteceğimi bana söyleyin. Onunla bir yürüyüşe çıktığımda veya konuyu ona öğretirken ona nasıl öğreteceğim? Ben bununla ilgileniyorum ve bir konuyu öğretirken bunu ona aktarmak isterim.

Ö: Evde benimle etraflı bir şekilde hissetmeli.

K: Bilmiyorum bayım. Onu nasıl yapacağımı bilmiyorum; bana söyleyin nasıl yapacağımı.

Ö: Tamam, bir veya iki şekilde yapılabilir; üstü kapalı bir şekilde veya sözel olarak yapılabilir; her şeyden önce ne yapacağınızı açıklayın.

K: Bana anlatmıyorsunuz, bana öğretmiyorsunuz. Ben sizden öğrenmek istiyorum.

Ö: Her şeyden önce, özgürlüğün ne olmadığını öğrenebilirsiniz.

K: Söyleyin bana. Buraya yeni bir öğretmen olarak geldim. Yıllar boyunca K denen bu adam hakkında bir şeyler duydunuz ve ben, bu özgürlük fikriyle içinde yer alan her şeyiyle birlikte gerçekten ilgileniyorum. Ve bunu, sadece sınıfta olduğu zaman değil ama aynı zamanda sınıf dışındayken de öğrenciye aktarmak istiyorum. Bunun nasıl yapılacağını bana gösterin.

(duraksama)

Bununla ilgili bir kitabınız var mı? Lütfen dinleyin. Size ne yapacağınızı söyleyen bir kitabınız var mı? Bir kitap derleyeceğiz. Ben bunu, 'Oturalım ve adım adım bu şeyin içinden geçelim', diyen biriyle birlikte yapmak istiyorum.

Ö: ...Nasıl yapılacağına dair bir kitap yazmak istiyorsunuz.

K: Evet.

Ö: Bir kitap yazabilirsiniz.

K: Evet yazabilirim. Onunla ilgili bir kitabı birlikte yazacağız.

Ö: Öğretmekle hakkında, şey hakkında değil...

K: Sınıfta ve sınıf dışında konu aracılığıyla öğrenciye nasıl öğreteceğimiz ve öğretmenin ve aynı zamanda öğrencinin bunu nasıl yapacağı hakkında.

Ö: ‘Sınıfta’ derken hepinizin sınıfta oturduğunu, saatin 11 olduğunu, matematik çalışma zamanı olduğunu ve bu şeyler hakkında konuştuğunuzu mu kastediyorsunuz? Yoksa matematik çalışarak bunu ortaya çıkartacağınızı mı söylüyorsunuz?

K: Her ikisini de. Derse başlamadan önce onlarla konuşurum. Bunu nasıl yapacağımı bulmak isterim ve böylece konuya başlamadan önce onlarla özgürlük hakkında beş dakika, on dakika konuşurum. Ve sonra konuya girerim ve, ‘Bakın, bunu öğretmekte neyin yer aldığı ve bu özgürlük fikrinin konu aracılığıyla nasıl öğretileceği üzerinde çalışalım’ derim. Bunu yapmak sizin içinizi titretmiyor mu? Hadi ama!

Ö: Bunun küçük bir parçası olarak öğrenciler öğrencilerin matematikle ilgili genellikle büyük bir saplantısı vardır. Ona saldırmazlar, ya da onu sevmeleri gerektiğini hissediler ama sevmezler. Matematik, özgürlüğün başlangıcı olan düzene dayalı bir konudur. Ve matematik hakkında her zaman hissettikleri bu belirli kara bulutu dağıtmanın ne kadar iyi bir şey olduğunu oldukça sık bir şekilde anlarlar.

K: Evet, anlıyorum. Oğlanların matematikten nefret ettiklerini bilerek matematik hakkında konuşmaya başlamadan önce şöyle derdim: ‘Bakın, onu unutalım ve bu korkunun üstesinden gelip gelemeyeceğinizi görelim’. *Korku*, matematiği unutun. Bu yüzden, matematikten korkan oğlanla yapılması gereken şeyle mücadele ederdim. Doğru mu? Şöyle derdim: ‘Ondan kurtulmalısın’. Ondan kurtulması gerektiğine dair bir hissim var; aksi taktirde hayat sıkıcı, korkutucu bir şey haline gelir. Bu yüzden şöyle derdim: ‘Tamam, matematik korkusundan kurtulmana yardım edeceğim’. Nasıl? Bana söyleyin. Bunu tartışalım.

Ö: Onun hakkında neler hissettiklerini ifade ettiririm ve sonra belki de bunun nerden geldiği meselesine biraz girerim.

K: Evet, devam edin, bana öğretin, birlikte bir kitap yazmama yardım edin. Onun sevgisi için; neyden bahsettiğimi anlıyor musunuz bayım?

Ö: Neyden bahsettiğinizi anlıyorum.

K: Bunu yapabilir miyiz?

Ö: Biraz şüpheliyim.

K: Şüphemiz nedir? Onu dışarı çıkartın.

Ö: Fiziği bir dereceye kadar biliyorum. Yani, her gün sınıfa gidip fiziğin mekanik kısmıyla uğraşma konusunda bir sorunum yok.

K: Evet.

Ö: İnsanların üniversiteye gitmeleri için fizik öğretmek istersem Devlet bana oldukça iyi bildiğim müthiş bir malzeme listesi verir. Onun içine dalabilirim ve onları tartışabiliriz. Bu bir anlamda çok sıkı ve serttir. Buradaki öğretmenlerin hiçbiri bunun herhangi bir parçasıyla sorun yaşamıyor. Ama o zaman soru şu: Özgürlük konusunda veya belki de otorite konusunda bir şeyler yapabileceğimiz küçük bir alan gördüğümüzde ve şey yapmak istediğimizde...

K: Evet.

Ö: Benim, bunun şey olup olmayacağı konusunda şüphelerim var...

K: Böylece bir kitap yazmama yardımcı oldunuz. Böylelikle bunu nasıl yapacağımı bana gösteriyorsunuz ve bu konuda bir şüphe, bir belirsizlik var ve biz bunu inceliyoruz. Bunu inceleyelim. Dikkat ediyor musunuz?

Ö: Bayım, nasıl zeki olunacağı ile ilgili bir kitap yazabilir misiniz?

K: Olmaya, yapmaya çalıştığımız şey budur. Tüm sayfalarında insanoğlunun nasıl aptalca davrandığını anlatan ‘Aptallığın Tarihi’ adlı bir kitap olduğunu düşünüyorum. Biz de şimdi sınıfta ve sınıf dışında nasıl zeki olunacağına dair bir kitap yazmaya çalışıyoruz.

Ö: Çoğumuz iki veya üç yıldan beri Brockwood’da bulunuyoruz. Kitaplarınızı ve öğretilerinizi daha da uzun zamandan beri okuyoruz. Hiçbirimizin kelimeleri anlamakta bir sorunu olduğunu düşünmüyorum, hiçbirimizin.

K: Evet anlıyorum. Hepiniz oldukça zekisiniz.

Ö: Hepimizde ondan bir parça var, öyle ki hepiniz sınıfta özgürlüğü öğretmenin öğrenciye bu kelimeleri bizim yaptığımız gibi tekrar ettirmek olduğunu kastediyorsanız o zaman bir sorun yok.

K: Elbette hayır. Aptallık bu!

Ö: Sanırım hepimiz bir grup olarak özgürlük hakkında söylenen şeyleri *bilmekle* özgürlüğe *sahip olmak*, özgür *olmak* arasında bir fark olduğunu anlamakta tereddüt ediyoruz.

K: Evet anlıyorum. Şimdi buradan ilerleyin.

Ö: Tamam bu şüphemiz var. En azından benim böyle bir şüphem olduğunu söyleyebilirim.

K: Ne şüphesi?

Ö: ‘Derse başlarken özgürlük hakkında beş dakika konuş’ diyorsanız, özgürlük hakkında ben ne biliyorum?

K: Allah aşkına bunu öğrenin. Konuşarak öğrenirsiniz – kendinizden olduğu kadar öğrenciden de.

Soruyu biraz daha farklı bir şekilde ortaya koyabilir miyim? Öğretici, öğrencinin ve aynı zamanda başkalarının da yardımıyla özgürlüğün ne olduğunu öğrenmek istiyor mu; sınıfta ve sınıfın dışında öğrenmek istiyor mu?

Ö: Sanırım bu yüzden buradayız.

K: Bunu yapalım. Bunu öğrenmek istiyor musunuz? Öğ-

renciyle bunun hakkında konuşurken onun hakkında bir şeyler öğreniyorum; böylece benim hayatımı etkiliyor. Öyle değil mi? Dolayısıyla, buraya yeni bir öğretmen olarak geliyorum ve onun hakkında bir şeyler öğrenmek istiyorum. Lütfen bana söyleyin, bana yardımcı olun.

Ö: Bu farazi (kuramsal) bir şey mi?

K: Hayır, hayır. Hiç farazi değil, gerçek. Bir öğretmen olarak onu öğrenmek istiyorum. Tanrı aşkına bana yardım edin. Birkaç sayfa okuduğum ve [K] denen adamı dinlediğim ve ne söylediğini bildiğim zaman onun daha fazla içine girmek isterim; o içimi doldurur, bana benimle ilgili değil o şeyin kendisi hakkında muazzam bir önem duygusu verir. Bu yüzden bana yardım edin! Ama siz sessiz kalıyorsunuz!

Ö: Çünkü onun hakkında nasıl konuşulacağını bilmiyorum, Krishnaji!

K: Bir yolunu bulun. Öğrenin. Çünkü onu öğrenciye aktaracaksınız.

Ö: Ama bunu öğrenciye söylemek konusunda içim rahat değil.

K: Bakın, yeni bir öğretmen olarak buraya ilk kez geliyorum. Diyorum ki, 'O [K] özgürlükten nasıl şeytanca bir şeyi kastediyor? Bana yardım edim. Yeni bir öğretmen olarak bunu öğrenciye aktarmak istiyorum. Bunu nasıl yapacağımı bana gösterin.'

Ö: Size gelirdim.

K: Şimdi bunu yapıyoruz, şimdi bunu yapıyoruz.

Ö: Neyse, sizin isminizi taşıyan bir okulun personeli olarak size geliyorum ve bana öğretmenizi istiyorum.

K: Ben bu konuda istekliyim. Masaları bana çevirmeyin. Bu pek hoş değil. Hayır, hayır, dediğim gibi buraya yeni geldim ve sizler üç dört yıldır buradasınız ve bunun hakkında benden daha çok şey biliyorsunuz. Yeni bir öğretmen olarak buraya geliyorum ve size, 'Bununla çok derin bir şekilde ilgileniyorum. Hayatınızda sizin için ne anlama geldiğini, size ne ifade ettiğini, sınıfta ve sınıfın dışında bunun öğrenciye nasıl aktarılacağını bana söylemenizi istiyorum. Bana bunu söyleyin. Bana öğretin. Öğrenmek istiyorum. Siz beş yıldır bununla ilgilisiniz ve ben yeni başladım.' diyorum.

Ö: Tam sınıfın içinde, tam önünüzde otorite örnekleri olan şeylerin hepsiyle işe başlarsanız ve onların içine girerseniz onların herhangi bir türdeki özgürlükten nasıl uzaklaştıklarını görebilirsiniz.

K: Bayım, sıradanlık hakkında bir şeyler öğrendiniz, değil mi; ona zaman ayırdınız, tam olarak içine girdiniz ve düzgün bir şekilde nasıl öğrenileceğini biliyorsunuz? Aynı şekilde, biz bu şeyi yapamaz mıyız? Bu mekanik bir şey, biliyorum...

Ö: Arada büyük bir fark var...

K: Bekleyin, emin değilim. Hiç emin değilim.

Ö: Problem, mekanik bir problemden daha büyük değil mi?

K: Hayır, bu öğrenilen mekanik bir şey. Belki de aynı kapasiteyi bunu öğrenmeye uygulayacak olursak o zaman birbirimize yardım ederiz.

Ö: Doğru olmayana bakmak mı?

K: Birkaç yıldır burada yaşıadıysam, öğretileri duyduysam ve benzeri, benden öğrenmeye istekli misiniz? Eğer ben, buraya ilk kez gelen sizden biraz daha aşınaysam, bana şunu sorar mısınız: ‘Bakın. Onunla neyi kastediyor; Bunu sınıfta nasıl yaparsınız ve sınıfın dışında nasıl yaparsınız? Söyleyin bana’? Dikkat ediyor musunuz?

Ö: Spesifik bir noktaya bakıyorum. Sanırım beni düzeltebilirsiniz ama o, asıl problemdeki bazı meselelerin aslında özgürlükle ilgili olmayıp mekanik olduğu gerçek bir nokta gibi görünüyor.

K: Katılıyorum. Zekânın mekanik olan büyük bir işi vardır. Muhakeme eden harika mekanik parçayı kullanmalı ve onun ötesine geçmelisiniz. Ama önce muhakeme kısmını bile yapmayacaksınız. Sizden bana, onun mekanik olan muhakeme etme kısmını öğretmenizi istiyorum.

Ö: Mekanik şeyleri bile öğrenmek için mekanik durumu ayarlayamıyorsunuz gibi görünüyor.

K: Bayım, şu anda onu yapıyorum.

Ö: Özgürlükle ilgilenebilmek için, özgürlüğün ne olduğu konusunda bir anlayışınızın olması gerekir.

K: Bana öğretin. Bunun için buradayım.

Ö: Eylemde bulunma ve bakış açınızı ortaya koyabilme özgürlüğünüzün olması gerekir.

K: Bayım, özgürlükten neyi kastettiğinizi soruyorum. Bu adamı duydunuz, bunun hakkında düşündünüz ve son iç, veya dört ya da beş yıldır üzerinde çalıştınız ve ben burada yeniyim, bu yüzden neyi kastettiğini bana söyleyin, bana öğretin.

Ö: Ama eğer fizik öğrenmek istediyseniz, size halen neyi bildiğinizi sorardım ve oradan başlardım.

K: Size söyleyeceğim ama bana yardım etmenizi istiyorum. Siz öğretmensiniz, ben de öğrenciyim. Kendimi bir öğrencinin yerine koyuyorum. Ve size diyorum ki, 'Lütfen, kaç yıldan beri olursa olsun buradasınız ve lütfen bu şeyi anlamama yardım edin'.

Ö: O halde siz yeni bir öğrenci iseniz belki de bu harika, mükemmel yerin bir imgesiyle geldiniz ama yeni öğrenciler burada kaldıktan çok kısa bir süre sonra, özgürlüğü baskılayıcı kurallar ve düzenlemeler olarak gördükleri şeye neredeyse kaçınılmaz bir şekilde karşı çıkmaya başladılar.

K: Pekâlâ, ben buraya geliyorum ve kuralları ve düzenlemeleri görüyorum. Bu yüzden bunu anlamama yardım edin – bana yardım edin, bana öğretin. Neden kurallarınızın olduğunu ya da neden kurallarınızın olmadığını öğrenmek istiyorum.

Ö: Mevcut olan kurallar temel bir düzen yaratmak için var.

K: Ben diyorum ki, 'Neden temel düzeninizin olması ge-

rekiyor? Özgürlükten bahsederken neden temel bir düzeninizin olması gerekiyor? Yani siz bana yardımcı olun. Temel düzen nedir?

Ö: Biz her zaman böyle yaparız. Öğrencilerle konuştuğumuz zaman düzenin içine gireriz, özgürlüğün içine gireriz. Ama sözlerden çok sınırlara çarpması gerekiyor gibi görünüyor.

K: Daha şimdi, onun bu video kamerasının nasıl çalıştığını öğrendiğini söyledik. Bunun içinde yer alan bir sürü mekanik işlem var ama asıl önemli olan şey onun bunu öğrenmeyi istemiş olması.

Ö: Evet.

K: Durun, durum. Onun video kamerasını öğrenmek istediği gibi siz de öğrenmek istiyor musunuz? Özgürlük hakkında bir şeyler öğrenmek istiyor musunuz? Zekânınızı kullanarak, mekanik bir şey olan onun üzerine sürerek hakkında her şey öğrenmek, muhakeme etmek istiyor musunuz? Bunu yapmaya istekli misiniz? Ben öğrencilere bu şekilde konuşurdum, onlara bunun hakkında her şeyi öğrenmek isteyip istemediklerini sorardım.

Ö: Ama değilse, neden değil?

K: Bekleyin. Sonra, kimin öğrenmek istediğini ortaya çıkarırdım.

Ö: Onlar, 'Bu soruyla ilgilenmiyorum', derler.

K: Lütfen, konu ne olursa olsun onu öğrenmelerini isterim ama ben öncelikle onların bunun hakkında bir şeyler öğ-

renmelerini de istiyorum. Bu yüzden etrafıma bakınıp onlara şöyle derdim, 'Neden öğrenmekle ilgilenmiyorsunuz? Öğrenmek istemiyorsanız sizin bir sorunuz vardır, o halde sorunuz ne? Sorunun içine girmek istiyorum, görüyorsunuz değil mi? Bu yüzden yeni bir öğretmen olarak size geliyorum ve size, 'Bir müddettir buradasınız. Neyi öğrendiğinizi öğrenmek istiyorum. Bana öğrendiklerinizi öğretin'.

Ö: Öğrenciler her zaman öğrenmek isterler ama sizin onları öğretmek istediklerinizi her zaman öğrenmek istemezler.

K: Hayır, suçu başkasına atmayın. Ben buraya, benden biraz daha fazla deneyime sahip olan hepinizden bir şeyler öğrenmek isteyen bir öğretmen olarak buraya geldim, bu yüzden lütfen, halen biriktirmiş olduğunuz şeyleri öğrenmeme yardım edin.

Ö: Bunu dile getirebilir misiniz?

K: Evet bunu yapabilirim. Size göstereceğim.

Ö: Eğer ben bunun sadece başka bir teori olduğunu düşündüğüm için bununla ilgilenmezsem, örneklerle daha fazla öğrenmiş olmaz mıydım?

K: Ben diyorum ki örneklerden öğrenmeyin. Böyle yaparsanız ölümcül olan, uyuşturucu ilaç kullanmaya benzeyen bir şeye yakalanırsınız, sadece taklitte bulunursunuz, veya böyle bir şeyle uyarılmış olursunuz. Ben bunun içine gireceğim.

Ö: O an için ilgilenmeyen öğrencilerle birlikte olduğunuz sınıfta işe başlıyorsunuz.

K: O an için öğrenciyi unutun. Ben yeni öğretmenim – buna yapışacağım. Ben burada yeni bir öğretmenim. Siz yıllardır burada yaşıyorsunuz, lütfen ne öğrendiğinizi öğrenmeme yardım edin.

Ö: Bu dünya yüzeyinde meydana gelen her şeyin, bütün çatışmaların karşısında geleneksel konuları, matematiği, fiziği, kimyayı, sanatı, edebiyatı öğretmenin bu kadar önem taşıdığından emin misiniz?

K: Öyle olmayabilir.

Ö: O zaman, şöyle bir grubumuz yoksa...

K: Size soracağım şey de bu. Sosyal bir yapı olarak, şimdi olduğu gibi o ifadeleri kullanmam gerekirse bir işe girmek için, bir makama gelebilmek için, bir tür dereceye ihtiyacım olur.

Ö: Yani?

K: Burada, diyelim ki 2 yılın sonunda, bütün o değirmenin içinden geçmek istemiyorum. Bunu bitirmek, ortadan kaldırmak istiyorum. Bunun tamamen içine girmek istemiyorum; bu yüzden siz bana hayatla uğraşabilecek kadar zeki olmama yardım edin.

Ö: Ama yine de beynin nasıl kullanılacağını öğrenmek gerek.

K: Oldukça! Lütfen beni dinleyin. Burada bir öğretmen olarak benimle ne yapacaksınız? Siz beş yıldır buradasınız, ne öğrendiğinizi bana öğretin. Buna bağlı kalın, konunun dışına çıkmayın. Ben yeni olduğum için ve yarın

okulun tümüyle yüzleşmek zorunda kalacağım için. Aynı zamanda, sizden çabucak bir şeyler öğrenmek istiyorum.

Ö: Sizin ne bildiğinizden başlamam şart mı?

K: Bu lanet şey hakkında bir şey bilmiyorum! Hepinizin yapmaya çalıştığı şeyle çok fazla ilgilendiğim için buraya geldim. Hepinizin ne yapmaya çalıştığını bilmiyorum ama sanırım burada bir şeyler yapıyorsunuz ve ben bununla ilgiliyim. Bununla ilgili birkaç kitap okudum, ama bu hiçbir şey değil ve bu yüzden buraya geliyorum. Size diyorum ki, 'Lütfen, ne öğrendiniz? Öğrendiğiniz şeyi öğrenmemeye yardım edin. Size sorduğum çok basit bir soru.'

Ö: Krishnaji, ben üç yıl önce buraya, benden daha fazla anlama kapasitesine sahip kişilerin olduğunu düşünerek tam da o pozisyonda geldim. İnsanların benimle konuşmalarını, bana yardımcı olmalarını istedim.

K: Ne oldu?

Ö: Hiçbir şey, kesinlikle hiçbir şey! Sonra siz konuşmalarınıza başladınız ve ben, 'Bu yüzden buradayım, bir şey oldu', diye hissettim. Hiç kimsenin bana bir şey söyleyemediğini, hiçbirinizin nasıl öğretileceğini öğretemeyeceğini fark etmemin dışında bu elzem yolda tamamen tek başına olduğumu ve bunun da bana başlamak için müthiş bir özgürlük duygusu verdiğini fark ettim.

K: Yani ne? İlk geldiğiniz zaman bu gruba ait hiç kimse-den bir şey öğrenmediğinizi söylüyorsunuz. Neden?

Ö: Çünkü o zamanlar hissettiğim...

K: Hayır, neden olduğunu bilmek istiyorum.

Ö: Çünkü insanlar bana yardım etmeye uygun olduklarını düşünmüyorlardı.

K: Ama eğer siz yeni bir öğretmenseniz, geldiğiniz zaman yapmakta olduğumuz şeyin bir kısmını anladığınızı görmek benim sorumluluğumdur – *benim* sorumluluğum.

Ö: Benim düşündüğüm şey de bu.

K: Bunu yapmazsam sorumluluğumu yerine getiremem. Kendimi bu pozisyona koyuyorum. Bana şimdi öğretme sorumluluğunuzda başarısız mı oluyorsunuz?

Ö: Neye vardığınızı gerçekten göremiyorum. Yeni bir öğretmen olarak, sömestre başladığında sınıfla yüz yüze gelmek için yardım mı istiyorsunuz?

K: Evet, sadece sınıfta değil ama aynı zamanda sınıfın dışında da. Bu adamın özgürlük hakkında konuştuklarını dinlediniz ve ben gerçekten de o özgürlükle ilgileniyorum ve bu yüzden sınıfla tanışmadan önce bu özgürlüğü nasıl anlamam gerektiğini ve bu şeyi sınıfta nasıl öğreteceğimi bana söyleyin. Bunu çok net bir şekilde belirttim.

Ö: Gerçekten özgürlükle ilgileniyorsanız o zaman bu şeyin tamamı çok net.

Ö: Ama cevap bu değil. Biz diyoruz ki, ‘Tamam, eğer anlıyorsanız o olacak’; öyle olduğunu söyleyebilirsem bu konuşmayı sonlandırıcı bir şey.

Ö: Burada olduğum sürece öğrendiğim tek şey şunun aracılığıyla oldu...

K: Nedir o? Ne öğrendiniz. Bana öğretin. Görüyorsunuz, konunun dışına çıkıyorsunuz. Ben yeni öğretmenim. Buna bağlı kalın.

Ö: Sizinle, yeni bir öğretmenmişsiniz gibi konuşuyor muyum?

K: Evet doğru.

Ö: Öğrenciler sizinle karşılaştıkları zaman, veya siz onlarla karşılaştığınız zaman, muhtemelen onların sizden korktuklarını anlayacağınızı söyledim size.

K: Siz ve öğrenciler arasındaki o korkuya nerden vardınız? Doğru ilişkiyi ne şekilde belirlediniz?

Ö: En az onlar kadar şartlanmış olduğumu ve otorite sahibi bir kişi olmadığımı, onlarla aynı şey olduğumu, onlarla birlikte öğrenmek istediğini onlara göstererek.

K: Yani bana, benim temellerimin dışına çıkan bir şey öğrettiniz. Henüz şu anda bana öğretmiş olduğunuz harika bir şey! Değil mi? Onu öğrenir miyim yoksa o sadece benim kabul ettiğim sözlü bir açıklama mı?

Ö: Tabiri caizse ben de onlardan korkuyorum.

K: Elbette.

Ö: O zaman, başka biriyle ilişkide bir şey belirleriz ve o öğrenme tarzınız olur.

K: İlişkiyle ne kastediyorsunuz? Anlamıyorum. Onun söylediğini anladım. O şöyle dedi, 'Kendi temelinizin, esasınızın dışına çıkın; öğretirken gerek sınıfta gerekse sınıfın

dışında artık kendi temellerinizde değilsinizdir.’ O bana, benim öğrenmiş olduğum bir şeyi öğretti. Ben öğrenmek istiyorum ve bu yüzden o bana bunu öğretti. Jove sayesinde, bunun ne kadar önemli olduğunu görüyorum. Bunu yapabilme kapasitesine sahip miyim? Bu ilişkiyle gerçekten ilgileniyor muyum? Kendi temelimin dışına çıktığımda bu ilişki de nedir? Diğer okullarda, diğer yerlerde kendi temelim üzerinde oldum. Burada benden, temelimin dışına çıkmamı istiyorlar. Bunun, öğrencilerle ilişkinin, sınıfla ilişkinin anlamını bulmalıyım. Bu ne anlama geliyor? ‘İlişki’ kelimesini kullanırken ne kastediyorsunuz?

Ö: Bu, her ikimizin de öğrenmekte olduğumuzun bir itirafı mı?

K: Hayır. ‘İlişki’ ile neyi kastediyorsunuz? Bu kelimeyi kullandınız. Hepiniz bu kelimeyi çok kolay bir şekilde kullandınız. Bu kelimeyle ne kastettiğinizi bilmek istiyorum. Karımla ilişkim olduğunu biliyorum; onunla tartışırız, onu severim veya ona tahammül edemem, ya da ona katlanamam. Bütün bildiğim bu. Ama gördüğümüz kadarıyla siz onu başka bir anlamda kullanıyorsunuz. Bu yüzden, bana onun ne anlama geldiğini söyleyin. Bakın, öğreniyorum. Görüyor musunuz beyler?

Ö: Bu, kişiler arasındaki etkileşim, iletişimidir.

K: Şimdi, iletişim. Ben iletişim kuruyor muyum? Yeni bir öğretmen olarak benimle nasıl iletişim kurarsınız? Benimle nasıl iletişim kurarsınız? Ben sizi tanımıyorum; sizinle birlikte odadayım ve sizinle konuşuyorum, ama aslında sizi tanımıyorum, dolayısıyla bu ilişkiyi nasıl kurarsınız? Ben öğreniyorum. Buraya gelmemin asıl sebebi öğrenmek

istemem. Dolayısıyla 'ilişki' kelimesini kullandığınız zaman onunla sadece sözel olarak, mantıksal olarak neyi kastettiğinizi anlamama yardımcı olmakla kalmıyorsunuz ama aynı zamanda, onun hakkında konuştuğça söyledığınız şeyin derinliğini veya yüzeyselliğini hissediyorum. 'İlişki' kelimesiyle ne kastettiğinizi bilmek istiyorum. Ne oluyor? Ben kendi temelimin, kurallarımın dışına çıktığım zaman bana bunu kelimelerle aktarın.

Ö: Diğer kişi için bir endişe, bir ilgi, bir umursama vardır.

K: İlişkinin endişe anlamına geldiğini mi söylüyorsunuz? Buna bağlı kalın. Bana öğretiyorsunuz. Ben burada yeni bir öğretmenim, bu yüzden bana yardım edin. Yani endişe ile neyi kastediyorsunuz? Karım hakkında çok endişeleniyorum. O hasta olduğu zaman çok endişelenirim. Kastettiğiniz şey bu mu?

Ö: Buraya Brockwood'a geldiğiniz ve tüm bunların bir parçası olduğunuz için endişeleniyorum ve şu sebepten dolayı endişeleniyorum ki...

K: Lütfen, kelimeyi kullandınız. Kuralımın dışına çıktım. Kendi kuralımın (temelimin) dışına çıkmanın ne anlama geldiğini bilirim; bunu öğrendim. Anlıyor musunuz? Sonra siz, 'ilişki' kelimesini kullandınız. Kendi kuralınızın/temelinizin dışına çıktığınız zaman öğrencilerle, kişilerle farklı bir ilişkinizin olduğunu söylediniz. Şimdi bu ne anlama geliyor? Bunu anlamama yardım edin.

Ö: Birlikte öğrenebildiğiniz anlamına gelmez mi?

K: Birlikte öğrenmek, evet, peki ama ne hakkında?

Ö: Konuyu ve aynı zamanda...

K: Hayır. Temelin dışına çıkınca 'ilişkinin' ne anlama geldiğini ve sınıfın içinde veya dışında bu kelimenin ne anlama geldiğini nasıl tercüme edeceğimi bilmek istiyorum.

Ö: Kuralın dışına çıktığınız zaman onlar size tekrar yerinize geri götürmek isterler. Sizi geriye itmeye çalışırlar. Şimdi onlar sizi tekrar kendi temellerinize oturtmayı çalıştıklarında ne yapacaksınız?

K: Geriye dönmeyeceğim! Anladım! Ben oldukça zekiyim, bunun mantığını görüyorum! Kuralın dışına çıkmanın mantığını, konusunu, anlamını görüyorum. Onu kokladım, tattım. Onu anlıyorum. Beni kıpırdatamazsınız. Hiçbir bedel için kendi temelime geri dönmeyeceğim. Yani artık onun dışındayım.

Ama siz 'ilişki' kelimesini kullandınız ve ben onun ne anlama geldiğini bilmek istiyorum. Karıma yanıt verdim ve bu yüzden bunun ne anlama geldiğini biliyorum. Göründüğü kadarıyla siz bu kelimeyi farklı bir şekilde kullanıyorsunuz ya da onu kabul gören, geleneksel anlamında yani karımla ilişkim olması, onunla seks yapmak, ondan hoşlanmamam, ona sinir olmam vb. anlamında kullanıyorsunuz. Kastettiğiniz şey bu mu?

Ö: Belli bir öğrenciye karşı samimiyet ve ilgi.

K: O, ilişkinin endişe olduğunu söyledi.

Ö: Belli bir kişinin iyilik durumuyla ilgilenmek.

K: Yani ben karımın iyi olacağıyla ilgileniyorum muyum, bu

konuda endişeleniyor muyum? Karımla olan ılışkımı öğrenciyle olan ilişkimle aynı kefeye mi koyuyorsunuz?

Ö: Neden karınızı bu konuya dâhil ediyorsunuz? Bunlar öğrenciler.

K: Ben öğreniyorum, size soruyorum. Karımı konuya dâhil ediyorum çünkü ben sadece o ilişkiyi biliyorum.

Ö: Hepimiz bütün ilişki türlerini biliyoruz.

K: Ben bilmiyorum. Siz bana başka bir şeyi tanıtıyorsunuz. Bana tanıttığınız şeyin ne olduğunu bulmaya çalışıyorum. Ben sadece tek bir çeşit ilişkiyi biliyorum. Karımla, ailemle, çocuklarımla veya annemle ve babamla, ya da her neyse onunla olan dar, sınırlı ilişkiyi biliyorum. Kendi temelimin dışına çıktığım zaman siz bana, öğrencilerle başka bir 'ilişkinizin' olduğunu söylüyorsunuz. Bu kelimeyle ne kastettiğinizi soruyorum size.

Ö: Araştırdığınız şey her ne olursa olsun, konunun başarı kazanmak için veya belli bir güdüyle kullanılmasından ziyade o şeyin kendisine karşı bir ilgi var.

K: Durun. Ailenizle olan ilişkinizde bir güdü olduğunu ve burada bir güdü olmadığını mı söylüyorsunuz? Dinleyin! Bana bir şey öğrettiniz. Burada diyorsunuz ki kendi kurulumun/temelimin dışına çıktığımda hepimiz ile öğrenciler arasında güdünün olmadığı bir ilişkinin olduğunu söylüyorsunuz. Doğru mu? Kastettiğiniz şey bu mu? Şimdi bunu öğrendiniz, değil mi? Bana bunu öğretiyorsunuz. Bu yüzden şöyle diyorum, 'Dostum, sen güdüsüz müsün? Gdüyle neyi kastediyorsun?'

Ö: Şunu öğrenmeye çalışarak bu kelimeyi kullanıyorum...

K: Hayır, o kadar geriye gitmeyin. ‘Motif’ kelimesiyle neyi kastettiğinizi bilmek istiyorum. Ailemle birlikte olduğum zaman bir güdüm vardır; onları desteklemek için paraya ihtiyacım vardır. Burada siz aniden ‘güdü olmamasını’ tanıttınız. Tanrım, bahsettiğiniz ne kadar da müthiş bir şey! Güdü olmadan bir şey yapmak. Burada sizin güdünüz yok mu? Sizi sorguluyorum çünkü kendimi sorguluyorum. Eğer siz güdüsüzseniz, aman Tanrım, bu bana öğretebileceğiniz en harika şey.

Dolayısıyla iki şey öğrendim: Kuralların dışına çıkmak ve öğrencilerimle bir ilişkim olması ve güdüsü olmayan diğer kişilerle ilişkim olması.

Ö: Benim bir güdüm var: Ben öğrenmek istiyorum, öğretmek istiyorum.

K: Bu farklı. ‘Güdü’ kelimesini bir sebep anlamında kullanıyorum, bir ...

Ö: Öz-çıkar olmaması anlamında.

K: Öz-çıkar olmaması, bunu kullanalım. ‘Güdü olmaması’ kelimelerinin yerine, ‘öz çıkar olmamasını’ kullanalım.

Ö: En iyisi olmayı istemek.

K: Bekleyin, oraya geleceğiz. Bu şeyde kesin, net olmak istiyorum çünkü bana çok müthiş bir şey öğretiyorsunuz. Şöyle ki: Diğer okullarda ve diğer yerlerde bir temel üzerinde bulunan bir öğretmen olarak yaşadım ve siz beni bunun dışına çıkardınız. *Tamamen*. Hiç kimse tarafımdan

kendi temelimin üzerine konmayacağım çünkü bunun aptalca olduğunu görüyorum. Bu kesin; öyle ki asla bir temel üzerinde değilim, hatta bir platformun üzerinde oturuyor olsam bile. *Asla.*

Sonra bana, temelin dışına çıkmada öğrencilerle, başka herkesle olan ilişkimin farklı olduğunu öğrettiniz. Şimdi ilişkinin öz-çıkarcı olmaması anlamına geldiğini söylüyorsunuz. Bu ne anlama geliyor? Bana öğretin. Ne demek oluyor? Elbise almak, beslenmek ve barınmak için param olmalı; bu bir güdüdür, bir öz-çıkardır.

Ö: Bu burada öğretilecek bir güdü değil.

K: Bekleyin. Bir güdüyle, öz-çıkarcı ne kastettiğinizi bulmalıyım.

Ö: Bununla ilgili bir statü yok.

K: Ben temelimin, kuralımın dışındayım, bu yüzden hemen kabul ederim. Statü pozisyon demektir. Benim statüm yok. Ben 'öz-çıkarcı' bağıyım.

Ö: Gıda, barınma gereksinimlerinde kesinlikle bir öz-çıkarcı yoktur.

K: Pekâlâ, bunun bir öz-çıkarcı olmadığını, bir gereklilik olduğunu söyleyelim. O zaman öz-çıkarcı başka nerede? Bana öğretin.

Ö: Psikolojik anlamda bir 'Öz'.

K: Pekâlâ. Yani, 'psikolojik bir anlamda' diyorsunuz. Bununla ne demek istiyorsunuz? Bana öğretiyorsunuz, bunu aklınızda tutun. Psikolojik öz-çıkarcı ile ne kastettiğinizi bana söyleyin.

Ö: Bir öğretmen olarak, öğrencilerde bende hoşlandıklarının dışında bir zevk, haz duygumun olması oldukça mümkün.

K: Yani bana, benden hoşlanan öğrencilerin bu ilgisine yakalanmamam ve böylece kendi etrafımda bir grup oluşturmamam için dikkatli olmamı söylüyorsunuz. Söylediğiniz bu mu? Dolayısıyla bu, öz-çıkarın semptomlarından biridir. Pekâlâ, buna riayet edeceğim, bunu öğrendim. Yani bana Brockwood'da, sınıfınızda ve sınıf dışında önemli bir oluşum haline geleceğiniz bir grup kurmama konusunda dikkatli olmamı söylüyorsunuz. Böylece bana bir şey öğretmiş oldunuz.

Ö: Bu da temelin, esasın dışına çıkmanın başka bir şekli.

K: Böylece ben öğreniyorum. Bu, statünün başka bir şekli. Böylece Jove sayesinde statümün olmadığını düşündüm ama siz bana başka bir şey öğrettiniz. Dolayısıyla şimdi çok dikkatli olmalıyım. Bana bunu siz öğrettiniz – dikkatli olmayı. Bir sonraki şey ise, öz-çıkar ile ne kastettiğimiz. Bu, semptomlardan sadece bir tanesi. Başka bir şey?

Ö: Kimsenin kimya öğretmek istemediğini ama burada olan biten şeyler için Brockwood'da olmak istediklerini, bu yüzden belki de kimyaya ilgi duymamalarına rağmen kimya öğrettiklerini söylüyorsunuz.

K: Evet.

Ö: Şimdi, bu öğretmen...

K: Hayır, ben neye ilgi duyarsam duyayım onu öğretmekle ilgileniyorum.

Ö: Belki de bu hiçbir şey değildir.

K: Hayır, ben dedim ki o ne olursa olsun fizik veya kimya öğretmekle ilgileniyorum. Size soruyorum, 'Öz-çıkar, kendi etrafımda bir grup oluşturmaktan ve böylece kendime farklı bir statü vermekten başka nedir?' Bunu anladım; şimdi bana, öz-çıkarın ne olduğunu daha fazla anlatın.

Ö: İyi olduğunuzu ve bir şeyler yapmaktan hoşlandığınızı hissettiğiniz belirli bir alan seçmek ve ihtiyaç olabilecek diğer alanları reddetmek.

K: Pekâlâ. Bana şöyle mi diyorsunuz, 'Bakın, sadece belli bir işten veya belli bir aktiviteden değil ama bu şeyin tamamından sorumlusunuz'? Öz-çıkarın olmamasından kastettiğiniz bu mu? O halde başka bir şey öğrenmiş bulunuyorum. 'Temelin (kuralın) dışında olmak' grup olmaması, takibin olmaması anlamına gelir, hepsi bu ve o aynı zamanda kendi küçük kapasiteniz içinde hapsolup kalmamanız ve o kapasiteyi abartmamanız ve kendinize öz-değer vermeniz anlamına da gelir. Ki bu da bu şeyin tamamıyla ilgilenmek zorunda olduğunuz veya ondan sorumlu olduğunuz anlamına gelir. Bahçede bir kâğıt parçası gördüğünüz zaman onu alın. Akan bir tuvalet gördüğünüz zaman ondan siz sorumlusunuz.

Doğru değil mi? Söylediğiniz şeye çok da fazla takılmıyorum. Bu şeyin tamamından sorumlu olmakla ne kast ettiğinizi pek görmüyorum ama o sorumluluğu alıyorum. Gerekirse ben de gidip yemek yapılmasına yardım edeceğim. Siz hastayken veya siz yokken matematik öğretebiliyorsam umarım matematik öğreneceğim ve bunun gibi şeyler. Bu şeyin tamamından sorumlu hissediyorum. Bir

denizaltında bütün denizciler denizaltının tamamından sorumludur, öyle değil mi? Bana söylediğiniz şey bu değil mi?

Bir şey daha – Size şu anda, bunu yapıyor musunuz yoksa bana sadece sözlü olarak ondan bahsediyorsunuz diye soracağım. Çünkü ben çok istekliyim, siz anlıyorsunuz bunu; yeniyim, bununla yanıp tutuşuyorum. Lütfen bana engel olmayın, beni yıkmayın. Sadece, ‘Değerli arkadaşım, buna alışacaksın. Bu lanet olası sıkıcı bir şey. Biz yedi yıldan beri burada yaşıyoruz ve bu ateşin geçip gidecek’. Ateşimi söndürmenizi istemiyorum. Bunu söndürmeyeceksiniz çünkü ben onunla yanıp tutuşuyorum.

Dolayısıyla bunun ne anlama geldiğini anlıyorum. Buradaki benzetme doğru. Kaptandan en alt rütbedeki askere kadar herkesin bütün denizaltını bilmesi gerektiği, çünkü kaptana bir şey olursa diğerlerinin de ne yapılması gerektiğini bilmek zorunda olduğu söylendi bana. Ben bunun anlamını kavradım, bu yüzden devam edin. Şimdi, ‘öz-çıkar’ nedir? Elbiselerim, kıyafetlerim, nasıl görüldüğüm, nasıl davrandığım konusunda çok dikkatliyim. Çok istekliyim; Bu anlamda kendimle ilgili değilim, çok düzenliyim. Dikkat ediyor musunuz? Ben bu şekilde yapıldım. Odamı çok düzenli tutarım; bu öz-çıkar mıdır?

Ö: Hayır.

K: Neden?

Ö: Çok düzenli, çok titiz ve tamamen kendini düşünen pek çok kişi tanıyorum.

K: Benim size sorduğum şey de bu. Yani, öz-çıkar ne demek?

Ö: Bu çok derine inen bir konu. Sadece, öz-çıkarımızın olmadığı var sayacak olursak...

K: Lütfen, bunu öğrenmek için buraya geliyorum. Sizin kendi çıkarınızı düşünüp düşünmediğinizi sorgulamıyorum. O konuya sonra geleceğim. Sizi yalnız bırakmayacağım. Bunu yaptığınızı mı yoksa bana sadece hikâyeler mi anlattığınızı sizden bulup çıkarmaya çalışıyorum.

Ö: Krishnaji, aynı şey değil mi, başka bir ifadeyle, 'Kendini bu yerden tamamen sorumlu hissediyor musun?' Aynı şey değil mi?

K: Evet bayım, konulardan biri bu. Bakın dediniz ki, temel (kural) yok. Bu, şu anlama geliyor: size bir temel, bir pozisyon, bir statü vermesi için kendi etrafınızda personelden veya öğrencilerden bir grup kurmayın. Bunu anladım, ama bu konuda sizinle daha fazla ileriye gitmeyeceğim.

Söylediğiniz bir sonraki şey ise öz-çıkar olmaması, güdü olmaması. Öyle değil mi? Bunun anlamını, önemini, değerini görüyorum. Güdünüz olmadığı zaman öz-çıkarınız olmaz. Bunu sorduğunuz şeyin müthiş bir şey olduğunu söylüyorum. Tanrım, bana müthiş bir tekme atıyor. Aniden diyorsunuz ki, 'Eğer bunu yaparsanız, öz-çıkar olmadan bunu öğrenmeniz gerek'; öğrenin. Öz-çıkar olmasının bir denizaltında olduğu gibi her şeyle ilgilenmek anlamına geldiğini bana gösterdiniz. Öyle değil mi?

Ö: Denizaltının her mensubuna her iş öğretilmez mi? Ya da onlar şeyden sorumlu değiller mi...

K: Her şeyden sorumlular. Eğer birine bir şey olursa başka biri onun yerine geçmeli. Yani bunu anladım. Ama sizin hiç öz-güdünüz, öz-çıkarınız yok mu yoksa bunu bana kakalamaya mı çalışıyorsunuz? Çünkü ben ahmağım, yeniyim, tazeyim ve siz, 'Ah yaşlı adam, öz-çıkarın olmaması'; bizim olabilir ama senin olmaması lazım', diyorsunuz bana.

Bu yüzden bunun ne anlama geldiğini bulmak, sizden öğrenmek istiyorum. Bana sorduğunuz müthiş bir şey; Güdü olmamasını ve böylelikle öz-çıkarın olmamasını bana öğrettiniz. Pekâlâ, bunun üzerinde çalışacağım. Sonrasında ne öğrendiniz? Baylar hadi ama. 'Sorumluluk', 'ilişki' kelimelerini kullandınız, ama bunu bana henüz aktaramadınız. Ne anlama geldiğini sizden öğrenmedim. Sevgi mi demek istiyorsunuz Umursamam, ilgilenmem gerektiğini mi kast ediyorsunuz? Pekâlâ, 'İlgilenmek' ile ne kast ediyorsunuz? Öğrencinin ne giydiği, nasıl yediği, nasıl uyuduğu, odasını nasıl tuttuğu, ne tarz zevklerinin olduğuyla ilgilenmek mi? Bunun içinde hepsi geçiyor, değil mi?

Ö: Öz-çıkar olmadan ilgilenmek.

K: Bütün bunlar kast ediliyor.

Ö: Dinleme sanatı hakkında konuşmaya alışık olduğunuz şeyleri de kastediyor.

K: Evet; bekleyin, bana öğretiyorsunuz. Bunun için bura ya geliyorum. Bununla ilgilenir misiniz? Sonra bana, öğretirken nasıl ilgilenmen gerektiğini, öğrenciyle nasıl ilgileneceğini, onun nasıl davrandığıyla nasıl ilgileneceğini, kıyafetlerle nasıl bir haz içinde olacağıyla ilgileneceğini öğrendiğini söylüyorsunuz. Öyle değil mi?

Pekâlâ, bu kadar yeter. Ben öğrendim. Bir dahaki buluşmamızda daha fazla şey öğreneceğim. Ama yeni bir öğretmen olarak döneceğim ve 'Burada sizden bir grup var. Sizin bir temeliniz yok mu? Yoksa bana, kendinizin bir temeli varken temelim olmadan hareket etmemi mi söylüyorsunuz?' Bunu sormaya hakkın var. Yani, siz bir temel üzerinde misiniz? Ve sizin bir statünüz yok mu, yani etrafınızda bir öğrenci grubu yok mu, yani siz sadece tek bir kişiymiş gibi mi hareket ediyorsunuz? Ve sizin bir güdünüz yok mu? Ve, ilgilendiğiniz anlamına gelecek bir sorumluluk hissiniz yok mu? Öğrencilerin nasıl davrandıklarına, ne yaptıklarına, nasıl yıkandıklarına ve temiz giysiler giydiklerine, halılar, perdeler, kıyafetlerle nasıl bir haz aldıklarına tam olarak dikkat ediyor musunuz? Ediyor musunuz?

Yani, burada beş veya altı yıl geçirdikten sonra bütün bunları öğrenmiş veya öğrenmekte olduğunuzu mu söylüyorsunuz; henüz öğrenmediyseniz öğrenmek sadece bununla ilgili bir şey mi?

Ö: Öğrenmiş olduğumuzu değil, henüz öğrenmekte olduğumuzu söylemek daha doğru olur.

K: Evet öyle, hepimiz birlikte öğreniyoruz. Siz öğreniyorsunuz ve ben yeni bir öğretmenim ve ben de öğreniyorum. Bu yüzden ben sizi eleştirmem ve siz beni eleştirmezsiniz, ama bizler öğreniyoruz. Ben size işaret ediyorum ama bu bir eleştiri değil. Bana işaret edip, 'Yaşlı adam baksana, sen ilgilenmiyorsun' demekte haklısınız. Ve ben öğrenmek istediğim bir pozisyondayım; bu yüzden beni eleştirmeye hakkınız var. Ve siz öğrenmek istediğiniz için benim de sizi eleştirmeye hakkım var. Doğru değil mi?

Ö: Pratikte bu böyle işlemez.

K: Bilmek istediğim bu. Bu, bana işaret ettiğiniz zaman canımın yanmayacağı anlamına geliyor. Eğer bana, her ne anlama gelirse gelsin, 'İlgilenmiyorsun' diyorsanız onun içine gireriz. Eğer onu bana işaret edecek olursanız canım yanmaz çünkü ben öğreniyorum.

Ö: Ama biz kimsenin canını yakmayız.

K: Bu yüzden öğrenmiyorsunuz. Dolayısıyla bana öğrenmemi ve kimsenin canını yakmamamı söylemeyin, çünkü siz yakıyorsunuz.

İlişki sorumluluk demektir. Neyin sorumluluğu, kimin için sorumluluk? Ve siz güdü yok, öz-çıkar yok dediniz; böylelikle yeni bir öğretmen olarak bana, burada bir pozisyon veya statü arzusunun olmaması gerektiğini, kendi grubumu toplamamam gerektiğini söylüyorsunuz ve hepsi bu. Bu benim için öğrenmesi müthiş bir şey. Bu, tamamen dünyanın dışında olduğum anlamına geliyor.

Ö: Dünyanın dışında?

K: Çünkü dünya tamamen öz-çıkar ile dolu. Benden bir keşiş olmamı mı istiyorsunuz?

Ö: Şimdiye kadar bunun bir anlamı olmadığını dinledim, ama bu daha çok gerçek bir ilişki gibi oldu; yeni bir öğretmen olarak bu şeyler hakkında sizinle konuşuyoruz.

K: Evet bayım ama size, benim bir keşiş olmamı isteyip istemediğinizi soruyorum.

Ö: Hayır, çok daha fazla ilgili olmanızı istiyoruz, şey konusunda...

K: Çünkü ben bu dünyanın dışındayım; bütün bunlar öz-çıkarma, statüyle, pozisyonlarla, prestijle, platformlarla ve güdülerle dolu bir dünyaya artık ait olmadığım anlamına geliyor. Bunu siz istemiyorsunuz, bu beni dünyanın dışına itiyor. Doğru değil mi? Siz dışında mısınız; benimle aynı şeyi mi yapıyorsunuz? Ben böyle yapmıyorum, ben bunu öğreniyorum, üzerinde çalışıyorum.

Ö: Bu neden dünyada yapılamaz?

K: Bunun dünyada yapılamayacağını söylemiyorum. Dünyanın bu olduğunu söylüyorum. Bu yeri terk edebilirim ve 'Hoşça kal Jove, bu insanlar sadece konuşuyorlar' diyebilirim. Söylediğin şeyin doğru olduğunu gördüğüm için oraya gidip dünyayla mücadele edebilirim. Bu benim için bir yaşama biçimi. Söylediğinizin son derece zekice olduğunu ve dolayısıyla doğru olduğunu görürsem o şekilde yaşamak isterim. Zeki bir şekilde yaşamak isterim; bu yüzden yeni bir öğretmen olarak buradayım.

Ve beyler, biz bir kitap yazdık. Anlıyor musunuz? Bu, birlikte yapmamızı istediğim bir şey. Birlikte kitap yazmamızı istiyorum. Bunu gerçekten ciddi bir şekilde kast ediyorum.

Ve bu Bölüm Bir. Umarım sizi çok uzağa itmiyorumdur, öyle değil mi? Ben kendimi itiyorum. Beyler, birlikte bir kitap yazacak mıyız? Sanırım bu doğru.

Ö: Krishnaji, kitap mı yazıyoruz?

K: Evet yazıyoruz. Şimdi bir kitap yazdığımızı söyledim, ama bunu tek başıma yapmıyorum hepimiz birlikte yazıyoruz.

Ö: Kesinlikle.

K: Dolayısıyla doğru. Anonim bir kitap, öyle değil mi?

Brockwood Park, İngiltere, 9 Eylül 1976

BÖLÜM İKİ

Krishnamurti: Bıraktığımız şeyin üzerine gidelim mi? En son buluşmamızda yeni bir öğretmen olduğumu, ilk kez burada bulunduğumu, burada yaşamış ve bir şeyler öğretmiş olan kişilerle buluştuğumu söylüyorduk. K'nin son iki yıldır veya daha uzun bir süredir konuştuğunu duydum. Buraya gelen yeni bir öğretmen olarak burada bulunan kişilere şöyle diyorum, 'Lütfen, sizden bir şeyler öğrenmek istiyorum, öğrenmiş olduğunuz her şeyi öğrenmek istiyorum, sadece öğrettiklerinizi değil ama aynı zamanda bütün bunları normal konular aracılığıyla öğrencilerinize nasıl aktardığınızı da öğrenmek istiyorum.

Yeni bir öğretmen olarak bana ilk önce, kendinizle öğrenci arasında bir ilişki kurmanın önemli olduğunu ve bir öğretmen olarak kendinizi bir temelin üzerine yerleştirirsem ve çocuklara onların sahibiymiş gibi davranırsam bunu başaramayacağımı söylediler. Burada öğrenmem gereken ilk şeyin üzerinde bulunduğum platformdan inmek ve karşılıklı bir öğrenme ilişkisi kurmak olduğunu söylediler. Bana, 'Öğrenciye ya da bizlerden birine sanki öğrencinin bildiğinden daha fazla şey biliyormuş gibi yaklaşmamak gerektiğini öğrenmem gerektiğini ve kendilerinin de bunu

öğrendiklerini; benim ve öğrencinin birlikte öğrenmekte olduğumuzu' söylediler.

Bana ayrıca, bir güdünün olmaması gerektiği öğrendiklerini ve bunun da öz-çıkarcın olmaması anlamına geldiğini de söylediler. Temelin üzerinden indiğim için kendi çevremde bir grup oluşturmamak konusunda çok dikkat etmem gerektiğini ki böyle bir şeyin de başka bir statü şekli olduğunu söylediler. Gerçekten de biz sadece öğrenmek için değil ama aynı zamanda güdüsüzlük anlamına gelecek şekilde öz-çıkarcımızın olmaması için de burada bulunmaktayız.

Bunun tamamını anlıyorum. Sözel olarak tüm bunların mantığını, entelektüel sebeplerini anlıyorum ama şunu soruyorum, 'Burada uzun yıllardan beri kalmakta olan sizlerin öz-çıkarcınız, belli bir güdünüz yok mu? Kendinizle ve öğrenciyle doğru bir ilişki kurabildiniz mi? Beni bahçede bir patıkaya mı çıkartıyorsunuz yoksa hepimiz bunu gerçekleştirmek maksadıyla birlikte mi çalışıyoruz?

Burada en son bulunduğumuzda bu konuyu bitirmiştik. Ben hâlâ yeni bir öğretmenim. Sizden hala, bir topluluk olarak ne şekilde hareket ettiğinizi öğrenmek istiyorum. Burada bulunan seksen küsur kadar kişinin birbiriyle olan ilişkisi nedir? Bütün bu yapıyı – aslında 'yapı olmayan yapıyı' - bütün bu operasyonları yöneten herhangi bir otorite var mı?

Şimdi bununla başlayalım. Ben yeni bir öğretmen olarak, herhangi bir otoritenin olup olmadığını soruyorum. Bir-birinizle otoriter olmayan bir ilişki anlamına gelen özgürlük konusunda konuşmuştuk. Şimdi bu tür bir toplulukta,

farklı türde olan, farklı mizaçlara sahip, farklı entelektüel nitelikleri bulunan ve kimisi çok parlak bir zekâyâ sahip olan ama diğerlerinde bu özellikler bulunmayan kişilerle bunu nasıl yapıyorsunuz? Kendi aranızda bir otorite olmadan bunu nasıl yapıyorsunuz ve şimdi öğrencinin de bir otoritesinin bulunmadığını görüyoruz, ama yine de bir düzen var öyle değil mi?

Öğretmen: Güdünün ne anlama geldiğini ve ne demek olmadığını çok kesin bir şekilde kaydetmek için belirleyebilir miyiz?

K: Evet, sizin için bir sorun olmazsa buna geri döneceğiz çünkü bu oldukça büyük bir şeyi kapsıyor. Bir güdü olmadan yaşamak müthiş bir içsel kesinlik demektir. Bütün konuyu ele aldıktan sonra buna tekrar geri döneceğiz.

Peki siz, bir öğretmen olarak sınıfta ve sınıf dışında herhangi bir otorite olmadan düzeni nasıl sağlıyorsunuz? Lütfen bunu nasıl yaptığınızı bana söyleyin çünkü sizden öğrenmek istiyorum. Ben yeni bir öğretmenim ve bu konuyla sadece entelektüel olarak, sadece bir iş konusu olarak değil oldukça tutkulu bir şekilde ilgileniyorum, bunun tamamını bir yaşam tarzı olarak seviyorum. Otoritesizliğin düzensizlik anlamına gelmediği gibi herksin her istediğini yapacağı anlamına da gelmediği için lütfen öğrenciyle nasıl uğraşacağımı öğrenmeme yardım edin. Hepimiz burada küçük bir topluluğun içinde yaşadığımız için hepimiz tüm bu şeylerden, okuldan, binalardan, bahçelerden, vb. sorumluyuz. Dediğimiz gibi, bu bir denizaltında iyi bir denizci olmaya benziyor; denizci denizaltının bütün hareketlerinden sorumludur. Öğrencinin düzenli, dakik, vb. olacak şekilde bir düzensizlik yaratmaması için bunu nasıl çalıştırıyorsunuz?

Öğretmen: Bunun istediğinizi yapmak anlamına gelmediğinden bahsettiniz. Pek çok kişi özgürlükten bunu anlar ve otoriteyi de bunun tam zıddıyla, birilerinin başkalarına yapması gerekenleri söylemesiyle eşleştirir. Belki de konuya, istediğinizi yapmak anlamına gelen bununla başlamalıyız.

K: Peki bunu nasıl yapıyorsunuz? Her şeyi sizden öğreniyorum; ben burada yeni bir öğretmenim, bu şey nasıl işliyor?

Ö: Hoşa giden ve gitmeyen şeylerin nasıl belirlendiği konusuna girerek.

K: Bunu nasıl yaptığınızı sizden öğrenmeye çok istekliyim; bir yöntem olarak “nasıl” olduğunu değil ama bunun nasıl otoritesizliğe geldiğine öğrenmek istiyorum. Bunun oldukça karmaşık olan bütün içsel anlamlarına girmeyeceğiz ama siz birbirinizle ve burada koşullanmış, asileşmiş, bütün otoritelere karşı çıkan, ‘Bizim bir otoritemiz yok’ dediğiniz zaman size karşı gelen öğrencilerle nasıl başa çıkıyorsunuz? Otoriter olmayan bu yaşam tarzını öğrenciye ne şekilde aktarıyorsunuz?

Ö: Bir otoritenin olup olmadığına dair herhangi bir çıkarımda bulunmadan sonrasına bakarak başlayabilir miyiz?

K: Siz ne yapıyorsunuz? Bunu gerçekten yapıyor musunuz? Gerçekten kendi kendinize, ‘Bunun hakkında hiçbir şey bilmiyorum, bulup keşfedelim’ diyerek mi işe başlıyorsunuz? Siz bunu mu yaptınız? Bunu bana bir fikir olarak mı yoksa bir gerçeklik olarak mı söylüyorsunuz? Özür dilerim ama yeni bir öğretmek olarak size soru sorma hakkına sahibim.

Ö: Bir anlamda bunu yapıyoruz. Hemen hemen her toplantıda öğrenciler, 'Bu durumda, bu olayda bir otorite şeklinde hareket ediyorsunuz' diyeceklerdir. Bu yüzden şimdi buna bir bakalım.

K: Sormama izin vererseniz, bu sorunu öğrenciyle tartışmısınız?

Ö: Evet bunu öğrenciyle tartışmalıyız; defalarca olan bir şey bu.

K: Peki tartışmanın sonunda, yılın sonunda ne olur? Otoriter olmayan aktivitenin doğasının ne kadar karmaşık olduğunu anlarlar mı ve bu yüzden mi bir düzenleri var?

Ö: Sanırım bazıları bunu anlıyorlar, evet.

K: Bazıları demekle ne kast ediyorsunuz? Onların büyük bir çoğunluğu bunu anlamıyor.

Ö: Büyük çoğunluğu anlamıyor.

K: Neden? Ben yeni bir öğretmenim ve bu yüzden sizden öğreniyorum, küstahlık yapmıyorum. Onların büyük bir çoğunluğu neden öğrenmediler? Siz öğretmen olarak bu yaşama biçimini öğrenciye aktardınız mı? Otoriteniz yok mu ve bu yüzden mi işbirliği yapamıyorsunuz? 'Otorite', hepimizin uğruna birlikte çalıştığı belirlenmiş bir ideal anlamına gelir; ya da o ideali temsil eden ve bunun sonucunda otorite haline gelen bir kişi demektir. Yoksa bizim kendi ideallerimiz mi var ve burada bu idealleri mi belirlemek istiyoruz? Ya da bu yaşam tarzını otoriter değil gibi görüp nu yüzden mi birbirimizle işbirliği yapıyoruz? Bunu aktarıp aktaramadığımı bilmiyorum. Biz burada bunu mu yapıyoruz?

Yeni bir öğretmen olarak bana öz-merkezli olmamamı, bir güdümün olmamasını söylediğiniz zaman içinde otoriter bir dürtü mü oluyor? Lütfen bana öğretin, sizden öğrenmek istiyorum.

Ö: Yeni öğretmene bir şey söyleyen eski öğretmen otoriter mi oluyor?

K: Öğrenciye şunu mu diyorsunuz, 'Bana bakın otoriteyi öğrenin, düzensizliği öğrenin, düzeni öğrenin'? Öğrencilerle ve birbirinizle öğrenmek amacıyla burada bulunduğunuz konusunda ısrar ediyorsunuz. Bu, otoritenin olmadığı bir yaşam biçimini öğrenmeye istekli olduğum anlamına gelir. Öyle değil mi?

Ö: Ama öğrenmek isteyen öğrenci öğrenir. Ama buna uyum sağlayamayan veya bloke olan öğrenciler öğrenmez.

K: Öyleyse, eğer bu hepimizin düşündüğü şeyse veya bizler bunun doğru yol olduğunu bulmuşsak o zaman bunu kabul etmeyen öğrenciye yaklaşıyoruz ve onunla ilgileniriz. Onunla bir dakikada nasıl baş edeceğimiz noktasına geleceğiz. Ama her birimiz otoritenin olmadığını kabul ediyor muyuz?

Ö: Bir fikir olarak bunu kesinlikle kabul ediyoruz.

K: Hayır, bir fikir olarak değil.

Ö: Ama pratikte sanırım hepimiz, otorite olarak hareket ettiğimizi görebilmeye karşı duyarlıyız.

K: Oldukça.

Ö: Öyleyse bu bizim için bir çeşit öğrenme süreci çünkü görüldüğü kadarıyla otoriteyle hareket edebilmenin pek çok süptil yolu var.

K: Otoritenin açıklımlarını, onunla ilgili olan her şeyi, içimdeki korkuyu, çatışmaları sizden öğrenmek istiyorum.

Ö: Ama bir okul açıklamasını dışarıya göndermekle burada, başka yerlerdekinden farklı bir şeyin olduğunu kesinleştirmiş oluyorsunuz. Bu otorite kategorisine girmez mi? Bu, öğrencilerden sürekli olarak gelen bir meydan okuma.

K: Yani, açıklamanızda otoriter olmadığınızı söylüyorsunuz.

Ö: Hayır bunu söylemiyoruz.

K: Ama az çok bu anlama geliyor.

Ö: Evet.

K: Ve bir öğrenci buraya gelir ve otorite olmadığını görür ve doğal olarak tam anlamıyla ne istiyorsa onu yapar.

Ö: Bu açıklamada sunulan koşulları bir otorite biçimi olarak yorumlarlar ve buraya gelerek, 'Tıpkı başka yerlerde olduğu gibi, sadece siz ona otoritesizlik diyorsunuz'.

K: Bununla nasıl başa çıkacağımı bulmak isterim. Siz onlarla ne yapıyorsunuz?

Ö: Yıl boyu süren kısa saç-uzun saç meselesini ele alın. Biz uzun veya kısa saçla ilgilenmediğimizi ama uzun saç göstergesinin ve kişisel görünümün bize öğrenci hakkında izlenim veren bir şey olduğunu söylüyoruz.

K: Özür dilerim, ben hâlâ yeni bir öğretmenim. Burada yaşadığım için bununla nasıl ilgilenmem, başa çıkmam gerektiğini biliyorum. Ama yeni bir öğretmen olarak kendi kendime şöyle diyorum, ‘Bu insanlar bu konuyla, uzun saçla, kısa saçla nasıl uğraşıyorlar? Ne yapıyorlar?’

Ö: Bu konuyu onlarla sürekli konuşun, hep konuşun. Ve en sonunda, bu belirli yerde kendimize neden önem vermediğimizi görmeye başlayacaklardır.

K: Yani siz sürekli konuşmaktan sıkıldınız, öyle mi?

Ö: Hayır, ben bunun tamamından sıkıldım.

K: Siz bununla beslendiniz, öyle değil mi? Sürekli olarak bana söylediğiniz şeyle beslendiniz.

Ö: Onunla beslenmiş olma serbestisine sahip olduğumu sanmıyorum.

K: Değil misiniz?

Ö: Hayır.

K: O zaman olağan üstü bir şekilde sabırlı olmalısınız.

Ö: Sanırım öyleyim.

K: Böylece bir şey öğrendim: burada bu okulda siz çok sabırlısiniz. Öğrencinin pantolonunu indirmiyorsunuz ama şöyle diyorsunuz, ‘Onunla konuşacağım ve konuşuyorsunuz, konuşuyorsunuz, konuşuyorsunuz.’

Ö: Onlar, içinden geçmeye çalıştığımız şeyi görünceye ka-

dar. Ama o zaman şöyle diyeceksiniz, ‘O da bir güdü değil mi?’

K: Ben sizden öğreniyorum. Hemen üzerime atlamayın. Siz ona otoritenizi mi empoze ediyorsunuz? Şöyle mi diyorsunuz, ‘Kısa saç uzun saçtan daha iyidir’? Ya da öğrencinin uzun saç varsa, ‘Saçını düzgün, taralı, temiz tut’ mu diyorsunuz? Bu tamamen Viktorya tarzı değil mi? Şimdi, öğrencilerle uzun saç konusunda uğraşmanın onlarla sürekli olarak konuşmaktan başka bir yolu yok mu? Yorucu olmalı; sıkıcı olmayabilir ama sizin için tüketici, bezdirici olabilir.

Ö: Kat etmeye çalıştığınız yolda oldukça çok şey öğrendiniz. Gerçekten onunla karşılaşırsanız ve içine girerseniz, bunu neden söylediğinizi kendiniz için keşfetmelisiniz.

K: Uzun saçın ve sakalın Eton yaka gibi olduğu okullarda bulunmuş olabilirim ve dolayısıyla bunu kabul edebilirim. Burada siz geliyorsunuz ve diyorsunuz ki, ‘Hayır, üzgünüm. Sizde bundan olamaz’. Sürekli baskı yoluyla öğrenciye boyun mu eğdiriyorsunuz?

Ö: Her durumda, her şeyden önce bir açıklamayı okumuş olarak gelirler ve buradaki asıl soru, bu şekilde yaşamayı isteyip istemedikleridir. Buraya geldikleri zaman, hakkında konuşmakta olduğumuz tüm bu şeyleri yaptıklarını söylerler.

K: Bayım, bütün bunlarla nasıl uğraştığınızı bilmek istiyorum. Otoriteniz yok. Sıradan okullarda kısa saçlarınız olması gerektiğini söylerler; eğer yoksa lütfen çıkın derler. Bunun sonu budur. Ama biz burada böyle değiliz.

Ö: Bunu bu şekilde yapmıyoruz.

K: Hayır yapmıyoruz. Böyle yapmamızın hoşumuza gideceğini biliyorum ama bunu böyle yapmıyoruz.

Ö: Ama öyle yapmak hoşumuza mı giderdi?

K: Bununla nasıl uğraşıyorsunuz? Bu sorunla sürekli bir tekrarlama, tekrar tekrar konuşma, her gün tartışma olmadan uğraşmanın başka bir yolu var mı? Tüm bunlar bıktırıcı, yorucu. Bunu siz mi yaparsınız yoksa hepimiz mi yaparız? Sessizlik. Bu sadece sizin yaptığımız şey mi, Hanım Efendi?

Ö: Hayır, sanırım birisi son derece uzun bir saçla gelse insanlar önce şunu söyleme eğiliminde olurlar, 'Aman Tanrım, bununla uğraşmak benim işim değil'. Ama sanırım personelin çoğu bunun etrafında dolanıp durur.

K: Sizden öğrenmek isteyen ben şunu soruyorum, 'Bunu hepimiz mi yapıyoruz yoksa sadece siz mi yapıyorsunuz?'

Ö: Hepimiz yapıyoruz.

K: Aman Tanrım, Zavallı öğrenci! Bu bir tür baskı, öyle değil mi?

Ö: Evet.

K: Otoriter olan bir baskı.

Ö: Öyle olması gerekmiyor.

K: (Gülüşmeler). Bunu hafife almayın...

Ö: Şunu demek istiyorum, ‘Bakın, biz bu yüzden böyle hissediyoruz’ dersiniz ve bunu sorun yaparsanız...

K: Anlıyorum, bu baskıdır.

Ö: Hayır, kendi deneyimlerinizden veya ortak deneyimlerimizden bunun sosyal problem olan bir şeyle uğraşmanın en basit, en dümdüz yolu olduğunu düşündüğünüzü söylediniz.

K: Bu huzurlu bir baskıdır.

Ö: Öğrenci anlamazsa öyle olmaz. Öğrenci bazen oldukça hızlı bir şekilde anlar.

K: Bunun tamamını anlıyorum. Baskı kurmamanın ama öğrenciye yaptırmanın bir yolunu bulmak isterim. Anlıyor musunuz?

Ö: Bir örnek vermem gerekirse: birisi resim dersine gelse ve orada sanki küçükken çizdikleri gibi resim çiziyor olsalar ve ortamlarını nasıl değiştireceklerini size sorsalar farklı bir şekilde işlev görmüş olurlar. Bir sonraki hafta tekrar eski durumlarına dönerler ve bu süreç tekrar tekrar kendini yineleyerek devam eder gider.

K: Bu benim istemediğim bir şey. Buraya geldiğimde aynı şeyi defalarca tekrar etmem gerekecekse bu, yeni bir öğretmen olarak benim için son derece sıkıcı bir şey. Bunu daha farklı bir şekilde yapmanın bir yolu var mı?

Ö: Genelde buraya girmemizin genel durumu bu değil mi? Her tür fikirle gelirsiniz ve onları incellersiniz.

K: Hayır, sanırım bu sürekli tekrarlama konusunda doğru olmayan bir şey var. Beni bağışlayın.

Ö: Uzun saç görmek istemediğinizi mi söylüyorsunuz?

K: Hayır, yeni bir öğretmen olarak karşı çıkıyorum. Öğrenciye sürekli olarak, 'Yapma, yapma, yapma' veya 'Yap, yap, yap.' demek istemiyorum. Bunu en nazik veya en makul şekilde bile yapmak istemiyorum. Bunu yapmanın farklı bir yolunu bulmak istiyorum çünkü bu yol da yine bir alışkanlık yaratır. Dikkat ediyor musunuz?

Ö: O zaman sizin söylediğiniz şey, öğrenciye anında aktarmamız gerektiği.

K: Tekrar etmek istemiyorum. Ona bir kez söylemeyi ve sonra işimizin bitmesini istiyorum. Ona bir kere söylemenin, sözümü dinletmenin ve yaptırmanın bir yolunu bulmak istiyorum.

Ö: Bizim yaptığımız da bu ama bu biraz zaman alır.

K: Ah, böyle sersemce bir şey için zaman harcamak istemem. Onu hemen, anında görmesini isterim.

Ö: Krishnaji, problemin bir parçası şu ki sen onun görmek istemediği bir şeyi görmesini istiyorsun ama o kasten ve açıkça onu görmek istemiyor.

K: Ama onun görmesini sağlamanın bir yolunu bulmalıyım. Görüyorsunuz, onun öğrenmesini istiyorum. Yeni bir öğretmen olarak buraya öğrenmek için geliyorum; o da buraya öğrenci olarak öğrenmek için geliyor.

Ö: İlk başta dinlemiyor gibi görüldüğü için nasıl dinlediği gerçeğini düşünmez miydi?

Ö: Dolayısıyla bu soruyu yanıtlamalıyız.

K: Bekleyin – öğrenmek için. Sürekli tekrarlamayla bir şey öğrenmiyor.

Ö: Ama eğer siz, bir şeyin içine bir kez girdiğimizi ve sonra onunla işimizin bittiğini söylüyorsanız o zaman katılımcıların sizi dinliyor olmaları gerekir.

K: Bunu farklı bir şekilde yapmanın yolunu bulmak isterim. Görüyorsunuz, eğer bir alışkanlığım varsa, alışkanlık şeklinde belli bir düşünme tarzına sahipsem veya işlerimi parmaklarımla alışkanlık şeklinde yapıyorsam, bu alışkanlık her ne olursa olsun ona saldırır mıyım ya da yavaş yavaş onu yıpratır mıyım? Anlıyor musunuz? Aktarabiliyor muyum?

Ö: Sürekli tekrarlama, bunu yapmamalısın demektedir; o daha çok öğrencinin okul içindeki tüm davranışlarının ve varlığının farkına varmasını sağlamaya çalışmak gibidir.

Ö: Ama biz ‘Bunu yapma, yapma...’ demiyoruz,

K: Evet, uzun saçlı olma alışkanlığını yavaş yavaş ortadan kaldırıyorsunuz.

Ö: Hayır, bence öğrenciyi kendisi için göreceği bir noktaya ulaştırmaya çalışıyoruz.

K: Hangisi nedir? Ben burada, alışkanlık oluşturma me-

kanizmasını parçalamaktan ibaret olan bir şeyi aktarmak istiyorum. Bu doğru olur muydu? Lütfen, ben yeni bir öğretmenim, sizlerden öğreniyorum. Bir insandaki alışkanlık oluşturma düzeneğini parçalar mıydınız? Sizin ilgilendiğiniz şey bu; aksi takdirde öğrenemez. Bir şey aktarabiliyor muyum bayım? Çünkü size, uzun veya kısa saçla durursak, ya da ne olursa olsun, bunun başka bir alışkanlık olacağını söylüyorum. Buna hepimiz, zihnin müthiş bir alışkanlığı olan şartlanmama ile gerçekten ilgilendiğimiz farklı bir şekilde saldırabilir miyiz? Sizin yapmaya çalıştığınız şey o alışkanlığı parçalamak.

Şimdi, bunu nasıl yapıyordunuz? Çünkü ben burada bir öğretmen olarak bunu tekrar etmek istiyorum; bir şeyi kendimi tüketircesine tekrar etmek canımı sıkıyor. Bir alışkanlıktan ibaret olan bununla farklı bir şekilde uğraşmanın yolunu bulmak isterim. Çünkü bir oğlan uzun saçın, sakalın ve geri kalan her şeyin gerekli olduğu bir okula gönderildi, bu da tıpkı sigara içmek gibi onun alışkanlığı. Oğlan buraya gelir ve biz de ona kibarca, 'Sigara içme' deriz ve ona bir alışkanlık olan sigara içmenin tehlikelerini göstermeye çalışırız. Dikkat ediyor musunuz? Yani alışkanlığın peşinden koşabilir miyiz?

Ö: Alışkanlıkla ilgili kötü olan şey, kendi doğası gereği yaptığımız o alışkanlığın farkında olmamamızdır.

K: Evet. Soruyorum çünkü öğrencinin burada bulunduğu iki yılın veya dört yılın sonunda onun son derece zeki olmasını istiyorsunuz.

Ö: Evet, ama sonra o gider ve yerine yenisi gelir. Şunu demek istiyorum, buraya bu dönem yerlere kadar uzanan

saçları olan bir oğlan geldi ve ben ona tam olarak bunu harfler aracılığıyla açıklamak zorunda kaldım. Tekrar tekrar harflerin içine dalmak zorunda kaldım ve 'Burada birinin sürdürdüğü şeyi göremiyorsan buraya gelmemen daha iyi olur çünkü sana bir şey empoze etmeyi hiç istemem. Sen bunu kendin için görebilirsin'. Böylece bana geri dönerek yanıt verir ve buraya geleceğini ve söylediğiniz şeyi göreceğini söyler. Bu herkeste belli bir süre alır. Ama sonra, yeni bir öğrenci grubu gelir gelmez alışkanlıklarını bırakırlar ve sizin tekrar baştan başlamanız gerekir.

K: Biliyorum, bunu anlıyorum.

Ö: Bu personeli, kıdemimizi sergileyerek konuşmak zorunda olduğumuzu hissettiren bir noktaya getirir. O zaman öğrenciler bunu gerçekten ciddi bir mesele olarak görürler ve dolayısıyla buna önem verirler. Ama devam eden birçok test vardır. Örneğin, bir şey yapmamak zorunda olduklarında bizim, 'Tamam, bunu gerçekten net bir şekilde görmek istemiyorsanız burada olmamanız daha iyi' dememizi ne kadar ileriye itebileceklerini görmek isterler. Bütün bu sorunlardan sonra çoğunlukla bir sürgüne sürüklenme noktasına geliriz. Bunu bu şekilde ortaya koyun. Davranışın düşüncesizce olduğu, şiddet veya cinsellik içerdiği belirli durumlarda onların okuldan ayrılmalarını isteriz. Ama çoğu zaman bir öğrenci buraya gelir ve buradaki ilk döneminde davranışları genel olarak kabul edilemez olur. Ve onlarla konuştuğumuz zaman duyarlıdırlar; bunu görürler ve değişmek isterler. Değişmezlerse burası onlar için kesinlikle iyi bir yer değildir.

K: Bulmaya çalışan yeni bir öğretmen olduğumu anlıyorsunuz. Bu yöntemi, bu tarzı biliyorum ama bu benim için

büyük ölçüde tatmin edici olmayan bir şey; bir şekilde benim huyuma ters bir şey.

Ö: Bizim için de tatmin edici değil.

K: Evet. Bu yüzden, bu soruya farklı bir yaklaşımın olup olmadığını birlikte bulalım.

Ö: Öğrenciyle genelde, bütün halindeki tek bir yol yerine parçalara ayırıcı bir tarzla mı ilgileniyoruz?

K: Bunu nasıl yaparsınız? Bu bir fikir mi, yoksa..?

Ö: Ben soruyorum.

K: Bilmiyorum. Bunun nasıl yapılacağını bulmak isterim. Ben bir öğrenciysem ve buraya uzun saçla geliyorsam veya her neyse, ve siz bana bunu işaret ediyorsanız, bana söylediğiniz şeyle ilgili bir anlayış edinmeye başlarım. Buraya gelmek istiyorum ama içimde bu müthiş alışkanlık var. Siz bu alışkanlığa saldırıyorsunuz, değil mi? Uzun saç veya kısa saç değil, ama uzun ya da kısa saçın bir alışkanlık olduğuna işaret ediyorsunuz. Öyle değil mi? O halde siz, alışkanlık yaratan zihni, veya beyni parçalamak istiyorsunuz. Bunu nasıl yaparsınız?

Ö: Durumun hakikati, alışkanlığı yıkmak istemiz ve uzun saçtan hoşlanmamamız değil mi?

K: Bayım, uzun saç değil. Amerika'dan veya Hindistan'dan buraya geliyorum ve masada nasıl yemek yenileceğini bilmiyorum. Bunu yapan alışkanlığa saldırmak istiyorum, bana şu veya bu şekilde yemek yemem gerektiğini söylemenizi değil. Bu konuya daha sonra geleceğiz ama ona bunu yaptıran alışkanlığı ona göstermek isterim.

Ö: Bu benim konum. Onun alışkanlığını yıkmak benim çıkarıma ise o zaman bu çıkarla alışkanlık yıkılmış olur mu?

K: Alışkanlıklar oluşturmayı ne şekilde yıkacağımı bulmak isterim. Dikkat ediyor musunuz? O zaman çok basit. Dolayısıyla, öğrenciyle konuşmaya başladığım zaman alışkanlığı yıktığımın da öğrenciyle birlikte öğrendiğimin de çok açık ve net olmasını isterim. Ben kürsüden aşağı indim ve böylelikle alışkanlıklar oluşturmamayı öğrenciyle birlikte öğreniyorum.

Ö: Ama yemek yeme konusunda hepimiz...

K: Yemek yemeyi, uzun saç, kısa saç bırakın; tüm bunları bir kenara koyun. Ben burada bir öğretmen olarak sigara içmek, yiyip içmek vb. alışkanlıklar oluşturmayı, her türlü alışkanlığı sonlandırmayı ve böylece zihnin her zaman uyanık kalmasını istiyorum.

Ö: Bana öyle geliyor ki alışkanlıklar bırakıldığı zaman burada dikkat, karşılıklı dikkat anları oluyor.

K: O anlarda değil. Alışkanlıklar oluşturmamız gerekmiyor ve ben bunu yapmama konusunda öğrenciye yardımcı olmak istiyorum. Bunu nasıl yaparım, birlikte neler yapacağız? Hadi beyler, birlikte neler yapacağız? Öğrenci alışkanlıkları neden oluşturduğunu ve alışkanlığın beynine ne yaptığını – beynini kısıtladığını, ona zarar verdiğini, küçülttüğünü, daralttığını, önemsizleştirdiğini – anlarsa, bunu ona aktarabilirsem ve bunu aktardıktan sonra ne şekilde yemek yiyeceği, saçları vb. konularda onunla konuşsam bunu hemen anlayacaktır. Baylar, bunu yapabilir miyiz?

Ö: Duyarlılık gerektirir.

K: Yemek yedikten, sigara içtikten sonra buraya gelen bir çocukta duyarlılığı nasıl yaratırsınız?

Ö: Bütün hayatı boyunca duyarsızlığı tanıdı.

K: Biliyorum. Bu yüzden ne yapmam gerekiyor? Ve bunu defalarca tekrar etmek istemiyorum; bu sıkıcı, rahatsız edici; beni tüketiyor, bezdiriyor.

Ö: Öyle olması gerekmiyor.

K: Benim için öyle, bunu yapmak istemiyorum.

Ö: Ama siz alışkanlığa işaret etmekle, onu anlaması ve kendisi için görebilmesi için netleştirmekle ilgileniyorsunuz. Bu neden sıkıcı olsun ki?

K: Ben kısa saçtan veya uzun saçtan çok daha önemli olan bir şeye saldırıyorum. Diyorum ki, duyarlılığın ne olduğunu ona öğretebilirim ve bu şekilde alışkanlık oluşturmayı önleyebilirsem o zaman saçları hakkında onunla konuştuğumda konuyu on kez tekrar etmem gerekmez.

Ö: Ama Krishnaji, bunu ona on kez tekrar ettin. Ona nasıl yemesi gerektiğini gösterdin, uzun saçları, kısa saçları, genel davranışları hakkında onunla konuştun, ve o bunu görmüyor. Hâlâ yemek salonuna gidiyor ve eline büyük bir parça ekmek alıp üzerine tereyağı sürüyor.

K: Bütün bunları gördüm.

Ö: Dolayısıyla hemen anında görmüyor.

K: Hayır, ama hangisi daha önemli? Ekmekğin üzerine tereyağı sürmek alışkanlık oluşturmaktan daha mı önemli?

Ö: Tabağa ekmek ve tereyağı koyup duyarlı bir şekilde bıçak kullanmanın bir diğer alışkanlık olduğunu göremiyorum.

K: Hayır, ama o öğrenmiyor. Evinde veya diğer okullarda yaptığını, artık kendi alışkanlığı haline gelen şeyi yapıyor. Onu düzeltmeye çalışıyorsunuz ve alışkanlıkları oluşturan düzenekleri düzeltmeye çalışmıyorsunuz. Yeni bir öğretmen olarak, alışkanlık oluşturan düzeneğe saldırmak zorundayım.

Ö: O halde, tereyağını ekmekğin üzerine alışkanlığa göre mi süreceğiz yoksa?

K: Hayır, ayrıntıya takılmayın. Bana göre daha önemli olan şey alışkanlık oluşturan düzendir. Onu değiştirebilsem ve bir daha hiç alışkanlık oluşturmamasını sağlasam bu onun son derece duyarlı, dikkatli, uyanık, başkalarına dikkat eden, kendine dikkat eden bir kişi olduğu anlamına gelir.

Ö: Bu da bir alışkanlık yaratmak.

K: Hayır bu alışkanlık değil. Bu alışkanlık değil.

Ö: Öyle olma eğiliminde; olması gerekmiyor.

K: Hayır, lütfen, ben 'alışkanlık' kelimesini kullanıyorum. Baylar sadece buraya bakın. Anında hareket edebilmemiz, doğru şeyi görebilmemiz ve onunla işimizi bitirebilmemiz için birbirimize ve öğrenciye bir şeyler aktarmanın bir yolu var mı?

Ö: Her şeyden önce alışkanlığın ne olduğunu, yapısının ne olduğunu, örüntüsünün ne olduğunu ve hareketinin ne olduğunu onunla birlikte öğrenmeye çalışarak mı bunun yolunu açmalıyız

K: Elbette.

Ö: Dolayısıyla onları görmek kendi başına, o öğrenmenin bir parçasıdır.

K: Bayım bakın, var sayalım ki sigara içme alışkanlığınız var. Onu hemen bırakabilir misiniz, hemen unutabilir misiniz, bir daha hiç sigara içmez misiniz?

Ö: Ben öyle yaptım.

K: Hemen anında bırakabilirsiniz; o halde yaptığınız şey neydi, onun ardında ne vardı?

Ö: Onun yapılacak doğru şey olduğunu düşünmemdi.

Ö: Beynin gruplar halinde, alışkanlıklar halinde işlev görme eğiliminde olması bir algı mıdır?

K: Beyler, yeni bir öğretmeniniz var. Bu yüzden lütfen, alışkanlıklarınız var, öyle değil mi? Bu alışkanlıklarınızı hemen bırakabilir misiniz ve bu size nazik, kibar, rahatsız edici olmayan bir şekilde ve bazen de rahatsız edici bir şekilde tekrar ve tekrar söylenmeyebilir mi?

Ö: Bir erişkin olarak ben bunu yapabilirim ama bir çocuk olarak şüphelerim var.

K: Bu alışkanlık yıkma fikrini yerleştirdikten sonra onu tekrar edebilirim. Ama o zaman kendimle, kendi alışkan-

lık oluşturmama dikkat edip etmediğimle ilgilenirim.

Ö: Bu, yapılması gereken erişkinlere Ait bir şey.

K: Evet ama yapılması gereken erişkinlere ait bir şey olduğunu düşünmüyorum; son derece dikkatli olmakla ilgili bir şey ve çocuklar çok dikkatlidir.

Ö: Ama onlar şeyde dikkatlidirler...

K: Madam, onlar dikkatlıler. O dikkatliliği genişletin. Onların öğrenmelerine yardımcı olmak benim işim; çünkü onlar izleyebilirler, yani başka bir deyişle, 'Sadece kendi küçük grubunuzu değil her şeyi izleyin. İzleyin. İzleyin'.

Ö: Ama bu tür bir dikkatlilik taklide daha yakındır ve buradan yola çıkarak devam eden kişiler buradan büyüyenlere dikkat etmiyorlar.

K: Madam, ben yeni bir öğretmenim ve bu yüzden sizi tanımıyorum. Dolayısıyla kabalaşmadan size şunu soruyorum, 'Siz dikkat ediyor musunuz?' Öğrenciye dikkat etmesini söylediğiniz zaman kendi kendine şöyle diyebilir: 'Seni dinlemeyeceğim çünkü sen kendin dikkatli değilsin. Ne kahrolası şey!' Yani siz dikkat ediyor musunuz?

Ö: Tamam, ben şey olduğuunda...

K: Hayır, şey olduğuunda değil.

Ö: Neyse, kendi alışkanlık oluşturma düzeneğimizin farkında olmamız gerekmez miydi?

K: Siz dikkatli misiniz? Ben öğrenciyim, siz bana dikkatli olmamı, olan biten her şeyi örneğin bisiklete binen kızı,

bulutları, ağaçları, her şeye dikkat etmemi, söylüyorsunuz; dikkat etmemi, dikkat etmeyi öğrenmemi söylüyorsunuz. Ve bir öğretmen olarak ben de ona, 'Dikkat etmeyi öğren' diyorum.

Ö: Alışkanlıklarının çoğunu dikkat etme yoluyla oluşturular.

K: Evet, bu yüzden çok daha önemli bir konuda, uyanık ve farkında olma konusunda öğrenciye yardım ediyorsunuz. 'Şunu yapma, bunu yap' demek yerine, 'Farkında ol' deyin. Sonra o farkındalık durumunda ona uzun saç, kısa saç hakkında bir şeyler söyleriz ve sanırım bunu aylar boyu süren uzun bir zaman içinde değil hemen kavrar. Eğer ben bir öğretmen olarak dikkatli olmanın ne anlama geldiğini ona öğretebilirim hem ben hem de öğrenci her şeyin farkında oluruz, bu da o henüz öğrenmekteyken olur. Ona şunu derim, 'Bak, saçına dikkat et', ya da her neyse onu söylerim.

Ö: Bunu yapacak mısınız?

K: Nasıl dikkatli olacağımı bana öğretirseniz, dikkatli olmayı öğrenebilirim sanırım yapabilirim. Bütün sorunlar, alışkanlık oluşturma duyarsızlığı var olduğu zaman ortaya çıkar. Duyarlı olma konusunda öğrencilere yardımcı olabilirsek, birbirimize yardımcı olabilirsek, ki bu sadece farkındalık durumunda olabilecek bir şeydir, problemin neredeyse yüzde seksenini çözmüş oluruz.

Ö: Bu onları eğitmektir.

K: Bu, eğitimimizin bir parçasıdır.

Ö: Hemen yapılamayan bir parçası.

K: Ben yapılabileceğini düşünüyorum. Ben kişisel olarak bir şeyleri yıkmanın günler sürmesini istemem.

Ö: Derinden ilgilenmek.

K: O da ne demek?

Ö: Keşfedilmesi gereken erişkinlere ait bir şey.

K: Ben öyle sanmıyorum. Çocukların oyuncaklarıyla, köpekleriyle ilgilenme iç güdüsüne sahip olduklarını düşünüyorum. Bu duyguları var ama sürekli değil, sadece anlık.

Ö: Dikkatlilik meselesi onun ne kadar kısmi veya tam olmasına bağlı değil mi? Demek istiyorum ki, onu kendi içimizde ya da öğrencinin belirli bir durumunda ortaya çıkaracak olursanız bu durumda o bir dikkatlilik derecesi sorunu olmaz mı?

K: Sanırım asıl soru, bu probleme yaklaşıp yaklaşamayacağımız ve aynı zamanda bu problemin neden bu kadar olduğu. Konuşmaların birinden sonraki gün bir adam bana geldi, yaşlı bir adamdı. Ve elini omzuma koyarak kulağıma şunu fısıldadı, 'Sen sevecen yaşlı bir adamsın ama derin oluklara takılıp kalmışsın.' Ben de odama gittim ve kendi kendime, 'Bir oluğa mı takılıp kaldım, monoton muyum ben?' Tekdüzeliğe takılı kalıp kalmadığımı görmek için üç veya dört gün boyunca kendimi izledim. Çok ilginç.

Dikkat ediyor musunuz? Ben tekdüzeliğe takılıp kalmak

istemiyorum ama eğer birisi çıkıp bana kibar ya da kaba bir şekilde söylerse ona dikkat ederim çünkü ben öğrenmek istiyorum. Dikkat ediyor musunuz?

Şimdi, bunu öğrenciye nasıl yaparız?

Ö: İlk önce kendi içimizde onu doğru bir şekilde yaparak.

K: Madam, bunu daha önce de söylediniz. Siz bunu yapıyor musunuz?

Ö: Öğrenciler bunu bir çeşit baskı olarak görür. Biz, 'Öğren' veya 'Öğrenelim', deriz ve onlar kendi içlerinde bir şeyin istendiğini hissedebilirler çünkü kendi içlerinde bir şeylerin farklı olması gerektiği telkin edilmiştir ve bu durum pek çok öğrencide büyük bir direnci aktive edebilir. Bir şekilde bunun etrafında dolanabilir miyiz?

K: Bakın, kendi kendime şunu soruyorum: 'Elli yıl veya daha uzun bir süre boyunca konuştum. "Bakın, hepsini anladım, ben bu şekilde yaşadım. Onunla yanıp tutuşuyorum" diyen belki bir veya birkaç kişi vardır ama ben böyle biriyle hiç karşılaşmadım.' Ve şöyle diyorum, 'Yanlış olan ne?' Burada da aynı şey olabilir, dikkat ediyor musunuz? Öğrenciler çiçek açmıyorlarsa neden yıllarımızı onlar için harcayalım? Bütün bunların anlamı ne? Bu yüzden kendi kendime şöyle diyorum: 'Sebeplerden biri ebeveynlerde, çocuklarda çok iyi belirlenmiş olan bu müthiş alışkanlık oluşturma düzeneği. Onlar buraya geliyorlar ve siz bunu yıkmaya çalışıyorsunuz'. Öyle değil mi?

Ö: Ama o tabiatı gereği değişmek istemez ve öğrenmenin en temel hareketi değişim hareketidir.

K: Değişim, tabii ki. O halde her türlü alışkanlığı olan, buraya bir öğrenci olarak gelmiş olan benimle ne yapacaksınız? Ne yapacaksınız? Her gün benimle konuşun. Buna bir ay harcayın, ya da 2 ay, veya bir yıl harcayın. Bütün enerjinizi küçük, aptalca bir şeyi yıkmaya harcayın.

Ö: Hayır, ama öğrenme konusu hâlâ aynı zamanda değişimin değil meydan okumanın aynı sabit veya zorlu durumundan ibarettir. O öğrencinin veya insan neslinin bütün eğitimi alışkanlıkların pekiştirilmesidir.

K: Evet elbette. Bu en kolay yaşam tarzıdır. Alışkanlıklar ve onun içinde tekdüzelikler ve oluklar oluşturmak ve onların içinde yaşamak.

Ö: Buraya gelen bir öğrenciyi alışkanlıklarına bakmaya ikna etme avantajına sahibiz. Buraya gelmeden önce bize yaklaşır ve şöyle der: ‘Bakın, bu kulağa farklı geliyor’. En sık söylenen şey budur. Böylece buna ikna olur.

K: Bunu anlıyorum. Yani, buraya geldikten bir hafta sonra alışkanlıklarını yıkmış olması için bunu ne şekilde geliştirirsiniz? Bulup ortaya çıkarmak istediğim şey bu; hayatımı bunun için harcamak istemiyorum. Her birimizin ve öğrencilerin altına birer bomba koyabilir miyiz?

Ö: Farklı bir şey arayarak buraya gelen kişiler dinleyen ve bazı hareketlerde bulunan kişilerdir.

K: O halde, sadece saçlar hakkında konuşmaktan çok daha derin olan bir şeyi onunla birlikte öğrenebilir miyiz?

Ö: Krishnaji, bu bir uyanıklık, alışkanlık oluşturmayı takip etme sorunu mu yoksa alışkanlıkları hep birlikte bitirme sorunu mu?

K: Evet, bitirme diyorum.

Ö: Ama bu bir çıkarım (sonuca varma) olabilir.

K: Hayır. Alışkanlık oluşturma'nın zihni, beynin aktivitesini ve geri kalan her şeyini entelektüel, mantıksal olarak ve makul ölçüde sınırladığını görüyorum. Çok daraltıcı küçük bir mesele. Bunu görüyorum; bu bir çıkarım değil, sadece öyle. Bu bir mikrofon [önünde duran mikrofonu gösteriyor]; bu bir çıkarım değil, o sadece bir mikrofon olduğu için öyle.

Ö: Krishnaji bu erişkinlerin görebileceği bir şey. Bu alışkanlık daraltıcı, sınırlayıcı bir şey. Büyümekte olan bir çocuk alışkanlıklarından güvenlik hissi kazanır.

K: Bunu biliyorum ve bu yüzden kendisini yavaş yavaş bir oluğun içine yerleştirir ve giderek tükenir, kaybolur.

Ö: Sanırım öğrencilerin büyük bir kısmı bu kelimenin ne anlama geldiğini bile bilmiyor.

K: Elbette bilmiyorlar.

Ö: Onlar hiçbir zaman bir alışkanlık görmediler. Belki de öğrencilerin çoğu alışkanlığın bütünü ve onun kendilerini nereye yönlendirdiğini, insanların bütün davranış tarzlarını ve bizim burada gerçekten başarmaya çalıştığımız şeyi görüp görmediklerini merak ediyorum. Bu yerin belki de en derindeki önemi onlara kesin bir şekilde açıklanabilir. Ve belki o zaman alışkanlıklarını, davranışlarını gerçek yerinde görebilirler ve bunların tablonun bütününe nasıl uyduğunu görebilirler.

K: Bunu anlıyorum. Bakın, ‘Otorite yok’ dediğiniz zaman en temel şeye saldırıyorsunuz. Otorite olmaması, herhangi bir alışkanlık otoritesinin olmaması anlamına gelir. Ben bir Hristiyan’ım, bu bir alışkanlıktır; ben bir Amerikalıyım; bir Yahudi’yim; bir Hindu’yum; bunlar sadece birer alışkanlık. Dolayısıyla, insanın inşa etmiş olduğu her şeyi en temelden yıkıyorsunuz.

Ö: Biz aslında, egonuzun alışkanlıklarını yıkın diyoruz.

K: Evet alışkanlık, ego, sözle ifade etme, ve onunla ilgili geri kalan her şey. Ben bu yüzden yeni bir öğretmen olarak size bir otoritenin olup olmadığını ve içinde otoritenin ve dolayısıyla baskının, etkinin bulunmadığı özgürlüğün ne olduğunu öğrenme konusunda bana ve öğrenciye yardım edip etmediğinizi soruyorum. Ne kadar yoğun? Onun içinde ne gibi açılımlar var! Öyle ki benim zihnim, *zihin*, hiçbir zaman etkilenmez ve bu yüzden kendi içinde çiçek açacak bir tohumla sahiptir.

Ve ben öğrencinin bunu öğrenmesini isterdim. Dolayısıyla bir grup olarak bununla gerçekten derinlemesine bir şekilde ilgileniyor muyuz? Bir grup olarak size, bununla derinlemesine bir şekilde ilgilenip ilgilenmediğimizi soruyorum. Bir beynimiz olduğunu ve zihnin hiçbir şeyin, kelimelerin, bir fikrin esiri olmadığını; hiçbir şeyin kölesi olmadığını ve dolayısıyla tamamen özgür olduğunu öğrenebilelim diye. Hepimizin uğruna çalıştığı şey bu mu? Ve eğer bizler bunun için, çalışmak için, öğrenmek için çalışıyorsak ve sonra problemler ortaya çıkıyorsa yeni bir öğretmen olarak ben, hepimizle birlikte şu şeyi öğrenciye nasıl aktaracağım: hepimiz gerçekten de mutlak özgürlükle ilgileniyoruz. Özgürlük. Çok elzem bir şey. Bunu onlara

nasıl tercüme ederiz? Onunla ilgilenmiyorlar. Ebeveynleri tarafından gönderilerek veya kendi çıkarları gereği buraya geliyorlar. İki kategori var: buraya itilenler ve doğal bir şekilde buraya gelenler, gelmek isteyenler.

Şimdi, bu soruya kendisini uyarlayarak buradan ayrılırken bunu kavramış, öğrenmiş olması gereken veya halen öğrenmekte olan öğrencilerle ne şekilde ilgilenirsiniz? Ve buraya isteksiz bir şekilde gelen, aileleri tarafından buraya atılan öğrencilerle nasıl ilgileniriz? Onlar isyanda, öfkeli, kızgın, kendi eski alışkanlıklarından köken alıyorlar. Tek bir yere konmuşlar; ne olur?

Ö: Buraya bu şekilde gelen çok fazla öğrenci yok.

K: Pekâlâ, demek ki büyük bir kısmı isteyerek geliyor. Şimdi bir grup olarak bunu onlara nasıl aktarabiliriz, tohumun kök salmasını sağlayabiliriz ve onunla nasıl ilgilenebiliriz, sadece konunun merkezinde değil ama kenarlarında da: bilirsiniz, ‘Saçlarını kestir, temiz ol, düzenli ol’, ve geri kalan her şey. Her ikisini de yapmak, dikkat ediyor musunuz? Tohum hayatı boyunca doğru bir şekilde iş görür; sonunda çiçek açar. Ve aynı zamanda düzen, disiplin, hayatın saçakları hakkında da konuşmak, öyle değil mi? Hiçbir okulun bunu henüz yapmadığını, hiçbir grubun bunu yapmadığını ve bunun hayattaki en müthiş şeylerden biri olduğunu bilerek bunu nasıl yapacağız?

Lütfen, ben yeni bir öğretmenim, bana söyleyin; öğrenelim. Bunu nasıl yaptığınızı değil nasıl yapacağınızı söyleyin, ama ona yaklaştığınız, onu öğrendiğiniz şekilde söyleyin.

Ö: Beni etkiliyorsunuz. Bunu bazen görüyorum, bazen görmüyorum.

K: Hayır, etki değil. Başka bir gün, ücretler hakkında coşkulu bir konuşma yapan bir politikacıyı dinlemiştim. Bu şekilde, onu dinleyen ve ücretlerle ilgilenen herkes bu adamdan müthiş bir şekilde etkilenmişti. Ama biz burada birbirimizi etkilemek amacıyla bulunmuyoruz; ben etkilemek istemem; bu benim için bir uyuşturucu. Sizin için kendinizi görmeniz ve bu şekilde son bulur. Size söylemem gerekmiyor. Bunu birlikte görebilir miyiz? *Birlikte*, benim görmem değil ve sizin görmeniz de değil, ve siz gördüğünüz zaman beni etkilersiniz ve ne yapmak gerektiğini bana söylersiniz. Bunu birlikte görmek.

Onu görürsek, veya onu gördüğümüz zaman, ya da onu görmeye öğrenirken – bu daha iyi, onu görmeyi öğrenmek – onu görmeyi öğrenmenin en temel hareketinde bunu öğrenciye ne şekilde aktarırız? Baylar, sanırım bir şeyle ilgili coşkumuz olduğu zaman onu aktarırız. Öyle değil mi?

(duraklama)

Baylar otoritesizliğin, etkide bulunmamanın, baskı kurmamanın ama düzenin olması zorunluluğunun ve geri kalan her şeyin gerçeğini, hakikatini hep birlikte sadece yüzeysel olarak değil ama derinlemesine bir şekilde– *birlikte* – görebiliyor muyuz? Bunun önemini hep birlikte görebiliyor muyuz? Ben yeni bir öğretmen olarak şunu diyorum, ‘Yemin ederim ki bu çok müthiş bir şey ve ben bunun açılımlarının ne olduğunu en derinlemesine bir şekilde öğrenmek istiyorum ve bunu öğrencilerime aktarma konusunda çok coşkuluyum.

(duraklama)

Siz ne dersiniz?

Ö: Öyle görünüyor ki buna kesin olarak evet deme pozisyonunda değiliz ama ben böyle birlikte yapılan bir harekete bakabilecek bir pozisyondayım.

K: Bayım, size şunu soruyorum, şu an iki ayrı kişi olan siz ve ben otoritesizliğin derinliğinin önemini görüyor muyuz? Ve dolayısıyla bu büyük bir işi kapsıyor. Siz düzenek hakkında çok şey biliyorsunuz, bense bilmiyorum; ama çok şey bilen siz doğal olarak otoriteyi üstlenmeye başlıyorsunuz; ben size otoriteyi veririm ya da siz onu üstlenirsiniz – ama eğer siz ve ben öğrenmiyorsak; öğrenmek, bir şeyi değil ama öğrenmek zorunda olduğu gerçeği öğrenmek. Okul, içinde bir şeyler öğrenilen boş vakit demektir. Böylece ben veya siz otoriteyi öğreniyor muyuz; onu parçalara ayırıp hakikatini görebiliyor muyuz?

Bakın, bu ayın sonunda konuşma yapmak için Hindistan'a gidiyorum. Söylemek istediğim şeyi söyleyebildiğim koşula gideceğimi söylemiştim ve son elli yıldır yaptığım gibi doğal olarak otorite hakkında konuşmaya gidiyorum. Ve insanlar öğrenmek istemiyorlar; dinliyorlar ve şöyle diyorlar, 'Ne kadar müthiş, ne sevimli bir düşünce; Ooo ne kadar ilginç, oh ne kadar da doğru', ve ömürlerinin geri kalanı boyunca birer köle olarak kalmaya devam ediyorlar.

Dolayısıyla buna daha değişik bir şekilde yaklaşmalı ve şöyle demeliyim, 'Geleneğin köleleri olmayın'. Ve diktatörlük dünyadaki en eski geleneklerden biridir. Öyle değil mi?

Ö: Demokrasi de bir gelenektir.

K: Elbette öyledir. Ama demokrasiyi diğerine tercih ede-

rim. Bu yüzden, eğer hepimiz birlikte öğreniyorsak bu müthiş bir şey. Baylar, dinliyor musunuz? Hepimiz birlikte farklı bir şey yaratacağız. bu, hepimizin öğrendiği farklı bir yer olacak. Ve bu sınıfın ortasına gelen bir öğrenci burada ne kadar da muhteşem bir şey bulaca**K:** gerçekten söylemek istediğimiz şeyi kast ettiğimizi, gerçekten öğrendiğimizi görecektir. Sanırım bunun kökeni de bu. Siz de birbirimizden, kitaplardan, öğrencilerden ve her şeyden öğrenmek için burada olduğumuzu düşünmüyor musunuz? Doksan iki yaşındayken 'Hala öğreniyorum' diyen Goya mıydı yoksa Velazquez miydi?

Devam ediyor muyuz?

Ö: Son vermeden önce yaptığımız şeyin ne olduğunu netleştirelim.

K: Bayım, bizim yaptığımız şey budur ve ben bununla ilgilieniyorum. Buraya yeni bir öğretmen olarak geliyorum ve neler yaptığınızı sizden öğrenmek istiyorum. Öğrenmek istiyorum. Bütün hayatımı öğrenerek geçirdim ve öğrenmek istiyorum. Burada, kendilerinden büyük işler öğrenbileceğim bir grup insan var, onlar otoritesizlikten bahsettiler, özgürlük hakkında konuştular, düzen hakkında konuştular, hepsi bu. Bu şeyin içine girdiler ve ben onlardan öğrenmek istiyorum ve onlarla birlikte bir öğrenme atışı yaratmak istiyorum. Anlıyor musunuz?

Ö: Biz böyle başladık, ama şimdi bundan hareket etmiş gözüküyoruz.

K: Hareket edin; hareket edelim!

Ö: Demek istiyorum ki, dikkatimizi otoriteye karşı olan

tutumumuza odaklamak için bu şekilde başladınız. Öyle değil mi?

K: Evet.

Ö: Neden?

K: İçimde otoritenin bir gölgesi kalmasın, zihnim gerçekten özgür olsun diye onun hakkında bir şeyler öğrenmek için. Öğrenmek istiyorum. Bu maksatla buradayım. Herhangi bir okula gidebilirdim ama sadece bu sebepten dolayı buraya geldim çünkü burada bununla ilgilenen ve bunu öğrenmeye çalışan bir grup insan olduğunu duydum. Yani demek istediğim onlara katılmak istedim. Ve eğer siz öyle değilseniz bu konuda ısrarcı olacağım.

Ve bu şeyi öğrencilere nasıl aktaracağımızın bir yolunu bulalım. Bunu öğrencilere nasıl aktaracağımı bana öğretebilerseniz, tamam onu öğrendim derim, diğer okullara giderim ve öğretirim, öğrenmelerine yardımcı olurum. Pek çok okulumuz var ve bu şey onlarda kök salmazsa sadece bir atık olur.

Dolayısıyla, anlıyorsunuz. Konumumu netleştirdim mi Beyler? Şimdi, bunu yapmaya değer mi?

Brockwood Park, İngiltere, 11 Eylül 1976

BÖLÜM ÜÇ

Krishnamurti: Nasıl devam edelim. Burada bir öğretmen olmakla ilgili endişelerim var. Temelde, kendimi ve bu çocukları nasıl dönüştürürüm? Bu benim başlıca ilgi alanım olurdu. Ve ben aynı zamanda onların birinci sınıf zekâlarının ve tam olarak gelişmiş bir zihinlerinin olmasını, kavramın bütünlüğüne sahip olmalarını isterdim. Bunu başarmada ne şekilde ilerlemeliyim? Bir öğretmen olarak, öğrencilerin psikolojik açıdan dönüşümlerini nasıl gerçekleştireceğim ve aynı zamanda onları akademik açıdan verimli hale getireceğim?

Bu sizin de işiniz. Eğer yapmak istediğimiz şey gerçekten buysa, o zaman bu sizin de sorumluluğunuz. Dolayısıyla, burada bulunan yeni bir öğretmen olarak lütfen bu konuda yardım edin. Yeni bir öğretmen olarak bunu nasıl yapmalıyım? Öğrencinin çok şartlanmış olduğunu, karşı çıktığını (itiraz ettiğini) bile bile öğrenciyle olan bu problemin tamamına nasıl yaklaşacağım?

Ne şekilde ilerlemeliyim ne yapmalıyım? Bir insanı çok uzun olmayan bir sürede, çok çabuk dönüştürmek mümkün mü? Buradaki en son toplantımızda sanırım bu soruyu soruyordunuz. Bu öğrenciler buraya, benim bir öğ-

retmen olarak koşullandığım gibi koşullanmış bir şekilde gelirler. Ve ben onlarla olan ilişkimde kürsüden indim. Hiçbir pozisyon almıyorum. Klişelerim yok ve bununla gerçekten, derinden ve coşkulu bir şekilde ilgilendiğimi görüyorum. Bana bir güdümün olmaması gerektiğini, ancak o zaman iş birliği yapabileceğimizi, sizin yardımınızla ve öğrencilerle birlikte öğrenmem gerektiğini, öz-çıkarımı ve hâkimiyet kurma isteğimi kaybetmemi söylediniz. Bütün bunlar onlarla konuşarak, açıklayarak ve bunun olasılıklarını hep birlikte keşfederek yapılabilir mi?

Bir öğrenci dönem sonunda veya buradan ayrılırken dönüşmüş olacak mı? Farklı bir insan olacak mı? Ben yeni bir öğretmen olarak bununla müthiş bir şekilde ilgilendiğimi düşünüyorum. Bu konuda nasıl ilerleyebilirim? Haydi Beyler, bana yardım edin.

Öğretmen: En son toplantımızdan ayrılırken öğrenmeye gerçek bir ilginin nasıl yaratılacağını merak ediyordum. Bana göre konunun en temelindeki öz budur; öğrenmeye karşı bir ilgi yoksa öğrenme gerçekleşemez.

K: Kendi içimde bir ilgi yoksa, öğrencinin içinde bir ilgi yoksa bu ilgiyi nasıl ortaya çıkarabilirim? Ne yapacağım? İlgi duymadığım zaman benim sorunum nedir? Dünya yanarken ben neden ilgilenmiyorum? Sorunum ne? Felç mi oldum; zihinsel olarak öldüm mü? Neden öğrenmekle ilgilenmiyorum.

Ö: Burada çalışarak, bir öğrenci veya öğretmen olarak sınıfa giderek, yanan bir dünyayla ne yapmak gerektiğini öğrenmek hemen ortaya çıkacak bir şey değil; bu hemen görülecek bir şey değil.

K: Öğrenmeyle yapılacak bir şey olmadığını mı düşünüyorsunuz? İlişki hakkında, korku hakkında, pek çok psikolojik faktör hakkında ve aynı zamanda farklı alanlardaki çeşitli insan çabaları hakkında bir şeyler öğrenmek de öğrenmenin bir parçası değil midir? Öğrenebileceğim kadar çok şeyi öğrenmek istemeyecek miyim?

Ö: Bazılarımız matematik, kimya veya fizik ile ilgili ilk şeyi bilmiyoruz ve bu yaşamlarımızı daha kötü bir hale getirecekmiş gibi görünmüyor. Çok çok önemli olacak kadar bariz bir şey olsaydı neden hepimiz bunu yapmadık; o alanlarda uzman olan kişiler neden iyi ilişkiler kurmuyorlar?

K: Birincil olarak iyi ilişkiye ve onunla ilgili olan her şeye ve ikincil olarak diğer konulara önem vermemiz gerektiğini mi öne sürüyorsunuz? Söylediğiniz şey bu mu?

Ö: Sanırım öyle, ama bunun nasıl yapılacağı konusunda net değilim. Daha fazla şey öğreten ve bunu mükemmel bir şekilde yapan okullar olduğunu kast ediyorum.

Ö: Aslında, eğer bir matematikçi olmak istiyorsanız doğru yer burası olmayabilir.

K: Pekâlâ. Yani siz, akademik konulardan daha çok psikolojik faktörlere önem vermemiz gerektiğini öne sürüyorsunuz?

Ö: İkisi arasında bir seçim yapmak zorunda mıyız, neden ikisi karşılaştırılıyor? Her ikisini birden yapmak mümkün değil mi?

K: Çok daha basitleştirin. Onların akademik olarak eği-

tilmelerini istiyor musunuz; bilirsiniz işte maymunlar eğitilmelerini değil ama İngilizceyi iyi bilmelerini, İngiliz edebiyatını bilmelerini, çeşitli konuları öğrenmelerini istiyor musunuz? Bunun gerekli olduğunu söylediniz ama diğerine daha fazla önem verelim, bunu bölmeyelim, parçalamayalım onun yerine birlikte ele alalım.

Ö: Bana öyle geliyor ki bir kişi ilişkiler hakkında bir şeyler öğrenmeden matematikte veya her neyse başka bir konuda mükemmel hale gelebilir.

K: Bizim söylediğimiz şey bu. Dolayısıyla, eğitimcilerin diğerine çok daha fazla önem vermesi gerektiği konusunda uzlaşıyor muyuz?

Ö: Eğer iki veya üç yıl boyunca burada bulunmuşlarsa ve bunun bir parçası olmuşlarsa buradan ayrılırlarken akademik kısmı bir flaş içinde alabilir; bu onlar için bir problem olmaz.

K: Pekâlâ, görelim bakalım.

Ö: Ama akademik konuları, cansız olmayan bir konuyu aktarmak için değil de onlar aracılığıyla daha fazlasını aktarabilmek için nasıl kullanabilirsiniz? Onlarla bir çocuğun duyarlılığını uyandırabilir misiniz?

K: Varmaya çalıştığım şey buydu.

Ö: Vurgu konusunda bu yüzden endişeleniyorum. Bu gerçekten önemli çünkü akademik konular öğretileri kesinleştirmek için kullandığımız birer araçsa o zaman her ikisinin birden vurgulanması gerekir.

K: Sanırım buna katılırdınız, öyle değil mi? Yoksa buradaki bütün öğrencilerle aynı görüşte misiniz?

Ö: Bunun dışında, hemen yatıp uyumaları gerek.

K: Ve ayrıca, öğrenciler gelir miydi? Yoksa bu okul genç öğrenciler için değil bir araya toplanan yetişmiş kişiler için olmaz mıydı? Varmaya çalıştığınız şey bu mu?

Ö: Yetişmiş kişiler olması gerekmez. Dünya olduğu gibi değişirken hayatta kalmak, yardımda bulunmak için hangi becerilerin gerekli olduğundan emin olmadığımı söylemek istiyorum. Bundan belki otuz, kırk veya elli yıl önce sinde yapımız olarak seçtiğimiz nesneler doğru nesnelerdi ama artık bundan emin değilim. En azından, onlara kendi bakış açımızın propagandasını yapmak değil de toplumun ne olduğunu anlamalarına yardımcı olabilmek için çok daha fazla şey yapabileceğimizi düşünüyorum. Öğrenmek daha farklı olabilirdi.

K: Lütfen bana söyleyin, ne şekilde daha farklı olabileceğini bulmak isterim.

Ö: Sanırım pek çok öğrenci, dünya yanıyor dediğinizde bunu gerçekten anlamaz; bunun ne anlama geldiğini bilmezler; bu konuda bir fikirleri yoktur.

K: Bu yüzden, onlara açıkladığımızı var sayalım.

Ö: Dünya yanıyor. Hepimiz bunu bir şekilde anlıyoruz ama bu hiç kimsenin içinde bir ateş yakmış gibi durmuyor.

K: Bu mudur?

Ö: Temelde evet.

K: Pekâlâ, bulalım. Kendimin dünya olduğunun farkına varmazsam bu bir kafa karışıklığı olur. Öyle değil mi?

Ö: Ve dünyanın ne olduğunu kesin olarak görmek.

K: Ben dünyayım; dünya her neyse ben oyum, teröristim, onun bölümleriyim, Ruslarım, Komünistlerim, bütün iş dünyasıyım, ve her neyse oyum. Kafam karışık olduğu için onun bir parçasıyım, değil mi?

Ö: Biz, bizler onun parçasıyız, ama...

K: Bu yüzden ona saldırıyorum.

Ö: Onun burada da olduğunu söylüyoruz, ama onu kontrol altında tutuyoruz.

K: Bunu ortaya çıkarın. Ben bulup ortaya çıkaracağım.

Ö: Diyelim ki tarihin veya güncel olayların yahut her neyse onun öğretilmesiyle pek çok şeyin anlaşılması sağlanabilir. 'Onlar şöyle şöyle bir yerde isyan çıkartıyorlar ve orada gasp yapıyorlar', demezsiniz. Ama bunun yerine, 'Bu kişilerde ve burada olup biten şeyler birbiriyle ilişkili', dersiniz. Her kişinin zihninin içinde olup bitenleri onların dış dünyada üzerinde çalıştıkları çok objektif şeyle ilişkilendirin.

Ö: Bu mekânın çevresinde ve dışında gerçekleşen bu korkunç şeyleri deneyimlemenin, okumanın ve görmenin şart olup olmadığını merak ediyorum. Belki de tam içimizde farklı bir ölçekte yeterince öğrenilecek şeyler olduğu kesin.

K: Bir öğretmen olarak dünyanın ben olduğunun farkında mıyım yoksa bu sadece sözcüklerde mi kalıyor? Bu temel bir soru. Yoksa ben, kendimin benden başka herkesten tamamen ayrı olduğum; bu yüzden dünyanın geri kalanıyla ilişki kurmak ve savaştık zorunda olduğum şeklindeki bir bireyselliğin içinde hapsolmuş, 'bireysel' bir alıntı mıyım? Yoksa dünyanın kendisi olduğumun farkında mıyım? Hangisi?

Ö: Temel budur. Bizim anlamadığımız şey bu ve bizler farklıymışız gibi hareket ediyoruz. Bu, eğitimin başladığı yer.

K: Ben soruyorum. Ben yeni bir öğretmen olarak, bunun keşfetmiş olduğum şeylerin en önemlisi olduğunu düşünüyorum. Bunu ben keşfettiysen, bunu hissediyorsam, 'Yemin olsun, ne kadar da doğru!' derim. Şimdi, bunu öğrenciye nasıl tercüme edeceğim? Bunu hissediyor muyuz? Cevap vermiyorsunuz.

Ö: Bunu hissetmezsek bize soru hakkında bir şey söylemez.

K: Ben bilmiyorum Bayım. Bu benim size sorduğum bir şey. Eğer ben dünyaysam, kürsüden indiysem pek çok harika şey yaparım. Siz dünya olduğunuzu hissediyor musunuz? Ve dünyanın siz olduğunuzu? Sadece dünya haritası ile değil ama bütün insanlıkla, bütün gizemleriyle, bütün münakaşalarıyla ve terörüyle birlikte bütün açılımlarıyla dünya olduğunuzu hissediyor musunuz? Gerçekte olan şey benim bir parçam. Bunu hissediyor musunuz yoksa sadece laf kalabalığı mı?

Ö: 'Hissetmek' kelimesinden başka bir kelime kullanabilir miyiz?

K: Bunu siz bulun. Bunun nasıl hissettirdiğini bulalım, buna bakalım ve doğru olup olmadığını görelim.

Ö: Olup biten şeyleri gerçekten inceleyerek bunu hem öğrenciler hem de kendimiz için bir açıklama olmaktan çıkarın bir hakikat haline getirebilir miyiz?

K: Ama bu çok açık (bariz).

Ö: Herkesin her zaman yaptığı bu değil mi?

K: Haberlerde, televizyonda her zaman şunu duyarsınız, ‘Biz Britanyalılar, biz Britanyalılar’. Bu tekrar edip duruyor. Bu benim bir parçam. Biz de hayatımızın geri kalanı boyunca, ‘Ben bir Hindu’yum, ben bir Hindu’yum’ deyip duruyoruz.

Ö: Bunu yaptığım düşüncesini sahiplenebilirim.

K: Öyle mi?

Ö: Tamam, bunu nasıl buluruz?

K: Nasıl bulursunuz? Bayım bir dakika durun, bir şeyi kendi içinizde nasıl bulup ortaya çıkarırsınız? Nasıl bulursunuz?

Ö: Bu yüzden buradayız.

K: Size şimdi soruyorum. Kendi içinizde nasıl bulursunuz? Diyelim ki, dünyanın bir parçası olan milliyetçiliği nasıl bulursunuz; bunu hissediyorsam keşfedebilirim. Yemin ederim ki bir Hindu olduğumu, bir Rus olduğumu veya her neyse o olduğumu görebiliyorum. Bunu keşfetmek benim için çok uzun sürmez.

Ö: Hayır, biz gerçekten burada böyle hissetmiyoruz.

K: Öyleyse görelim. Neden öyle hissetmiyorsunuz?

Ö: Bunun ne kadar yanlış olduğunu görmek çok kolay.

K: Onu lanetlemenizi istemiyorum, bu çok kolay olurdu. Ama siz kendi içinizde hâlâ bir Amerikalı mısınız?

Ö: Amerikan pasaportum var.

K: Ama ben bir Amerikalı, İngiliz, Britanyalı veya İtalyan olarak ayrı hissetmenizin bütün önemini, bütün ulusal, coğrafi, dini, psikolojik ayrımları soruyorum. Bunu hissediyor musunuz yoksa, 'Tamam, bu çok kolay. Uluslar var ve ben onların sadece bir parçasıyım' mı diyorsunuz? Bundan çok daha derin bir şey hakkında konuşuyoruz.

Ö: Bundan çok daha derin olan sorular var.

K: Elbette bu bir şekilde bayağı bir şey. Ama o, nasıl bulduğumuzu sordu ve ben de diyorum ki, 'Bakın, bir aynanız var. Ona bakın'.

Ö: Sanırım ayrı hissediyoruz, bunu biliyorsunuz; bizler uçak kaçırın teröristler değiliz ve Güney Afrika'daki kişiler de değiliz.

K: Elbette değilsiniz.

Ö: Bu yüzden ayrı hissediyoruz.

K: Hayır siz terörist değilsiniz ama teröristler çürümüş bir toplumdan, bozulmuş bir dünyadan ötürü varlar.

Ö: Durum şu ki dünyada karmaşa yaratan hırs, kıskançlık ve benzeri gibi şeyleri hissediyoruz.

K: Benimle aynı noktaya gelmiyorsunuz. ‘Kendime nasıl bakacağımı bilmiyorum’, dediniz, öyle değil mi? Bayım, kendinize nasıl bakarsınız? İçinde kendinizi gördüğünüz, dünyadan ibaret olan ayna nerede? Birileri der ki, ‘Sen dünyasın’. Eğer öyleyse bunu ne şekilde bulup ortaya çıkarabilirim? İster doğru ister yanlış olsun, bu gerçeği görebileceğim ayna nerede?

Ö: İlişkilerimde.

K: Evet karımla, kız arkadaşımla olan ilişkim çok hoş bir ilişki; genelde münakaşa etmeyiz, evet bazen ettiğimiz olur ama önemli bir şey değil.

Ö: Sadece insanlarla değil ama olup biten her şeyle ilişki.

K: Gazetelerde okuduğum her şey bundan ibaret. Dolayısıyla bu sadece benimle karım arasında olan bir ilişki olmayıp aynı zamanda tüm dünyanın her şeyle olan ilişkisi. Dolayısıyla işte orada. Birine bunu işaret ederiz ama o da der ki, ‘Görüyorum’ ve orada kalır. Sonra ne olur? Haydi ama beyler!

Ö: Biz burada ilişkilere bakarız ve ben kendi adıma şunu derim ki olaylar olur ve ben onlara tepki gösteririm.

K: Ben size soruyorum. Siz bana şunu sordunuz, ‘Kendime nasıl bakabilirim; kendimi dünya olarak görebileceğim ayna nerede?’ Soru bu, öyle değil mi?

Ö: Bunu cevaplandırmıştık.

K: Evet. Böylece görüyor musunuz? İçinde kendinizi görebildiğiniz aynayı görüyor musunuz?

Ö: Sanırım görebiliyoruz; ama gördüğümüz şey bunun ötesinde olmayan insanlar; onlar sadece tepkisel davranıyorlar.

K: Pekâlâ, bizler tepkisel hareket ediyoruz. Yani bunu değiştirmek mi istiyorsunuz? Bunu değiştirmek mi gerekiyor? Yoksa şunu mu diyorsunuz, 'Evet, bunun içine düşeriz; bazen bunu yaparız', ve sadece bunu tekrarlayıp duruyor musunuz? Ya da şöyle mi diyorsunuz, 'Yemin ederim ki kendi içimdeki şiddeti görüyorum ve onu yıkmalıyım'?

Ö: Bu yüzden buradayım.

K: Bunu anlıyorum Bayım. Öyleyse bunu nasıl göreceğiz çünkü bu oyunda, bu gemide hep birlikteyiz ve altmış öğrencinin sorumluluğunu alıyoruz. Ne yapalım Bayım?

Ö: Bu, sürekli olarak devam etmesi gereken bir şeyi görmek değil mi?

K: Emin değilim.

Ö: O sürekli bir şey. Birisi bir şeye tepki gösterdiği zaman aynı zamanda tepkiyi de görür.

K: Hayır, ben öyle düşünmüyorum. Tehlikeli bir şey gördüğünüz zaman onun bitmiş olması gibi bir şey. Varmak istediğim nokta bu.

Ö: 'Evet, milliyetçiliğin kötü olduğunu görüyorum, bu

yüzden ondan elimi ayağımı çektim' demekte bir tehlike yok mu?

K: Ben bir şey söylüyorum, sizse başka bir şey söylüyorsunuz. Ben, gerçekten tehlikeli bir şey gördüğünüz zaman ona dokunmazsınız diyorum.

Ö: Ama benim tepkilerim sürekli olarak tekrarlamaya devam ediyor.

K: Hayır, tehlikeyi gördüğünüz zaman değil. Sürekli olarak nasıl devam edebilirsiniz ki?

Ö: Ama ben tehlikeyi görmüyorum.

K: Benim size sorduğum da bu; neden görmüyorsunuz, sorun ne?

Ö: Bu aşağıda bir şeye işaret ediyor...

K: Hayır, bunu sadece bir veya iki kelimeye indirgemeyin. Ben sizden tamamen başka bir şey istiyorum; şöyle ki, tehlikeli bir şey görürseniz ona asla dokunmamanızı istiyorum, tıpkı yüksek voltajlı bir elektrik kablosuna dokunmadığınız gibi. Benzer biçimde, bunu sonsuza kadar bitirmenizi, ona bir daha hiç dokunmamanızı istiyorum. Ve bu anlık bir harekettir, bu dönüşümdür.

Ö: Bu, bir şeyin bir parçasını görmemiz ve bir anda onun içinden geçmek, ama bütünü görmemiş olmak değil mi?

K: Tek bir şeyi ele alalım, şiddet. Şiddeti, dünyadaki korkunç bir tehlike olarak görüyor musunuz? Dünya sizsiniz. Şu anda her şey, politik olarak ve her şekilde şiddetin için-

den geçiyor. Olup biten her şey bu değil mi? Evet Bayım, bunu benimle tartışın, bu konuyu tartışalım.

Ö: Elektrik kablosu tarafından çarpıldığınız zaman onun tehlikeli olduğunu bilirsiniz, bu durumda neyden kaçınmamız gerektiğini biliriz ama öfkeye ve şiddete kapılırız. Kendi içimizdeki şiddetin farkında değiliz; yanlış olan şey bu. Ama bu yeterli görünmüyor. Yani şunu demek istiyorum, bunu hayatımızın geri kalanı boyunca yapacak mıyız, biz bu muyuz?

K: Hayır, bunu dönüştürmek istiyorum. Ben oyum; kabul ediyorum; gerçeği görüyorum; bu yüzden bir insan evladı olarak, dünyanın bir parçası olarak kendi içimde bir dönüşüm olmalı. Öyle değil mi? Ben dünyayım, ben bütün insanlığım. Ve şiddet bu çirkin insan neslinin unsurlarından biridir ve müthiş bir tehlikedir.

Ö: Öyle mi?

K: Durun, o bir tehlike; siz onu bir tehlike olarak görüyorsunuz, yüksek voltajlı bir elektrik kablosuna dokunmak kadar tehlikeli olarak görüyorsunuz.

Ö: Yüksek voltaj olduğunda kolaylıkla tanınabilir.

K: Şiddeti neden tehlikeli olarak görmüyorsunuz?

Ö: O anda öyle görürüm ama şiddet aniden içimde ortaya çıkıverir. Yeterince farkında olmam, şey için...

K: Neden? Şunu tekrarlamayın, 'Ben değilim', ama neden öyle olmadığınızı bulun.

Ö: Çünkü korkuyorum.

K: Görüyorsunuz ki korkuyorsunuz. O halde neden korktuğunuzu bulun, içine dalın ve korkudan kurtulun. Bakın, bir şeyden diğerine akıllıca hareket etme sanatını öğrenmiş bulunuyoruz.

Bütün öğrenciler gelecekler ve ben burada yeni bir öğretmenim ve sizin bu şekilde konuştuğunuzu duyuyorum. Emin değilsiniz, net değilsiniz ve bu çocukları kendinden emin hale getirme sorumluluğunu üstleniyorsunuz? Ve ben de diyorum ki, ‘Aman Tanrım, altı yılın ve yahut da iki yılın sonunda siz neler yapıyorsunuz?’

Bu nedenle şöyle diyorum, ‘Bakın, eğer net değilseniz hep birlikte net olalım’. Bunu yapacak mısınız? Nom d’un Chien (Allah kahretsin)! Şöyle mi diyeceksiniz, ‘Pekâlâ şiddet konusunda, dünya konusunda ve benzeri konularda net değilim, ama bunu netleştireceğim, kendi kendime düşüneceğim, üzerinde çalışacağım’? Dünyanın ben olduğunu ve şiddetin benim bir parçam olduğunu görebiliyorum ve diyorum ki, ‘Ben neden şiddetim?’ Daha az önce bunun korku yüzünden olduğunu öne sürdünüz. Pekâlâ. Ben diyorum ki, ‘Öğrencilere ve kendime korkudan tamamen kurtulmak konusunda yardım etmem gerektiğini görüyorum’. Siz neden görmüyorsunuz?

Ö: Görebildiğim düzeyde görüyorum.

K: Düzeyiniz o kadar da fazla olmayabilir.

Ö: Evet.

K: Ama bu yeterince iyi değil.

Ö: Biz de bundan bahsediyoruz.

K: Bu yeterince iyi değil. Neden korkunun tamamını görmüyorsunuz? Muhtemelen, onunla ilgilenmiyor olabilirsiniz. Temel sebep bu olabilir. Dışarıdaki ve burada bulunan ve aynı şey olan şiddetten kurtulmakla ilgilenmiyorsunuz.

Ve biz böylece altmış öğrencinin sorumluluğunu üstleniyoruz ve diğerinin içine nasıl gireceğimizi ve onu ne şekilde temizleyip oradan kaldıracacağımızı bilmediğimiz için akademik konuları çok önemli kılıyoruz. Öyle değil mi? şimdi anlamaya başlıyorum. Öyle değil mi Bayım? O halde evi, bu evi [kendisini göstererek] nasıl temizlememiz gerektiğini bulalım ve bunu yapalım, Tanrı aşkına. Çünkü sürekli olarak bunun hakkında sadece konuşup duruyoruz.

Bu şeyin kökenine inmek istiyorum. Burada yeni bir öğretmen olarak, bu öğrencilerle nasıl karşılaşacağım ve onlara karşı olan sorumluluğumu nasıl hissedeceğim? Ve aynı zamanda ben dünya olduğumu ve dünyanın ben olduğunu hissediyorum ve öğrencilerin korkudan, şiddetten tamamen kurtulmalarını istiyorum, sadece biraz değil tamamen kurtulmalarını istiyorum.

Ve şiddetten kurtulmada çiçek açan şey zekâdır. Öğrencilerde zekânın olmasını isterim. Bunun nasıl olacağını bilmiyorum ama yeni bir öğretmen olarak bunu istediğimin farkındayım. Onlara şunu demek isterim, ‘Bakın, bundan nasıl kurtulmak gerektiğini biliyorum, bunun hakkında konuşalım, şimdi oturun ve bunun bir yolunu bulmak için günlerinizi harcayın’. Bunu yapacak mısınız? Bunun kökenine inecek misiniz? Çünkü bu sizin sorumluluğunuz, öyle değil mi? Matematiğin ve diğer geri kalan şeylerin

dışında bu da sizin çok daha büyük bir sorumluluğunuz.

Lütfen, bunu tartışalım, bunun hakkında konuşalım. Eğer bunu yapmazsak sadece akademik konular önemli hale gelir ve sonra kayboluruz. Bu yüzden buna tutunup yapışacağım. Şimdi lütfen, bunu nasıl birlikte yapabiliriz? Bunun tamamını birlikte yapmalıyız. Bunu birlikte nasıl yapacağız ve ayrıca öğrencilerle birlikte nasıl yapacağız?

Ö: Birbirimize karşı tamamen dürüst olarak başlamamız gerekiyor gibi görünüyor.

K: Şimdi dürüst oluyoruz. Şu an için bunun içine dalmayacağım. 'Dürüstlük' en tehlikeli kelimedir. Benim dediğim sadece, dünyanın siz olduğunun ve sizin dünya olduğunuzun farkına varıp varmadığınızı görmekle ilgileniyor musunuz ve bu sorumluluğu alıyor musunuz? Ve sizin bir parçanız olan bu korkunç dünyadaki unsurlardan biri de dış şiddetin köken aldığı şiddet, psikolojik şiddettir. Dünyanın ibaret olduğu kendinize ve öğrenciye bu şiddetten kurtulma konusunda nasıl yardım edeceksiniz? O öğrencilerle birlikte bu konuda nasıl ilerleyeceğiz? Kürsüden inmemi istediniz ve ben de indim. Ve bu yüzden ben de, 'Bakın, bu konuda hepimiz birlikteyiz' diyerek öğrenciyle bir ilişki kurdum. Öyle değil mi? Bunda hepimiz birlikteyiz, şiddetten kurtulma konusunda hepimiz birbirimize yardım edeceğiz. Bunu hissediyor musunuz, bunun gerekliliğini görüyor musunuz?

Ö: Evet, ama bunu öğrenciye aktarmadan önce birbirimize karşı net (açık) olmalıyız.

K: Ooo, hayır. Yedi yıldır, ya da dört yıldır veya iki yıldır vaktiniz vardı.

Ö: Öğrenci için zaman buna dâhil olmayabilir.

K: Benim söylemek istediğim de tam olarak bu. Zaman bu konuyla hiç ilgili olmayabilir.

Ö: Dolayısıyla biz bu konuda muhtemelen yanlış bir şekilde ilerledik.

K: Olabilir. Bu yüzden şimdi altmış öğrenciyle birlikteyiz, hepimiz tek bir vücuduz. Hepsi buraya geldiği zaman, hepimiz birlikte olduğumuz zaman; hepimiz aynı gemide oluruz çünkü siz benden kürsüden inmemi ve öğrencilerle bir ilişki kurmamı istediniz. Kürsüde olduğum, iktidar istediğim, pozisyon (konum) sahibi olmak istediğim süreçte öğrenciyle bir ilişki kuramam ve bu yüzden kürsüden indim. Ve bu yüzden onlarla neden buluştuğumu görüyorum.

Ö: Bu büyük bir adım.

K: Bu büyük bir adım. Buna doğru ilerleyin. Yapın bunu!

Ö: Şiddetten kurtulmak...

K: Bayım bir dakika. Şiddetten kurtulmak için, hepimiz aynı gemide bulunduğumuz için bunu birlikte tartışacağız, öğrencilerle bunun hakkında konuşacağız.

Ö: Kürsüden indiğiniz zaman ondan kurtulursunuz. Kendiniz hakkında bir imgeniz olmaz.

K: Hayır. Ben henüz ona başlamadım; ben kürsüden inmiş durumdayım.

Ö: Sonra şiddetle ilgilenirsiniz.

K: Onunla ilgilenirim. Çünkü bu sorunda hep birlikte içinde olduğumuz bir ilişki kurdum; Kürsüde durup onlara ne yapmaları gerektiğini söylemiyorum. Bu yüzden tamamen farklı bir pozisyondayım. Şiddetten nasıl kurtulacağını bilmiyorum; onun hakkında çok şey söyledim, ama onu gerçekte henüz yapamadım; şiddetten kurtulmak damarlarımda dolaşan bir şey değil.

Ö: Buna bakmanın tek yolu, onu görürsek ve anlayabilirsek ondan kurtulabilmemiz ama elbette ki korku bu dünyanın bir parçası.

K: Korkunun dünyanın bir parçası olması benim sadece şimdilik kabul ettiğim bir açıklama; bunun derinliğini, gerçekliğini, ben dünya olduğum zaman bana verdiği olan üstü canlılığı henüz görmedim.

Ö: Ondan kurtulmak, onunla kendi içimizde tekrar temas kurmamamız demek.

K: Hayır, görüyor musunuz? Bayım, dünyayı ve beni bir kenara bırakalım. Bir an için unutalım. Bir topluluk olarak hepimiz aynı gemideyiz. Hepimiz şiddeti hissediyor muyuz, onun tabiatını biliyor muyuz, az ya da çok? Onunla ilgili olarak öğrencilerle konuşmada ve birbirimize yardımcı olmada şiddetten tamamen kurtulmak isteriz. Belirtmek istediğim tek şey bu.

Ö: Bunu değişik bir bakış açısından ele alabilir miyim? Kendi içimde ve başkasında şiddet doğuran bir ilişkim varsa o ilişkiden kaçınabilirim ve ondan uzaklaşabilirim...

K: Eğer isterseniz.

Ö: ... o ilişkiden, benden belirli bir yanıt doğurmayan ilişkilere geçebilirim.

K: Bu, sizde hâlâ şiddet olduğu anlamına gelen bir yoldur.

Ö: Evet ama onunla temas etmiyorum.

K: Ama hâlâ içinizde şiddet var.

Ö: Ama ortaya çıkmadığı için onu görmüyorum.

K: Hayır, bakın, siz ve ben berabersek ve eğer ilişkimiz şiddet ise...

Ö: Evet.

K: ... şiddet benden çıkıp yayılıyorsa ve başka bir yere gidiyorsa, içinizde hâlâ şiddet vardır.

Ö: Onu anlıyorum. Şimdi onu görmek ve o ilişkiyi sürdürmek, bunun tek yolu boşluğa atlamak ve tamamen sessiz kalmak gibi görünüyor.

K: Hayır, siz ne olması gerektiğini var sayıyorsunuz. Bulacağız.

Ö: Benim başıma gelen şey hakkında konuşuyorum.

K: Hayır, görüyorsunuz – Üzgünüm, geriye dönmem gerekiyor. Siz burada bir öğretmensiniz, hepimiz burada öğretmeniz ve altmış öğrenciyle buluşacağız; ve öğrenciler şiddet, bizler de şiddetiz. Şimdi, şiddetten tamamen kurtulmayı *birlikte* öğreneceğiz, şöyle demeyeceğiz, 'Tamam, bunu yapabilirim ama onu yapamam. Bu durumda ben şiddetim ve bu yüzden ondan kaçmam gerek'. Bu, du-

rumlarla ilgili bir soru değil. Siz onun bir parçasısınız. Bu yüzden burada kalın ve ‘Onun üzerinde çalışalım’, deyin. Tamam mı Bayım?

Ö: Sanırım öğrencinin geldiği ve muhtemelen şiddetle ilgili olmadığı kısmı yapabiliriz. Şiddetteki tehlikeyi görmez.

K: Ona yardım edecek misiniz? Şiddetten kurtulması için?

Ö: Sanırım şiddetin kökenine inmekle ilgilenmesini sağlayabiliriz.

K: Hepimiz burada altmış oğlanın ve kızın ondan kurtulmasına yardım edeceğiz.

Ö: Sanırım bunu yapabiliriz ve şiddetten kurtulmak için çalışmalar yapabiliriz ama ne yapmamız gerek? Size soruyorum. Demek istiyorum ki, şimdi ben bir öğrenciyim. Şiddetten kurtulmakla ilgileniyorum, ne yaparsınız? Bana ne dersiniz?

K: Size şöyle derim: ‘Oturalım ve onun hakkında konuşalım. Onun derinliğine inmek ister misiniz yoksa sadece yüzeysel bir şekilde mi ondan kurtulmak istersiniz?’

Ö: ‘Onun derinliğinin’ ne anlama geldiğini bilmiyorum.

K: Önce şunu bulalım, derinden mi ve yüzeysel olarak mı– bunlar iki açıklama.

Ö: Ben eğer sadece yüzeysel bir düzeydeysem...

K: Yüzeysel düzeyden çıkmak konusunda ben size yardım edeceğim, birbirimize yardım edeceğiz. Bu yüzden yüzeysel olarak mı yoksa derin bir düzeyde mi konuştu-

ğumuzu ben de bulmalıyım siz de bulup ortaya çıkarmalısınız. Eğer yüzeysel bir şekilde konuşuyorsanız nedenini söyleyin. Ben de yüzeysel konuşuyor olabilirim, bu yüzden neden yüzeysel konuştuğumuzu soruyoruz. Söyleyin bana Bayım, neden?

Ö: Ben yüzeysel konuşmuyorum; öyle olduğunu kast ediyorum.

K: Onu kast ediyorsunuz. Bu yüzden lütfen, yüzeysel olmamam için bana yardım edin. Haydi ama Bayım; şiddet konusunda yüzeysel olmadığınızı söylediniz, ve böylece bir şey buldunuz. Benim de onu bulmama yardım edin. Bu sizin sorumluluğunuz. Şu an için ben bir öğrenciyim ve şiddet konusunda yüzeysel olarak bir şeyler söylüyorum. Ve siz de bana, 'Yaşlı adam, o bundan çok daha derin bir şey', diyorsunuz. Ve ben de, 'Pekâlâ Bayım, bana gösterin, onu öğrenmeme yardım edin' diyorum.

Ö: Dolayısıyla ilk iş çok derin bir enerjiyi çağırmak.

K: Ben enerji hakkında hiçbir şey bilmiyorum; enerjiden bahsetmeyin.

Ö: Ben size soruyorum.

K: Oldukça hassas bir şey soruyorsunuz – bütün sözlerinizi anlamıyorum. Sadece ne söylediğini biliyorum. O şöyle dedi, 'Yüzeysel olarak mı yoksa derinden mi konuşuyorsunuz? Ben yüzeysel konuşmuyorum'. Ben de öyle olabilirim bu yüzden lütfen şiddetin derinliklerine inmeme yardım edin.

Ö: Ama eğer siz ona, 'Belki ben de yüzeyselimdir' derse-

niz, sizin çok yüzeysel olduğunuzu göstermede bazı duygular veya içsel bir şey söz konusu olabilir.

K: Evet, yüzeysel olduğumu biliyorum.

Ö: Peki, öyle olduğunuzu size söyleyen şey nedir?

K: Onu dinledim, şöyle diyordu, ‘Bakın, ben daha derin bir düzeyde konuşuyorum’. Onu dinledim; o küçük bir şeyi yıktı.

Ö: Bu yüzden buradasınız.

K: Hayır, ben onu dinledim. Lütfen adım adım takip edin. O bana yüzeysel şiddet hakkında konuşmadığını, şiddet hakkında daha derinlemesine bir şekilde konuştuğunu söyler ve ben onu dinlerim. Ben onu dinledim ve kendi kendime, ‘Evet, bunun ne olduğunu bilmiyorum ama yüzeysel olduğumun farkındayım.’. Şimdi yüzeyselin ötesine geçmeme yardım edin. Çünkü öğrenciler öyleler. Bu yüzden onun ötesine geçmeme yardım edin. Bu sizin sorumluluğunuz; yeni bir öğretmen olarak benim sorumluluğum ise şöyle deme**K:** ‘Aman Tanrım, yüzeysel olduğumun farkındayım, haydi onun içine girelim. Bana öğretin, öğrenmek istiyorum’. Sessiz kalmayın. Bay j., derinden gittiğinizi söylediniz. Bana gösterin, bunu nasıl yapacağımı bana öğretin.

Ö: Ben öyle mi dedim?

K: Ah, evet öyle dediniz. Şimdi vaz geçmeyin.

Ö: Ama ben öyle demedim, gerçekten.

K: Durun, ‘Bunun içine çok daha derinlemesine girdim’ dediğiniz zaman bunu kast etmediniz mi?

Ö: Hayır. ‘Derinden’ kelimesinin ne anlama geldiğini bilmediğimi söyledim. Siz bana, yüzeysel mi yoksa derinden mi ilgilendiğimi sordunuz ve ben de derine inmenin ne anlama geldiğini bilmediğimi söyledim.

K: Pekâlâ. Dolayısıyla bunu öğrenmek istiyorsunuz.

Ö: Benim söylediğim bu, evet.

K: Onu öğrenmek istiyorsunuz. Dolayısıyla beraber öğrenelim. Ben size öğretmiyorum, siz bana öğretmiyorsunuz, birlikte onun derinliklerine iniyoruz. Öyle değil mi?

Ö: Bunu denedik. Demek istiyorum ki pek çok defa tek başıma oturduğum ve bunun içine girmeye çalıştım ama bir süre sonra kafa karışıklığı oluyor.

K: Katılıyorum. Bu yüzden belki de bunu çok daha kolaylaştırabiliriz. Öyle değil mi? Bir şekilde kabul edelim. Şimdi birlikte, ben size öğretmeden ve siz bana öğretmeden, şiddet sorusunun içine nasıl derinlemesine bir şekilde gireceğimizi öğreniyoruz. Bu soruda bir güdü var mı? Siz bana bir güdümün olmaması gerektiğini söylemişsiniz ve şimdi ben size derine inmeyi istemekte bir güdü olup olmadığını soruyorum.

Ö: Bunda güdüyle neyi kast ediyorsunuz?

K: Güdü, görünen bir son.

Ö: Derinlik yoksa bu daha ziyade anlamsız bir şeydir.

K: Anlamsızdır, bu yüzden her ikimiz de bir güdü olmanın ve olmamasının ne olduğunu birlikte öğreneceğiz.

Ben size söylemeyeceğim ve siz de öğrencilere söylemeyeceksiniz. Bunu birlikte yapıyoruz. Şimdi, benim bunda bir güdüm var mı? Sizin bunda bir güdünüz var mı, yönelim anlamında bir güdünüz var mı, şiddetten kurtulma konusunda derin bir güdünüz var mı? Ne için? Neden?

Ö: Siz diyorsunuz ki, 'Şiddetten kurtulmanız için'. Bu bir güdü demek değil mi?

K: Ben size soruyorum. Siz bana sormuyorsunuz; birbirimize soruyoruz, bu yüzden bana bakmayın. Görüyorsunuz ki ben buna itiraz ediyorum. Beraber öğreniyoruz, bu yüzden bunda bir güdünüz var mı? Evet, benim bir güdüm var.

Ö: ...

K: Durun, sizin var mı?

Ö: Benim bir güdüm var – çünkü o canımı yakıyor, genellikle.

K: Hayır, lütfen, siz başka bir şeye geçiyorsunuz. Ben size sadece tek bir şeyi soruyorum, o da buna derinlemesine bir şekilde girmek için bir güdünüzün olup olmadığı.

Ö: Bir öz-güdü mü demek istiyorsunuz?

K: Bir öz-güdü, Öz-çıkardan ibaret olan bilinçli veya bilinçsiz bir güdü.

Ö: Net olmamız gerektiğini düşündüğüm için, sorduğunuz şey sadece güdüyse, öz-güdü vardır ki bu bir şeydir, ama şiddeti yıkıcı olduğunu, yaşanması imkânsız bir yol olduğunu ve onu çözmek istemekte de bir şeydir.

K: Hayır, şiddetin etkilerini, ne olduğunu görmek. Güdü olmadığını görmek. Onu sadece görürsünüz. Ama, ‘Bir şeyi ya da başka bir şeyi başarmak için onun ötesine geçmem gerek’, dediğinizde o zaman bir güdü olur. Katılıyor musunuz? Yani sizin bir güdünüz var mı? Ya da siz – lütfen, bu çok çok önemli – siz şiddeti sadece görüp onun dışına nasıl cıkılacağın görmüyor musunuz, ya da onu ve onunla ilgili olarak geri kalan her şeyi baskılıyor musunuz? Dünyada olup biten ve şiddetten ibaret olan, kendi içinizde bulunan şiddetten ibaret olan şeyi sadece görüyor musunuz? Gdsz şekilde herhangi bir şekil bozukluğ olmadan şiddeti gzlemleyebildiğimi görüyor muyum, ya da bu anlama mı geliyor?

: Şiddeti arayacağımı söylediğim zaman onu gözlemleyebilir miyim?

K: Hayır, ona bakmam gerekmiyor, o orada duruyor.

: Ama şiddete sadece bakmak, sadece onun ne olduğna bakmaktır.

K: Ben de bunu diyorum. Sadece bakın. Gözlemde güdü yoktur.

: Ama siz onu şiddete ynlendirdiniz.

K: Ben şiddete bakıyorum.

: Evet. Ama şiddete bakıyorsunuz, ağaç dikmeye veya başka bir şeye bakmıyorsunuz. Şiddete bakıyorsunuz.

K: Öyle dedim.

Ö: Belirli bir şeye yönelttiniz.

K: Ben şiddete bakıyorum; onu başka bir şeye tercüme etmiyorum. GÜDÜ olmadan ona bakmama yardım edin. Bir güdüm olmazsa onu zaten bozmakta olduğumun farkındayım. Doğru değil mi?

Ö: Anlıyorum.

K: Şimdi, onu görüyor musunuz, sadece zihinsel olarak değil ama gerçekten görüyor musunuz? Bir güdü olmadan bir şeye bakmayı diyorum.

Ö: Bir şeyi gördüğümü söylediğim zaman, eğer bir güdünüz varsa ona eşlik eden şekil bozukluğuyla duracağınızı görüyordumdur. Herhangi bir şeyi, şekil bozukluğu olmadığını söyleyebilecek kadar net görebiliyor musunuz?

K: Evet görebiliyorum, ama bu önemli değil. Benim için, buna cevap verebilirim ama buna bu şekilde cevap vermeyeceğim. Siz ve ben aynı gemide olduğumuzu söyleyerek işe başladık, kürsüden indik. Bu yüzden hiç birimiz daha üstün veya daha aşağı değiliz. Öyle değil mi? Ve bu yüzden öğrenciyle bir ilişkimiz var, bunda beraberiz. Birlikte olmak, her ikimizin de şiddetten kurtulmayı öğrendiğimiz anlamına gelir. Bundan yüzeysel olarak mı yoksa derinlemesine mi bahsediyoruz? İlk soru bu. Üzgünüm tekrar ediyorum ama umarım bundan sıkılmamışsınızdır.

Ben yüzeyselsem lütfen yüzeyselin ötesine geçmeme yardım edin. ‘Yüzeysel’ olmak sadece sözel olarak kabul etmek, entelektüel kabul demek. Bu yüzden, siz bana işaret ediyorsunuz ve ben de diyorum ki, ‘Oldukça doğru, yüzeysel olduğumu görüyorum, herhangi bir güdü olmadan

bu yüzeyselliği gözlemleyebilir miyim? Şiddete girmeden önce yüzeyselliğimi, bir şeyleri hızlıca kabul etme tarzımı, entelektüel kabullenişimi ve kabul ettiğim bütün bu şeylere karşı çok derinde yaptığım hareketleri gözleyebilir miyim? Kabul etmenin yüzeyselliğini görebilir miyim?

Ve eğer bunu görmede bir güdüm varsa siz bana bu durumu işaret ederseniz ben bunu zaten büküp yanlış anlamlandırmışımdır ve derim ki, 'Oldukça haklısınız'. Onu bükmeyi bırakır ve, 'Oldukça haklısınız, bunu görüyorum', derim. Bu yüzden lütfen bana yardım edin, bana öğretin bir güdü olmadan gözlem yapmak hakkında bir şeyler öğrenmeme yardım edin.

Ö: Ama bir güdü olmadan bu gözlemde özel bir şeyler olmalı.

K: Şu anda bunu yapıyoruz. Her türlü şekil bozukluğunun gözlemi engelliğini söyledik. Bu yüzden önyargılarınızın, hoşlanmadığınız şeylerin şekil bozukluğuna sebep olup olmadığını bulun. Yoksa şöyle mi diyorsunuz, 'Tanrım! Bu çok zor. Sebebi ne olursa olsun tüm bu şeyleri bırakmalıyım.'? Herhangi bir güdü veya herhangi bir şekil bozukluğu olmadan bu yüzeyselliğe bakabilir misiniz? Bakabilirsiniz, öyle değil mi? Ne dersiniz Bayım?

Bu yüzden öğrenciye şöyle derim, 'Arkadaşım, öğrenilecek ilk şey gözlem yapmaktır. Ve, bir önyargıyla mı yoksa önyargı olmadan mı gözlem yaptığını gözle. Çok basit bir şeyi öğrenmeye başlayacağız, ki o da, bana veya dünyaya veya başka bir şeye önyargılarla bakıp bakmadığın. Bu yüzden önyargılar hakkında konuşalım. Önyargıların var mı? Tabii ki var'.

Ö: önyargıların şekil bozukluklarından ne farkı vardır?

K: Hayır, önyargı şekli bozar.

Ö: Evet, bu yüzden o da bir çeşit şekil bozukluğudur.

K: O bir şekil bozukluğudur. Bu yüzden önyargılar hakkında konuşuyoruz, onların ne olduğundan ve benzeri şeylerden bahsediyoruz; onun içine giriyoruz. Ve onlardan kurtulabilir misiniz, önyargılarınızı bir kenara koyabilir misiniz, sadece bir süreliğine değil ama onlardan tamamen kurtulabilir misiniz?

Ö: Bu hoşlanmaları ve hoşlanmamaları kapsar.

K: önyargı! Onun ne demek olduğunu bulun, içine girin, benimle tartışın, öğrenciyle tartışın. Uzun saç, kısa hakkında önyargılar, yapmak istediğim şey hakkında önyargılar. Düzinelerce önyargı var. Pekâlâ, tek bir önyargı bile olmadan bir şeye bakabilir misiniz? Bu en zor şeylerden biridir. Doğru değil mi? Bu yüzden ben diyorum ki, 'Ona zaman harcayın'. Ya anında görürsünüz ve böylece kaybolur gider ya da zamanınızı alır.

Ö: Zaman harcasanız bile görmek eninde sonunda...

K: Bunu görebiliyor musunuz, gözlemde önyargının herhangi bir elemanının şekli bozduğunu gerçeğini veya hakikatini görebiliyor musunuz? Bunu hemen görebiliyor musunuz? Bu, gözlemlerinizde gerçek çıkarınız olan şeydir, yani bir şeyleri görmek, net ve kesin bir şekilde görmek, öyle değil mi?

Ö: Şekil bozukluğu olmadan.

K: Bir şeyleri net bir şekilde görmek, bu başlıca menfaattir, başlıca dürtüdür ama aslında bir tür şekil bozukluğu olan bir güdünüz olduğunda bu engellenir. Bu yüzden onun bir tehlike olduğunu görmelisiniz. Tehlikeyi gördüğünüz zaman o tehlike biter. Bunu görüp görmediğinizi merak ediyorum.

Ö: Zorluğun tehlikeli bir şekilde yaşamak olduğunu düşünüyorum. Zihin, sizin gösterdiğiniz gibi tehlikeli bir şekilde yaşamak istemez.

K: Onun içine girin Bayım. Ben bir öğretmenim, öğrenciye yardım etmek isterim. Hepimiz gözlem yapma konusunda birbirimize yardım ediyoruz, biz öğrencilere yardım ediyoruz ve onlar da bize yardım ediyorlar.

Bayım bakın şimdi bir şey öğrendik, önyargı tehlikesinin farkına vardığımız zaman bir şekil bozukluğu olmadan bir şeyleri anında görmenin mümkün olduğunu öğrendik. Dikkat ediyor musunuz? O şeyin tehlikesini gördüğünüz zaman o bitmiştir. Bu yüzden öğrenciyle birlikte onun içine girerim. Ben diyorum ki, 'Ön yargı bir tehliktir, milliyetçiliğin bir tehliktir. Sen bir milliyetçi misin? O musun yoksa şu musun? Dikkat ediyor musun? Bütün alan bende.

Ö: Durum net bir şekilde görüldüğü zaman uygun hareket biraz saldırgan bir eylemi gerektirebilir.

K: Hiçbir şeyi önceden var saymayın. Bu sizin önyargınız. Şöyle demek gibi bir şey, 'Dağa tırmanırsam güzel bir şeyler görürüm'. En berbat şeyi de görebilirsin. Böylece buna bağlı kalıp şöyle diyebilir miyiz, 'Bakın, bu hayatımızda da böyle işlesin'?

Ö: Ne gibi önyargılarımız var? Öğrencilerle ilgilenme sorunumuza baktığımız zaman bizim önyargımız nedir? Biz burada ne yapıyoruz?

K: Dönem sonunda ayrılırken öğrencinin ve bizim zeki olmamızı isterim. Kendimin ve onların olağan üstü bir şekilde zeki olmasını istiyorum. Çünkü bu zekâ ben nerede olursam olayım, ister bir bahçıvan isterse bir aşçı olayım, ne olursam olayım işleyecek ve işe yarayacaktır. Ve diyorum ki bu benim tutkum, hem onun için hem kendim için, bizim için.

Bu yüzden bu bir şekil bozukluğu değil, bir ideal değil. Önyargı olmadan gözlemlemede zaten bir bakanı veya bir politikacıyı ya da her kimse onu dinleyecek kadar zeki olduğumu, önyargı olmadan onu dinleyebildiğimi görüyorum.

Ö: önyargı olmadan çalıştırabilirsek bir sorun olmazdı.

K: Öyle, o halde başlayalım. Yapmaya çalıştığım şeyin bu olduğunu söyledim. Dolayısıyla, şekil bozukluğu olmadan, kendi kişisel isteklerimi ortaya çıkarmadan gözlemlemeyi öğrenebilir miyiz?

Ö: Tehlikeyi gerçekten, bir şey için asıl bir tehlike olarak görmeden gözlemleyemem.

K: Hayır Bayım. Birlikte dedik, birlikte. Siz benden öğrenmiyorsunuz. En önemli, en temel çıkarımızın ne olduğunuzu, dünyanın ne olduğunu, dünyanın siz olduğunu kesin bir şekilde gözlemlemek olduğunu birlikte söylemiştik. Bu yüzden kendinizi kesin bir şekilde gözlemliyorsunuz ve sadece önyargı olmadığı zaman kesin bir şekilde göz-

leyebiliyorsunuz. Bu yüzden başlıca endişe kaynağınız, eğer bir önyargınız varsa onu söküp atmak çünkü o, sizin kendinizi gözlemlemenizi engelleyecek bir tehlike. 'Kendiniz' dünya demek oluyor.

Ö: Ama sonra, kendinizde hangi önyargılar olduğunu mu sorarsınız yoksa önyargıyı görmenizi engelleyen şeyin ne olduğunu mu kendinize sorarsınız?

K: Hayır, bakın, ben onu söylemiyordum. Sizi neyin engellediğini değil sadece önyargılarınızın neler olduğunu görün. Önyargılarınızın ne olduğunu biliyorsunuz.

Ö: Bir önyargı görürseniz o bir önyargı değildir.

K: Öyledir.

Ö: Problem, onu gerçeklikle karıştırmak.

K: Evet. 'Ön yargı' kelimesi peşin yargılamak, önceden yargılamak demektir ve siz önceki yargınızın gerçek olduğunu ve geri kalan her şeyin gerçek dışı olduğunu düşünürsünüz.

Ö: Biz o önyargıları görmeyiz.

K: Bunu bulun; önyargılarımızı görmeyi birlikte öğrenebiliriz. Görüyorsunuz ki ben o tek şeyden, öğrencilerin ve benim birbirimizin önyargılarını gördüğü gerçeğinden hiçbir zaman uzaklaşmam. Öğrenci soracak, 'Uzun saçım varsa bu bir önyargı mı?' Bunu size soracak.

Ö: Bu önyargı mı?

K: Öyle mi değil mi? Siz bulun.

Ö: Eğer ben bir öğrenciysem...

K: Bulun, öğrenelim. O bir önyargı mı yoksa bir alışkanlık mı? Dikkat ediyor musunuz? O bir alışkanlık mı? Sigara içmek gibi bir şey, bir alışkanlık olabilir. Okulda, uzun saçları olan çeteyi izlediğiniz için, 'Evet, o önyargı değil, bir alışkanlık olabilir' dersiniz.

Ö: Alışkanlığın önyargıdan ne farkı var?

K: Alışkanlık, başka kişilerin yaptığı şeylerin mekânîk olarak kabul edilmesidir. Bugünlerde herkes uzun saçla dolaşıyor ve siz de, 'Ben bunun bir parçasıyım' diyorsunuz. Bu bir önyargı değil, bu sadece taklit etme.

Ö: Kesinlikle; resimlerde çağlardan beri çizilen eski insanların resimlerine bakarsanız büyük bir kısmında şey saçlarının olduğunu görürsünüz...

K: İngiltere'ye ilk geldiğim zaman uzun saçlarım vardı ve ne zaman dışarı çıksam bana, 'Saçlarını kestir.' diye bağırırlardı. Hepsi bu.

Ö: Bir soru daha, uzun saçlarınıza bağlanmış mıydınız?

K: Hayır. Lütfen bunun bir önyargı mı yoksa bir alışkanlık mı olduğunu bulun.

Ö: Belki ikisi de değildir.

K: Belki. Siz bulun.

Ö: Çünkü uzun saçla karşı önyargımız var.

K: Bu yüzden bunun bir alışkanlık mı, bir önyargı mı yoksa tamamen duyarsızlık mı olduğunu bulalım.

Ö: Alışkanlık ve önyargı arasındaki farkı göremiyorum. Taklit etmek, bir kişinin o alışkanlığın iyi olduğunu düşündüğünü farz ettirir.

K: Öyleyse alışkanlık iyi midir? Alışkanlık mekanik midir ve bu yüzden mi zihninizi her zaman mekanikleştiriyorsunuz? Önyargınız bir alışkanlık mı? Yoksa siz, 'Bütün komünistler kötüdür ve bütün Britanyalılar sevecendir' diyerek önyargıları mı taklit ediyorsunuz? Önyargı bir alışkanlık olabilir.

Ö: Öğrencinin bakış açısından...

K: Beraber öğrenin! 'Ben haklıyım, bu benim düşündüğüm şey, olması gereken bu' dersiniz birlikte öğrenemezsiniz. O zaman hep birlikte dururuz.

O halde, öğrenciyle birlikte şiddet hakkında bir şeyler öğrenebilir miyiz?

Ö: Evet, şiddet olduğu zaman öğrenebiliriz. İlişkide şiddetin meydana geldiğini gördüğünüz zaman şiddeti öğrenebileceğimiz zamandır.

K: Oh hayır, bir gazeteyi okuduğunuz zaman bu bir şiddettir. Her sabah bir uçak kaçırma haberi vardır veya biri öldürülmüştür.

Ö: O bana dokunmaz.

K: Siz dünyanın bir parçasısınız.

Ö: Şiddet tıpkı, bizim hoşumuza gitse de gitmese de veya biz onları davet etmiş olsak da olmasak da yine de yanımı-

za geleceğini söyleyen biri gibidir ve şiddete yakalanmış olursunuz.

K: Biliyorum, dün böyle bir şey oldu. Bu insanlar sizin, aslında şiddet olmayabilecek şiddet uyguladığınızı düşünüyorlar. ‘Bu akşam yemeğe sizde kalacağım’ derler ve siz de çeşitli nedenlerden ötürü, ‘Üzgünüm, kalamazsınız’, diyebilirsiniz. Bu şiddet değildir.

Ö: Ama o insanlar ısrar ederlerse polis çağırmak zorunda kalabilirsiniz.

K: Böyle kaçıklar var.

Ö: Ancak şiddet olmadan coşkuyla nasıl yaşanabilir? Bu son derece zor.

K: Hayat zordur.

Ö: Kendim şiddetten kurtulmamış olduğumda bana, ‘Bu çocuğu dışarı çıkar ve şiddetten kurtar’ diyorsunuz.

K: Bunun hakkında bir şeyler öğrenelim. Bu yufka yürekli olmak demek değil. O adam dün bana geldi ve size karşı çok kabaydı çünkü beni görmek istiyordu. Siz de ona, ‘Lütfen git’ dediniz. Hepsi bu. Ve o sizin şiddet uyguladığınızı düşünüyor. Pekâlâ, ama siz şiddet uygulamadığınızı biliyorsunuz.

Ö: Ama o gitmediği için ben kapıyı kapattım. Bu şiddet.

K: Hayır.

Ö: Neyse, yemekten sonra ona bir mektup yazmam gerekiyor.

K: Yine şiddet olarak yorumlanacak bir mektup.

Ö: Şu uzun saç, kısa saç meselesine girebilir miyiz, bir kez daha ve her zaman?

K: Hayır. O çok yüzeysel bir şey. Tanrı aşkına!

Ö: Tamam, o zaman başka bir şey alalım. Gerçekten elle tutulur bir şey alalım.

K: Ne gibi?

Ö: Uyanmak, yataktan vaktinde kalkmak.

K: Bu bir problem mi? Pekâlâ, bunu ele alalım, bunu öğrenelim. Öğrencilerin hepimizin üzerinde anlaştığımız saatte yataktan kalkmalarını istediğim ve onlar kalkmadıkları zaman bir öğretmen olarak ben ne yapacağım? Ne yapacağım? Otorite ve geri kalan diğer şeyler olmadan, şiddet olmadan öğreneceğiz. Öyleyse ne yapalım?

Ö: Öğrenciyle konuştuğumuz zaman bir sabah vaktinde kalkabilir ama ertesi gün vücudu olağan üstü bir şekilde ağırlaşır ve bu nüfuz etmez.

K: Madam; öğrenmekte olan, yataktan kalkmayan bir oğlanla ne şekilde birlikte öğreneceğiz? Doğal bir şekilde, 'Kalkmalıyım' diyen bir zekâya sahip olması için ona nasıl yardım edeceğiz? O zekâ nasıl yaratılır? Bunu nasıl yapacağız?

Ö: Bilmiyorum.

K: Ben ne yapayım? Hepiniz, 'Bilmiyorum' diyorsanız o zaman bitmiştir. Ne yapacağız? Yapacak bir şeyimiz olmalı. Doğru değil mi?

Ö: O durumu anlıyorum.

K: Şimdi lütfen bunu bulalım, birlikte öğrenelim. Neden yataktan kalkmak istemiyor? Yapmak istemediği bir şeyden mi kaçınıyor?

Ö: Kısmen, bir ziyarete gitmek için ayrılmaları gerekiyor-sa kalkmakta bir sorunları olmaz.

K: Bu, yapmak istemedikleri bir şeyi yaptıkları anlamına geliyor.

Ö: İtildiklerini hissederek.

K: Evet, yapmak istemedikleri bir şeye itildiklerini hissederek.

Ö: Öğrenciye kişisel bir şekilde yaklaşarak, 'Bu sabah kalkmadın', demek ve kendisini yanlış bir şey yapmış gibi hissettirmek yanlıştır. Resmin bütününe bakmalıyız.

K: Bayım, şu anda onu yapıyoruz. Dediniz ki çok yemek yemiş olabilir, çok fazla oyun oynamış olabilir, çok fazla sohbet etmiş veya çok fazla televizyon izlemiş olabilir ve bunun gibi pek çok şey söylediniz. Bütün bu açıklamaları biliyoruz, neden kalkmadığını, neden kalkmadığını biliyoruz. Şimdi, zeki bir şekilde doğal olarak kendi başına kalkma için onunla birlikte nasıl öğreneceğinizi konuşuyoruz. Ne yapacağız? Bu soruna ne şekilde saldıracağız?

Ö: Yapmak istemediği bir şeyle ne kast ettiğini araştırabiliriz. İşleri eğlenceli bulduğu şeylerle tartıyor olabilir, belki de sabah işlerini dikkate almıyordur veya sabah sınıfını eğlenceli bulmuyordur.

K: O halde ne?

Ö: O halde eğlencenin ne olduğuna, veya tüm bir acı ve haz sorusuna, onun hoşlanıp hoşlanmadığı şeylere girebiliriz.

K: Onun sonunda tek bir açıklamayı gözden kaçırabilirsiniz. Ve o zaman sizi orada yakalar. Bu yüzden bulmaya çalıştığımız şey, doğal olarak kalkmasına yardımcı olacak o zekâyı nasıl uyandırmamız gerektiği.

Ö: Sanırım bu belki de birçok sembolü, uyanmamış olan bu zekânın semptomlarını içeren problemimizin ana parçasıdır; bilirsiniz, uzun saç, sabahları kalkmak, vb.

K: Evet Bayım.

Ö: Belki de yirmi veya otuz kadar sürekli tekrarlayanımız var ve biz bu semptomlarla ilgilemesek bu yer hızla düzensiz hale gelirdi.

K: Oldukça haklısınız.

Ö: Şimdi, öğrenciler hâlâ sevdikleri şeyleri yaparken ve bu yer kaos içindeyken bu şeyler doğal bir şekilde, kendiliğinden olsun diye onların zekâlarını uyandırmak için her öğrenciyle bunun içine girmeye çalışıyorsak...

K: Kaos.

Ö: Ve bu yüzden sık sık yaptığımız bir şey ellerimizi kaldırmak. Semptomlara şiddetle saldırıyoruz; onları sürekli biçimde ortaya çıkarıyoruz. Dolayısıyla semptomları bir anlamda kabulleniyoruz.

K: Ne yapalım? *Birlikte! Birlikte!*

Ö: Ve hâlâ düzeni sağlıyoruz.

K: Ve hâlâ düzeni sağlıyoruz. İşleyecek olan bu zekâyı ortaya çıkarmak için ne yapacağız?

Ö: Bozuk paranın öbür tarafında, bir azınlık olmayabilecek ve bir şeyleri hızla alabilen öğrenciler var.

K: Bunu biliyorum.

Ö: Ve onlar koyduğumuz asgari kuralları yerine getirirler ve sonra ahşap işlerine gömülüp kaybolurlar. Onlardan bir şey yapmalarını istediğimiz zamanlar dışında kendi yapmak istediklerini yaparlar.

K: ‘Ahşap işlerine gömülüp kaybolmak’, bu iyi bir ifade. Oldukça doğru.

Ö: Ama diğer taraftan merkezdeki konuyu gören iki, üç veya dört kişi olabilir ve her şey bu yere dâhil olmak ister. Bunu çok kolay yapıyor gibi görünürler. Bu öğrencilere dokunan şey sabah toplantısına yetişmenin gerekliliğini, tabakları yıkamanın gerekliliğini, düzenin gerekliliğini görmüş olmaları mı?

K: Bakın, asıl problem bu, öyle değil mi? Onlar zekâlarını uyandırırken biz düzeni sağlamalıyız; zekâyı uyandırmak ve düzen, bunlar bir arada olmalı.

O zaman ne yapacağız? Öğrenciyle birlikte bunu ortaya çıkarmayı nasıl öğreneceğiz?

Ö: Bunu akademik şeylere getirmek, diğer kişilerin düzeni

nasıl keşfettiklerine karşı bir ilgi uyandırmak ile aynı süreç gibi görünüyor, sonra gerisi gelir.

K: Yani istediğinizi almak için onların ilgisini kullanıyorsunuz.

Ö: Hayır, onları ilişkilendiriyorum.

K: Evet, ama ben onların ilgisini uyandırmak istemem. Onların pek çok şeye ilgisi var; bunlar içinde en baskın olanları belki de seks veya her neyse onu uyandırmak istemem. Bizim varmaya çalıştığımız şey düzenin olması ve aynı zamanda zekânın uyandırılması. Bunu nasıl yaparız? Hayatlarında bu iki şeyin uyum içinde çalışmasını, tıpkı iki atın uyumla çalışmasını sağlamak gibi nasıl sağlayabiliriz?

Ö: Değişimin gerekliliğini görmek, ne çeşit bir mevcudiyetlerinin olduğunu gerçekten görecekları kadar geriye gitmesi gerekmez.

K: Olgun dediğimiz kişiler bunu biraz yakalamış olabilirler ama onlar henüz yakalayamadılar. Onların günlük hayatlarında düzeni ve zekâlarını uyandırmayı bir arada istiyoruz. Ne yapalım? Öğrencide bunu nasıl ortaya çıkaralım?

Ö: ‘Bunu nasıl yapacağız’ dediğiniz noktaya gelmeye devam ediyoruz. Bana nasıl olduğunu söyleyin.

K: Hayır. Önemini görüyor musunuz?

Ö: Tamamıyla.

K: Durun. Zekâyı uyandırmanın ve düzenin, ikisinin aynı

anda çalışmasının ve böylece düzensizlik olmamasının önemini tamamen veya biraz olsun görüyorsunuz. O halde bunu ortaya çıkarmak için nasıl beraber çalışacağız, birbirimize ve öğrenciye öğreteceğiz? Ne yapacağız? Atılacak bir adım var; bunu yapmayı bizden birine bırakamazsınız. Siz doğru şeyi yapıyor olabilirsiniz ve ben gelip sizin yaptığınız şeyi yıkabilirim.

Ö: Bire-bir veya ben ve sınıf arasında herhangi bir çatışma içinde olduğumu sanmıyorum ama şu soruyu bilmiyorum...

K: O halde birlikte yapılmalı. O birlikte yapmalı, bu yüzden bu yaklaşımı nasıl ortaya çıkaracağımızı bulalım. Ne yapalım? Öğrencide ve birbirimizde o zekânın olmasını, o zekâyı uyandırmayı ve düzeni istiyoruz. Geri gitmeyin ve onun önemini görüp görmediğimizi sormayın. Geri dönmezseniz Tanrı bize yardım eder. Ama geri dönersek, kürsüden indiğimizi ve söylediğimiz onca şeyi bilerek bu soruyla öğrenci açısından nasıl ilgileneceğiz?

Ö: Sanırım yeni öğrenciler buraya geldiği zaman bir veya iki günlük bir zaman içinde gelirler ve ben bu yer hakkında Brockwood'un dönüşeceği imajla dolu olarak mevcut durumun içine geldiklerini hissedirim ve onlar sizin hakkınızda tam bir imajla gelirler.

K: Evet biliyorum.

Ö: Bu bir gerçek. Bu yerin ne olduğu hakkında bir fikirle gelirler ve sonra biz o fikre uymadığımız için bu imaj ile gerçeklik arasında bir uyumsuzluk bulurlar.

K: Ama onların buraya geldikleri andan itibaren, geldikle-

ri ilk günden itibaren endişelenirim; sonrasında bu, onların görmek zorunda oldukları şey.

Ö: Doğru. Sanırım, özellikle yeni öğrenciler için dünyanın burasında yaptığımız şey hakkında hepimizle konuşmak için gerçek bir fırsat var.

K: Benim öne sürdüğüm şey bu. Buraya geldikleri ilk gün, paketlerini açtıktan ve uykuya daldıktan sonra onlara şöyle derdim, 'Bakın, saat dokuz. Hepimiz toplanacağız ve bunu birlikte tartışacağız'.

Ö: Biz bunu yaparız, toplanırız ama benim hissettiğim, öğrencinin dünyanın burasında yaptığımız şeyi derinden bilme isteğini gerçekten tatmin edemediğimiz.

K: O bizim işimiz.

Ö: Evet gerçekten. Şimdi soru geliyor, bu konuşmayı kim yapar?

K: Bayım dinleyin. Hepsinin burada oldukları ilk gün, konulara ve geri kalan her şeye dalmadan önce tüm bir sabahı birlikte oturarak geçirelim ve onlarla bunun hakkında konuşalım. Birlikte konuşalım, sadece ben konuşup siz sessiz kalmayın veyahut da siz konuşup ben sessiz kalmayayım. Bu gemide hep beraber bulunduğumuzu hissetmeliler.

Ö: Evet. Sanırım yapı hakkında konuşmaya başlamadan önce bu şekilde başlamamız daha önemli.

K: Bunu bırakın. Karşılaşacakları ilk şey bunu ortaya çıkarma konusundaki olağan üstü isteğimiz olmalı, hepimi-

zin bu konuyla, zekâyı uyandırmak ve düzen ile ilgilendiğimiz hissi olmalı.

Ö: Ve burada, belki de gerçekten çok derinden ilgilenebilen bir grup insanla karşılaşırılar.

K: Bu yüzden hepsi buraya varmadan önce hepimiz toplanalım ve böylece olabileceğimiz kadar açık ve net olalım dedim. Bu konuda çok açık olmamız, bu olağan üstü zekâyı uyandırma ve düzen hissimizin olması için bunu çok daha fazla tartışalım.

Baylar, doğru mu? Ne dersiniz? Pekâlâ, onlar gelmeden önce burada olabildiğince sık toplanacağız, hepimiz, ve tüm bu meseleleri tartışacağız.

Brockwood Park, İngiltere, 16 Eylül 1976

BÖLÜM DÖRT

Krishnamurti: Son görüşmemizde ne tartıştığımızı pek hatırlamıyorum.

Öğretmen: Öğrenmeyi.

K: Bakın, bence önemli olan şey – sizin de aynı şeyi düşünüp düşünmediğinizi bilmiyorum – zekânın uyandırılması ve düzen. Bunlar iki temel şeydir. Sanırım bunlar hakkında çok daha fazla konuşmamız gerek.

Bunun gibi küçük bir topluluktaki bir grup öğretmen olarak yapacağımız şey, sadece öğrencinin içinde değil ama kendi içimizde de bu zekâyı uyandırmak. Ne şekilde, hangi süreçle, veya hangi hareketli bunu ortaya çıkaracağız?

Bu ‘Zekâ’ kelimesinin sözlük anlamından ayrı olarak bir şeyi çok net bir şekilde görmek ve hemen o algıya göre hareket etmek anlamına geldiğini düşünüyorum. Ben buna zekâ derdim. Örneğin bir kimsenin açgözlü, ben-merkezci veya nevrotik ya da her neyse öyle biri olduğunu görmek; bunu çok açık ve net bir şekilde görmek ve bir göz kırpıncaya kadar hemen bitirmek. Bir tehlikeyi görmeye ve o tehlikeye göre hareket etmeye zekâ derdim. Bu kelimenin

açıklaması hakkında ne söylersiniz?

(Duraklama)

Pekâlâ, tekrar başlayalım. Bu dünyada yaşayan tehlikeli şeylerden birinin milliyetçilik olduğunu söyleyelim. Bunu en ham biçimiyle ele alıyorum. Buna görmeye ve aşiretçilik ruhundan hemen kurtulmaya zekâ demez miydiniz? Ya da geçen gün hakkında konuştuğumuz şiddeti bütünüyle olduğu gibi görme, sadece fiziksel şiddeti değil ama aynı zamanda şiddetinin psikolojik semptomlarını da görmek, onun tüm tehlikelerini görmek ve onu hemen bitirmek. Ya da kişinin konforu için başka birine bağlanması anlamına gelen bağlanmayı, onun bütün açılımlarını çok net bir şekilde görmeye ve ona bırakmaya, hiçbir şeye bağlanmaya zekâ demez miydiniz? Size anlam ifade etmeyen şey zamanla kabuk bağlar, ona karşı duyarsız hale gelirsiniz. Ben bütün bunlara zekâ derim.

Siz ne dersiniz? Lütfen, bu bir diyalog. Zekâyı değerlendirir miydiniz? Katılıp katılmadığınızı bilmiyorum ama bunun zekâ olduğunu görürseniz o zaman bunu öğrenciye aktaracak ve onu hemen *anında* gerçekleştirecek işlem, süreç veya yöntem nedir? Haydi ama! Birinin bir şey hakkında ya da başka bir şey hakkında önyargıları, peşin hükümleri var. Ben Britanyalıları severim, Fransız'ları sevmem veya Budizm'i severim ve şunu şunu sevmem – bilirsiniz – ve benzerleri; önyargı. Bunun farkında olmak, kendi içinde çok net bir şekilde görmek ve bitirmek; bunlar hakkında endişelenerek günler, aylar veya yıllar geçirmeyin. Bu mümkün müdür ve eğer mümkünse, bunu öğrenciye nasıl aktarırız ve onda işlemesini nasıl sağlarız?

Ö: Bütün hoşla gitmelerin ve gitmemelerin daha iyi bir dünya isteği için bir hata olduğunu öğrenciye söyler miyiz? Kırdan yaşamayı sevdiğimi, kentte yaşamayı sevmediğimi söylersem bu bir önyargı olur mu ve bu sebepten dolayı bütün kişisel tepkileri bırakmalı mıyım? Öğrencinin bakış açısından soruyorum. Anlaşılmasına çalıştığımız şey bu mu?

K: Bu zekâ mı? Tartışalım, bu zekâ mı – algılamak ve anında harekete geçmek? Algılamak harekeye geçmektir; algı harekete geçmek değil, uzun bir zaman aralığından sonra eyleme geçmektir.

K: Budur. Geçen gün bunun hakkında biraz konuşmuştuk. Bunu defalarca tekrar etmek istemiyorum. Gözlemci ve gözlenen varsa, önyargı varsa, eğer geçmiş şu andaki tutumlarınızı veya aktivitelerimizi kontrol ediyorsa algılayanın gerçekleşmeyeceğini söyledik. Bütün söylenmek istenen bu. Bundan tamamen özgür olmak önyargılar olmadan gözlemlemektir. Bu tek dünyaya indirgendik. Ve gözlem tam olarak eylem olması açısından bir şeyin bitişidir. Kıskançlığı ele alalım. Eğer bir kimse pek çok şeyi kıskanıyorsa ve kıskançlığı tamamen bitirirse, onu görür ve bitirir; siz buna zekâ der miydiniz? Haydi! Bunu yapar mıydınız? Bir daha asla kıskanmamanız için tek bir an için sonsuza kadar bitirir miydiniz?

Ö: Zekâ sonradan kazandığınız bir şey midir? Yoksa zekâ, tıpkı dikkatiniz gibi bazen gelip bazen giden bir şey mi?

K: Gelip gitmez.

Ö: Ama bir kimse her zaman için zeki değildir.

K: Hayır, neden öyle olmadığını bulalım. Zekâ nedir ve ara sıra gelip giden şey nedir?

Ö: O canlı bir şey mi, hareket mi ediyor?

K: Bir kişi kıskançlık yükünün sonsuza dek devam etmesi gerektiğini hissedip sonunda onu yaklaşık 20 yılda bitirir mi? Ya da onu sonlandırmak ister mi?

Ö: Tekrar ortaya çıkmaması için mi diyorsunuz?

K: Bunu çok net bir şekilde açıkladım. Bunu tekrar etmeyelim.

Ö: Ama Bayım, her iki ifade de, yani onun sadece zaman içinde biteceği veya hemen, anında biteceği açıklamalarının her ikisi de neyin olabileceğine dair imgelerinizden geliyor.

K: Son on ya da on beş yıl boyunca saman nezlem vardı. Onu bitirmek isterim.

Ö: Evet, ama...

K: Bir dakika durun. Onu bitirmek istiyorum, bunun için çok şey denedim. Bu psikosomatik bir şey değil, fiziksel bir fenomen. Onun bir çekinme mi, bir kaçış mı olduğunu, yoksa ne kadar korkunç bir şey olduğu hakkında konuştuğumuz için bir şeyleri merkezi mi olduğunu görmek için çok dikkatli bir şekilde onun içine girdim. Ve psikosomatik olmadığını görüyorum; insanları kendime çekmek ve benim hakkımda konuşmaları için hoşlandığım bir şey değil. Bunun tamamen içine girdim ve onun sadece fiziksel bir fenomen olduğunu görüyorum. Bu yüzden onu ile-

ri yaş, gri saç gibi bir şey olarak açıklamaya çalışıyorum; eskiden koyu siyah saçlarım vardı ama şimdi beyaz saçlar çıkıyor. Pekâlâ. Ama psikolojik olarak onu kıskançlıkla her gün taşımalı mıyım?

K: Kıskançlığın, milliyetçiliğin, önyargının beyinde bir form içinde taşınmaları açısından birer düşünce formu olduklarını ve bu yüzden bir anlamda şey gibi göründüklerini defalarca öne sürmemiş miydik?

K: Fiziksel gibi göründüklerini...

Ö: Bunu ne değiştirir?

K: Evet.

Ö: Beyin bunu kendi başına yapamıyormuş gibi görünüyor.

K: Buna bağlı kalın. Maddi sürecin bir parçası olan beyin yapısı nasıl bozulabilir, nasıl düzeltilebilir?

Ö: Ve biçimi bozulan beyin bunu kendi başına yapabilir mi?

K: Evet, ya da kendisini bir daha hiç düzeltemeyecek kadar ağır bir şekilde şartlanmış mıdır, zalimce bükülmüş müdür? Bunu mu öne sürüyorsunuz?

Ö: Şunu soruyorum, ağır bir şekilde bükülmüş olmasa bile, kıskançlık durumunda olduğu gibi hafifçe bükülmüş bir beyin bile...

K: Beyin kendi başına kendisini değiştirebilir mi?

Ö: Kendisini?

K: Düşünce kendisini değiştirebilir mi? Aynı şey.

Ö: Doğru.

K: Buna katlanabilirim. Kendi kendini indükleyip indükleyemediğini inceledikten sonra ya da çeşitli psikolojik faktörlerden kaçınmayı, veya bir şeyin merkezi olmak istemeyi inceledikten sonra onun sadece fiziksel bir fenomen olduğu görülebilir. Siz bu yüzden beynin kendisinin, düşüncenin kendisinin tıpkı bir saman nezlesi gibi az ya da çok fiziksel, maddi bir süreç olduğunu öne sürüyorsunuz. Ve bu yüzden kendisini değiştirmesinin mümkün olmadığını söylüyorsunuz. Öyle değil mi?

Ö: Bunu böyle ortaya koyduğunuz zaman mantıklı geliyor.

K: Biliyorum, çok mantıklı, bu yüzden bilerek bu şekilde ortaya koydum. Peki şimdi ne yapacağım? Bunun gerçek olduğunu var sayalım, sonra ne olacak?

Ö: O zaman soru şu, başka bir şey var mı?

K: Dıştan bir etken mi?

Ö: Dıştan bir etken değil, ama dokunulmamış bir nokta, kimsenin farkına varmadığı.

K: Yani siz diyorsunuz ki beynin dokunulmamış, koşullandırılmamış bir bölümü var ve biz onu incelersek, içine girersek ve onu uyandırırsak o zaman bunun tamamını silip süpürecek. Bu anlama geliyor. Devam edin, tartışın

benimle. Kıskançlık, saman nezlesi gibi fiziksel bir fenomenle karşılaştırılabilir mi?

Ö: Saman nezlesinden kesinlikle daha kötü bir şey.

K: Çok daha süptil. Korku, anksiyete, onunla ilgili her türlü şey var. Benim sorum şu, kimse bununla devam etmek ister mi?

Ö: Krishnaji, belki de saman nezlesi durumunda vücudun çok sağlıklı olmadığı zaman olduğunda saman nezlen çok daha güçlüdür ve vücudun sağlıklı olduğunda ve çok fazla egzersiz yaptığında saman nezlesinin etkisi çok daha zayıftır.

K: Oh, hayır. Siz hiç saman nezlesi olmadınız.

Ö: Aslında bende var ve bu benim deneyimim. Şimdi, eğer bunu sadece bir hipotez olarak alırsanız aynı şeyin düşünceyle de olması, eğer dokunulmamış bir nokta varsa, orada bir anlamda başka bir şey varsa o zaman onun yıkılarak eriyip gitmesi mümkün mü?

K: İşaret ettiğimiz husus da bu. Bilinmeyen bir şeye girmek istemiyorum. Burada, kıskanç olduğum gerçeğine sahibim. Onu günler, aylar boyunca, ölünceye kadar yıllar boyunca taşımak ister miyim, kıskançlığı öldükten sonra bile taşımak ister miyim?

Ö: Kıskançlıktan her zaman ayrı olmuşum gibi gözüküyor.

K: Evet, o konuya girdik. Gözlemcinin gözlenen olmasına girdik, hepsi bu. Ama bu tartışmanın ve analizin sonunda

kimse onu taşımak ister mi yoksa mümkün olduğunca çabuk bir şekilde bitirmek mi ister?

Ö: Bir an önce bitirmek ister, ama güdüye baktığınızda...

K: Bekleyin. Bunu bitirmek istiyorum çünkü güdü anksiyete, korku, antagonizma, nefret, onunla ilgili diğer her şeyi beraberinde getirir. Ve ben onu istemem, o korkunç bir yük; o yükten kurtulmak, özgür olmak istemem. Eğer o bir güdüyse bunu kabul ederim. Ertesi gün onun bende olmasını istemem, bugün tamamen bitirmek isterim ve bir daha asla tatmak istemem. Zaman israfı, faydasız, enerji israfı. Dolayısıyla benim sorum şu: birisi onu taşımak ister mi?

Ö: Ama kıskançlık bu şeylerden sadece biri.

K: Bunu alıyorum; bir tane yeterince iyidir.

Ö: Ama hepsi öz-imagına bağlı.

K: Öz-imaj.

Ö: Bir özün olması anlamında.

K: O, bunun hepsini kapsıyor.

Ö: Öyle görünüyor ki kıskançlık, milliyetçilik, vb., kökleri ortadan kaybolmadığı sürece ortadan kaybolamazlar.

K: Evet Bayım, Şimdilik onun sadece bir dalını alıyorum.

Ö: Ama şey olmadan dalı kesebilir miyiz?

K: Hayır kesemezsiniz. Görünürde tartıştığımız zaman,

bunun hakkında diyaloga girdiğimizde, bunun 'ben' olan tamamının kökenini ve onunla ilgili geri kalan her şeyi yapı aracılığıyla tartıştığımızda ondan kaçındık. Onun kökenine inmiş, kökünü orada tutmuş ve sonra onu izleyerek tamamen ortadan kaldırabilmişiz gibi görünmüyor. Görüldüğü kadarıyla bu olağan üstü zor bir süreç ve bu yüzden ben bariz olan bir şeyi, kıskançlığı ele aldım ve şöyle dedim, 'Kimse hayatının geri kalanı boyunca onu taşımak ister mi?' Hepsi bu.

Ben karıma, oğluma, evime, bir fikre bağlandım; Tanrı aşkına, bu usanç verici bir şey. Temel olan şey, bütün bunlardan özgürlük isteği.

Ö: Bütün olağan kavramına karşı çıkan bir özgürlük.

K: Evet; insan doğası asla değiştirilemez veya sadece çevrenin değişmesiyle değişebilir ve çevre de devrimle, kanunla, mevzuatla ve benzerleriyle değişebilir. Buna sonsuz bir şekilde oynayıp durduk.

Bu yüzden size, sizin ve öğrencinin kıskançlıktan tamamen kurtulmak, ondan özgür olmak isteyip istemediğinizi, ama sadece ara sıra değil sonsuza kadar kurtulmayı isteyip istemediğinizi soruyorum, bana kibarca söyleyebilir misiniz? Eğer bu zekâyısa, algıysa ve eylemse ve hatta siz öğrenciyle olan tartışmada bunun bütün anlamını anlamamış olabilseniz bile siz ve onlar bunun önemini gördünüz. Zekânın uyanmasının eylem olması, eylemin ve zekânın birbirinden ayrı olmaması için bu problemi öğrencilerle nasıl tartışacaksınız?

Şimdi ne yaparız? Haydi ama! Bu problemle karşılaştığımız zaman, bir öğrencinin kıskanç olduğunu ve yavaş

yavaş başkasından nefret etmeye başladığını gördüğünüz zaman bir grup öğretmen olarak ne yaparız? Bunu nasıl durdururuz, veya onu nasıl açıklar, içine girer ve onu bulup dışarı çıkartırız ve nasıl, 'Lütfen, bitir şunu. Bir daha asla kıskanç olma' diyebiliriz?

Ö: Sanırım parlak bir ışık altında görülebilmesi için kıskançlığın ne olduğunu araştırdım.

K: Bayım, soru şu: Benim öğrenciyle bir sorumluluğum var. Kürsüden indim ve kendimi sorumlu hissediyorum. Benim sorumluluklarımdan biri onun kıskançlıktan özgür olduğunu, kurtulduğunu görmek çünkü kıskançlık sizin de bildiğiniz gibi bölünme yaratır. Yeni bir öğretmen olarak kıskançlığın ne olduğunu biliyorum. Onu çocukluğumdan beri biliyorum. Öğrenciyle konuşurken, kürsüde olmadığım için kıskançlığın ne olduğunu bildiğimi söylerim. Bunu söylerim çünkü ben kıskancım, kıskançlığın bütün açılımlarını biliyorum, nelere yol açtığını biliyorum ve aynı zamanda öğrenci de kıskanç olduğu için bunu birlikte konuşabiliriz. Şöyle derim, 'Ondan kurtulmak istiyorum; ondan kurtulmak önemli; ve sen de kıskançlıktan kurtulmalısın. Bunun önemini görüyor musun yoksa kıskanç olmaktan hoşlanıyor musun? Bu hoşuna gidiyor mu, bir zevk meselesi mi?

Dolayısıyla bunu onunla tartışırdım. Tartışmada kendimin ondan hoşlandığımı keşfederim. O bana, başkalarına vurabileceğim bir şey verir. Bu yüzden, kendi içimde kıskançlıktan hoşlandığımı keşfettiğimi söylerin ve onun da bunu yapıp yapmadığını sorarım. Bu yüzden, dikkat edin ki hemen bir temas olur (Kişisel olarak, hiç kıskanç olmadıysam da bazen olabilirim).

Ö: Öyle mi? Anksiyete, acı demek olan kıskançlıktan hoşlanıyor muyuz?

K: Ben size soruyorum Bayım.

Ö: Evet, nevrotik bir şey. Kişi hoşlandığı için onu kendinde tutar.

K: ‘Nevrotik’ kelimesiyle onu lanetlemeyin. Bakın, öğrenci olduğunuzu ve benim de öğretmen olduğumu var sayın. Kıskançlığın ne olduğunu bildiğimi, onun içinden geçtiğimi, onun acısını bildiğimi söylüyorum ama hâlâ kıskancım. Ve siz de kıskançsınız. Şimdi bunu aramızda ne şekilde çözümleyeceğiz? Ondan kurtulmak önemli; o halde biliyorsunuz ki omuzlarımızdan kalkmış müthiş bir yük gibi. Şimdi, kıskançlıktan hoşlanır mısınız? Zihnini işgal ettiği ve zihninizin işgal edilmesi hoşunuza gittiği için mi onu tutuyorsunuz?

Ö: Onun gibi bir şey değil. Kıskançlık ortaya çıkıyor gibi görünüyor demek istiyorum. Bir kişi durumu görür ve bir duygu boşalması olur. Bu, bir kimseyi işgal edip kalan cinsten bir şey değil.

K: Bayım, ne demek istiyorsunuz?

Ö: Kıskançlığı ve korkuyu, ve tüm bu diğer şeyleri atarsanız elinizde hiçbir şey kalmaz; insanlar tüm bu şeylerden vazgeçmekten korkuyorlar, bunu yapmaları halinde hayatın sıkıcı olmasından korkuyorlar.

K: Siz kıskançlığın ne olduğunu bilmiyor musunuz?

Ö: Evet biliyorum.

K: Onu tutmaktan hoşlanıyor musunuz?

Ö: O, bulunduğu kişi için bir kâbustur.

K: Hayır, ben soruyorum, lütfen. İkimiz, onu tamamen çözümlemenin ve, 'Ben kıskançtım; şimdi ondan kurtuldum, ama şimdi kıskancım' demeye devam ederek onu daha fazla taşımamanın mümkün olup olmadığını bulmaya çalışıyoruz. Bu çok çocukça olur.

Ö: Bu gerçekleştiği ve o anda farkına varılmadığı zaman sürüp gider ama gerçekleştiği anda ben onu fark ederim, o zaman devam edemez, o anda ortadan kaybolur.

K: Ama daha sonra geri gelecek.

Ö: Evet, geri döner.

K: Ama ben geri gelmesini istemiyorum. Siz de şey görünüyorsunuz...

Ö: Her zaman gerçekten orada olduğunu ama bizim onun farkına varmadığımızı mı söylüyorsunuz? Ve o zaman onu bazen kıskançlık olarak adlandırıyoruz ve diğer zamanlarda ise o sadece...

K: Ben ondan kurtulmak istemiyorum, bir daha hiç meydana gelmemesini istiyorum. Onun tekrarlamasına izin vermek en akıllıca-olmayan yaşam tarzı.

Ö: Kıskançlığı gerçekten ayırabilir miyiz?

K: O tek örneği ele almıştım.

Ö: Kendine acımak hakkında konuşabilir miyiz?

K: Kendine acımdan konuşalım, hepsi bir. Ben özün tamamının sadece tek bir veçhesini alıyorum.

Ö: Sahnenin tamamının nasıl gerçekleştiğini sorabilir miyiz? Bu işin can alıcı noktası gibi görünüyor.

K: Bayım, bütün sahneyi, bir şeyi toplam olarak görebilmek için yönlendirmenin, önyargının, güdünün olmaması gerekir. Bunun tamamının içinden geçtik. Bakın, ben bir şeyi tutunup kalmak istiyorum.

Ö: Bu bir çeşit güç veriyor gibi görünüyor. Eğer ben kıskançsam bu, bir kişinin tutunabileceği bir şey olduğu anlamına gelir.

K: Kişinin kendini tanımlaması için. Bunun için bir düzine açıklama bulabilirim. Ama bir grup olarak, bu açıklamaların dışında ondan kurtulmaya niyetimiz var mı, kurtulmakla coşkulu bir şekilde ilgileniyor muyuz? Eğer böyle bir şey yoksa öğrencinin kıskanç olmaya devam etmesine yardım edeceğim. Doğru değil mi? 'Pekâlâ yaşlı adam, bugün ondan kurtul; bir daha geldiğinde bana gel ve söyle de onun hakkında konuşalım'. Bu oyunun, Katoliklerdeki günah çıkarma olayında olduğu gibi tekrar tekrar oynandığını biliyorsunuz. Size söylememe gerek yok.

Ö: Bir kişi tutkulu bir şekilde ondan kurtulmak isterse varlığını sürdürebilir mi?

K: Bayım, kıskançlığın ne olduğunu biliyorsunuz. Ondan tamamen kurtulmak istemiyor musunuz? Ben vazgeçiyorum.

Ö: Evet biliyorum.

K: O zaman neden kurtulmak istemiyorsunuz?

Ö: Sanırım ben kıskancım.

K: Hayır, öyle olduğunuzu düşünmeyin. Gerçek bu olsa da olmasa da. Onun bir daha size asla geri dönmeyeceği şekilde ondan kurtulup özgürleştirdiyseniz bunu öğrenciye nasıl aktaracaksınız? Bir yöntem olarak 'Nasıl' değil, ama öğrenciyle birlikte bunun içine nasıl gireceksiniz? Kıskançlıktan tamamen kurtulduğunuzda, o bir daha olmadığında, bunu öğrenciye aktarmayı istediğinizde öğrencinin bunu sizden veya sizinle birlikte öğrenebilmesi ve tamamen bitirebilmesi için onunla nasıl bir ilişkiniz olurdu? Haydi Beyler, bunu tartışın.

Ö: Görmek daha geniş bir perspektiften olduğunda problem olmuyor gibi görünüyor. Ben çoğunlukla o görme düzeyinde değilim.

K: Benim dediğim şey de bu; bu yüzden ileri geri gidip geliyorsunuz.

Ö: Evet.

K: Evet, bu sebeple bu oyunu hayatınızın geri kalanı boyunca oynamak hoşunuza gidiyor.

Ö: Hayır, bundan hoşlanmıyorum.

K: Ama bunu yapıyorsunuz; hoşunuza gitmiyor olabilir ama bunu yapıyorsunuz. Peki buna nasıl son vereceğiz? Bunu tamamen sonlandırmak istemiyor musunuz? Hiçbirimiz bir şeyi sonlandırmak, bitirmek istemeyiz; biz sadece hayatımızın geri kalanı boyunca onu taşımak isteriz.

Ö: Bunun kökenine inmeniz gerekmiyor mu?

K: İnmek isterim, köküne ineceğim, ama öncelikle siz bunu yapmak istiyor musunuz? Bu tıpkı şunu demek gibi bir şey, 'Yüzmek ister misiniz?' Eğer yüzmek istemiyorsunuz bankta oturmaya devam edersiniz.

Ö: Ya da boğulmaya son vermek istiyor muyuz, bu daha önemli bir husus olurdu. Kıskançlık berbat bir şey.

K: Eğer bir oğlum varsa veya sevdiğim bir oğlandan sorumluysam güdü ne olursa olsun onun özgür olmasını isterim. Güdüyü işe karıştırmayın, onun kıskançlıktan sonsuza kadar kurtulmasını isterim. Bu müthiş bir şey, hayat boyunca taşıyacağınız ve hayatınızı iğrençleştiren bir yük. O oğlanı veya kızı severim; o benim çocuğum ve o kıskançlığı bir daha asla tatmazsa bunun muhteşem bir şey olacağını hissediyorum.

Ö: Muhteşem olurdu. Sanırım bizi burada durduran şey, kıskançlığın bu hoşla giden ve gitmeyen tedavisi.

K: Bu bir hoşlanma ve hoşlanmama meselesi değil.

Ö: Öyle bir soru olmadığını düşünüyorum.

K: Bu tepkiden kurtulmak, özgür olmak isterim.

Ö: İlk olarak burada başladığımızda ifade etmeye çalıştığımız gibi, bunu yapan zekânın yokluğudur.

K: Bu doğru.

Ö: Cehalet.

K: Cehalet, benim cehaletim bana, ‘Devam etmeliyim; o devam edip gitmeli; bir gün kurtulacağım, özgür olacağım’, diye tekrar edip duruyor ve ertesi gün ben o kadar yüksekte olmuyorum, daima kelimelerin içinde boğulup kalıyorum. Yani bunun tamamı zekânın yokluğuna işaret ediyor.

Ö: Doğru.

K: Bizim aptallığımızı değil ama o zekâyı öğrencide nasıl uyandıracaksınız? Kıskançlığı bir kenara bırakın. Öğrencinin, zekâ kelimesini kullandığımız anlamda son derece zeki olmasının çok önemli olduğunu görüyorum. Şimdi bu noktadan ilerlemeye devam edelim. Hepimiz kabul ediyorsak, zekâ algı ve anında eylemdir; algı eylemdir, tıpkı bir uçurumu veya aslanı görmek gibi. Tehlikeyi gördüğünüz için hemen bir eylem olur. Kendinizi bir otobüsün altına atmazsınız. Kendinizi otobüsün altına atmanız aptalcadır, nevrotiktir, zekice olmayan bir şeydir.

Bu sebeple, öğrenciye insan cahilliğinin tehlikelerini göstermek isterdim. Ki bu da onun gözlemek, zeki olmak zorunda olduğu ve böylece zekânın kendisine tehlikenin ne olduğunu göstereceği ve harekete geçireceği anlamına gelir. Doğru değil mi? Şimdi ilerleyelim. Bunu nasıl yapmalıyız, siz ve ben tutkulu bir şekilde bununla ilgileniyoruz.

Ö: Neyse, öğrencilerle konuşmayı denedik ve bunun sadece sınırlı bir etkisi oluyor.

K: Bir etkisi yok.

Ö: Pratik olarak hiç yok.

K: Neden? Bana aynı şeyi söyleyebilirsiniz, ‘Sen elli yılı aşkın süredir konuşup durdun. Sen hangi lanet şey için konuşup duruyorsun? Hiç kimse dinlemiyor.’ Doğru değil mi? Siz bunu söylüyorsunuz, tabii ki kibar bir şekilde. Öyleyse ne yapacağız? Dükkânı kapatalım mı? Bu, benim endişelerimden biri oldu. Ben yarından sonraki gün veya birkaç yıl sonra ölürsem ne olacak? Dikkat ediyor musunuz?

Ö: O zaman binlerce kişiyi konuşmalara getiren şey nedir?

K: Konuşmalar hakkında canınızı sıkmayın.

Ö: Pekâlâ, burası hakkında konuşalım.

K: Benim okuldaki, bir eğitimci olarak endişem, bütün öğrencilerimin özgür olabilmeleri için onlarda bu zekâyı uyandırabilmek.

Ö: İnsanlar dağda ağaç keserlerken kütükleri aşağı yuvarlarlar; o kütükler de çoğunlukla yolu tıkar.

K: Yolu kapatırlar.

Ö: Ve müthiş bir tıkanıklık, sıkışma olur ama bunun merkezinde sadece bir veya iki kütük bulunur.

K: Bu doğru!

Ö: Ve onlar hangi kütüğün yolu kapattığını bulma konusunda çok zeki hale gelirler ve sonra bütün sorun çözülür. Ben sadece, insan zihninin de buna benzer olabileceğini öne sürüyorum, şey anlamında...

K: Bir veya iki blok olması anlamında.

Ö: Her kişi için belki de bir veya iki blok vardır.

K: Bu nedenle analistlerin söylediği şey de, alıp analiz edebileceğimiz bir veya iki blok olduğu.

Ö: Asıl zorluk bunun yapılabilmesi için başka birine gerek duyulması.

K: Bunu yapalım, hemen şimdi. Size gelip diyorum ki, 'Benim iki veya üç bloğum var; bunları çözüp atım ve sonra her şey kendiliğinden akıp yolunu bulacak'. Lütfen, şimdi bunun içine girelim. Benim bloğum, lanet bir şekilde her şeyi kıskanmam.

Ö: Bu bir blok olmayabilir.

K: Benim bloğumun bu olduğunu biliyorum.

Ö: Belki de sizin bloğunuz durumun bu olduğunu kesin bir şekilde bilmeniz, hâlbuki durum böyle olmayabilir.

K: Benimle birlikte onun içine girin; öğrenciyle yaptığınız şey zaten bu. Benim bloğumla veya bloklarımınla ilgili problemin içine girin. Bu iki bloktan kurtulmama yardım edin ve bırakın nehir her şeyi taşıyıp uzaklara götürsün.

Ö: Bazı öğrenciler bizim otorite olmamızın, kuralları yaratanlar olmamızın problem olduğunu söylüyor. Bazıları, problemin bu olduğunu bildiklerini söylüyor.

K: Sizin otorite olmanız mı?

Ö: Evet, onları serbest bırakmamamız.

K: Hayır, onlarla bunun hakkında konuşuyorsunuz ve

çok, çok dikkatli bir şekilde bunun içine giriyorsunuz ve bunu gösteriyorsunuz ve belki onlar bunu görebilecek kadar zeki olacaklardır. Onların çoğu, onun içine girip girmediğinizi görür.

Ö: Onlar benden, kendi istediklerini yapmamı istiyorlar; bütün konuşmanın onlara ifade ettiği tek şey bu.

K: Biliyorum. Bakın Bay J., siz beni pist dışına çıkarıyorsunuz, bense pistte kalacağım. Benim bloğum, gerek öğrencinin içindeki gerekse kendi içimdeki bloğum bir şeyin, kıskançlığın ve anksiyetenin müthiş ağırlığı; ondan kurtulmama yardımcı olun.

Ö: Sanırım, daha tartışmaya bile başlamadan önce hakkında net bir fikre varmamız için gereken ilk şeylerden biri dinlemek ve anlamını görmek.

K: Evet, öğrenciler buraya buranın hoşlarına giden şeyleri yapabildikleri bir özgürlük okulu olduğunu duyarak gelirler. Ve siz diyorsunuz ki, 'Lütfen dikkatle dinleyin. Biz düzen istiyoruz; bir özgürlük istiyoruz; bir zekâ istiyoruz.' Şimdi bunu bana aktarın, tüm bu özgürlük hissiyle ve otorite olmaması fikriyle buraya gelen öğrenciye aktarın ve kendinizin otoriteden kurtulmuş olduğunuzu ve aynı zamanda düzeni sağlayabildiğinizi bana derinden gösterin. Bana gösterin; bunu anlamama yardım edin. Sizin işiniz bu; gelecek hafta bununla karşı karşıya kalacaksınız.

Ö: Bu noktaya gelmek için kullandığımız esas şey kelimelerdir.

K: Bunu şimdi yapın bayın, şimdi yapın.

Ö: Sanırım bunun ne anlama geldiğini tartışarak başlamalıyız.

K: Bunu benimle birlikte yapın.

Ö: Tamam, ne dediğimi dinliyor musunuz?

K: Devam edin, bana gösterin.

Ö: Çünkü pek çok kimse kendi önyargılarının ve imgelelerinin filtresinden ve belirsizliklerin filtresinden dinler; aslında hiç dinlemiyorlar.

K: Bayım, siz bana ne diyorsunuz. Basit olun. Bir öğrenci olarak buraya ilk defa geldim henüz. Korkuyorum, sinirliyim ve özgürlük istiyorum. Beni ebeveynlerim gönderdi ya da ben kendi başıma buraya geldim ve sizden, otoritenin olmaması hakkında bana bir şeyler söylemenizi istiyorum. Bana gösterim, bir grup olarak onun hakkında bir şeyler öğrenmeme yardım edin. Onu bana açıklarsanız ve birisi çıkıp sizin söylediğinizin aksini bana söylerse bende çok fazla kafa karışıklığına yol açmış olursunuz. Ve sonunda ben de şöyle derim, 'Bu kişiler hiçbir şeyi benden fazla bilmiyorlar; sadece kelimeler hakkında konuşuyorlar ve bu yüzden kendi istediğim şeyi yapacağım'.

Ö: Bu soru, ki bana göre çok ciddi bir soru, dinleme sanatı ile ilgili çünkü eğer bir kişi dinliyorsa o zaman tezatlıklar olmayacaktır.

K: Lütfen bayım, benim bahsettiğim hususu gözden çıkarıyorsunuz. Burada ben öğrenciyim, siz hepiniz öğretmensiniz. 'Otoritenin olmaması' sözünde ne kast edildiğini öğrenmeme yardım edin.

Ö: Öğrenci olarak siz, gözlemlediğim kadarıyla, otoritenin istediği şeylere duyarlı olmayarak ona karşı çıkıyorsunuz.

K: Benim dinlemediğimi söylemeye çalışıyorsunuz. O zaman bana dinlemeyi öğretin. Tanrı aşkına, bir şeyden öteye geçmiyorsunuz. Bana dinlemeyi öğretin. Lütfen, nasıl dinleneceğini öğretin. Lütfen bana, dinlediğim şeyi ve ona nasıl dikkat edeceğimi, önem vereceğimi öğretin. Bana öğretin, öğrenmek istiyorum.

Ö: Ama eğer zekâyla ve düzenle ilgilendiğimizi söylersek...

K: Bir konudan diğerine geçiyorsunuz.

Ö: İletişim kurabilir miyiz?

K: Dinlemenin ne demek olduğunu biliyor musunuz? O zaman bana öğretin.

Ö: Biz de onu yapıyoruz.

K: Yapmıyorsunuz, hayır yapmıyorsunuz.

Ö: Tamam, siz dinlemiyordunuz.

K: Evet bu. O yüzden dinlememi sağlayın.

Ö: Dinlemediğinizi görüyor musunuz?

K: Siz konunun dışına çıkıyorsunuz, kollarınızı sallıyorsunuz ve başka bir şey hakkında konuşuyorsunuz. Bana nasıl dinleyeceğimi söylemenizi, dinlemenin ne anlama geldiğini söylemenizi sizden istiyorum.

Ö: Dinlemenize engel olan şey nedir?

K: Sadece dinlemiyorum; size önem vermek, sizi dikkate almak istemiyorum.

Ö: Neden istemiyorsunuz?

K: Muhtemelen önyargılı olduğunuzu düşünüyorum. Kendi içinizde, dinlemenin ne olduğu hakkındaki fikirlerinizle bana hâkimiyet kurmak istediğinizi hissediyorum. Soruma cevap verin.

Ö: Ne?

K: Dinlemiyorum çünkü dinlemek hakkında söylediğinizin sizin kendi kişisel önyargınız olduğunu düşünüyorum. Dinlediğimi düşünüyorum ama siz bana kendi kişisel önyargınız olabilecek şeyi söylüyorsunuz.

Ö: Söylediğim şeyi dinlemekten bir şekilde korkmuş mu hissediyorsunuz?

K: Evet.

Ö: Neden korkmuş hissediyorsunuz?

K: Neden mi? Çünkü önceden kabul etmiş olduğum fikirlerimi, bütün dünyamı, her şeyi bozuyor olabileceğinizden korkuyorum. Bir dakika bekleyin Hanımefendi, ben korkuyorum.

Ö: O halde, bundan yola çıkacak olursak sahip olduğunuz bazı belli başlı düşünceleri savunmak istediğinizi düşünmekte haklı mıyım?

K: Hayır. Ben korkuyorum.

Ö: Evet.

K: Belirli fikirler hakkında konuşamayacak kadar gencim; ben korkuyorum.

Ö: Bunu söylediniz, ama ben neden diye soruyorum.

K: Neden korktuğumu bilmiyorum.

Ö: Tamam, bunun içine girelim.

K: Bana öğretmenizi istediğim şey bu.

Ö: Bu durumda korkutucu olan şey ne gibi görünüyor?

K: Hayır, lütfen, gözümü korkutmayın, bana gerçek bir öğrenciymişim gibi davranın.

Ö: Birine bağırarak, ona dinlemenin ne olduğunu nasıl aktarırsınız?

K: Evet. Benim vardığım nokta bu. Sizi, hepinizi dinleyerek korktuğumun farkına vardım. Burada yeni olduğum için korktum, önceki düşüncelerimi bozabileceğiniz için korktum. Bunun tamamen bilincinde değilim ama şöyle diyorum, ‘Tanrım, bu insanlar yüzünden korkuyorum, kahrolsun çok zekiler’. Bekleyin! Hepiniz korkuyor musunuz?

Ö: Bir şekilde, evet.

K: O halde bana, ‘Korkunu dinle; bizden öğren’ mi diyorsunuz? Yoksa şunu mu diyorsunuz, ‘Bak, senin korktuğun

kadar ben de korkuyorum, belki farklı bir şekilde. Dolayısıyla bu karşılıklı bir şey. Şimdi, onun hakkında konuşalım’?

Ö: Öğrenciler buraya geldikleri zaman onlarla buluşmanın böyle bir korkusunu taşıyorum.

K: Bilirim. Ben sinirliliğin içinden geçiyorum. Konuşmak için her zaman bir koridora girdiğim şey korku değil sinirlilik yüzünden. Yani ben sinirliyim; bu başka bir konu. Dolayısıyla lütfen. Bunu tekrarlamaya devam ediyorum ama siz benim bulunduğum noktaya gelmiyorsunuz.

Ö: Bu kelimelerle mümkün mü? Bir yandan kelimelerin ve gerçek uzayın olması ve diğer yandan gerçekten dinleyebilmek mümkün mü?

K: Elbette kelimeleri kullanmak zorundayım. Aksi takdirde ömrümüzün geri kalanı boyunca burada sessizce oturmak zorunda kalırdık.

Ö: Ama kelimelerle karışıklıklar ortaya çıkıyor gibi görünüyor. Bir bebekle kelimeler olmadığı için karışıklıklar da olmaz.

Ö: Hiç kelime olmadan çok güçlü bir şekilde iletişim kurarsınız.

K: Ne?

Ö: Diyorum ki siz ve pek çok kimse hiç kelime olmadan iletişim kurabilirsiniz.

K: Evet biliyorum.

Ö: Ve bu çok güçlü bir şey.

K: Bunun sonunda neredeyiz?

Ö: İkimizin de sinirli olduğunu söyledik; öğrenci de ve öğretmen de sinirli olduğunu hissediyor.

K: Bununla başa çıkmama yardım edin. Benimle kolay bir şekilde, sakince konuşun; bana evdeymişim gibi hissettirin ve şöyle deyin, 'Bak, hepimiz aynı gemideyiz'.

Ö: Eğer birbirinize itirafta bulunduysanız ve onun hakkında ciddiyseniz, bu korkunuzun sonu olmaz mı?

K: Hayır, o birbirimizi anlamamızın başlangıcıdır.

Ö: Doğru.

K: Doğru, beni burada bir günde veya bir haftada rahatlatınız, konforlu hissettirdiniz.

Ö: Ve siz de beni rahatlattınız.

K: Hayır, ben sizi rahatlatmadım.

Ö: Sizin benden korktuğunuz kadar ben de sizden korkuyorum.

K: Evet, ama ben hâlâ çok gencim; siz büyümüşsünüz, benim korktuğum kadar korkmuyorsunuz.

Ö: Bütün personelin öğrencilerden korkması hakkında rahatlatıcı olan şey ne?

K: Ben vazgeçiyorum. Ben bir şeye tutunmak istiyorum ve

siz beni ondan kopardınız.

Ö: Korkuyor olabiliriz, gelişebilecek her türlü sorun bizi bulabilir ama sanırım bizim tıpkı öğrenciler gibi olduğumuz iddiası sadece bir varsayım.

K: Doğru olmayan, doğru olmayan bir varsayım.

Ö: Doğru olmayan mı?

K: Elbette doğru değil. ‘Ben burada yeni bir öğretmenim’ diyerek bu diyalogları başlattım ve siz de benim üzerinde bulunduğum kaideden inmemi istediniz. Kaide şuydu: Öğretmen benim, siz öğreniyorsunuz. Ve ben de dedim ki, ‘Doğru. Bunu anladım ve bıraktım. Bu fikir ortaya çıkarsa onunla ne yapacağımı bileceğim. O benimle hiçbir zaman ortaya çıkmayacak çünkü ben onun dışındayım; Öğrencilerimle olan ilişkiyi bozduğunu görüyorum, o yüzden dışındayım.’

Sonra siz güdü yok, öz-çıkarcı yok dediniz ve ben de onun üzerinde çalışıyorum. Ve şimdi siz beni burada yeni bir öğretmen olarak kabul ettiniz ve ben de gelecek hafta altmış öğrenciyle buluşacağım ve size dedim ki, ‘Bakın, ben kürsüden indim. Onlarla tartışabileceğimi artık biliyorum. Arada bir kürsü engeli yok’. Yeterince açık mı? Üzerinde anlaşılmaya vardığımız şey bu. Bana söylediniz ve ben de onun mantığını görüyorum.

Ö: Bu elementer bir şey Krishnaji. Buraya gelen pek çok kişi böyle hisseder; bu yüzden buraya gelirler.

K: Evet, bu yüzden öğrencilerimle farklı bir ilişki kurdum. Şimdi o ilişkide sizi kışkırttığımı keşfediyorum çünkü siz

çocuklar üzerinde daha fazla etkiye sahipsiniz, çeşitli sebeplerden dolayı onlar sizi tercih ediyorlar ve benden çok fazla hoşlanmıyorlar. Bu yüzden doğal olarak kıskanıyorum. Ve aynı zamanda, çocukların birbirlerini kıskandıklarını da keşfediyorum ve şöyle diyorum, ‘Şimdi bu belirli sorunla nasıl uğraşacağım?’, on farklı sorunla değil, ‘kendi içimdeki bu belirli sorunla?’ Sizi biraz kıskanıyorum ve öğrencilerin de kıskanç olduklarını görüyorum. Şimdi, onların anlamasını istiyorum. Her birimiz bu yükü, bu ağırlığı dağıtıp dağıtamayacağımızı görmek istiyoruz. Doğru değil mi? Bu çok bariz. Değil mi? Zorluk nerede?

Ö: Tek zorluk yaklaşımda. Nasıl?

K: Bilmek istediğim şey bu. Sizi kıskandığımı buluyorum ve ayrıca sizin öğrencide yeşil gözlü gaddar bir adam olduğunuzu da görüyorum. Onlarla bunun hakkında konuşmak istiyorum. Öyle değil mi? Şimdi, bunun nasıl yapılacağını pek bilmiyorum, yaklaşımından emin değilim ve personel toplantısına gelerek şöyle diyorum, ‘Lütfen bununla başa çıkmama yardım edin, kıskanç olduğumu biliyorum. Bana yardım edin. Sessizce oturup beni izlemeyin. Bana yardım edin.’

Ö: Nasıl yaklaşmak gerektiğini bilmenin yardımcı olup olmayacağını bilmiyorum.

K: Size söyledim bayım, size söyledim: Ben oldukça sinirliyim, bilmiyorum, siz daha uzun zamandan beri buradasınız, onun hakkında daha çok şey biliyor olabilirsiniz. Bu yüzden lütfen her şeyi sizden öğrenmeme yardım edin.

Ö: Bize otorite mi veriyorsunuz?

K: Ah sizler! Ben sizden öğrenmek istiyorum çünkü siz onun hakkında daha çok şey biliyorsunuz, burada daha uzun süre yaşadınız; otorite yok.

Ö: Bunun, onun hakkında daha çok bilip bilmeme meselesi olduğunu sanmıyorum; onun hakkında ya bir şey biliyorsunuzdur ya da bilmiyorsunuzdur.

K: Daha çok şey biliyor olabileceğinizi söyledim. Birlikte bu konu hakkında konuşmuş olmalısınız, bense ömrümde ilk defa bunun hakkında konuştum ve size diyorum ki, 'Lütfen, onun hakkında daha çok şey biliyorsunuz; elli yıldan beri konuşan ve belki de size bir şey söylemiş olan bu zavallı, talihsiz adamı [K] dinlediniz. Bana öğretin, öğrenmek istiyorum.' Bana öğretin. Bundan kaçınmayın.

Ö: Fiziksel düzen gibi somut bir şeyi ele alabilir miyiz?

K: En somut şeyi alıyorum, kıskançlığı.

Ö: Başka birini kıskanmak gibi bir şey hakkında konuşmaya çalışıyorsam aynı zamanda kendi kıskançlığımı inceliyorsam pek çok şeyi daha iyi iletebildiğimi buldum.

K: Ben bunu yapıyorum Bayım, size açıkladım.

Ö: Konuşmaya çalışırken kendi kıskançlığını inceliyor olmalıyım.

K: Şimdi onu yapın.

Ö: Bununla nasıl başa çıkılacağını size öğretmemi mi istiyorsunuz?

K: Evet, kendi kıskançlığımla nasıl başa çıkacağımı.

Ö: Kendi kıskançlığınız mı?

K: Ve kendim hakkında daha fazla şeyi bulup ortaya çıkararak kıskanç olan öğrencilere nasıl yardımcı olacağımı.

Ö: Ona öğretebileceğim tek şey, açıklıkla ona gitmek ve sorgulamaktır.

K: Ben bunu yapıyorum.

Ö: Öğrenci.

K: Öğrenci benim. Sizden öğrenmek için oldukça açığım.

Ö: Neden öğrencilerle birlikte öğrenemiyorsunuz?

K: Bana şöyle mi diyorsunuz, 'Bak, kıskançlığın konusunda öğrenciyle oldukça açık ol'? Ben cüret edemem. Neden olduğunu size göstereceğim. Kendi içimde ne keşfedeceğimi bilmiyorum. Bekleyin, dikkatle dinleyin. Zaten korkuyorum, pek çok şey keşfedebileceğimden korkuyorum. Bu yüzden kendimi öğrencilerin önünde çok fazla açığa çıkarmak istemem.

Ö: Bu yüzden öğrencilerden ayrı mı hissediyorsunuz?

K: Hayır, açığa çıkmış, ayrı değil, açığa çıkmış hissediyorum. O duyguyu bilmiyor musunuz? Bütün gizli şeylerinizi birine göstermek gibi bir şey. Bundan korkarım, utanç duyarım.

Ö: Bir kişinin kirli çamaşırlarını herkesin önünde yıkamak mantıklı mı?

K: Lordum! Bir kişinin kirli çamaşırlarını başkasının önün-

de yıkamaya aldırmam. Kendinizi açığa çıkarmaktan utanır mısınız?

Ö: Hayır, hiç utanmam.

K: Kendi içe dönüklüğünüzü, dağınıklığınızı, karışıklığınızı, kıskançlığınızı, anksiyetelerinizi öğrenciye açmaktan utanır mısınız ve şöyle der misiniz, ‘Tamam, ben burada yaşıyorum; bu bazen olur ve bazen olmaz’? Bütün bunları açığa çıkarmak ister misiniz?

Ö: Bundan utanmam ama sanırım bu öğrenciye zarar verir. Ben bundan utanmazdım, ama öğrenci için iyi bir şey olmazdı.

K: Böylece sizden öğrendim ki kendi iç karışıklığımı, kıskançlığımı ortaya çıkararak öğrenciye yardımcı olamıyorum. Dolayısıyla bu bir sav değil. Öğrencinin benim bütün karmaşık zorluklarımı tam olarak anlamayacağını görüyorum. Kendimi keşfetmem, bütün zorluklarımı göstermem onda daha büyük karışıklıklara yol açabilir ya da kendisini benden üstün hissedebilir. Kendisi araştırma yapmadığı için, onun tamamen içine girmediği için, ‘Yemin ederim g.t herifin teki’, der.

Ö: Krishnaji, sanırım gidip öğrenciye kendini açmak gerektiği öne sürüldü. Ama biz bunu yapmadan önce bir zekâ olmalı.

K: Değerli arkadaşım, siz diyorsunuz ki araştırmada düzen vardır. Doğru mu? Ben sizden bir şey öğrendim. Öğrenciyle birlikte kıskançlık hakkında araştırma yaparken belli bir düzen olmalı, bütün karışıklığınızı göstermeme düzeni olmalı. Benim öğrendiğim şey bu.

Ö: Tamam, bu çok fazla bir şey değil.

K: Öğrenciyle konuşmada, ona kendi problemlerimi yüklemem için belli bir dikkat ve özenin olması gerektiğini öğrendim. Hepsi bu. Bu düzendir. Bunu öğrendim; bana bunu siz öğrettiniz. Şimdi siz öğrendiniz mi?

Ö: Ama Krishnaji...

K: Onu öğrendiniz mi? Ben bunu öğrendim. Öğrencilerimle konuşmada, onlara kendi problemlerimi yüklemek zorunda olduğumu görüyorum. Bunu yapmaya meyilliyim çünkü onlar masum, bir bakıma masumlar ve ben bunu onlara dökmek istiyorum; bu, kendimi arındırmama yardımcı olur. Bu yüzden, her şeyi onların önüne koymamın önemli olduğunu görüyorum. Siz bunu yapacak mısınız? Onu öğrendiniz mi?

Ö: Evet.

K: Gerçekten, kendi içinizde bir düzen olmaya başlayacak şekilde onu öğrendiniz mi? Doğru mu Bayım? Bu yüzden daha sonra derim, 'Dostum, kıskançlığın ne olduğunu biliyorum, onu sana göstereceğim. Nefrete yol açar, anksiyeteye yol açar, hepsi bu. Şimdi kıskanç olduğunuz zaman ne olduğunu; onu tutmak isteyip istemediğinizi; size zevk verip vermediğini; ondan zevk aldığınız için ömrünüzün geri kalanı boyunca onunla devam edip etmeyeceğinizi birlikte öğreniyoruz. Yoksa ondan tamamen kurtulmak mı istiyorsunuz? Ben tamamen kurtulmak, özgür olmak istiyorum, bu yüzden öğreneceğim, onunla yıllarımı geçirmeyeceğim. Onu bulup ortaya çıkaracağım ve öğrenciye söyleyeceğim. Onu bulmak istiyor musunuz?

Ö: Mary birkaç dakika önce sizi o soru çizgisine çekmişti. Ve sonra siz hemen korkuya yenik düşmüştünüz.

K: Evet.

Ö: Korkunuzun olması daha ileri gitmenizi engelliyor. Kendinizi keşfetme korkusu mu yoksa sadece kendinize bakma korkusu olduğu belli değil.

K: Kendime bakma korkusu.

Ö: Öyle görünüyor ki nerede başlamış olursanız olun bütün bu sorular hızla aynı noktaya geliyor, korkuyla yüzleştiğimiz noktaya geliyorlar.

K: Evet, o yüzden bununla başlayalım.

Ö: Sanırım bu bizim için büyük bir problem. Biz burada oturuyoruz, öğrenci orada ve her türlü gerçek iletişimde giderek artan bir şekilde korkar hale geliyor.

K: Biliyorum. Kahrolası şeytan.

Ö: Şimdi, korku bir anlamda bariz biçimde bir savunma mekanizmasıdır; ondan kendi öz-imgesine bakmasını istiyorsunuz ve o da göz açıp kapayıncaya kadar kendisine bakıyor ve hemen geri çekiliyor.

K: Bu yüzden kendisini önceden uyarırım ve şöyle derim, 'Bak, bu senin başına gelecek olan şey, o yüzden dikkatli ol, geri çekilme, devam et'.

Ö: Ama önceden uyarılmamak o geri çekilmeyi önler.

K: Onun hakkında bana uyarı yapmışlarsa ona dikkat ede-

bilirim. Onu izlerim. Kendi aramızda iki şeyi öğrendiK: izlemeye dirençli olmayı ve onu yapmamak için dikkatli olmayı. Doğru değil mi? O halde devam edin, ilerleyin.

Ö: Bunu yaptık. Tamam, bunu bazı zamanlar yaptım ama siz onun içinden geçmiyorsunuz. Öğrenci veya başka biri o sırada o korkunun içinden geçmez. Ondan sonra, sizinle o kişi arasındaki ilişki çok değişmiştir. Onlar sadece, onların canını acıtabilen, onlara korkularını hatırlatabilen bir kişi olduğunuzu hatırlarlar.

K: Hayır, ben aynı pozisyondayım (konumdayım), hatırlayın.

Ö: Ama ya o konuşmada korkunun kendi kendine çözülüp kaybolmadığını görürseniz?

K: Kendi kendine çözülemez çünkü sizden tamamen gitmedi. Ondan, bunu tamamen kaybetmesini nasıl bekleyebilirsiniz?

Ö: O halde o konuşmayı yapmanın önemi nedir?

K: Öyleyse kendinizi nasıl tamamen serbestleştirebilirsiniz?

Ö: Sanırım bunun geçmişi, daha önce tamamen ilgilenmediğimizi düşündüğüm şeye dayanıyor. Kıskançlığı öğrenciyle nasıl tartışacağımız hakkında konuşurken öğrenciyi bir kimsenin kendi problemleriyle yüklememenin doğru hareket olmadığını söylemiştik. Bu çok net. Ama aynı zamanda, kendim hakkında konuşmayacağımı söylemek için bir çıkarım şeklinde de kullanılabilir. Tehlikeye açık olan öğrencinin kişinin kendi problemleriyle yükleneme-

yeceğinin çok açık olması gerekmesine rağmen yine de doğru ve zeki bir şekilde açık olunması gerektiğini düşünüyorum.

K: Evet.

Ö: Aynı zamanda kendini araştırmak ve onu kapatmamak.

K: Bay J. ve ben bir noktaya vardık. O da korkunun devam ettiği. Öğrenci daha fazla korkar hale gelir. Ve bu yüzden bütün bu korku tutkusunun, korkunun bütün karmaşıklıklarını görerek ondan tamamen kurtulmak, özgür olmak isteyip istemediğini soruyorum kendisine.

Ve, 'Onu istemiyorum' deyinceye kadar öğrenciye sormazsınız. Özgür olmak için özgür olmayı istemelisiniz. Bizler şimdi o pozisyondayız; ikimiz de ondan kurtulmak, özgür olmak istiyoruz. Sadece bir günlüğüne değil, sonsuza kadar. Amin. Peki, nasıl? Onunla ilerleyin.

Ö: Bir konuşmanın nasıl yürütüldüğü son derece önemli.

K: Önemli demekle ne demek istiyorsunuz?

Ö: Konuşma tarzı, dostanelik, kendi hayatımın dehşet verici öyküsünü ve kendi iç meselelerimi size yüklememek, az ya da çok hepimizin aynı gemide olmamız. Öğrenci sizin dostça davrandığınızı, anladığınızı hissetmeli.

K: Bunu belirlediniz.

Ö: Tamam, belirledik mi?

K: O sizin yapmanız için. Ben belirledim.

Ö: Çok abuk gelen korku çok farklı bir şekilde görülebilir.

K: Söylemiş olduğunuz şeyi, gerçek dostluğu belirledim çünkü onun son derece önemli olduğunu hissediyorum. Gün boyu, hafta boyu ya da her neyse onun üzerinde çalıştım. ‘Bu olmalı’, dedim ve onu görüyorum. Böylece onu sizden öğrendim.

Ö: Siz hep, ‘zerinde çalıştım’ diyorsunuz. Aslında onun hakkında benimle konuşuyor gibi görünüyorsunuz ama hepimize sorduysanız korkudan kurtulmadık ve hepimiz ondan kurtulmak istediğimizi söylerdik.

K: Ben size soruyorum. ğrencilerimle dostane bir ilişki kurdum. Gerçekten onu kast ediyorum. Ya siz? Bu basit bir soru.

Ö: Evet.

K: Evet, devam edelim. Siz kurdunuz. O arkadaşlıkta, o ilişkide kıskançlık problemi ortaya çıkar, ya da her ne isterseniz. Kıskançlığı bir örnek olarak veriyorum; buna yapışıp kalıyorum çünkü hepiniz ondan kaınıyorsunuz. şimdi diyorum ki, ‘Her ikimiz kıskanç olduğumuz halde bütün yükümü açığa çıkarmadan, bütün bahanelerimi koymadan eninde sonunda kıskançlıktan, korkudan kurtulmak istediğimizi öğrenciye nasıl aktarırım? Gerçekten korkudan kurtulmak istiyor muyuz, hepimiz? Yoksa sadece bir oyun mu oynuyoruz?’

Bu sizin sorunuzdu. Bu, korkudan tamamen kurtulmak isteme sorusuna yeterince önem veriyor muyuz? Veriyor muyuz? Gz kırpmayın ve başka yere bakmayın. Lütfen bana cevap verin. Siz uzun bir zamandan beri buradası-

nız, o adamın [K] sayısız defalarca ‘Özgür olmak istiyor musunuz?’ dediğini duydunuz. Ve siz öğrencinin de özgür olmasını isterdiniz, öyle değil mi? Bir dostluğunuz olduğu için onu seversiniz.

O halde bu talebi nasıl aktaracaksınız? Bana cevap verinceye kadar sizi sıkboğaz etmeye devam edeceğim. Ondan kurtulmak, özgür olmak istiyor musunuz? Güdü mühim değil, unutun onu. Yoksa şöyle mi diyorsunuz, ‘Hayır üzgünüm, durun bir dakika, bunu biraz düşüneyim’?

Ö: Hepimiz başladığımızda sadece onun hakkında konuşuyorduk. Beni sıkboğaz etmediniz, beni nazikçe yönlendirdiniz.

K: Ben bunu yapıyorum.

Ö: Ama ‘Talep’ kelimesini kullandınız.

K: Kendimden talep ediyorum. ‘Bunu talep eder misiniz’, dedim, bir soru.

Ö: Kendime soruyorum, ama onun için bana yardımcı oldunuz.

K: Ben soruyorum. Kendiniz sorusunu talep eder misiniz, kendiniz için özgür olmayı talep eder misiniz? Diğer bütün kişileri bilmem, ben size soruyorum. Suçu başkalarının üzerine atmayın. Ne kadar tereddütlü olduğumuzu ve bu tereddütle çocuklarla ne şekilde konuştuğunuzu görün. Böylece öğrenci de der ki, ‘Yemin ederim kafam karıştı’. Bunun hakkında neden tereddüt ediyorsunuz?

Ö: Çünkü özgür olmadığımı biliyorum.

K: Hayır, neden tereddüt ediyorsunuz? Ondan özgür olmadığınızı biliyorum. Ondan kurtulmadığınızı, özgür olmadığınızı biliyorum. Ondan derinden, sonsuza kadar kurtulmak isteyip istemediğinizi sordum.

Ö: Evet.

K: Şimdi, durum buysa nasıl ilerleyeceğiz? Burada, ‘Bu yaratıktan tamamen kurtulmalıyım’ diyen ikimiz varız ya da yarım düzine kadarımız var. O halde ne yapalım? Bu şeyden kurtulmanın zorunlu olması sadece sözde kalan bir şey mi yoksa derinden gelen, coşkulu bir talep mi? Eğer yüzeyselse tıpkı küçük bir kanadın çırpması gibi sadece sözel bir değişimdir. Ama eğer gerçekten ciddi bir soruysa ki o zaman ikimiz de ciddi oluyoruz bu korkuya neden tutunduğumuzu bulmaya geçelim. Doğru mu? Eğer siz ve ben gerçekten ondan kurtulmak istiyorsak o zaman neden bu kadar zor?

Ö: Bilinmeyene kalkışıyorsunuz.

K: Bilinmeyenden korktuğum için mi bilinene tutunuyorum ve bilinenden uzaklaşabilecek olmanızdan korkuyorum?

Ö: Güvenliği ortadan kaldırabilirsiniz.

K: Şunu dikkatle dinleyin. Bilinmeyenden korkuyorum. Korkudan kurtulmuşsam ne olacak? Ve ayrıca bilinenin kaybolup gitmesinden de korkarım. Dolayısıyla o, hem bilinenin korkusu hem de bilinenden özgürlüğün korkusu. Ben şöyle diyorum, ‘Tanrım, her şeyi kaybedecek olsam ben neyim?’ Korku müthiş bir şeydir. Bu gerçekten de çok yoğun bir soru. Dolayısıyla ben iki tür korkunun farkına

varıyorum, bilinen ve bilinenden kurtulmanın, özgür olmanın korkusu ve ayrıca bilinmeyen korkusu. Dolayısıyla kaybedecek neyim var, bilineni kaybetmekten neden korkuyorum? İsmim mi? Bilmek istiyorum, onun ateşiyle yanıyorum. Bulmak istiyorum. İlerleme kaydetmek istiyorum. Burada oturup, 'Evet bu olabilir, şu olabilir, şu olmalı' demek istemiyorum. Lütfen, bu benim için müthiş önemli. Korku olması durumunda sevgim yoktur. Bir kadınla birlikte uyuyabilirim ve ona, 'Sevgilim' diyebilirim, ama bu tamamıyla bayağı bir şey. Korkum olduğu sürece sevgi yoktur.

Bu yüzden bu ikisinden korkarım, bilinenden ve bilinen-den özgürleşmekten ve de bilinmeyenden. Bu nedenle önce bilineni alırım. Neyden korkuyorum? Neyi kaybetmekten? Hadi ama! Adım, şeklim, özelliklerim, bağlantılarım?

Ö: Daha da derine gidebilir; işinizi kaybetmekten, evinizi kaybetmekten korkuyor olabilirsiniz.

K: Ben de şimdi ona geliyordum, işimden, evimden. Pekâlâ, onları kaybedecek olursam ne olacağını görürüm. Ama görüyorsunuz ki hepiniz... Pekâlâ. Yavaşça ilerleyin. Sizi çok fazla itmeyeceğim. Yavaşça ilerleyin. Neyse, bilineni kaybetmenin nesinden korkuyorsunuz? Bilinen nedir? Gerçekte, bilinen kendiniz demektir, öyle değil mi? Kendinizi biliyor musunuz?

Ö: O görece bir güvenlik sağlar.

K: Hayır, bilinen siz olan şey her neyse onun hepsidir. Bu yüzden size soruyorum, kendinizi biliyor musunuz? Yoksa şöyle mi diyorsunuz, 'Evet, ben şuna veya buna bağ-

landım' ama buna rağmen kendinizi bilmiyorsunuz. Bunu aktarıp aktaramadığımı bilmiyorum.

Ö: Bayım, siz bunun içinden geçtiniz mi? Kıskançlığı bilmediğinizi söylediniz.

K: Evet.

Ö: Ve korku?

K: Psikolojik olarak asla. Fiziksel olarak evet, büyük bir kabadayı beni hırpaladığı zaman.

Ö: Başka kişilere baktığınız zaman onların zihinlerinde neler olduğunu bir şekilde tasavvur edebildiğinizi ve o korkuyu bir şekilde imgeleyebildiğinizi söylüyor gibisiniz.

K: Hayır, onu imgelemiyorum.

Ö: Ama demek istiyorum ki...

K: Bana şunu soruyorsunuz, 'Nerden biliyorsun? Hiçbir zaman kıskanç olmadıysan kıskançlığı nereden biliyorsun?' Doğru mu? Hepsi bu. Soru bu mu?

Ö: Ve korku hakkında ve korkunun içinden geçmek hakkında daha da derini.

K: Evet, 'Korku, kıskançlık, anksiyete gibi şeylerin içinden hiç geçmediysen bu şeyleri nereden biliyorsun?' Bu mu? Basit olun Bayım.

Ö: O durumları bilmediğinizi aslında kolaylıkla kabul edebilirim. Şunu demek istiyorum ki bunu yaptığınıza inanmam için bir sebep yok.

K: İnanmanızı, kabul etmenizi veya reddetmenizi istemiyorum. Sadece bir açıklamada bulunuyorum: Ben hiç olmadım; önemli değil.

Ö: Kesinlikle önemli değil ama bir kişinin korkuyla yüzleşmesi için bir yol öneriyorsanız önemlidir.

K: Evet, hepsi bu.

Ö: Eğer bir yol öneriyorsanız...

K: Bir yol değil; korkuyla nasıl ilerleneceği.

Ö: Onun içinden geçtiyseniz, 'İçinden geçtim ve çalıştım...' diyorsanız.

K: İşe yarayacağını gösterdim. Bu yüzden ikimiz de nevrotik şekilde değil de mantıklı bir şekilde inceliyoruz. Sizi ikna etmek için bir istek yok, sizin üzerinize bir şey yüklemeye isteği yok ve üstünlük isteği yok, ya da geri kalan her neyse o yok. Bende bundan hiç yok.

Ö: Ben onu demiyorum.

K: İlk olarak, özel bir şey olma isteği veya benim özel bir şey olduğum var sayımı yok. Bu yüzden mantıksal olarak tartışıyoruz. Sarhoşluğu bilmek için sarhoş olmak zorunda mısınız? Birini öldürmenin ne demek olduğunu bilmek için katil olmak zorunda mısınız? Bekleyin, soruma cevap verin.

Ö: Evet.

K: Hayır, bu zekice değil. Niçin bir bakışta görebileceğiniz tüm bu şeylerin içinden geçmem gerek?

Ö: O durumun etkisini görebilirsiniz ve o etkiden, onunla yapacak bir şeyinizin olmasını istemediğinizi söyleyebilirsiniz.

K: Bitti. Hepsi bu.

Ö: Bütün süreci görüyorsunuz.

K: Ben süreci, semptomlarını (bulgularını, emarelerini) ve sebebini görürüm.

Ö: Onun dış semptomlarını görürsünüz ama içsel olarak görmezsiniz.

K: Evet, içsel sebep bir alışkanlık, eğitim, bara gitmek, her gün bira içmektir. Bütün bunlardan geçmek zorunda değilim, neden olayım ki? Bira içmeyi cinayet işlemeye genişletin. Neden bunun bir kısmından geçmem gereksin? Neden bir insan evladı bu şeyi defalarca tekrarlamak zorunda olsun? Bu yüzden zekâ der ki, 'Onu yapma. Onun içinden geçmen gerekmiyor'. Zekâ şöyle der, 'O tehlikeli. Tüm bu şeyler sağlıklı bir yaşam için çok tehlikeli'.

Ö: Aynı zamanda, bu dünyada doğru ve gerçek bir şekilde ilerlemek gerektiğini söyleyen zekânın olduğunu ve bunun sorunun kökenine ineceğini de mi söylüyorsunuz?

K: Elbette, doğal olarak.

Ö: Ve siz diyordunuz ki o zekâ herkes tarafından paylaşıyor.

K: Evet. İnsanları öldürmek ister misiniz? Hangi sebepten dolayı olursa olsun? Bir terörist olmak ister misiniz? Bir

ideal uğruna? Veya bir sebepten dolayı?

Ö: Cinayet düşüncesinin canlanacağını sanmıyorum.

K: Hayır, çünkü zekânız şöyle der, 'Sersem olma'. Öyle değil mi? Hepsi bu. Zekânız, 'Korku yok' der.

Ö: Korkunun içine girmek zorunda olmadığınızı, tüm bu şeyleri bir psikiyatriste bile açıklamadan, üzerini açmadan bırakabileceğinizi mi söylüyorsunuz?

K: Bu doğru, benim söylediğim şey bu. Bu, zekânızın söylediği, 'Yapma'dır'.

Ö: Üzerini açmak isteseydiniz belki de yapabilirdiniz.

K: Onu yaptım. Zekâ, 'Yapma' diyebilir, ve zekâ der ki, 'onun hakkında etraflıca düşün'.

Ö: 'Onu yaptım' dediğinizde yaptınız mı?

K: Ne?

Ö: Üzerini açıp ortaya çıkarmak zorunda kaldığınız psikolojik korku var mı?

K: Hayır. Haydi şimdi görelim.

Ö: Korkuyu ortaya çıktığı zaman tanır mısınız? İlk kez ortaya çıktığında korkuyu tanır mısınız?

K: Hayır, ilk seferde onun korku olduğunu söylemezsiniz. Sonra bütün işe başlarsınız. Bütün işin başlaması hakkında konuşuyoruz. Ondan kurtulmak, özgür olmak ister misiniz?

Ö: Ama tanımak hakkında konuşabilir miyiz?

K: Evet konuşabiliriz, ama ondan kurtulmak istiyor musunuz? Siz ‘Evet’ ya da ‘hayır’ diye cevap verinceye kadar aynı eski şeye nasıl tutunup kaldığımı görün. Sorun nedir? Ondan kurtulmak istiyor musunuz?

Ö: Evet.

K: İyi. O zaman ne yapacağız? Bunu bulmak için enerjinizi, tutkunuzu, ömrünüzü verecek misiniz yoksa sadece, ‘Üzgünüm, yapacak başka işlerim var’ mı diyacaksınız? ‘Evet’ dersanız onun çok derinlerine gireriz. Ama eğer, ‘Üzgünüm, yolun yarısını gitmek ve sadece yüzeyi tırmalamak istiyorum’ dersanız o zaman oyun oynuyoruz demektir ve siz de öğrencilerle oyun oynuyorsunuz demektir.

Böylece zekâ taleple buluşur. Zekâ şöyle der: ‘Cinayet işlemeyeceksin; cinayetin ne olduğunu bilmek gerekmiyor ama cinayet işlemeyeceksin’. Bu yüzden zekâ, ‘Tanrı aşkına, bu rezil şeyden kurtul’ der.

Ö: Bu, zekânın gördüğü anlamına gelir.

K: Korkuyu tehlike olarak gördüğü anlamına gelir.

Ö: Peki sonra?

K: Onu bırakın. Basit. Korkuyu müthiş bir tehlike olarak görürsünüz çünkü korktunuz, felç oldunuz, misilleme var; korku, karanlık, şiddet hissi içinde her türlü şey gerçekleşir. Böylece onu görürsünüz ve onu görmek zekâdır. Ve zekâ der ki: ‘Onu yok et’.

Ö: Ama onu yapabilir misiniz? Neden kimse onu yapmaz? Neden zekâ onu bulup ortaya çıkarmaz?

K: Çünkü onun tehlikesini görmüyorsunuz. Benim bütün noktam (hususum) bu. Diyelim ki bira içmenin kanser yol açma tehlikesini görseniz onu hemen durdururdunuz. Ama siz şöyle diyorsunuz, 'Umurumda değil. Bira içmek hoşuma gidiyor. Birkaç yıl içinde kanserden ölmek umurumda değil. Ne var bunda? Hoşuma gidiyor ve sorun yok.' Bu aptallıktır.

Ö: Ama bir mekâna gidip bir bardak bira içmekle kendi içinizde, eğer tanıyacak olursanız sonrasında bir şeylerin olabileceği bir oluşum arasında fark var. Ama onu tanımayı durduran şey nedir?

K: Onu durdurmazsınız. Zekâ korku tehlikesini görür. Doğru değil mi? Sonra der ki, 'Şimdi onun üzerinde çalışalım. Onu gördüm. O müthiş bir tehlike'. Gerçekten görür müsünüz?

Ö: Evet.

K: O zaman bunun hakkında çalışalım. Tehlikeyi gerçekten görürseniz o bitmiştir. Ama sadece onu bir tehlike olarak gördüğünüzü düşünürseniz o zaman onun hakkında tartışabiliriz.

Ö: Tamam o zaman üzerinde çalışma nerede?

K: Ama onu görmezsiniz, onu tamamen görmek diyorum, onu müthiş bir tehlike olarak görmek zekâdır ve o zaman o biter; onun hakkında konuşmanız bile gerekmez. O gitmiştir. Ama zeki olduğumuzu düşünürüz.

Ö: Korktuğumuzu düşünmek de bir alışkanlıktır.

K: Evet bayım. O içinde pek çok büyük şeyi kapsar. Bu diyaloglar bu sebepten dolayı iyidir çünkü kendi içinize girmenize ve olduğunuz yeri tam olarak, kesin bir şekilde görmenize yardım ederler; yüzeysel mi olduğunuzu, yarı yarıya mı ciddi olduğunuzu, yarı yarıya mı derin olduğunuzu yoksa gerçekten yoğun bir şekilde mi ilgilendiğinizi görmenize yardımcı olurlar. Vasatlık (sıradanlık) bu yüzden daima yüzeyseldir.

Ö: Biyografik bir soru sorabilir miyim? Hindistan'daki o oğlan [K] veya Teozofi Topluluğundaki o genç adam korkuyu biliyor muydu?

K: Hayır o adam şey için çok belirsizdi...

Ö: Bu yüzden o, korkuyu bilmeyen bir durumdan korkuyu bilen bir duruma dönüşümün olduğu bir durum değil.

K: Onunla ilgili şüphelerim var.

Ö: O zaman dönüşüm yok mu?

K: Hayır.

Ö: Durumda.

K: Hatırlayamıyorum ama onunla ilgili çok fazla endişem var. Şey gibiydi – neyse ki hiçbir şey girmede ve hiçbir şey dışarı çıkmadı.

Brockwood Park, İngiltere, 18 Eylül 1976

BÖLÜM BEŞ

Krishnamurti: Neyle başlayalım? Sanırım en son korku hakkında konuşuyorduk, öyle değil mi? Neden en temel sorular hakkında soru sormadığımızı ve neden onlara bir cevap vermediğimizi, sadece sözel olarak ama kişinin kendi içinde derinden bir cevap bulmadığımızı merak ediyordum. Geçen gün konuştuğumuz gibi, örneğin kıskançlık tamamen ortadan kaldırılabilir mi? Ya da bağlanma veya korku tamamen ortadan kaldırılabilir mi?

Öğrenciler bu soruları bize sordukları zaman nasıl cevap vereceğiz? Bu soruları sormaları için onları teşvik edecek miyiz? Kıskançlığın bir daha hiç geri dönmeyecek şekilde sona ermesinin mümkün olup olmadığına dair onlara dürüst, gerçek bir cevap verebilir miyiz? Geçen gün bunu da tartışıyorduk. Şöyle mi diyeceğiz, ‘Tamam, ben ondan kurtulamadım ama onu bitirip bitiremeyeceğimiz hakkında birlikte konuşalım’. Tamam mı beyler?

Öğretmen: Düşünülmesi gereken ilk şey, önünüzde duran ve yaşları on ila yirmi arasında değişen öğrencilerdir. Yaşı daha küçük olanların üzerine çok fazla yük yüklememek konusunda dikkatli olmalıyız.

K: Onlar çocuk; Bayım, onlara çok fazla yük yüklememek gerektiği konusunda oldukça haklısınız. Ama ben eğitimciler ve benzerleri olarak kendi aramızda neyi yapmaya çalıştığımızı soruyorum. Brockwood'da ne yapmaya çalışıyoruz? Geçen gün hakkında konuştuğumuz zekâyı uyandırmaya mı çalışıyoruz? Algının, eylemin zekâ olduğunu söylemiştik. Bir şeyi çok net bir şekilde görmek ve ona göre hareket etmek zekâdır. İlk olarak kendi aramızda o zekâyı sahip olabilir miyiz ve sonra onu öğrenciye aktarabilir miyiz? Hadi ama Beyler!

Ö: Başlangıç için kendi koşullanmamızı çok net bir şekilde görmeliyiz ve bu, şu anda durmakta olduğumuz nokta gibi görünüyor.

K: Nasıl net bir şekilde görmek gerektiği sorusuna gireriz ve onun hakkında sonsuza kadar konuşabiliriz. Şimdi ben soruyorum hepimiz birbirimize soruyoruz: zekânın hemen anında algılama eylemi olduğunu görüyor muyuz? Bunu yapabiliyor muyuz; yapıyor muyuz? Yoksa o daha ziyade müphem, belirsiz bir şey mi?

Ö: Bir kişinin hemen algı eylemini görebilmesi için algıya bakması gerekir çünkü zekânın onu takip etmesi gerektiğini söylüyordunuz.

K: Gözlem yapmanın ne anlama geldiğini konuşmuştuk...

Ö: Evet, ama...

K: ...Önyargılar olmadan, hiçbir şekil ve anlam bozukluğu olmadan çok net bir şekilde görmenin, gözlem yapmanın ne anlama geldiğini konuşmuştuk.

Ö: Bu, algılayıcı olmak için kişinin tamamen koşulsuz olması gerektiği anlamına mı geliyor?

K: Bir şeyi, bir tabloyu, bir resmi net bir şekilde görmek istediğiniz zaman onun yanına gidip onun hakkındaki her tür görüşe sahip olmanız gerekmez. Önce ona bakarsınız. Bunda zor olan ne var? Bunun hakkında çok konuştuk – gözlemci gözlenendir – ve gözlemden gelen ve erteleme olmayan, zaman unsurunun hiç bulunmadığı bir şey hakkında çok konuştuk. Bununla tamamen ilgilenip ilgilenmediğinizi bilmiyorum. Benim çılgın olduğumu, kıskanç olduğumu ya da her neyse onu görmek, bir şeye bağlandığımı görmek, bunu çok net ve kesin bir şekilde görmek ve o algının içinde bulunan bütün açılımları kesin bir şekilde görmek ve onu sonlandırmak.

Ne dersiniz? Bunda zor olan ne var?

Ö: Sanırım asıl zorluk kesinliğin olmaması çünkü günlük yaşamda bir kişi okulda buna sahiptir, hakkında düşüneceği pek çok şey vardır, şöyle ya da böyle bir öğrenciyle konuşmak zorundadır. Bir kişinin bir şeye bağlanıp bağlanmadığını incelemek ve çok kesin bir şekilde görmek bazen biraz belirsiz gelebilir.

K: Zihninizin ilgilenmesi için ve böylece gözlem yapacak vaktinizin kalmadığı bahçıvanlık, öğretim, öğrencilerle ilgilenmek gibi çok fazla işinizin olduğunu söylemek istiyorsunuz. Öyle mi?

Ö: Problemin o olduğunu sanmıyorum.

K: O zaman problem nedir?

Ö: Bütün gözlemlerimizi düşüncelerimizle renklendiririz, sadece gözlem yapmayız veya sadece görmeyiz.

K: Herhangi bir anlam bozukluğu olmadan kendi kıskançlığınızı gözlemleyemeyeceğinizi– anlam değişikliği baskılamak ve bütün yargılar demektir; ondan kaçınmaya çalışmak, onun için bahaneler bulmaya çalışmaktır – sadece gözlemde bulunamayacağınızı mı söylemek istiyorsunuz? Niçin?

Ö: Kıskançlığa bahane bulmak konusunda çok hızlıyız.

K: Bayım, bunu şimdi yapalım. Bir saatimiz, ya da bir buçuk saatimiz var, kıskançlığı gözleyip gözleyemeyeceğimizi, ya da birinin bağlanıp bağlanmadığını, veya onunla ilgili bir probleminin olup olmadığını görelim ve buna bakalım.

Ö: Bunun herhangi bir sebebi var mı yoksa her birimizin kendi kişisel sebebi mi var?

K: Gözlemin kesinliğini engelleyen ve onu bir kenara bırakan sebebi göremiyor musunuz?

Ö: Bir kişi yüzeysel kıskançlığı görebilir ve sonra daha derine indiğiniz ve değişikliğin olmadığı duygusal işe kalkışırınız.

K: Şimdi, bunu hemen şimdi bir deney olarak yapalım. Bir kişi kıskanç diyelim. Hiçbir duygusal abartı veya baskılama olmadan veya bahaneler bulmadan ona ve onun hakkında geri kalan her şeye bakalım; sadece gözleyelim. Bu mümkün değil mi? Yoksa mümkün mü?

Ö: Asıl problem, düşünce olmadan ona bakabilmek.

K: Ona bakın. Hadi yapın.

Ö: İşe yaramıyor.

K: Bunun tamamının içinden geçmek zorunda mıyız?

Ö: Demek istiyorum ki bu kolay bir şey değil, sahip olduğunuz kıskançlık duygusundan, ya da başka bir şeyden hemen kurtulmak ve bunu gerçekten gerçekleştirebilmek kolay değil.

K: Bağlanmayı ele alalım. Bağlanmayı gözleyebilir misiniz; kendi bağlanmalarınızın farkında mısınız?

Ö: Evet.

K: Hiçbir bahane bulmadan onu gözlemleyip, 'Evet, ben bağılıyım; şu kişiye ya da şu şeye bağlandım; veya şu inanca bağlandım' diyebiliyor musunuz? Veya herhangi bir ideale, bir varsayıma, ya da her neyse ona bağlandığınızı? Doğru mu? O zaman ona, o kişiye, ya da o kişiye veya fikre bakıp ona neden bağlandığınızı görebiliyor musunuz?

Ö: Bağlanmanın yerini hemen korku alır.

K: Hayır, bekleyin! Atlıyorsunuz. Hemen atlamak istemiyorum, adım adım ilerleyin. Bir kişi o kişiye, veya o şeye ya da bir düşünceye bağlanmış. Doğru mu? Hiçbir anlam değişikliği olmadan ona bakabilir misiniz? Anlam değişikliği yargılamayı, önyargıyı, baskılamayı kapsar, hepsi bu. Hiçbir anlam değişikliği olmadan ona sadece bakın. Ve o zaman korku ortaya çıkıyor mu? Ya da korkunun

ortaya çıktığını var sayalım, korkunun ortaya çıktığını mı düşünürsünüz yoksa o bir gerçek mi? Bu eve bağlanmış olduğumu düşünelim. Her şeyden önce ona gerçekten ona bağlanıp bağlanmadığını, onun neyi kapsadığını bulmak isterim. Bir şeye bağlanmamışsam kimliğimi kaybedebileceğim için bağlandım. O yüzden bağlanmaktan çok kimliğimle daha fazla ilgileniyorum, onun hakkında daha çok endişeleniyorum çünkü kimlik isteğim beni bir şeye bağlanmaya zorluyor. Aksi takdirde yalnız kalmış olabilirim.

Ö: Bu çok kesin gibi görünmüyor; daha çok, kişi bir şeye bağlanmış ve bu bağlanmadan zevk alıyor gibi görünüyor.

K: Bundan zevk alıyorsanız tamamdır, sorun yok.

Ö: Güvenlik konusu işin içine giriyor. Çok kesin görünmüyor.

K: Evet, bunların hepsi birer açıklama; güvenlik, eğlenme, keyif alma, sahiplenme, korku, yalnızlık, tanımlama, kimlik sahibi olmak ve benzerleri. Bunların hepsi açıklama. Şimdi, tüm bu şeyler olmadan bir inanca, bir şeye, bir kimseye bağlanmama bakabilir miyim, sadece gözleyebilir miyim? O zaman, nasıl gözlemlerim? Ben buyum, takip ediyor musunuz? Gözlemci gözlenendir; benim bağlandığım şey olduğum kesindir. Doğru mu? Şimdi, herhangi bir düşünce hareketi olmadan bununla kalmak, onu sadece görmek mümkün mü? Şu eşyaya bağlandım, böylece ben o eşyayım. Doğru mu?

Ö: Kişinin kendi öz imgesinin ve eşyanın imgesinin şey mi olduğunu söylemek istiyorsunuz?

K: Hayır sadece, o eşyaya bağlandığımı söylüyorum. Ben o eşyayım, öyle değil mi; bir şeye bağlandığım zaman ben o eşya olurum, o masa olurum öyle değil mi? Şimdi, bir hareket olmadan bununla kalın, hiçbir düşünce hareketi olmadan gözlemek için.

Haydi! Bunu yapabilir misiniz? Elbette yapabilirsiniz. Hayır mı? O zaman ne olur? Ben o eşya olurum, o inanç olurum, o şey olurum ya da bağlandığım o kişi olurum. Ben oyum. O zaman ne olur? Kendimi o eşyayla doldurdum. Doğru mu? Bunun içine derinlemesine girmek isterseniz, kendimi o eşyanın düşüncesiyle doldurdum, eşyanın kendisiyle değil ama o eşyanın içinde sahip olduğum güvenlik hissiyle doldurdum. Bunu çok kesin bir şekilde, sözel olarak değil ama çok, çok net ve kesin bir şekilde görür müyüm? Bana güvenlik hissi veren bağlandığım o şey elimden alındığında ya da yok olduğunda, veya eleştirildiğinde korktuğu kesin bir şekilde görür müyüm?

Ö: Yoksa o, benim kendi terminolojimle, ihtiyacım olduğunu hissettiğim bir şeyden aldığım zevk midir?

K: Evet, ihtiyaç. İhtiyacım var mı? İçine girin. Bağlanmaya ihtiyacım olduğunu söylüyorum. Neden? Yiyeceğe ihtiyacım olması gibi bir şey mi yoksa ihtiyacım olduğunu düşünmem gibi mi?

Ö: Onu iyilik durumuyla sararım ve iyilik halimin olması şart derim ve o şey bir eşya, şu ya da bu olabilir ama aslında benim iyilik durumu hissine ihtiyacım var.

K: Evet, iyilik durumunuz bir eşyaya, belli bir var sayıma bağlanmaya mı bağlı? Evet, hepsi bu. Bize iyilik hali sağlayacağını umut ettiğimiz şu şeye veya şu kişiye, ya da

her neyse ona sarılırız. Şimdi, bütün bunları açıkladıktan sonra size iyilik hali sağlayacağını düşündüğünüz o şey elinizden alındığı zaman korkunun ortaya çıkacağını görüyor musunuz? İşin aslını görüyor musunuz?

Ö: Burada çoğumuz bunu gerçek bir problem olarak görmüyoruz.

K: O zaman asıl problem nedir? Gerçek bir problemi ele alalım. Bütün bu konuyla devam etmeme neden izin verdiniz?

Ö: Bu sadece, daha derin bir bağlanma türünün başlangıcı. Sanırım çoğumuz satın alabileceğimizden daha iyi elbiseler, arabalar isteriz ve hayatlarımızın bize dikte edilmesini istemeyiz.

K: Daha derin olan problem nedir Bayım?

Ö: Aynı zamanda tecrübelerimize, hatıralarımıza da bağlanabileceğimizi söyledim.

K: Elbette, bütün bunlar kapsamın içinde. Bunu dâhil edin. Kişinin kendi deneyimlerine, tecrübelerine, hatıralarına, anılarına bağlanmasını işin içine dâhil edin.

Ö: Kabul edilebilir olmasalar bile yine de onlara bağlanırsınız.

K: Zevk verici olmayan o şeylere.

Ö: Ya da kabul edilebilir olmayan.

K: Veya nevrotik, pekâlâ. Bunun farkında mıyız? Sordüğüm tek şey bu. Sahip olduğum tecrübeler ve onların

zevk veren veya acı dolu hatıralarına bağlanmamın ve onlar olmadan kaybolmuş hissedeceğim için onlara bağlandığımın farkında mıyım? Bana büyük bir zevk verdikleri için onlara bağlandım. Kendimi onlarla tanımladığım ve böylece bana bir güvenlik hissi verdikleri için onlara bağlandım. Yarım düzine sebep sayabilirim. O halde, bütün bunların farkında mıyım?

Ö: Pek çok acı dolu olanlarını mantıksal olarak ekarte edebileceğimizi düşündüğümüz ama söküp atamadığımız için kendinle ilgili olma fikri değil mi?

K: Hayır, ben bütün bunların farkında mıyız diyorum. Burada oturduğunuzdan emin olduğum kadar bütün bunların farkında mıyım?

Ö: Eşyayla kişi arasında, imgeler arasında ve özün bakma hissi arasında kesin bir ayırım olması açısından sizin söylediğinizle benim bakış açım arasındaki zıtlığın da farkındayım. Ayrı bir kişinin de bulunduğu hissi var gibi görünüyor.

K: Bakmaktan ayırın. Daha önce bunun içinden geçmedik. Gözlemci gözlenendir. Bayın, düşünen düşüncedir, öyle değil mi? Düşünce olmadan düşünmek olmaz, biriktirdiği bütün düşünceler olmadan düşünen kimse yoktur. O halde, düşünen düşüncedir. Bu kesin. Davullara vurmamız gerekmiyor, öyle değil mi? Sonsuz bir şekilde?

Ö: Ama zihninin burada ayak dirediği şey şu: düşünceyi alın, geriye kalan şey nedir?

K: Ben sadece bir şey soruyorum. Lütfen basit olalım. Çeşitli sebeplerden dolayı, zevkten, deneyimlerin anılarının

dan dolayı ben bağlandım, başka bir kişi de bağlandı ve o şeyler üzücüyse ve zevk verici şeyler olduklarında nevroitik değillerse onlara tutunduk. Tüm bu bağlanma işinin farkında mıyız? Hepsi bu. Bir şeye tutunup kalalım. Bilinçli olarak farkına varmadığım şey bunun tamamından çok daha derin bir şey olabilir. Doğru mu? Şimdi, bağlanmanın daha derin düzeylerini nasıl keşfedersiniz? Bağlanmalarımın yüzeysel olarak farkında olabilirim ama daha derinlerde bilincine varmadığım, farkında olmadığım bir şeylere hâlâ bağlanmış olabilir. Şimdi tüm bu şeyleri nasıl dışarı çekip çıkartacağım? Sorumu anlıyor musunuz? Şimdi bir öğrenci olarak, size bunu nasıl yaptığınızı soruyorum. 'Bayım, anlıyorum ki yüzeysel bağlantılarımın olmamasını söylediğinizde belki de farkına varmadan çok derinlerde bir şeylere bağlanmış olabilir. Lütfen ne yapmam gerektiğini bana söyleyin.' Doğru değil mi? Siz o pozisyondasınız. Haydi, bana yardım edin. Ben öğrenciyim, ne yapmam gerekiyor?

Ö: Şansımız var ki hiçbir öğrenci bu soruyu sormaz.

K: Ben öğrenciyim. Ertelemeyin. Size soruyorum, sizden öğrenmek istiyorum.

Ö: Kişinin daha derin bağlanmalarının olması nasıl bir histir?

K: Ben soruyorum. Bana, çoğu yüzeysel olan belli başlı bağlanma biçimlerini yüzeysel olarak gösterdiğinizi görüyorum. Ben oldukça zeki bir öğrenciyim ve diyorum ki, 'Evet Bayım, ama daha derin bağlanmaların olabileceğini açıklamadınız. Bayım, daha derin bağlanmalar var mı?' Eğer varsa lütfen açıklayın; onları keşfetmek, ortaya çıkarmak istiyorum.'

Ö: Tüm bu farklı bağlanmaların tek bir ortak bağlanmaya yol açtığını keşfedebilir miyiz?

K: İyi, kabul edildi. Şimdi daha ileri gidin. Bilmek istiyorum; ben öğrenciyim, lütfen bana açıklayın.

Ö: Bu şeye inmez mi...

K: Görüyor musunuz, öğrencinin daha derin sorular sormasına engel oluyorsunuz. 'Bunun hakkında konuşalım, bulup ortaya çıkaralım', dememiz için beni, öğrenciyi teşvik etmiyorsunuz.

Ö: Bu daha bariz bağlanmalardan birini takip edebilir miyim ve onu doğru bir şekilde...

K: Onu takip edin Bayım. Ben öğrenciyim, bana öğretin. Öğrenmek istiyorum.

Ö: Ama bir öz-imgesiyle bağlantımız var mı?

K: Evet, benim var. Bayım, onu anlıyorum. Oldukça zeki olduğum için ve bütün bunları daha önce duyduğum için kendi imgeme bağlandığımı buldum. Saanen Konuşmalarına katıldım, burada bulundum, birkaç bölüm okudum veya birilerinin onun hakkında konuştuğunu duydum. Bu yüzden, bu soruda daha hayati olmam için beni teşvik edin, beni dışlamayın. Tüm bu şeyleri oldukça iyi bir şekilde anlıyorum, belki entelektüel olarak, daha ziyade sözel olarak bunu anlıyorum. Ve bir eğitimci olarak size soruyorum, 'Lütfen, köşede saklanmış duran bir şeye çok derinden bağlanmış olabilirim. Onu bulmak istiyorum.' Cevabınız ne olur?

Ö: Bu daha derin bağlanmanın birçok ipucunu görmek için çok dikkatli bir şekilde takip etmemiz gerekiyor gibi görünüyor.

K: Ben tek bir şey soruyorum, siz başka bir şey söylüyorsunuz. Özür dilerim ama ben bir öğrenciyim ve bu soruda ısrar ediyorum. Lütfen bana gösterin, yardım edin.

Ö: Size yardım edebileceğimi bilmiyorum.

K: Peki o soruyu kendinize sordunuz mu Bayım?

Ö: Evet.

K: Cevabınız nedir?

Ö: Tamam, takip ediyorum ve daha derin bir bağlanmanın olup olmadığını görüyorum.

K: Var mı? Eğer varsa, daha derin bir bağlanmanın olup olmadığını nasıl buldunuz?

Ö: Gözlemlemek zorundayım. O da gözlemlemek zorunda.

K: Evet Bayım. Ben gözlemledim. Bayım bakın, hatıralarıma bağlanmış olduğumu gözlemledim. Bir eşyaya, bir eve bağlandığımı gözlemledim. Bunun içinden geçtik. Sizi çok dikkatli bir şekilde dinledim ve Maria'nın da işaret ettiği gibi, başka ya da daha derin bağlanmaların olabileceği, bunun tüm bağlanmaların merkezinde yer alabileceğini çok derinden anlamak istiyorum. Bu şeyi anlamama yardım eder misiniz?

Ö: Farkında olduğunuz bütün bağlanmaların mı?

K: Çeşitli bağlantılardan özgür olmaya çalışıyoruz. Lütfen, derinde olanı, kökte olanı görmek istiyorum.

Ö: Buna bağlandığınızı kendinize söylüyor olabilirsiniz. Buna bağlandığınızın farkına vardığınızda, bu olmadığında neyin olacağını sorabilirsiniz. Bundan kurtulabilirseniz geriye ne kalır? Ve daha derine inebilirsiniz.

K: Yani siz bana yüzeysel olanlardan gerçekten kurtulabilirsem kökü derinlerde olan bu bilinçsiz bağlanmayı keşfedebileceğimi söylüyorsunuz. Söylediğiniz şey bu mu Bayım?

Ö: Bu soğan soymak gibi bir şey.

K: Evet.

Ö: Böylece bir kez daha ve hep görüyorum ki bu bağlanmaların meydana gelme süreci problemin altın çekirdeği; hatıraları kaydetme...

K: Ben çok gencim; kaydettiğimi bilmiyorum ama siz hep birlikte bana çok daha farklı bir soru soruyorsunuz. Bana, hiç kayıt yapma diyorsunuz.

Ö: Bu problemin kökenine inmenin gerekliliğini görür müyüm?

K: Görüyorum; onu tam olarak anlamıyorum am bir şeyin köküne inmek istiyorum.

Ö: Kökenine inmek istiyor musunuz?

K: Evet istiyorum.

Ö: Bunun uygun bir yaklaşım olduğunu mu düşünüyorsunuz?

K: Bilmiyorum, bilmiyorum. Hepinizi dinledim, o bir şey söylüyor, öbürü başka bir şey söylüyor. Bu yüzden kayboldum.

Ö: Nasıl bulup çıkaracaksınız?

K: Bilmiyorum, hepiniz biliyor olmalısınız.

Ö: Doğru, ama onun yapmaya değer bir şey olduğunu nasıl tanırırsınız?

K: Onun yapmaya değer bir şey olduğunu çok iyi tanırım çünkü benim anne-babam Katolik'tir ve onların bağlantıları sallandığı zaman onlar çok korkar ve beni rahatsız ederler; bütün bunları gördüm.

Ö: Şimdi, bu yapmaya değer bir şeyse onunla ilgili ne yapacaksınız?

K: Bağlanmalarımdan kurtulmak, özgür olmak istediğimi söylüyorum. Bağlanmanın açılımlarını çok da kesin olmayan bir şekilde görüyorum ama ondan kurtulma gereğini görüyorum.

Ö: Bunu nasıl yapacaksınız?

K: Bilmiyorum. Lütfen bana öğretin.

Ö: Sorular sorarak mı bulacaksınız?

K: Hep beraber sorular sorarak, birlikte keşfederek.

Ö: Birlikte mi?

K: Birlikte.

Ö: Ne soru soracaksınız?

K: Sorum çok basit: buraya geldiğimden beri konuşmaları, tartışmaları ve onun [K] söylediklerini duydum ve zevk aldığım şeylere, düşüncelerime, deneyimlerime bağlanmış olduğumu gördüm. Bunun oldukça farkındayım. Onu çok net bir şekilde görüyorum, ama bütün açılımlarını görmüyorum çünkü çok gencim ama ana hatlarını görüyorum. Detayları daha sonra dolduracağım. Ve sorum şu: görüldüğü kadarıyla, kökeni çok derinlere inen bir bağlanma olmak zorunda. Bunu anlayabilirsem o zaman tüm bu şeylerin bir anlamı olmayacak. Siz dallardan bahsediyorsunuz, ben kökü hakkında konuşmak istiyorum. Ve Bayım, onun hakkında sizinle konuşarak bir şeyler öğrenebileceğim çok gizli kalmış bir kök var mı? Bunu yapamayabilirim, çok gencim ama o tohumu benim içime ekerseniz işe yarayacaktır, çalışacaktır. Haydi! Sorum çok net.

Ö: Bana göre en derin bağlanma kişinin kendi özüne, veya öz imgesine olan bağlanmasıdır.

K: Pekâlâ. Eğer o, 'Öz' ise onunla neyi kastediyorsunuz? Bir kelimeyi bir kenara atıp bırakamazsınız. Ben öğrenciyim, siz İngilizce öğretiyorsunuz ve bu yüzden bunu da bana eşit bir şekilde öğretmelisiniz.

Ö: Kendimiz hakkında sahip olduğumuz, sahip olmaktan hoşlandığımız, çok fazla bağlandığımız bütün düşünceler.

K: Bu yüzden bana, kendi özünüz hakkında bir imgeniz

olduğu sürece bunun kökü derinlere inen bir bağlanma olabileceğini mi söylüyorsunuz? Siz onu söylemediniz; ben bunu söylüyorum ve siz de bunu kabul ediyorsunuz.

Ö: Bu noktada gerçekten anlamadığımız bir şeyi açıklamaya başlıyoruz.

K: Yani siz öğretmenler bu konuda çok net değilsiniz, doğru mu?

Ö: Kendiniz, özünüz hakkında bir imgeniz var ve onu söküp atarsanız geriye gerçek özünüzün kalacağını düşünüyorsunuz. Ama belki de o dilde bile o şekilde kişi bir özü olduğu imgesini yaratabilir.

K: Evet. Şimdi görüyorsunuz, o oyuna girmeyeceğim; uzun yıllardan beri, belki milyonlarca yıldan beri oynadığınız 'Gerçek öz' ile ilgili o eski oyuna girmeyeceğim. Bunun palavra olduğunu söylüyorum.

Ö: Ne?

K: Bir öğrenci olarak size, bütün bunları fırlatıp atan şeyin bağlanmaların kökü mü, gövdesi mi yoksa kökü mü olduğunu soruyorum. Bunu anlamayı bana öğretebilerseniz, belki bütün bağlanmalarımdan kurtulabilirim ve yeni bir şey ortaya çıkabilir. Bilmiyorum, uzun yıllardan beri bu zavallı adamı [K] dinlediniz, bunu bana anlatın, öğretin.

Ö: Kökünde, kendime bağlanmam yatıyor. Daha derine inebilir ve özün ne olduğunu bulabiliriz.

K: Kendime, özüme bağlanmak. Tamam, o zaman, bağlandığımı söylediğiniz öz'ümün ne olduğunu size soruyorum. Ben bilmiyorum.

Ö: Belki de bana kendim, özüm olduğumu hissettiren şey var olduğum hissidir, belki dünyanın merkezi olduğum hissidir, bedenimle ilgili hislerdir, ya da tüm bu şeylerdir. Belki de bu tam bir illüzyon olabilir.

K: Yani siz bedeninize bağlandığınızı, hislerinize bağlandığınızı, düşüncelerinize bağlandığınızı, imgelerinize bağlandığınızı söylüyorsunuz. Söylediğiniz tek şey bu mu? Pekâlâ. O zaman devam edin. Bunun farkına varıyorum, sonrasında ne var? Bayım, öğretmenler olarak siz de bunun farkında mısınız? Bana bunu mu söylüyorsunuz yoksa benimle oyun mu oynuyorsunuz? Soru sormaya hakkım var, sizler öğretmensiniz. Baylar, bedeninize bağlandığınızın farkında mısınız?

Ö: Evet.

K: O halde, kendiniz bedeninize bağlıyken benden bedene bağlı olmaktan kurtulmamı istiyorsunuz.

Ö: Ondan kurtulmanızı, özgürleşmenizi söylemiyoruz. Ona bakmanızı istiyoruz.

K: Evet, siz ona baktınız mı?

Ö: Bizler ona bakıyoruz.

K: Ona baktınız; şunu demeyin, 'Ona bakıyoruz'. Ona baktınız mı? Matematiği öğrendiğiniz için bana matematik öğretirsiniz – onun içine girdiğiniz için, sadece matematik yaptığınız için değil. Öğrenci size, sizin ona sormak zorunda olduğunuz bütün soruları soruyor.

Ö: Eğer o parlak bir öğrenciyse...

K: Ben parlak bir öğrenciyim; öğrencilerin böyle parlak olmasını istiyorum. Oğlumu bunu için buraya gönderdim.

Ö: Kendi imgelerimize bakmak bizim için çok zor çünkü onunla ilgili güvenlik kaygısı var.

K: Baktınız mı? Lütfen Bayım, bana söyleyin kendinize baktınız mı? Benden onu yapmamı istiyorsunuz. Ne anlama geldiğini biliyor musunuz; siz onu yaptınız mı? Üzerinde çalışmış olduğunuz, içine girdiğiniz için bir konu hakkında çok şey biliyorsunuz ve onu bana öğretebilirsiniz. Aynı şekilde, bana öğretmek için bu konunun içine girdiniz mi yoksa şunu mu diyorsunuz, 'Üzgünüm, bunun içine girmedim'?

Ö: İçinde kapsanan bir korku olup olmadığını görmeye yetecek kadar onun içine girdim.

K: Durun, ne kadar uzağa gittiniz söyleyin bana! Aynı yolu yürümek isterim. Hadi Lordum!

Ö: Şimdi ben size, bir öğrenci olarak kendinize bakıp bakmadığınızı soruyorum.

K: Bayım, bir öğrenci olarak ne demek pek bilmiyorum.

Ö: Tamam o zaman, şeyi nasıl sorabilirsiniz?

K: Soruyorum. Kendime bakmamın ne demek olduğunu pek bilmiyorum çünkü ben değişirim. Futbol oynadığım, kitap okuduğum veya bir kızı düşündüğüm zaman ki 'kendim'? Bu tamamen karışık bir şey, tıpkı arabanın tekerleklerinin dönmesi gibi. Ben bakılması gereken hangi tekerleğim?

Ö: Bunun, öğrencinin öğretmene ve öğretmenin öğrenciye soracağı, birbirimize soracağımız bir soru olduğunu sanmıyorum. ‘Onu yaptın mı?’, ama her ikisi de bunu birlikte yapmaya hazırlanmalılar.

K: Ben, ‘Onu birlikte yapalım’ dedim. Onu birlikte yapmak için daha çok bilgi sahibi olmalı, bir yapmama yardımcı olmalı olmalısınız ama siz öyle değilsiniz.

Ö: Şimdi yapmak istediğimiz şey bu.

K: Yapın.

Ö: Bir öğrenci olduğunuz imgesine sahipsiniz, dolayısıyla bu bakabileceğiniz bir şey. Öğretmen olmamızdan önce bu imgeniz var, bu da bakabileceğiniz başka bir şey.

K: Bayım, ‘Kendine bak’, diyorsunuz. Bunu bana açıkladınız çünkü bu bana yapışıp kalmış bir düşünce. Hangisinin ‘Öz’üm’ olduğunu bana açıklamalısınız. Pek çok öze sahipmişim gibi görünüyor, futbol oynadığım zaman, yemek yediğim zaman, konuştuğum zaman, bir kıza baktığım zaman, gökyüzüne bakıp zevk aldığım zaman farklı özlerim var, dikkat ediyor musunuz? Tüm bunlarda öz olan hangisi?

Ö: Kişinin oynadığı rollerle ilgili bir çeşit rehber prensip var mı?

K: Hayır, bilmiyorum. Bana, ‘Kendine bak’ diyorsunuz. Kendime bakıyorum ve tüm bu şeyleri görüyorum.

Ö: Tüm bu şeyler bir anlamda, öz olarak, ‘K’ olarak düşündüğümüz oluşumdan ortaya çıkıp yayılıyor.

K: O halde benim bu şeylerin hepsi olduğumu söylüyorsunuz, değil mi?

Ö: Evet.

K: Durun, benim bilmek istediğim bu. Ben bütün bu şeylerim. Ben onun hepsiyim. Önce yavaşça anlayayım. Ben hepsiyim. O zaman bunun hepsinde ilk sırada hangisi yer alıyor? Bunun en önemli parçası hangisi. Ben bilmiyorum, siz bana söyleyin. Size soruyorum.

Ö: Odak noktasında, merkezde olmak kendim olma hissim değil mi? Tüm bu aktivitelerin merkezinde kendimin, özümün bulunduğu hissi yer almıyor mu?

K: Kendime bakıyorum ve kendimi böylesine çeşitli aktivitelerin içinde görüyorum ve sonra tüm bu aktiviteler içinde en önemli faktörün ne olduğunu size soruyorum.

Ö: Bütün bu çeşitliliği yaratan şey bu süreç değil mi? Onlar tek bir şeyin değişik yüzleri değil mi?

K: O tek şey nedir? Bunların hepsinin bu tek şeyin yönleri, değişik yüzleri olduğuna katılıyorum. O tek şey nedir?

Ö: Dünyanın merkezi olduğum hissi.

K: O nedir?

Ö: Tüm bu aktivitelerde bana neyin kılavuzluk ettiğini mi soruyorsunuz?

K: Tüm bu şeylerin hareket ettiği bir merkez, nedir o?

Ö: Bana en büyük zevki verecek gibi görünen şeye gidiyormuşum gibi görünüyor.

K: Siz zevk dersiniz, başka biri korku der, bir başkası başka bir şey der; hangisi? Ben kayboldum.

Ö: Tamam, aslında aynı şey değil mi; zevk var ve aynı zamanda acı var.

K: Bilmiyorum Bayım. Beş yıldan beri oynadığınız bu oyunda ben yeniyim.

Ö: Sanırım buna bakmak gerek.

K: Ben bakıyorum.

Ö: Aslında günün büyük bir kısmında zevk aramıyor musunuz, acıdan kaçmıyor musunuz?

K: Belki. Pekâlâ.

Ö: O zaman öğrenci, ‘Siz de, değil mi?’ diye sorar.

K: Ben henüz yeniyim. Başlangıçta saygısız olmayacağım.

Ö: ...

K: Beni kuruttunuz.

Ö: Kuruttuk mu?

K: Evet, bir sürü kelimeyle.

Ö: Genç bir kişiyle bir yetişkin arasındaki fark baskı yapmamalarıdır. Bir şey artık eğlenceli olmamaya başladığında ona devam etmezler.

K: Bu yüzden ben baskı yapmam. Çünkü ben eğitimliyim ve nasıl itileceğini bilmiyorum. İtmeme, derince kazmama yardım edin.

Ö: Bir kişinin daha derin kazabilmesi için, belki de zevkin ve acının ötesinde bir alan daha olduğu hissini kazanması gerekir.

K: Bilmiyorum.

Ö: Ben biliyorum. Ergenlerin çoğu için kendi dünya deneyimleri kendi çıkarlarından başka hiçbir şeyi görmedikleridir.

K: Pekâlâ, lütfen. Ergenlerin çoğu neyle ilgilenir?

Ö: Kendileri için zevk peşinde koşmak.

K: Zevk, doğru.

Ö: Eğlence.

K: Zevkten ibaret olan eğlence. Pekâlâ.

Ö: Ergenlerle ilgili karanlık bir tablo çizdik.

K: Ve siz diyorsunuz ki, 'Kendi zevkinize bakın'. Ve ben de diyorum ki, 'Bayım doğru, ona bakacağım. Peki onun nesi yanlış? Eğlenmeyi seviyorum. Bunda yanlış olan ne?' Ve siz, 'Daha derin kaz' diyorsunuz. Ve ben de soruyorum, 'Ben kazıyorum, yanlış olan ne?'.

Ö: Siz öğrenciye zevk peşinden koşmanın ne kadar mekanik olduğunu gösterirsiniz ve biri oradan yola çıkıp bütün mekanik bir hayat yaşama sorusunu araştırabilir. Belki de on yedi yaşındaki birinin mekanik olmanın ne demek olduğunu düşünmesinin ve bunun ötesinde bir şey olup olmadığını sormasının bir yolu vardır.

K: Bilmiyorum. Bana gösterin, yardım edin, öğretin. Ben öğrenmek istiyorum.

Ö: Evet, ama siz mekanik yönlelere işaret ederseniz...

K: Hanımefendi, durum, ben öğrenmek istiyorum. Zevkten başka bir şeyin olduğunu söylüyorsunuz.

Ö: Durum pek de daha fazla bir şeyin olması değil, ama ağrıyla birleşik olan zevke daha yakından baksanız onun acıdan ayrılamadığını çok kesin bir şekilde görmez misiniz?

K: Yani siz zevkin korkuyu yarattığını söylüyorsunuz. Korku olmadan nasıl zevk alabilirim? Aradığım şey budur.

Ö: Bunun içine girebilirim ama oradan başlamayacağım.

K: Bulmanızı istediğim şey budur – ikisini ayırıp ayırmayacağım ve bunu aşağıya çekip zevk almaya devam etmek. Hala, korku olmadan zevk almak istiyorum.

Ö: Ama bir şekilde yaptığınız şey bu.

K: Onu yapacağım, ve siz diyorsunuz ki, 'Dışarı bakın; sonunda korkuda muktedir bir düşüşünüz olacak'.

Ö: Tamam, durumun böyle olabileceğini düşünmüyorsunuz?

K: Olabilir. Bu yüzden, birinden nasıl kaçınacağımı ve diğerine nasıl devam edeceğimi bana söyleyin.

Ö: Ama bunu yapamazsınız.

K: O halde siz, ‘Yapamazsın’ diyorsunuz. Doğru. Bana öğretin. Ben öğrendim. Sanırım siz onu yaptınız, bu yüzden onu başka biri gelip ona karşı çıkıncaya kadar şu an için kabul edeceğimi söylüyorum.

Ö: Ama onu neden kabul ettiğinizi pek anlamıyorum. Şunu demek istiyorum, ona her baktığınızda ben, ‘Onu görebiliyor musun’ diyorum. Görebiliyor musun?

K: Bayım, öğreniyorum. İkisinin birbirinden ayıramadığını öğreniyorum.

Ö: Onu görüyor musunuz?

K: Öğreniyorum. Zihnim hâlâ zevki arzuluyor, ama ben şimdi, kendim zevk peşinde koşsam bile korkunun daima arkasından bir gölge gibi geldiğini ama yine de zihnimin beni zevk yönüne doğru ittiğini öğrenmiş bulunuyorum. Dolayısıyla bu oyunun farkındayım. O zaman bununla, zevk ve korkuyla nasıl başa çıkacağım? Ne yapmam gerekiyor?

Ö: Şu sözel anlayışla mı?

K: Hayır, o sözel bir anlayış değil. Onu yakalarım, koklarım, tadına bakarım, ona bakarım.

Ö: Onun içinizde çalıştığını gördünüz.

K: Evet, onun bir anlık görünümünü görüyorum. Şimdi daha derine itmeme yardım edin. Beni bu şeyle yalnız bırakmayın ve bana, ‘Bulup ortaya çık’ ve onu bırak git demeyin. Sizin konuşmanızdan bu iki şeyin daima bir arada bulunduğunu keşfetmiş olan ama zihni, duyguları, has-

retleri zevk peşinde koşan ve diğerinden yani acıdan kaçınan ben nasıl daha derine giderim? Siz bana, bu ikisinin kaçınılmaz bir şekilde bir arada bulunmak zorunda olduğunu bana gösterdiniz, veya bunun tohumunu içime ektiniz. Yapacağınız şeyi yapın. Ben de şöyle diyorum: ‘Evet, onu görmeye başlıyorum çünkü bu sabah onu buldum. Ve zevk hakkında. Beni daha ileriye itin.’

Ö: Tamam, buna nasıl bakıyorsunuz?

K: Ona, şu ağaca baktığım gibi bakarım. Kendimi onun gibi görürüm. Kendimin bunu yaptığımı, zevk peşinde koştuğumu ve korkunun bir gölge gibi ardından geldiğini görüyorum. Bunu yakaladım; buna takılmayın, o bitti.

Ö: Aktivitelere hâlâ tutunmakta olan geçmiş aktivitelere bakan şey o oluşum değil mi?

K: Hayır, ben zevk istiyorum ve acıdan kaçınıyorum; bu benim takibim. Bu ikisinin kaçınılmaz bir şekilde, tıpkı siyahla beyaz gibi daima bir arada bulunduğunu şimdi öğrendim, siz bana hafifçe bunu gösterdiniz. Bana, ‘Ona nasıl bakıyorsun, onun nasıl farkına varıyorsun?’ diye soruyorsunuz. Bu mudur? Bilmiyorum; onu görüyorum. Onun nasıl farkına vardığımı bilmiyorum; biliyorum; bu böyle.

Ö: Ama hâlâ bir merkezden onun farkına varmıyor musunuz?

K: Bilmiyorum. Bana gösterin.

Ö: O şeye bakan nedir; nedir o, söyler misiniz, neyin baktığını söyler misiniz?

K: Hepiniz benimle ne yapıyorsunuz? Bana taş mı atıyorsunuz? Bana taş atmayı bırakın ve benimle ne yapacağınızı bulun. Ben belli bir noktaya geldim ve siz bana daha fazla yardımcı olmuyorsunuz.

Ö: O merkezi şeyin ne olduğuna bir bakmayı denemenizi öneriyoruz.

K: Siz aynı şeyi yapar mısınız?

Ö: Evet.

K: Onu nasıl yaparsınız ve 'Merkeze bakmakla' neyi kast ediyorsunuz?

Ö: Şu anda, bu şeylerin ardında ne olduğunu görmeye çalışıyoruz.

K: Bilmiyorum.

Ö: Hayır, ama ona birlikte bakabiliriz.

K: Bilmiyorum, bilmiyorum diyorum.

Ö: Bu bir bilme meselesi değil, öyle değil mi?

K: Bilmiyorum, bence hiçbir şey olmayabilir veya bir şey olabilir.

Ö: O incelemeye değer mi? Belki de hiçbir şey olmayacaktır.

K: Farkında olmadığım bir şeyi nasıl inceleyeceğimi bilmiyorum.

Ö: Bakabilir misiniz?

K: Benim bulunduğum noktayı gözden kaçırıyorsunuz.

Ö: Ama zevkin ve acının ardında korku olduğunu keşfettik. Şimdi de korkunun ardında ne olduğuna bakmaya başlayabilir miyiz?

K: Evet, korkunun ardında ne olduğu hakkında hiçbir şey bilmiyorum. Benden, bilmediğim bir şeye bakmamı istiyorsunuz.

Ö: Bunda neyin yara aldığını veya tehdit edildiğini inceleyemez misiniz?

K: Ben sadece korkuyorum.

Ö: Korumakta olduğunuz şey nedir?

K: Lütfen, ben sadece korkuyorum, daha ötesine bak demeyin.

Ö: Korkuya bakabilir ve ortasında ne olduğunu görebilir misiniz?

K: Ben sadece korkuyorum, felç oldum. Benim soruma cevap vermiyorsunuz. Sadece, 'Onun içine bak' deyip duruyorsunuz. Ben sadece korkuyorum. Siz insanlar oyunlar oynuyorsunuz.

Ö: Korktuğunuzu söylerken ne demek istiyorsunuz?

K: Felç olduğunuz zaman korkuya kapılmanın ne olduğunu bilmiyor musunuz? Siz şimdi beni bu pozisyona koyuyorsunuz. Kendi geleceğimden korkuyorum; şundan

veya bundan korkuyorum ve siz bana, zevklerimi kaybedebileceğime dair gerçek bir korku verdiniz. Ben korkuyorum ve siz diyorsunuz ki, 'Onun arkasına bak ve bir şey gör'. Bilmediğim bir şeyin arkasına nasıl bakacağımı bilmiyorum.

Ö: Tamam. Korkunun kendisine bakalım. Sonra, korkuda kalalım.

K: Ben vaz geçiyorum! Sorularıma yanıt vermiyorsunuz.

Ö: Burası çok rahat, çok güvenli.

K: Evet, buradan ayrılmak istemiyorum. Siz bana karşı çok kibar davrandınız. Birileri yemeğimi pişiriyor. Buradan ayrılmak istemiyorum. Beni dışarı atarsanız korkarım. Ve siz bana, 'O korkunun arkasına bak' diyorsunuz.

Ö: O korkuya bakın.

K: Biliyorum, ona bakıyorum. Şu sevimsiz şeyin tamamen farkındayım. Bir gün bana, 'Üzgünüm, sınavı geçtin yaşlı adam – şimdi dışarı' diyeceğinizin tamamen farkındayım.

Ö: Ona iyice baktığınızı sanmıyorum; bence siz ona takılıyorsunuz.

K: Bayım, korkuyorum.

Ö: Güvenlik sorusunu araştırır mısınız?

K: Burada güvendedim ve sizden, dışarıda güvenlik olduğuna dair beni rahatlatmanızı istiyorum. İstediğim şey bu.

Ö: Evet. Ama gerçek şu dışarıda güvenlik yok.

K: Yani siz ne burada ne dışarıda güvenlik var diyorsunuz.

Ö: Sizinle ilgilenmeye çalıştığımız için burada güvendesiniz.

K: Ne burada ne de dışarıda güvenlik olmadığı gerçeğiyle yüzleşin.

Ö: Onu göremedikleri için korkuyorlar. Bu sebeple, burada söylemeye çalıştığımız şey bir kişiyi o korku noktasına yönlendirmek olabilir. Kişi bloke olmuştur ve biz de iletişimde bloke olmuşuzdur.

K: Yani lütfen beni o noktaya yönlendirmeyin.

Ö: Öğrenci kendi kendisini oraya yönlendirdi. Öğrenci, sorgulaması sonucunda kendisini o noktaya yönlendirdi.

K: tabii ki onu kendime getirdim. Ebeveynlerim onu ben de hiç ortaya çıkarmadı. Beni bu kötü dünyaya getirmek için birlikte uyumamış olmalılar. Burada güvenliğim yok ve dışarıda da güvenlik yok. Ve ben aniden, bana söylediğiniz şeyin doğru olduğunun farkına varıyorum ve korkuyorum. Bana, 'Ona uygun bir şekilde bak; bir merkez var mı; orada bundan var mı?' demeyin. Korkuyorum. Bununla nasıl başa çıkarsınız?

Ö: Tamam, o korkudan dolayı korkuya kapılmamak bir şeydir. Bir korkudan dolayı korktum.

K: Sayın Bayım, siz korkmamış olabilirsiniz ama ben korktum. Korkudan kaskatı kesildim. Buraya geldim ve dört yıldan beri burada yaşıyorum ve bu rahat, konforlu, sevecen yerde müthiş bir güvenlik buldum. Kendimi evde

hissediyorum. Ve dışarı atılacağım; sınavlarımı geçtikten sonra buraya terk etmek zorunda kalacağım ve bundan korkuyorum. Bu gerçeğe ilgilenin lütfen.

Ö: Bir kişide o korku varken söz konusu korkuyla uğraşmanın mümkün olabileceğini mi söylüyoruz?

K: Bende o korkudan var.

Ö: Bir yolunu bulmalıyız...

K: Onu size göstereceğiz. Sizler öğretmensiniz. Ben öğreniyorum, birlikte öğreniyoruz, ama siz sadece bir açıklama yapıyorsunuz. Ben sizden öğrenmek istiyorum. Burada, çok zevkli hale gelen bir güvenliğe sahip olduğumu görüyorum. Bazen korkuyorum ama burada genelde güvendeyim. Ve ertesi gün buradan ayrılıyorum ve bu yüzden gerginim, sinirliyim. Dünya böyle, bunu çok iyi biliyorum: ebeveynlerim işlerini kaybetti, boşandılar, benim başıma ne geldiğini umursamıyorlar ve bunun gibi şeyler. Ben korkuyorum, bu yüzden lütfen bununla ilgilenin.

Ö: Belki de, sizdeki bu korkunun henüz ortaya çıkarmakta olduğunuz bir şey olup olmadığına bakmamız gerek.

K: Hayır, ben çok gencim. Tüm bu oyunları benimle oynamayın. Ben sadece korkuyorum. Bayım, korkmuş olmamla ilgilenin.

Ö: Bu korkuyla uğraşmakla ilgileniyor musunuz?

K: Ben korkmuş olduğumda sorulacak soru mu bu? Onunla ilgileniyor musun?

Ö: Ama ilgileniyorsunuz.

K: Dişim ağrıyor ve siz de diyorsunuz ki, ‘Tamam, diş ağrısıyla ilgileniyor musun?’ Ben de diyorum ki, ‘Tamam, elbette ilgileniyorum’.

Ö: İlgileniyor musunuz?

K: Çok şiddetli bir ağrım var. Zekâmı belli bir noktaya kadar uyandırdınız, güvenliğin olmadığı noktaya kadar uyandırdınız. Ama ona çiçek açtırmadınız. Beni o konuyla baş başa bıraktınız ve onunla ne yapacağımı bilmiyorum. Şimdi, masaları ters çevirebilir miyiz? Sizler öğrencisiniz, ben öğretmenim.

Ö: Evet.

K: Bu çok daha iyi, değil mi? [Gülüşmeler]. Korktunuz mu Bayım? Dışarıda güvenlik olmadığını ve burada da güvenlik olmadığını bildiğinizde korkuyor musunuz? Korktunuz mu?

Ö: Elbette.

K: O halde devam edelim. Tanrı’ya şükür. Edelim mi?

Ö: Hayır, bu korkudan kurtulmak istiyorum.

K: Size göstereceğim.

Ö: Onu görmüyorum, sadece ondan kurtulmak istiyorum.

K: Bunu yapacağım.

Ö: Şimdi.

K: Ama sevgili dostum, bu tıpkı şöyle demek gibi, ‘Dişim

ağrıyor, ama diş hekimine gitmeyeceğim, onunla ilgili hiçbir şey yapmayacağım’.

Ö: Ama onu yapacak tek kişi sizsiniz, öyle değil mi?

K: O halde sevgili dostum, onun içine dalın, içinde debelenin.

Ö: Ben mutluydum ve sadece eğlenmek istiyorum.

K: Bu akıllıca değil. Haydi ama, bunun dışına çıkın.

Ö: Şunu demek istiyorum, o gerçek bir yanıt değil, sadece korku yanıtı.

K: Hayır değil. Siz onu oraya koyuyorsunuz. Bir dakika durun. Şiddetli bir diş ağrınız olsa şöyle der, ‘Tamam, ağrım var’ ve hiçbir şey yapmaz mıydınız?

Ö: Yapmazdım. Ben dişimi fırçalıyorum.

K: Sorumdan kaçıyorsunuz.

Ö: Önümüzde oturup korkuyla titreyen kişiler olmuyor.

K: Korktuğunuzu söylüyorsunuz.

Ö: Ben korkuyorum, Pekâlâ, ama korkum düzgünce dinlememe engel oluyor.

K: O zaman dinlemeyin.

Ö: Aslında dinlemiyor.

K: Tamam bitti, o zaman dinlemeyin.

Ö: Ama o doğru değil, sizin dinlemenizi engellemiyor aslında, değil mi?

K: O sadece oyun oynuyor.

Ö: Öyle sanırım, evet.

K: Ben vazgeçiyorum!

Ö: Şimdi çok fazla korktuğunuzu, dinleyemediğinizi mi söylemek istiyorsunuz?

K: Elbette öyle yapabilir.

Ö: Korkutulmak çok acı verici.

K: Ama çok acı verici, sancılı bir şeyiniz olduğu zaman şöyle dersiniz, 'Tanrı aşkına, bana bir hap ver, beni doktora götür'.

Ö: Şu anda gerçek durumla ilgileniyoruz, değil mi?

K: Oyunlar oynamayacağım.

Ö: Bir kişiden bir şeyi yapıyormuş gibi yapmasını veya bir bakış açısı edinmesini istemede belli bir tehlike vardır. Ben bir öğrenci değilim, bir anlamda, ve siz de öğrenci değilsiniz ve dolayısıyla biz bir şeyi yapıyormuş gibi yapmak durumundayız.

K: Hayır, korkularını uyandırması için o öğrenciye nasıl yardım edeceğinizi sormak amacıyla kendimi bilerek, kasıtlı bir şekilde öğrenci yerine koyuyorum.

Ö: Onu anlamadık.

K: Hepsi bu, ve onu orada bırakmayın.

Ö: Bize doğrudan, hepimizin şu anda korku içinde olup olmadığını mı soruyorsunuz? Hayır dememiz gerek.

K: Şu anda değil; Tanrı aşkına, gülünç olmayın.

Ö: Öyleyse hepimizin korkunun ne demek olduğunu bildiğimizi var sayalım.

K: Korkuyla kalmazsınız ve onu bulup ortaya çıkarmazsınız, onun içine girmezsiniz. Eğer, 'Üzgünüm, onunla ilgilenmiyorum, sadece ondan kurtulmak istiyorum', dererseniz o zaman arabaya binip diş hekimine gitmek üzere bile sorunu üzerinize almazsınız.

Ö: Nasıl içine girileceğini gösterin; nasıl içine girileceğini ben bilmiyorum.

K: Size göstereceğim. Dinleyecek misiniz, fiziği öğrenmek için sorunu üzerinize aldığınız gibi sorunu ele alacak mısınız, onun içine girecek şekilde üstlenecek misiniz, ona enerjinizi verecek misiniz?

Ö: Bilmiyorum. Demek istiyorum ki, söyleyebileceğiniz şey beni korkutabilir.

K: Bilmiyorum. Bu yüzden öncelikle siz bulun, arabaya binin ve diş hekimine gidin. O berbat bir diş hekimi olabilir ve ben de o zaman, 'Üzgünüm, daha sonra oraya gitmeyeceğim; beni başka bir diş hekimine götür', derim. En azından bunu yapmalısınız, kapının eşiğinde durup, 'Ağrım var' dememelisiniz.

Ö: Bir öğrenci size, 'Kendiniz korkunun içinden geçmediniz' diyor.

K: Hayır.

Ö: Bana yapmamı önereceğiniz şeyin kendimi daha fazla harap etmek olmadığını nasıl bilebilirim?

K: Bilmiyorum. Önce bulun. Söylemem gereken şeyi dinleyin ve bulun. Onu bulmak için zekânınızı kullanın. Bu oldukça doğru, öyle değil mi?

Ö: Zekâm bana, onu kendi başınıza yapmadığınızı söylüyor.

K: Önemli olan nokta o değil; o zaman size hiç söylememiş olmalıyım. Ama onu takip ettiğimi biliyorum. Kendi etrafımdaki korkuyu gördüm ve binlerce kişinin korkusunu dinledim ve bu yüzden onunla nasıl uğraşacağımı biliyorum.

Ö: Ama hâlâ korkunuz var.

K: tabii ki yok! Hâlâ korkum varsa ve korkudan nasıl kurtulacağınızı size öğreteceğimi söylediysem ben lanet olası bir aptalımdır, riyakârın tekiyimdir.

Ö: Öğrenci, siz kendiniz korkudan kurtulmamışken kendisinin korkudan nasıl kurtulabileceğini sorabilir.

K: Bütün nokta bu işte.

Ö: Tünelin sonunda bir ışığın olması.

K: Evet, tünelin içinden geçip yürümek isterseniz ucunda bir ışık vardır.

Ö: Siz ayrıca, korkunun içinden geçmeyen birinin korku hakkında konuşması işinin olmayacağını da söylüyorsunuz.

K: Sanırım önemli noktayı atladık. Krishnaji, Krishnamurti olmakla bir öğretmen olmak arasında gidip geliyor.

Ö: Öyle değil mi Krishnaji, siz öğretmen ve bizler öğrenci değil miyiz?

K: Evet, bir anlamda öğretmen, bir sınıfta, bundan fazlası değil.

Ö: Bize korku hakkında bir şeyler öğretecek misiniz?

K: Hayır. Korkuyu bildiğinizi söylüyorum. Size korkuyu öğretmem gerekmiyor ama korkudan tamamen kurtulmanın yolunu size göstereceğim. Eğer ilgilenirseniz onu arşınlayın ve bulup ortaya çıkarın. İlgilenmezseniz tamam, Pekâlâ, arkanızdan gözyaşı dökmeyeceğim. İlgilenmezseniz tamamdır, ilgilenmemişsinizdir. Ama eğer ağrınızın geçmesiyle gerçekten ilgileniyorsanız bu şeyleri yapmanızı söylüyorum.

Ö: Sizi dinleyeceğim.

K: Beni dinleyeceksiniz. Beni nasıl dinleyeceksiniz? Eğer bana, 'Sizi sadece rastgele bir şekilde dinleyeceğim ve söyleyecek bir şeyiniz olup olmadığını bulacağım' derseniz enerjimi sizin için harcamam. Nasıl dinlediğinizi bilmek istiyorum. Bunu bilmeye hakkım var.

Ö: Enerjiyle.

K: Bilmiyorum, ona sorun. Nasıl dinlersiniz?

Ö: Sanırım hepimiz önemli olan asıl noktayı görüyoruz.

K: Asıl noktayı görüyorsanız harekete geçelim.

Ö: Ama o anda korku içinde olan bir öğrencinin o noktayı görüp göremeyeceğini bilmiyorum.

K: Korkudan kaskatı kesildiklerinde onu görebileceklerini sanmam. Ama siz diyorsunuz ki, 'Durun bir dakika, onun hakkında yarın konuşacağız'. Siz öyle değilsiniz.

Ö: Ama asıl nokta şu, korku dışında başka bir şey hakkında, örneğin dinlemek hakkında konuşmaya başlarsanız, dinlemekle ilgili soruya biraz önem vermeye başlarsam o zaman korku içinde olmam, siz beni korkumun dışına çıkarmışsınızdır.

K: Hayır. Bu sadece geçici bir şey. Sadece bir anlık. Korkunun bir an için kesilmesinden değil ondan tamamen kurtulmaktan bahsediyorum. Bulmak için dinlemeye istekli misiniz? Eğer istekliyseniz devam edeceğiz, o zaman iletişim kurmuşuz demektir. O zaman zihinlerimiz birliktedir. Doğru değil mi? Ama eğer siz, 'Tamam, önce bana gösterin, ben sonra yapacağım' diyorsanız o zaman iletişim kopar. Ama iletişim halinde olduğumuz zaman zihinlerimiz, beyinlerimiz birlikte çalışıyordur. Öyle değil mi Bayım?

Ö: Onun için sizin de aynı şekilde dinliyor olmanız gerekir.

K: Elbette. Ben sizi çok dikkatli bir şekilde dinliyorum. Bu yüzden onu birlikte yapıyoruz; zihinlerimiz, beyinle-

rimiz bir arada çalışıyor. İlk şey, dinliyor olmamız ve bu yüzden iletişim içinde bulunmamız. Tartıştığımız zaman veya diyalog kurduğumuzda zihinlerimiz iletişim halinde değildir çünkü o zaman kendiniz için düşünüyorsunuzdur. Burada her ikimiz de bulmak, içine girmek, o şeyin tamamını keşfetmek istiyoruz ve bu yüzden beyinlerimiz birbiriyle iletişim kuruyor ve bu nedenle onun hakkında mücadele eden sen ve ben yokuz. Doğru değil mi?

Ö: O zaman korku var mı?

K: Bekleyin. Bilmiyorum. İlk olarak iletişim kurduğumuzu söyledim. Doğru mu? Sonra bunu dikkatli bir şekilde takip etmelisiniz, birlikte, dışına çıkmamalısınız ve sonra tekrar geri gelmelisiniz. Her zaman aynı seviyede kalmalıyız.

Ö: Bu aynı zamanda, hiç birimizin bunun sonunda ne olduğunu bilmediğimiz, bu iletişimin bir sonu olmadığı anlamına mı geliyor?

K: İkimiz de görüyoruz, her ikimiz de korkudan tamamen kurtulmanın mümkün olup olmadığını bulmak için iletişim halindeyiz.

Ö: Ama orada oturan siz onun mümkün olduğunu bilmiyor musunuz?

K: Kendim için onun tamamen mümkün olduğunu biliyorum ama sizin için mümkün mü bilmiyorum.

Ö: O zaman iletişim nasıl var olabilir?

K: Elbette iletişim var. Siz neyden bahsediyorsunuz?

Ö: Kendiniz için bir risk olmadığını görün demek istiyorum.

K: Bu onunla ilgili bir mesele değil, risk hakkında konuşmuyoruz. Mantıklı olmuyorsunuz.

Ö: Burada kurnaz olmaya çalışmıyorum; Diyaloglarında şöyle olmalarını öneriyorum...

K: Bu bir diyalog değil. Onu mükemmel hale getirdim.

Ö: Hayır mı?

K: Durun, diyalog olduğu anda sizin beyniniz ile benim beynim arasında bir ayırım olduğunu mükemmel bir şekilde kesinleştirdim. Ama bir şey hakkında birlikte iletişim halinde olduğumuzda her ikimiz de onun hakkında düşünüyor, onu takip ediyor oluruz. Bu nedenle sürekli iletişim halindeyiz. Kurtulmanın mümkün olup olmadığını keşfetmekte ikimiz beraberiz.

Ö: Onun mümkün olup olmadığını bilmiyorum diyorsunuz.

K: Önemli olan husus bu değil. Asıl noktanın tamamını gözden geçiriyorsunuz.

Ö: O zaman asıl nokta, zaten bildiğiniz bir şeyi keşfedebilir misiniz?

K: Görüyorsunuz ki onu bilebilirim ama ben size bir şey söylemeye çalışıyorum. İletişim halindeyiz. Size söylemek istediğim tek şey, korkudan özgür olduğumu zaten bildiğim şeyi yapmamanız. Biz onun hakkında konuşmuyo-

ruz; onu siz tanıttınız. Biz önce iletişim kuruyoruz, korkudan siz de özgür olsanız ben de özgür olsam önce iletişim kuruyoruz.

Ö: Sanırım o, diş hekiminin de dişinin ağrıyıp olmasını istiyor.

K: Hayır, bu çok basit.

Ö: İletişimin olabilmesi için ikimizin de çıkarımlardan kurtulmuş, özgür olmalıyız.

K: Ben özgürüm. İkimiz de korkuyu araştırıyoruz, çıkarımları veya başka bir şeyi değil. Ben basitçe, iletişim kurmak zorunda olduğumuzu söylüyorum. Ve diyalog ya da sorgulama olduğu zaman iletişim kesilir. Ama aynı şeyi düşündüğümüzde, aynı şey hakkında endişelendiğimizde ikimiz de iletişim halinde oluruz çünkü aynı şeye bakıyoruzdur. Diyalog veya tartışmanın gerçekleştiği an iletişimin kopması söz konusudur, hepsi bu.

Ö: Soruyu, sadece tek bir kişinin değil kişilerin genel olarak korkudan kurtulup kurtulamayacakları şeklinde ortaya koysak daha iyi olmaz mıydı? Soruyu bu şekilde ortaya koyar mıydınız?

K: Soruyu böyle ortaya koyun.

Ö: Belki de bir kişinin korkudan kurtulabileceğini keşfedeceğimizi ama sonra bunun evrensel bir şey olmaması için bir sebep olmadığını söylesek. O zaman soru şu, iletişim halinde olan bir kişi de dâhil olmak üzere herhangi bir kimsenin korkudan kurtulup kurtulamayacağını sorgulayabilir miyiz?

K: Görüyorsunuz, iletişim halinde değiliz. Benim karşı çıktığım, itiraz ettiğim şey bu.

Ö: Ama ben, görüyorsunuz ki sorunuzun ne olduğu bazıları için çok net değil demek istedim; belki de iletişim bu yüzden başlamıyordur.

K: Bakın, o şunu soruyor, 'Eğer özgürseniz, bir çıkarımınız olmasında hangi lanet olası şeytanlığı kast ediyorsunuz? Siz zaten sonuç çıkarmışsınız.' Ama ben tüm bunları bir kenara bırakın ve incelemede iletişim halinde bulunun diyorum. Hepsi bu.

Ö: Üzerinde iletişim kurabileceğimizi hissettiğim tek soru şu, 'Ben korkudan kurtuldum mu?'.

K: Pekâlâ, istiyorsanız onu koyun.

Ö: Bu, sorunun tekrar sorulmasını gerektirir. Birisi size bir şekilde monotonluk içinde olup olmadığını sorduğunda, 'Monotonluk içinde değilim', diyemezsiniz. Ona bakmanız gerekir.

K: Ben yaptım.

Ö: Siz yaptınız. Bana öyle geliyor ki tekrar sorgulayabiliriz.

K: Devam edin, iletişim halinde olmalıyız, hakkında konuştuğum tek şey bu.

Ö: Eğer, 'Bu odur ve onu size göstereceğim' dersiniz iletişim yoktur.

K: Elbette ki yoktur.

Ö: Ona bağlanmamış olmanız gerekir.

K: Korkudan özgürlüğüme. Korkudan kurtulmuş olabiliyim, bu yüzden onu incelemeye istekli olduğumu söyledim. Görüyorsunuz ki baştan beri tam bunu söylüyorum. Bende kalmış herhangi bir korku olup olmadığını, veya korkunun bulunup bulunmadığını incelemeye istekliyim.

Ö: Doğru.

K: Ki bu her ikisi anlamına geliyor.

Ö: Korkunuz olduğunu bulabilirsiniz, görüyorsunuz.

K: Bunu tekrarlamayın; korkum olup olmadığını görmek için bakmaya istekli olduğumu söyledim. Bu yüzden her ikimiz de birbirimizle iletişim kurmaya başlıyoruz. İkimizin, sizin ve benim ve hepimizin korkuyla ilgili endişelerimiz olduğu için iletişim halindeyiz. Yani bu demek oluyor ki diyalogumuz olmuyor.

Ö: Ve hiçbirimiz korkumuz olup olmadığını bilmiyoruz.

K: Bayım ben, her ikimizin de korkmuş olduğunu belirledim. Tanrı aşkına, onu tekrar edip durmayın. Ben korktuğumu bulabilirim ve siz de korktuğunuzu bulup ortaya çıkarabilirsiniz. Bu yüzden birlikte korku hakkında sorgulama yapıyoruz; bu nedenden dolayı fikir alışverişi yapıyoruz, iletişim halindeyiz ve bu iletişim onun hakkında diyaloga girdiğimiz anda sona erecek. Bu yeterince basit.

Ö: Kendimiz için onun hakkında ayrı olarak düşünmemiz, şey olmadığı anlamına geliyor...

K: Oradan devam edebilir miyiz? Bu yüzden bir diyalogumuz olmuyor, tartışmamız olmuyor, beraber korkuyu inceliyoruz. Korktuğumu bulabilirim ve onun içine gireceğim. Bu yüzden korkudan özgür olduğum düşüncesiyle başlamam. Bu çok mu net?

Ö: Çok net.

K: Doğru. Tanrım! Bu yüzden korkunun ne olduğunu bulmak istiyorum – diyalogla değil, iletişim halinde bulmak istiyorum. Her ikimizin de sorgulamakta olduğu korku nedir?

Ö: Korkuya belirli fiziksel fenomenler, terleme ve sinirlilik eşlik ediyor gibi görünüyor.

K: Bir tür yavaş felç, büzülme, sinirlilik yanıtı ve geri kalan her şey onun sadece bazı semptomları (bulguları). Doğru değil mi? Büzülmenin, sinirliliğin, terlemenin ve yavaş felcin dışında ‘Korku’ nedir, kelime olarak? Kelime korku mudur?

Durun, onu tartışmayın, ona bakıyoruz. Kelime korku mudur? Kelime mi korkuyu yaratır yoksa kelime olmadan da korku var mıdır?

Ö: Duyumsamanın ne olduğunu söylemek istemiyor musunuz?

K: Tamam, ona geleceğiz. Görüyorsunuz, dışına çıktınız. Sorguluyoruz. Yani ben sorguluyorum, siz sorguluyorsunuz; kelimenin mi korkuyu yarattığını yoksa kelime olmadan da korkunun var olup olmadığını sorguluyoruz.

Ö: Düşünce olmadan mı?

K: İlk olarak, kelime olmadan. Ve sonra, kelimenin düşünce mi olduğunu sorgularım.

Ö: ...

K: Yani kelime, düşünce korkuyu yaratır. Öyle mi?

Ö: Ama fiziksel durumlarla ilgili korku olabilir.

K: Onu anlarım.

Ö: Ama o korku hakkında konuşmuyoruz.

K: Hayır, şu an için biyolojik korkular hakkında konuşmuyoruz, psikolojik korkulardan bahsediyoruz.

Ö: İmgelenen (tasavvur edilen) korkular hakkında konuşuyoruz.

K: İmgesel değil; gerçek korkular hakkında, tıpkı burada güvenliğim olmadığının ve orada da güvenliğim olmadığının aniden farkına varmam gibi. Korktuğum zaman bu durum beni hem biyolojik hem de psikolojik olarak etkiler. Bu yüzden korku hakkında iletişim içinde olduğumuzu söylüyorum. Bu yüzden, korku olduğu zaman hissettiğim duyular kelimelerin artı düşüncelerin ya da kelime/düşüncenin mi sonucudur yoksa kelime/düşünce olmadan o duyu var mıdır diyoruz.

Ö: Genel olarak düşünceye atıfta bulunursunuz? Sanırım korku güvenlik olmadığının farkına varılması değil, ama asıl korku sınavdan kalabileceğim korkusu.

K: Korku, herhangi bir sebep olmadan kendi başına var olabilir mi demek istiyorsunuz?

Ö: Hayır, bir sınav var ve ben o sınavdan kalabilirim; korkuyorum, gerginim. Güvenlik olmadığının farkına varmam. 'Korku' kelimesinin korkusu olduğunu söylediğiniz zaman onu anlamam.

K: Bayım tamam, onun içine gireceğiz. Bakın, ben korktum. Bu korkunun sebebi, 'Şimdi güvensizlikle karşı karşıya kalacağım' diyen düşünce midir? Dikkat ediyor musunuz? Burada güvenlik olmadığını, orada güvenlik olmadığını söyleyen düşünce mi? Böylece düşünce artık imge, kelime korkuyu yaratır. Doğru mu Bayım, aynı fikirde miyiz?

Ö: Gıda, barınma ve giyim açısından gerçek bir güvensizlik söz konusu olduğunda, o durumun anlaşılmasıyla yayılan enerji uygun gibi görünüyor.

K: Evet.

Ö: Onun hakkında bir şey yapmalısınız.

K: Bizim yaptığımız şey de o.

Ö: 'Güvensizlik' kelimesini kullandığınız zaman şey olması için...

K: 'Güvensizlik' kelimesini öğrenci gibi kullanıyoruz.

Ö: Ne hakkında güvensizlik? Fiziksel değil mi?

K: O olabilir.

Ö: O zaman tamam, korkunun nesi yanlış?

K: Hayır, gerçekten dışarı çıktığımda bir şey yapacağımı bulabilirim. Güven içinde olduğum burayı terk ettiğim zaman ve dışarıda kaldığım zaman eğer bir düşünme yoksa, dünyayı imgeleme yoksa, bir eşya yoksa o zaman ne olur? O zaman, oraya gittiğimde bir şey yaparım. Ama olabilecekleri projekte eden (yansıtan) düşünce korkuya sebep olur. Bu basit. Yani, imgeyi yaratan kelime art düşünce korkuyu meydana getirir. Yoksa düşünce ve imge olmadan, kelime ve imge olmadan var olan bir korku mu var? Aynı fikirdeyiz, iletişim halindeyiz.

Ö: Korku için bir olasılık yok gibi görünüyor.

K: Dolayısıyla kelime/düşünce/imge var olmamaktır (yokluktur). O zaman geriye ne kalır?

Ö: Hiçbir şey.

K: Hiçbir şey mi? Neden hiçbir şey diyorsunuz? Ben tartışmıyorum, bulmak istiyorum. Sizin incelemeniz doğru olabilir. Hiçbir şey demekle neyi kast ediyorsunuz?

Ö: Kelime duyuyu üretebilir ama eğer kelime yoksa o zaman duyumsama da yoktur.

K: O zaman ne olur?

Ö: Duyumsama olmaz.

K: Duyuda duyumsama vardır, orada dışarıda bulabilirim, orası soğuk olabilir.

Ö: Soğuk, ama bir duyumsama değil.

K: Bu yüzden kesin olalım. Kelime/düşünce/imge korkuyu getirdi. Doğru mu? O halde beynim, beyin, bütün yapım korku/düşünce/imgeden özgür olabilir mi?

Ö: Bir saniye geriye dönebilir miyim? Bazen ani bir ses duyarsınız ya da aniden bir hayvana doğru yürürsünüz ve bazen kaçma dürtüsünü durduramazsınız.

K: Bayım, yol boyunca yürüdüğünüz zaman veya aniden bir olay, bir kaza olduğunda – bir kaplan ya da başka bir şey görüldüğünde – ve vücudunuz gergin bir şekilde titrediğinde bu korku değildir, kendini korumaktır (nefsi müdafaadır).

Ö: Ama o tehlike fikrine dayanır.

K: Elbette, vücudunuz tehlikeleri bilir ama o bir korku değil, vücudun sizi koruma zekâsıdır; biyolojik olarak doğru bir yanıttır. Dolayısıyla kelime/düşünce/imge yoksa korku da yoktur. Doğru mu? İletişim halindeyiz, değil mi? Şimdi bir sonraki soru şu, zihnimiz, beynimiz kelime olmadan düşünebilir mi ve imgeleme yapabilir mi? Yoksa kelime/düşünce/imge hayatımızda olağan üstü derecede önemli bir rol mü oynar?

Ö: Öylesine olağan üstü bir rol oynar ki...

K: Hayır, sadece basit olun. Düşünce/kelimenin, düşünce/imgenin korkuyu yarattığını söylüyoruz. Örneğin bir köpeğin üzerinize atlaması gibi ani bir biyolojik şokun dışında düşünce/kelimenin, düşünce/imgenin korkuyu yarattığını söylüyoruz, tıpkı imgenin zevki yaratması gibi – hepimiz birbirimizle iletişim halindeyiz ki bu bir diyalog veya tartışma değil, ama sadece araştırıyoruz.

Şu an için bunu bir kenara bırakın. Beyin, zihin kelimededen, düşünceden ve imgeden kurtulabilir mi? Kurtulamaz, öz-gürleşemez, korku daima devam edecektir.

Ö: Beyin zaten, geleceğe projeksiyon (yansıtma) yapan o düşünce örüntülerine yol açan belirli tiplerde beyin aktivitelerini depolamış durumda.

K: Böylece beynin ne kadar mekanik olduğunu keşfediyoruz. Doğru değil mi? Bu mekanizma kelime/düşünce/imgenin her zaman bulunmayacağı şekilde bir süreliğine durabilir mi?

O zaman soru şu, bu aktivite duramıyorsa ve görüldüğü kadarıyla pek çok kişi için duramıyor, o zaman korku devam edecektir. Dolayısıyla, daha da derin olan soru, beynin tüm bu mekanik hareketi sakinleşebilir mi? Ki bu da çok daha derinde, beynin neden her zaman bu şekilde işlediği anlamına gelir. Bu bir alışkanlık mı, bizim eğitimi-miz mi, biriktirdiğimiz bilgiler mi, mekanik şekilde çalış-mak mı, takip ediyor musunuz? Öyle mi?

Ö: Evet.

K: Evet, dolayısıyla o bir alışkanlık. Alışkanlık hemen son bulabilir mi? Onu devam ettirirseniz başka bir alışkanlık haline gelir. Doğru değil mi? Onu görüp görmediğinizi bilmiyorum. Öyleyse alışkanlık son bulabilir mi? Eğer bulamıyorsa korku sürecinin tümüne geri dönmüşsünüzdür.

Ö: Alışkanlık, korkuya yol açan kelimeler içerir.

K: Evet kelimeler, tekrarlamalar, hepsi mekanik süreçler.

Ö: Oldukça yeterli.

K: Böylece ben son derece önemli bir şey keşfetmiş buluyorum: eğer düşünce, alışkanlık hemen son bulmuyorsa, ben 'On gün içinde ondan kurtulacağım' diyecek olursam bu bir alışkanlık haline gelir. Erteleme, eğitildiğimiz bir alışkanlık haline gelir. Bu yüzden benim daha derin sorum şu: 'Düşünce, bu alışkanlık sonlandırılabilir mi?'

Ö: Eğer durum buysa şimdi gerçekten korkuya bakıyor olmalıyız.

K: Bayım, ben tüm bunların ötesine geçtim. Beraber yürürken ona bakıyor olmanız gerek. Görüyorsunuz ki siz iletişim içinde değilsiniz. Bunu tekrar ettiğim için beni affedin, siz iletişim halinde değildiniz, kendi düşünce tarzınızda devam ediyorsunuz. İletişim halinde değildiniz, bu yüzden o soruyu ortaya attınız. Birlikte iletişim halinde olsaydınız, her adımda bizimle birlikte olurdunuz.

Bir köpeğin üzerinize atlaması, altınızdaki dalın aniden kırılması gibi ani olaylara karşı verilen reaksiyonları (tepikleri) açıkladık; bunların hepsi sadece bedensel yanıtlar olan, kendileri korku olmayan tamamen biyolojik yanıtlardır. Bu doğal ve sağlıklıdır. Ama biz psikolojik korkulardan bahsediyoruz. Korkunun düşünce ve kelime, düşünce ve imge olduğunu söylemiştik. Bu süreç durabilir mi? O süreç mekaniktir ve bu sebeple alışkanlığa bağlıdır. Beynin neden her zaman tekrar yaptığını ve böylece bunun neden eğitimimizin bir parçası haline geldiğini soruyorum. Mekanik bir şey. Şimdi o mekanik şey bir anda durabilir mi, hiç vakit geçmeden durabilir mi? Zaman alıyorsa o bir alışkanlıktır. Ben ve siz bunu keşfettik.

Bekleyin. Diyalogda değil iletişim halindeyiz. Buna sonra geleceğiz ama iletişim yoluyla bu gerçeği yani kelimenin, dūřūncenin, imgenin, beyin fonksiyonlarının bu şekilde mekanik olduklarını birlikte belirledik. Bu, alışkanlığımızın bir parçası. Bu mekanik sūreç alışkanlıktır.

Ö: Alışkanlığın durabilmesi kesin değil.

K: İletiřim halindeki incelememizde dūřūnce/kelimenin, dūřūnce/imgenin kaçınılmaz bir řekilde korkuyu beraberinde getirdięini kendimiz için keřfettięimiz noktaya geldik. Ve bir alışkanlık haline gelmiř olan bu mekanik sūreç devam ettięi sūrece korku da var olmaya devam edecektir. Sonra, alışkanlık sona erdirilebilir mi dedik. Alışkanlık olan bu tūr dūřūnce tarzı hemen bir anda sonlandırılabilir mi? Alışkanlıęın yaptıęı řeyi, onun tehlikesini gōrdūęümüz zaman sonlanabilir. Doęru mu? Alışkanlıęın tehlikesini gōrūyor musunuz?

Ö: O noktaya kadar.

K: O noktaya kadar. İyi. řimdi bekleyin, alışkanlıęın tehlikesini gōrūyor musunuz? Onun tehlikesini gōrūyor muyuz?

Ö: Sonucun korku olduęunu gōrūyorum.

K: Korku, tehlikeli olan şey.

Ö: Onun da içine girmeliyiz.

K: Dūzgūn bir řekilde iřlev gōrememeniz, ter içinde felç olup kalmanız anlamındaki tehlike. Bōylece řimdiye kadar olan incelememizden dūřūncenin, alışkanlıęın en teh-

likeli şey olduğunu, mekanik olduğunu görüyor muyuz? Takip ediyor musunuz? Tehlikeyi görürseniz o tehlike bitmiştir. Dolayısıyla korku, incelenmesi sonucunda mantıksal olarak son bulabilir. Doğru değil mi?

Ö: Bu son noktaya göre mantıklı.

K: Ne demek istiyorsunuz?

Ö: Tehlikeyi görürseniz biter.

K: Elbette, korkunun tehlikeli olduğunu fikir birliği içinde, iletişim halinde kabul ettiniz.

Ö: Evet.

K: Hayır, durun. Tehlikeyi görmenizi engelleyen alışkanlığı görmüyorsunuz. ‘Evet korktum, Baskılayacağım, hareket edeceğim, kaçacağım’ demek bunların hepsi birer mekanik yanıttır.

Ama iletişim halinde kelimelerin, düşüncenin, imgenin korku yarattığını birlikte görürüz ve korkunun tehlikeli olduğunu söyleriz. Korkunun tehlikesini görüyor musunuz? Daha şimdi ‘Evet’ dediniz.

Ö: Evet tehlikeleri görüyoruz.

K: Durun, tehlikelerin görüyor musunuz?

Ö: Ama şeyi görmüyoruz...

K: Durun, tehlikeyi görüyor musunuz? İnceliyoruz, diyalog yapmıyoruz, inceliyoruz.

Ö: Ama biz onu gördüğümüzü söylüyoruz ve siz görmediğimizi söylüyorsunuz.

K: Elbette. Tehlikeyi görmenizi engelleyen şey alışkanlıktır. Tamamen durdurun.

Ö: Ne?

K: Korkunun müthiş tehlikesini görmenizi engelleyen şey alışkanlıktır.

Ö: Alışkanlığı görmemizi önleyen şey nedir?

K: Sizi engelleyen şey iletişimin dışına çıkmış olmanızdır. İletişimden koptunuz; adım adım takip etmediniz; bir açıyla dışında kaldınız.

Ö: Nereye çıktık?

K: 'İnceleme halindeyken alışkanlığın tehlikeli bir şey olduğunu görüyor musunuz' dediğimde konudan uzaklaştınız.

Ö: Ama...

K: O tek şeye devam edin. Bayım bakın, incelemeye tekrar başlayalım. Korkuyu birlikte araştırdığımızı söyledik. Korkumun olabileceğini keşfedebildiğimi söyledim. İncelemede onu kendim izliyorum, onu gerçekten yapıyorum ve sizi kandırmıyorum. Kelime/düşünce/imgenin korku getirdiğini, korkuyu getirenin düşünme süreci olduğunu görüyorum. Ve beyin daima bu şekilde çalışır, rutin olarak. Yerleşen bu tekdüzelik, monotonluk alışkanlıktır. Şimdiye kadar çok kesin. Kelime/düşünce/imge olan o

alışkanlık mekanik olduğu sürece korku olmak zorundadır. Bu net mi?

Ö: Evet net, ama...

K: Durun. Siz inceliyorsunuz. Dışarıda değil kendi içinizde araştırıyorsunuz. 'Bilmiyorum, korkmuş olabilirim' dediğim zaman ben de araştırıyorum. Kendi kendime şöyle diyorum: 'Kelime/Düşünce/imge, beynim bu sürecin içinde hapis mi oldu?'

Ö: Şunu demek istiyorum, sanırım oldukça kesin, ama onun derinliği, bilirsiniz, müthiş bir şey olduğu açılımı...

K: Çünkü araştırmıyorsunuz.

Ö: Demek istediğim araştırdığınız zaman o müthiş bir düğümdür. Onun basit bir şey olmadığını, karmaşık olduğunu söylemek istiyorum.

K: Hayır, değil.

Ö: Saçınızı fırçalama alışkanlığınız hakkında konuştuğunuz zaman bu görece önemsiz bir şeydir ama alışkanlık gelecekteki bir durumu projekte etmek, değerlendirmek ve eylemlerinize karar vermek olduğunda bu, özün oradaki bütün açılımlarıyla farklı bir alışkanlık türüdür.

K: Hayır, o araştırmadığınız anlamına gelir. Dışarıda duran bir şeyi, bir tabloyu incelediniz. Ama doğrudan incelemiyorsunuz. Henüz şimdi söylediğiniz şeylerin hepsi ayrıntı. Ama temel şey düşünce/kelime, düşünce/imgedir, temel şey budur. Ve oradan, beynimin bu rutinin içinde yakalanmış olduğunu gördüğümü söylüyorum.

Ö: Bu iletişim çok özel bir şey ve bunu benimle veya bir başkasıyla yapacak vaktiniz yok.

K: Şimdi yaptım.

Ö: Onu derinden yapacak vaktinizin olmadığını söylediğinizde, ev ödevimizi yapmamız gerektiği açılımı var.

K: Hayır, onu şimdi yapıyoruz.

Ö: Şimdi, ama o hâlâ sadece yüzeysel.

K: Hayır, yüzeysel değil; araştırmadığınız için onu yüzeyselleştirdiniz.

Ö: Benim için sanırım belli bir noktaya kadar derindi ve sonra o noktada yüzeysel hale geldi.

K: Elbette. ‘Kendi içinize doğru incelemede alışkanlığı en tehlikeli şey olarak görüyor musunuz?’ dediğim bir nokta vardı. Orada uzaklaştınız. Sonra, ‘Saçımı fırçaladığım zaman alışkanlıktır’ dediniz. ‘O yüzeysel’ dediniz.

Ö: Evet.

K: Doğru mu Bayım? Çok fazla şey öğrendim. Bayım ben kendimi, kendi içime doğru araştırdım. İnceledikçe şunu diyordum, ‘Kelime/düşünce/imge korkudur. Beynim bunu yapıyor. Bu yüzden bazı yerlerde bilinmeyen bir şekilde korku var’. Bu nedenle şunu dedim, ‘Bu bir alışkanlık mı?’ ve benzeri şeyler söyledim. Onu gerçekten yaptım. Siz de onu gerçekten yaptıysanız, teorik olarak değil gerçekten yaptıysanız, alışkanlığın en tehlikeli şey olduğu noktasına doğal olarak gelirsiniz. Bu yüzden kendinizi

otobüsün altına atmazsınız, o bir tehlikedir.

[Duraklama]

Pekâlâ Bayım. Dikkat ettiniz mi? Şimdi ondan kurtuldunuz mu, özgür müsünüz? Eğer değilseniz gerçekten iletişim halinde olmadınız ve dolayısıyla gerçekten uygulamadınız, onu sadece teorik olarak incelediniz.

Brockwood Park, İngiltere, 20 Eylül 1976

BÖLÜM ALTI

Krishnamurti: Ne hakkında konuşalım?

Öğretmen: Aklıma takılan bir soru var. Bir insan öğretilerin esaslarına öğrenci kalıplaşmadan, ne hakkında olduğuyla ilgili çok sabit bir anlayışa sahip olmadan ve böylece çok sınırlı kalmadan nasıl ulaşabilir?

K: Nasıl yapalım? Öğrenmekle başlar mıydınız? Çünkü öğrenmek sabit bir süreç, değil mi? O yüzden gerçekten dinleme ve öğrenme davranışları varsa orda sabitlik olmaz: hem dışarıda hem içeride olan biten her şeyi dinleme ve öğrenme.

Ö: Sıkça olan şey öğretilerin neyle ilgili olduğuyla oluşmuş bir fikir.

K: Hepsi bu.

Ö: Görünüşe göre bu birçok şeye cevap vermeyi engelliyor.

K: Evet.

Ö: Yani öğretilerin neyle ilgili olduğuyla ilgili fikirle örtüş-

mediğinden, olaylara karşı hemen bir suçlama getiriliyor.

K: Kavrayış yeteneğinin biçimlendirilmesinin önlenabilir olup olmadığını soruyoruz, değil mi? Neden bunu yapıyoruz? Neden her şeyi fikirlerle, hesaplamalarla bağdaştırıyoruz?

Ö: Şartlandırılmamızın doğasında da bu yok mu zaten?

K: Haydi onu biraz keşfedelim. Dinleme ile davranma arasında geçen bir süre olduğu için kavrama yeteneğinin biçimleştirilmesi mi? Söylediklerini dinliyorum, kelimesi kelimesine ve bir sonuca varıyorum, ve o sonuca göre davranıyorum; üç adım: dinlenme, sonuca varma ve davranış. Yani dinleme ile davranış arasında geçen bir süre var. Neden bunu yapıyoruz? Bu değişmez bir şey; bizim işleyişimiz böyle.

Ö: Çaba göstermeye karşı sürekli bir direniş var ve bir fikrinin olması her şeyi daha basit yapıyor.

K: Evet Bayım.

Ö: Yeni bir fikriniz varsa, onun hakkında düşünmeye artık ihtiyacınız yok demektir. Yatkınlıklardan birisi daha az çaba göstermeye çalışmaktır.

K: Dediğimiz şey dinleme olan yerde kavrama yeteneği ve formülleştirme, davranış olan yerde içinde çaba olduğu mu? Oysaki dinleme, davranış varken kavrama yeteneği yoksa çabanın da olmaması gerekmez mi? Görürsün ve davranışa geçersin, tehlikeyi görmek ve davranışa geçmek gibi.

Ö: Aklımız hafızamızda tehlikeli bir şeyin kalıntısını tutmaya meyillidir; tehlikeli olarak algılanan şey her ne olursa olsun değişmez bir gerçekmiş gibi hafızamızda saklanır.

K: Hadi bunun da içine girelim biraz. Biri tehlikeli bir yılan görür ve hemen harekete geçer. Bu anında eylem insanın yüzyıllar boyunca yılanların tehlikeli olduğunu duyduğu için koşullandırılmıştır. Kendini korumanın koşullandırılmış davranışdır bu. Şimdi, bununla dinleme ve davranış, görme, gözlemlene ve davranış arasında bir fark var mı? Gözlemde hesap yapmak ve önyargılı fikirler yoktur: gözlemlersin, ne olduğunu görürsün ve davranışa geçersin.

Ö: Bu belki de yılanın tehlikeli olduğunu görmek ve bunu her şeyin üzerine taşımak olan önceki işlemin ve bir şey hakkında bir sürü bilgi toplamak ve ona göre davranmanın bir parçası değil midir, yeni bir algılamadansa? Aklımız farklı bir şeydense tepkimelerden bilgiler toplayarak öğrenmeye tasarlanmış gibi görünüyor.

K: Bakalım. Yılanın tehlikesi ve koşullu bir tepki ile gözlem ve davranış. Bu ikisinin arasında bir fark var mı? Biri hafızanın yanıtı, derin bir şekilde koşullandırılmış ve bütün geri kalanı, diğer tarafta hafızanın bir yanıtı yok, sadece gözlem ve eylem. Bu şekilde yaşayabilir miyiz?

Ö: Çıkarımlar insanın kendini güvenli hissettiğini bildiğinde yapılır ve gözlem ve eylem bu bilinenden ve koşullandırmadan bağımsızdır.

K: Bayım, gözlemliyorum, biri kendisini gözlemlediğinde kıskançlık olur. Buna verilecek koşullandırılmış tepki ya 'Ben kıskanç olmamalıyım' demek ya onu makul kılmak

ya onu bastırmak ya da ondan kaçmaktır. Bunların hepsi kıskançlığa verilen koşullandırılmış tepkilerdir. Diğerisi ise koşullandırılmış cevaplar olmadan kıskançlığın gözlemlenmesidir. Sadece kıskançlığın gözlemlenmesi ve bunun sona erdirilmesi. ‘Kıskançlık’ –bunu daha önce konuşmuştuk— düşüncesi, görüntüsü ve alışkanlığıyla bir kelime. Değil mi? Hepsini açıklamama gerek var mı?

Ö: Tekrar asıl konuya dönebilir miyim? İçinde bulunduğumuz her durumda kıskançlık olduğu için aynı zamanda, her şeyi dinlediğim için, her şeye bir cevabımın olduğu düşüncesi de var.

K: Evet.

Ö: Ve bunları gösterenlerin daha alt seviyede oldukları ve bu duygunun içinde oldukları ama konuşanı dinlediğim ve bütün bunları bildiğim için [K] benim olmadığım.

K: Peki ama ya biri, ‘Ben başkalarının olmadığı şeyim’ derse, o zaman ne olacak? Benim olmadığımın ama senin olduğunun. Ya da senin olmadığının ama benim olduğumun. O zaman ne olacak? Bu üstünlük duygusunun, bu ötesinde olduğun duygunun farkındaysan ne olacak? Farkındaysan devam eder miydin? Böylesi bir duyguya sahip olur muydun? Buna gerçekten de kıskançlığın başka bir şekli diyebilir miyiz, değil mi?

Ö: Bu alışkanlığın bir sorusu.

K: Evet, başka bir şekil, alışkanlık, aynı şey.

Ö: Ama bu farklı şekilde öğrenme alışkanlığını, gerçeğin kulpundan tutmayı ve onun üzerinde oturmayı, doğduğu

andan itibaren çocuğa doğal olarak çok fazlasıyla yerleşik bir durumda, öğrenciye ve kendimize öğrenme ihtiyacını açıklayabilmemizin bir yolu yok mudur?

K: Kendimle ilgili şeyler öğrenirken, ya da düşünüş şeklimle veya güdülerimle, hiçbir zaman başkalarına karşı üstün hissetme düşüncesinin gerçekleşeceğini düşünmüyorum.

Ö: Ama birinin bunu algıladıktan sonra bunu gerçekleştirmeye olan yatkınlığı ve sonra tekrar eski haline düşmesi çok muhtemel.

K: Bu yine bir alışkanlık. Soruya dönersek, bir alışkanlığı bırakmak olası mıdır; alışkanlığın ne yaptığını görmek, yani mekanik bir işleyiş olduğunu, aklın ve beynin mekanikleştiğini, tehlikesini görmek ve onu bırakmak? Görünüşe göre en zor şey bu, bir alışkanlığı görmek ve onu bırakmak.

Ö: Bir bakıma oldukça kolay görünüyor, mesela burada öğrencileri sigara, içki içmedikleri ve et yemedikleri bir yaşam tarzına almak. Bu baya kolay gözüküyor. Ama sadece işleyişte öyle: bir kavrama yeteneğinin yer almakta olduğu gözüküyor, çünkü benim sigara, içki içmediğim ve et yemediğim için dışarı çıkıp bunları yapan insanlarla karşılaştığımda açıkça benim gibi olmadıklarını görüyorum. Kötü olansa, bunun daha derin konularda da geçerli olması.

K: Bu zekâ dolu bir hareket mi? 'Ben senden daha iyiyim' dediğimdeki zekâ mı bu? Nasıl yetiştirebiliriz, geliştirebiliriz bu zekâyı? Aynı şeye geri dönüyoruz.

Yani Bayım, ne yapsak? Bu zekâyı nasıl yetiştirsek? Hepimiz zekânın bir algı ve eylem olduğunda, kavrama yeteneği olmadığında hem fikiriz. Zekâdan anladığımız bu. Şimdi bunu öğrenciye nasıl aktarabiliriz ki o da çok zeki olsun? Ne yapardık? Ne yapardınız Bayım? Bir sürü çocuk, çeşit çeşit sözde kültürlerden çeşitli koşullandırma- larla bir sürü öğrenciyle ne yapardınız? Burada öğretmen olsaydım, hepsini nasıl analiz ederdim? Ve bu analiz etme sürecinde daha zeki hale gelirler miydi? Burada ben olsaydım ne yapardım? Söyleyin Bayım, ne yapardınız?

Ö: Yapabileceğin şey belki bir öğrencide olduğunu bildi- ğin belli bir düşünme alışkanlığını takip etmek olabilir. Ne zaman ortaya çıkarsa, dün olduğu gibi kibarca bir şe- kilde düzeltilebilir ve tartışılabilir.

K: Yaptığın şey bu mu? Böyle mi yapardın? Siz ne yapar- dınız Bayım?

Ö: Öncelikle kendimizi güvenli bir zeminde hissetmeliyiz. Ne konuştuğumuzu bilmeliyiz.

K: Bununla yüzleşeceğiz. Hepimiz buradayız, ne yapmalı- yız? Her birimiz neler yapardık?

Ö: Yaptığımız şey –gelip seni dinlemek, sorumluluğu baş- kasının üzerine atmak. Bu işi bitirelim diye onları bırakı- yoruz.

K: Hayır, onları bırakmak istemiyorum.

Ö: Belki de şu açıdan bakabiliriz olaya. Tahminen akılları- nın şu andaki çalışma şekli onlara oldukça doğal geliyor ki bir şey görüyorlar ama harekete geçmiyorlar.

K: Bununla nasıl başa çıkacaksınız?

Ö: Bunu onların fark etmesini sağlamanız gerekiyor önce. Bunun hakkında konuştuk ve bunun gerekliliği olduğunu anladık ama öğrenciler daha anlamadı.

K: Bu tür şeylerle ilgilenmiyorlar. Nasıl yapardınız, ne yapacaksınız? Onlarla yüzleşeceksiniz. Bu mücadeleyle nasıl başa çıkacaksınız, öğretmenler, bir topluluk, birlik olarak kimsenin bir fikri yok mu? Birlikte bunu nasıl başa-rabiliriz? Söyleyin Beyler.

Ö: Soru, çıktıkları tutuculuğu değiştirmek amacıyla nasıl başka bir tutuculuk yaratılmamalıymış gibi duruyor. Mesela, Katolik bir çevreden ya da Ortodoks bir çevreden gelsinler, o ya da bu çevreden her neyse, bir çevreyi bırakıp, ya da belki de onlar öyle düşünüyor, söylediğinize bakılırsa nasıl yeni bir tutuculuk yaratılmaz?

K: Evet.

Ö: Şimdi soru bu.

K: Anladım. Yapacağımız şey bu mu?

Ö: Bir şeyin hakikatini görürsen, bu bir tutuculuk olur muydu? Demek istediğim, burada bu öğretiliyor, öğreti-ler bunu söylüyor demek yerine söylenmekte olan şeyin hakikatini görmek ve öyle hareket etmek zorundasın. Her şeyin işleyişini her seviyede bir teste tabii tutuyorsun. Mücadele ettiğin asıl ana ulaşıyorsan, bunun nasıl ortaya çıktığını bilmiyorum.

Ö: Ortaya çıktığını inkâr edemeyiz.

Ö: Evet ama onunla mücadele etmek ve ortaya çıktığı gibi analiz etmek bizim işimiz.

K: Bunu mu yapacaksınız? Bir şeyin ortaya çıktığı her zaman onu işaret mi edeceksiniz?

Ö: Tartışacağız.

K: Bunu mu yapacaksınız?

Ö: Birilerinin dinlemesi gerekir.

K: Ayın sonunda diyecekler ki, 'Bunların hepsini daha önce duymuştum'.

Ö: Öğrenirken uygulamaya geçerlerse aynı şey olmaz ve böylece fikir oluşturmazlar ya da yöntem geliştirmezler.

K: Bu problemle nasıl başa çıkardınız? Lütfen cevap verin. Bunu tartışmak zorundasınız. Ne yapardınız? Bir şey öne sürebilir miyim? Yanılabiliyorum ama lütfen düzeltin. Sadece dinleyip kabul etmeyin: bana çıkışın, eleştirin, benimle daha çok içine girin. İnanarak söylüyorum ki radikal bir şekilde psikolojik olarak değişmeliler. Ben olsam böyle yapardım. Bu benim en büyük endişem, başka bir şey değil, çalışmak zorunda oldukları gerçeğinin dışında. Ama en büyük endişem, bağlılığım, tutkum, burayı terk ettiklerinde tamamen farklı insanlar olmalarıdır. Bu benim en büyük endişemdir. Bunun önemi onlar da görsünler diye bunu onlara aktarmak istiyorum, haksız mıyım? Gerekliğini görürlerse gereken neyse öyle yaparlar. Bu onların anlamasını istediğim ilk şey. Yani, onların ne dediğimi dinlemelerini istiyorum, dinlemelerini. Devam edeyim mi?

Ö: Siz sadece soruyu kelimelere döküyorsunuz. Bu soru da, bunun nasıl gerçekleştirileceği.

K: Bunu yapacağım. Şimdi öğretmen benim. En büyük endişem bu olduğundan, her gün onlarla bunun hakkında konuşurdum. Her gün on dakika ya da on beş dakika ayırırdım ve derdim ki, 'Dinleyin şimdi, birlikte kendimizi radikal olarak nasıl değiştireceğimizi bulmalıyız'. Derdim ki, 'Bununla ilgileniyor musun? Bunun olmasını istiyor musun? Sonra bana sorarlardı, 'Değişimden kastın nedir?'. Sonra onlarla karşılıklı bir konuşmaya girerdim. Ve o konuşmada birbirimize ne kadar koşullandırılmış olduğumuzu, bazı şeyleri nasıl kabul ettiğimizi ve daha birçok şeyi konuşurduk. Onların anlamasını sağlamak için bütün enerjimi bu on beş dakikaya ayırırdım.

Ö: Bunun olabileceğini düşünmüyorum, çünkü...

K: Çünkü tutkulu hissediyorum ve bu tutkumu onlara aktarırdım.

Ö: Ama yirmi çalışanın her biri on ya da on beş dakika ayırsaydı her gün...

K: Hayır, demek istediğim hep birlikte. Azaltmayın. Söyledim size, bu benim tutkum; bu tutkuyu onlara aktarırdım. Onlara bunu aktarmak için on değişik yöntem bulurdum; yürürken, otururken yapardım bunu.

Ö: Ama görevimizin sözlü olmadan bunu aktarmak olduğunu düşünüyorum, gerçekten.

K: Sözlü olduğu kadar sözlü olmayarak. Derdim ki, 'Dinleyin beni; dünyada neler olduğunu görüyorsunuz; koşul-

landırılmışsınız, siz busunuz’. Tamamıyla derine inerdim onlarla. Korkmuş değilim. Onlara kendimi açıyorum; benim için sorun olmazdı ama yine de sırtlarına yük yüklemezdim. Onların sırtlarına yük yüklemiyorum. Ne yaptığımı biliyorum.

Ö: Bu zaten yapıldı ama açıkça görülüyor ki bunu doğru şekilde yapmıyoruz.

K: Bunu yapıyorsanız, neyin yanlış olduğunu bulun, neden ateşi yakalayamadıklarını bulun.

Ö: Kesinlikle aşağılanmış olduklarını düşünüyorlar.

K: Biliyorum, ama ben kürsüden indim ve hepsi akıp gitti. Bunların içinden geçtik.

Ö: Ateşi yakalamadıklarını varsayıyorsunuz. Her zaman doğru olmayan bir varsayım gibi görünüyor. Ateşi yakalamış belli bir öğrenci sayısını kolaylıkla düşünebilirdik. Büyük bir yangınla yanmıyor olabilirler ama ateş orda ve gittikçe büyüyor.

K: Ateş hayatlarının geri kalanı boyunca yansın diye ateşi yakalamalarını istiyorum, birkaç günlüğüne yanıp ortadan kaybolması için değil. O ateşe sahip olmalarını istiyorum.

Ö: Bence birkaç öğrenci sahip.

K: Baylar, soruyu size yöneltebilir miyim? Bu sizin için bir tutku mudur? En büyük endişemiz gerçekten bu mudur, çalışmayı ve geri kalanını bir yere bırakırsak; her birimiz için bu tutkulu olduğumuz bir endişe midir? Görüyor-

sunuz, onlarla buluşacağım ve bunu onlara aktaracağım. Bunu nasıl yapmam gerektiğini bulacağım; bulabileceğimi biliyorum çünkü bu konuda tutkuluyum.

Ö: Khrisnaji, her gün diyorsun ki, 'Bunu nasıl yapacaksın, şunu nasıl yapacaksın?'. Bu tek cevabın, değil mi?

K: Daha fazla 'Nasıl' kullanmayacağım.

Ö: Ama sürekli 'Ne yapacaksınız?' dediğinde tek yanıtlımız sessiz olmamız. Yeteri kadar umursarsam, bunun hakkında yeteri kadar tutkuluyusam bunu yapacağım.

K: Hayır, eğer tutkuluyusanız, bu tutkuyu onlara aktarmalısınız. Eğer sizle ben bunun hakkında tutkuluyusak, bu tutku bize ortak. Sizin tutkunuz benimkinden farklı değil. Tutku tutkudur, değil midir? Ve bizim öğrenciye yaklaşımımız aynı olmak zorunda. Yani öğrenciye karşı kendimizle çelişmediğimiz konusunda dikkatli olmalıyız. Tutkunuzla bir şey söyleyebilirsiniz ve ben tutkumla sizin dediğinizle çelişecek bir şey söyleyebilirim. Ama ikimizde tutkuluyuz. Yani bunun üzerine daha çok gitmeliyiz ki siz ve ben çelişmeyelim.

Ö: Evet, kendi aramızda çokça zaman geçiririz.

K: Bunu şimdi yapıyoruz. Birbirimizle çalışmamak için dikkatli olmalıyız. Bunu birbirimizle çalışmadan nasıl aktarabiliriz?

Ö: Eğer gerçekten gözlem, farkındalık ve burada yaptığımız şeyde ilgi varsa, bu çelişkinin ortaya çıkacağını düşünmüyorum. Ama sorunun değişik şeyler söylemeyi engellediğini de düşünmüyorum. Bence soru, burada

yaptığımız şeyde bir bütün olduğumuz?

Ö: Olay şu ki, öğrenciler Krishnaji'den kabul ettikleri şeyleri öğretmenlerden etmeyecekler. Biliyorsunuz, öğrenciler toplantılarında söylediler, 'Burada öğretmenin görevi öğretmek ve diğer işleri Krishnaji'ye bırakmaktır'.

K: Olamaz.

Ö: Krishnamurti'nin öğretilerini öğretmenden duymak istemediklerini söylediler.

K: Hayır, öğretiler hakkında konuşmazdım. Bu kültürde veya bu zamanlarda çok gerekli bir şey olarak, insan aklının evrimi hakkında endişeliyim ve hepimiz endişeliyiz. Bütün endişelendiğimiz şey bu, Krishnamurti'nin öğretileri değil. Hepsinin canı cehenneme.

Ö: Hepsi *senin* öğretilerin olmadığına geliyor.

K: Hayır, tabii ki değil.

Ö: Sorun buyduysa dursak iyi olur çünkü K bir gün burada olmayacak.

K: Buna pek de girmek istemezdim. Derim ki: bunun hakkında endişeli miyiz, bunun hakkında tutkulu muyuz? Kimin öğretisi olduğuyla ilgili değil bu.

Ö: Ama eğer insanın evrimiyle yeteri kadar tutkuluysan, o zaman nasıl ilişki olabilir?

K: Oh, evet, tabii ki, bir ilişki olmalı.

Ö: Eğer insandaki değişimin ihtiyacını görmekle aynıysa.

K: Evet, senle ben insandaki evrimin temel ihtiyacını görebiliyoruz. Sen ve ben bu konuda çok emin, tutkulu hissedebiliriz kendimizi, Bu tutkuyu benim yaptığımdan başka bir şekilde aktarmaz mıydın?

Ö: Evet.

K: Ve bunda çelişki olabilir. Tabii ki.

Ö: Öğrencinin yorumlama şeklinde bir çelişki olabilir mi demek istiyorsunuz?

K: Hayır, nasıl aktardığında; öğrenciye söylediğinde değil ama öğrenciyle olan bir sorunla nasıl başa çıktığında. Ben bir şekilde baş ederken sen başka bir şekilde baş edersin. Bu yüzden burada bir çelişki olabilir, dediğim şey bu.

Ö: Herkes politik olarak, psikolojik olarak, eğitimsel olarak, dinsel olarak insanoğlunun evrimiyle alakadar olduğunu söylüyor. Bin bir çeşit yaklaşım var.

K: Görüyorsunuz, ben kürsüden indim. Gerçekten bir yöntemim yok ve bana yeni bir öğretmen olarak kendi çıkarımı düşünmemem gerektiğini de söyledin. Bunu anlıyorum. Benim tutkum evrimin bu temel ihtiyacını anladıklarını görmektir. Ve onlarla konuşacağım. Konuşmam ve onlara karşı davranışlarım sizinkiyle aynı olmalı, yoksa hepimiz birbirimizle çelişiyor olacağız. Demeye çalıştığım şey kısaca bu. Siz diyebilirsiniz ki, 'Yaşlı oğlan, sigara içme'. Ama ben derdim ki, 'Bak, lütfen, bu bir alışkanlık, bu alışkanlığı edinme'. Yani burada bir çelişki var.

Ö: Evanjelist akımında insanlar aklın bir oyununu faydalı hale getirir.

K: Oyunlar istemiyorum.

Ö: Bence hiçbirimiz burada oyunlar istemiyoruz.

K: Tabii ki istemiyoruz.

Ö: Ama tamamıyla başka bir tanesine geçmektense aklın açık bir şekilde kendi özsaygısını yükseltme becerisi var.

Ö: Ama insanın dönüşümü hakkında yeterince tutkuluy-sanız o zaman nasıl çelişki olabilir ki?

K: Ah, evet, elbette çelişki olmalı.

Ö: Evet, siz ve ben insanın dönüşümü için gerekli olan temel ihtiyacı görüyoruz. Siz ve ben onu çok güçlü, tutkulu bir şekilde hissediyoruz. Şimdi, onu benden daha farklı bir şekilde aktarmaz mıydınız?

K: Evet.

Ö: Ve bunda bir çelişki olmalı. Elbette.

K: Öğrencinin yorumladığı şekilde bir çelişkinin olabileceğini mi kast ediyorsunuz?

Ö: Hayır, sizin aktardığınız şekilde; öğrenciye söylediğiniz şekilde değil ama problemle, öğrenciyle birlikte uğraştığınız şekilde. Ben onunla bir şekilde uğraşabilirim ve siz başka bir şekilde uğraşabilirsiniz. Bu yüzden onun içinde bir çelişki olabilir. Gerçek çelişki, benim hakkında konuşmakta olduğum şey.

K: Politik olarak, psikolojik olarak, eğitimsel olarak, dini açıdan herkes insan neslinin dönüşümü ile ilgilendiğini

iddia ediyor. Sonsuz sayıda yaklaşım var.

Ö: Bakın, ben kürsüden indim. Gerçekten bir güdüm yok ve siz bana, yeni bir öğretmen olarak öz-çıkarımın olmasını işaret ettiniz. Onu görüyorum. Şimdi benim tutkum, bu temel dönüşüm gerekliliğini anladıklarını görmek. Ve ben onlarla konuşacağım. Onlarla konuşmam ve onlara karşı olan hareketlerim sizinkilerle aynı olacak aksi takdirde hepimiz birbirimizle çelişiyor oluruz. Temel olarak söylemeye çalıştığım tek şey bu. Şöyle diyebilirsiniz, 'Yaşlı adam, sigara içme'. Ve ben de derim ki, 'Lütfen bakın, bu bir alışkanlık, bir alışkanlığa yakalanmayın'. Böylece hemen bir çelişki olur.

Ö: Evanjelik harekette insanlar zihnini aldanmasını kullanır.

K: Aldatmaca istemiyorum.

Ö: Burada sanırım hiçbirimiz aldatmaca istemiyoruz.

K: Elbette istemiyoruz.

Ö: Ama zihnini kendi öz-imgesini kaydırma ve sonra tamamen farklı bir imgeye geçme konusunda bariz bir yeteneği mevcut.

K: Biliyorum, tamamen sahtekârlık.

Ö: Tamamen sahtekârlık bu.

K: Size katılıyorum ama sahtekârlıktan bahsetmiyoruz. Tekrar mı başlamamız gerekiyor? Hepimiz insan zihninin radikal (kökten) dönüşümünün önemini görmüyor muyuz? Benim gördüğümü ve sizin görmediğinizi düşünün;

bu durumda size göstermem gerekir, öyle değil mi? Onun ne kadar önemli olduğunu size göstermem gerekir ve size derim ki, 'Tanrı aşkına lütfen, söylemem gereken şeyi dinleyecek misiniz?' Dinler misiniz yoksa şöyle mi dersiniz, 'Sevgili arkadaşım, çok fazla ciddisin, unut onu'? Ya da söylemem gerekeni dinler misiniz? Böylece, öğrencilere şunu sorarak devam ederim, 'Söylemek istediğim şeyi gerçekten bulmak istiyor musunuz?'

Ö: Onların bazıları, kendilerinin temas etmedikleri bazı konular hakkında konuştuğunuzu hisseder. Onlar kendileri yetişkinliğe erişemediler ya da bunun gerekliliğini görebilecek kadar dünya ile deneyimleri olmadı.

K: O gerekliliği görürler.

Ö: Hayır görmezler.

K: Benim işim onlara göstermek. Hayır, onu istemelerini sağlayacağım.

Ö: İyi, o zaman işimizi çok kolaylaştıracaksınız.

K: O benim sorumluluğum, işim, ekmek kapım, bu yüzden buradayım.

Ö: Bize, 'Dinleyecek miyiz' diye sordunuz. Hepimiz, 'Evet dinleyeceğiz' diyeceğiz.

K: Ve onu fikirlere tercüme etmeyeceksiniz.

Ö: Evet, bunu yapmaya çalışacağımızı söylüyoruz.

K: Çalışmayın, denemeyin, sadece yapın.

Ö: Ama söylediğim şeyi görüyorsunuz.

K: Bayım, çok iyi anlıyorum.

Ö: Eğer tercüme ediyorsak, dinlemiyorsak, o zaman bu şeyin tamamen bir saçmalık olur.

K: Bu yüzden değişim gerekliliğini tercüme etmeyin veya onunla ilgili soyutlama yapmayın. onu soyutlamayın.

Ö: Onu dediğiniz gibi tercüme ediyor olabilir.

K: Hayır, lütfen bunu yapmayın.

Ö: Ama eğer yapıyorsak.

K: Lütfen diyorum, bunun farkına varın.

Ö: Yapamam.

K: Onu yaptığınızı görün ve onu durdurun.

Ö: Ama insan zihninde kendini kandırma var.

K: Elbette.

Ö: Bu kendini kandırma onu da kapsar, biz onu yaptığımızı görmeyiz.

K: Onu soyutlamayı durduramadığınızı mı söylüyorsunuz?

Ö: Dürüst olmak gerekirse tek söylemek istediğim, eğer onu soyutluyorsam o zaman onu görmüyorumdur.

K: Bu yüzden onu yapmıyorsunuz.

Ö: Onu yapmadığımı söylüyorum.

K: Bu yeterince iyi.

Ö: Yeterince iyi olmayabilir.

K: Durun, şimdilik yeterince iyi. Onun içine girelim. Bu, fikirlerle ilgilenmediğiniz ama eylemle ilgilendiğiniz anlamına gelir.

Ö: Sanırım söylediği şey, onun kendisini kandırıyor olabildiği.

K: Onu siz bulacaksınız. ‘Kendimi kandırıyor olabilirim’ demeyin ve onun hakkında konuşun.

Ö: Eylemin dışında bir soyutlama yapıyor olabilirim.

K: Evet, ama kendinizi mi kandırdığınızı yoksa bir ilüzyona mı yakalandığınızı bulun. ‘Olabilirim’ demeyin.

Ö: Tamam, onu nasıl bulursunuz, kesin olarak?

K: Harekete geçmek istemediğiniz veya bir fikirden kaçmak istediğiniz için, ya da bir çeşit güdü olan değişim ihtiyacı olduğu için soyutlama yaptığınızı söyledik.

Ö: Burada soyutlama derken oradaki soyutlamanın bir öz olduğunu, öz-imgesiyle ilgili bir soyutlama olduğunu mu kast ediyorsunuz?

K: Bir dakika Bayım, bir şeye bağlı kalalım. Her ikimiz de insan zihnindeki radikal değişikliklerle ilgili mutlak gerekliliği görüyor muyuz? Hakkında konuştuğumuz tek şey bu. Şimdi şunu dinleyin, onunla ilgili olarak bir fikre soyutlama yapıyor musunuz?

Ö: ‘Radikal değişim’ kelimelerinin sizin için psikolojik olarak bir anlamı olsa da olmasa da.

K: Ne demek istediğimi size aktaracağım.

Ö: Radikal değişimin ne anlama geldiğini bilmiyorsanız...

K: Size açıklayacağım. Kelimelere boğulmayın. Radikal değişimin ne olduğunu size açıklayacağım. Radikal değişim uymamak, bir örüntüye uymamak demektir. Bir şeye, herhangi bir otoriteye, kendi deneyimlerinizin otoritesine veya başka birinin otoritesine uymamaktır. Doğru mu? Takip ediyor musunuz?

Ö: Evet, takip ediyorum.

K: Bir örüntüye uyarak psikolojik açıdan konuşuyoruz.

Ö: Bir düşünce ve düşünselleştirme örüntüsü.

K: Veya düşünselleştirme, evet aynı şey. Ve radikal değişim ben bir şey olacağım, ben değişeceğim demek veya benzer şeyleri söylemek değildir, hep birlikte zamanı ortadan kaldırmaktır. Doğru mu? Bu, dönüşümdeki temel şeylerden biridir; çok fazla açıklama yapabilirim ama bu temel şeylerden biri. Onu görüyor musunuz?

Ö: Sanırım hepimiz sizinle birlikteyiz.

K: Şimdi durun, eğer hepiniz benimle birlikteyseniz, konuşmakta olan kişiyle birlikteyseniz onun önemli olduğunu hissedersiniz, değil mi?

Ö: Bariz bir şekilde.

K: Bariz biçimde. Şimdi, onu öğrencilere aktarmaya yetecek kadar coşkulu, tutkulu bir şekilde hisseder misiniz; ‘Hemen harekete geç, zamanın araya girmesine izin verme’ demek için ve onunla ilgili her şey için.

Ö: Bir örüntü içinde hareket ettiklerini, düşündüklerini, ona uyum sağladıklarını gördüğümüz zaman bunu yaparız.

K: Ama görüldüğü kadarıyla onlar bunu yapmazlar.

Ö: Her zaman değil, ama bazen.

K: *Bazen!* Tanrım, siz insanlar! Oğlumun zeki olmasını isterim, karakersiz, zayıf iradeli biri olmasını istemem. Dünyada yaşamakta olan insan yaratıklarının geri kalanından tamamen farklı olması benim en büyük dileğimdir.

Ö: Yani siz toplam bir zekâ istiyorsunuz.

K: Evet öyle. Söz konusu nokta başka türlü nedir ki? Şöyle diyebilirsiniz, ‘Tamam, niçin hayatımı bunun için harcayayım?’ Bana sorabilirsiniz, ‘Elli yıldan beri konuşuyorsun, onu orada yaptın mı? Orada yapmadıysan bu çocukların yapmasını hangi kahrolası sebepten dolayı istiyorsun?’ diye.

Ö: Soruyorum, onu orada yaptınız mı; ben yaptım mı?

K: O halde ne söylemeye çalışıyorsunuz?

Ö: Bizim görevimiz çok daha zor çünkü onlara, tamamen kurtulamadığım bir şeyi aktarmam gerekiyor.

K: Siz tamamen özgür değilsiniz ve onlar da tamamen

özgür değiller. Bunun içinden geçtik. Onlarla bu konuda konuşuyorsunuz ve diyorsunuz ki, 'Bakın, bu açıdan her ikimiz de aynı seviyedeyiz. Tarihi sizden daha iyi biliyor olabilirim ama bu başka bir konu. Kürsüden indiğim ve bu sorunda sizlerle birlikte olduğum için ikimiz bulup ortaya çıkaralım.'

Baylar görüyorsunuz ki bunu, konuşma yaptığım eski jenerasyona (kuşağa) farklı bir şekilde ortaya koyarsam hoşlarına gider. Bu fikirleri ve benzeri şeyleri severler ama onlar zaten ağır biçimde koşullanmışlar. Çalışmalar, evlenmeleri gerek, ve benzeri; çok büyük problemleri var. Burada bu öğrencilerle yetişmiş insanların sahip oldukları bu müthiş problemleri bulunmuyor. Dolayısıyla belki de onları değiştirebiliriz.

Ö: Krishnaji, kendimizin körlüğe yol açan körlük içinden olmadığımızdan nasıl emin olabiliriz?

K: Onu bulmak sizin işiniz. Körseniz, neden kör olduğunuzu bulun. Bakın, hepimiz şöyle diyoruz, 'Evet, eğer ben körsem geri kalan her şeyi nasıl değiştirebilirim, yönlendirebilirim?' Ve o açıklamayı yapıp orada kalıyorsunuz. Ne dersiniz Bayım?

Ö: Öyle görünüyor ki koşullandırmanın içinden görmüş olmak başka bir şey ve sevgi (AŞK) tamamen başka bir şey.

K: Evet, sevgi tutkudur.

Ö: Bir düşünce örüntüsü olduğunda genellikle onu görebilirim ve zihnin içinden geçtiği bütün düşünce örüntülerini görüp göremediğimden emin olamam ama bazen sev-

ğinin bir fikir olduğunu hissederim. Ne demek istediğimi görüyor musunuz? Benim için sevgi bir fikirdir, daha çok, ‘Sevmeliyim’ gibi bir şeydir.

K: Biliyorum. O yüzden sevmiyorsunuz.

Ö: O sevgi, o coşku, o tutku olmadan bir çeşit soğuk, analitik entelektüel bir şekilde bir öğrenciye yaklaşımda şartlanma hakkında konuşuyor olsak bile, bazı alışkanlıklara işaret ediyor olsak bile onun dikkatinde bir eksiklik...

K: Sevgimiz olmadığı için her şeyin sözel ve entelektüel hale geldiğini ve bu nedenle onun gerçekten derin bir etkisinin kalmadığını mı söylüyorsunuz?

Ö: Onlar öyle hissediyor gibi görünüyor.

K: Eğer öyleyse ne yapacağız? _ Bir sonraki adım ne? Onlara her zaman öğüt verdiğimizizi, daima neleri yapmaları gerektiğini söylediğimizi biliyoruz. Bundan sıkıldılar. Bunu tamamıyla biliyoruz. O zaman ne yapacağız? Sevginin olmadığını hissediyorlar ne olacak? Oradan hareket edin; onu tekrar etmeyin ve orada kalmayın.

Ö: Sanırım çocuklar için, öğrenciler için, birbirimiz için muhabbetimiz var.

K: Ama o bundan çok daha fazlası.

Ö: Sevgiden, bu odada kullandığımız anlamda bahsediyorum. Herkesin farkında olduğu gibi, bir kişi kendi sorunlarıyla ilgilendiği zaman sevgi diye bir şey olmaz. Öğrencilere karşı muhabbetimiz var, endişelerimiz var, sempatimiz veya empatimiz var ama eğer şey yoksa...

K: Ne yapacaksınız? Anlıyorum. Küçük bir sevgimiz var ama yeterince iyi değil. Sevgimiz olmalı – sevgi olmalı. Sonra ilerleyin. Bu şeye nasıl sahip olmalı? Hindistan’da burada veya Ojai’de, her yerde sevgi olmayabilir. Görelim. Takip ediyor musunuz Bayım? Benim sevgim var ama onun yeterince iyi olmadığını görüyorum. Diğeri ise gerekli olan şey. O halde nasıl devam edeceğim, ilerleyeceğim? ‘Sevgim yok ama ufak bir muhabbetim var’ demeye devam mı edeceğim? Ve sonra ne olacak? Bir sonraki adımım ne?

Ö: Sevgi kimsenin geliştirebileceği bir şey değildir.

K: Kabul edildi. Geliştirme zaman anlamına gelir. Bir soğanı yetiştirebilirim ama sevgiyi yetiştiremem, geliştiremem.

Ö: Sanırım bu yer sevgi üzerine kurulmuş olsaydı...

K: Baylar, eğer bende sevgi yoksa, belki sizde olabilir, ne yapmalıyım?

Ö: Bilmiyoruz.

K: Niçin? Onların hepsi sizin çocuklarınız, sizin oğullarınız ve kızlarınız ve eğer varsa sizde o sevgiden var. O sevginin sizde olduğunu ve onlarda bulunmadığını var sayalım, ne yaparsınız? Bu sizin en yakıcı, en büyük arzunuz, tutkunuzdur.

Ö: Bizim hakkımızda konuşuyoruz.

K: Pekâlâ. Size diyorum ki, ‘Bende o sevgiden var. Sizde olabilir. Bende o sevginin olmasına yardım edin, en azın-

dan onu koklamama, lezzetini almama.'

Ö: Sanırım o olur, onun olmasından kaçamazsınız.

K: Neden olmasın? Onun yetiştirilemeyeceğini biliyorum, onun bana verebileceğiniz bir şey olmadığını biliyorum.

Ö: Bir kişide sevgi varsa, konuşmacıda sevgi varsa onun ileilmek zorunda olduğunu düşünüyorum, bundan kaçınılamaz.

K: Biliyorum ama onu iletemezsiniz, ben de iletemem çünkü bende ondan yok. O halde sizden isteğim şu, lütfen ne yapmam gerektiğini bana öğretin. İnsanlara hakimiyet kurmak istemem benim arayış gücüm mü? Bu mudur? Onun bende olması için her şeyden vaz geçerdim – sahip- lenmek anlamında 'bende bulunması' değil. Daha önemli olduğunu düşündüğüm şey güç mü, konum mu, kendimi düşünmem mi veya buna benzer bir şey mi? Onu araştırırdım. Onu bulmak için her şeyi yıkardım çünkü onsuz her şey bir küle dönerdi.

Ö: Eğer bende sevgi olmadığını söylüyorsam o da zaten bir öz-ime değil mi?

K: Biliyorsunuz, sizde sevgi yok. Elbette sözel olarak konuşuyoruz ama onu kelimelere dökemezsiniz. Onunla ilgili bir his vardır, onun geri kalanıyla ilgili olağan dışı bir his vardır – bildiğiniz bir his. Ama şimdilik sadece sözel olarak konuşuyoruz. Sizde onun tamamı olabilir ve bende ondan yok. Benim içimde ondan yok ve ben o çiçeğin içi- me doğmasını isterdim.

Ö: O anlamdaki sevgiden bahsettiğinizde neyi kast edi-

yorsunuz? Şu anda hakkında konuşmakta olduğunuz o sevgi kalitesiyle söylemeye çalıştığınız şey nedir?

K: Ne mi kast ediyorum? Kısmen benim tutkumu, kısmen o tutkuyu.

Ö: Tutku mu, o tutku da nedir?

K: Onu açıklamam gerekiyor mu?

Ö: Öyle sanırım Krishnaji, çünkü burada hiç gereği olmayan müthiş bir yanlış anlama var ama pek çok kişi için o bir soyutlamadır, duygusal bir soyutlamadır.

K: Onun duyguyla, hislerle, romantizmle bir alakasının olmadığını söylemiştik.

Ö: Bu yerde, bu okulda, bu kişiler arasında, bizim aramızda, öğrenciler arasında, buraya gelenler arasında bu ne anlama geliyor? Onun anlamı ne? Hakkında konuştuğunuz şey nedir? Hakkında konuştuğunuz şu kalite nedir?

K: Kelimelere dökülebileceğini sanmıyorum. Tanım tanımlanmamıştır, kelime tanımladığı şey değildir. Dünya hakkında değil, şey hakkında konuşuyoruz.

Ö: Ama biri tutku, dostanelik derse...

K: Hayır, dostane kelimesini kullanmayın. Muhabbetin, dostaneliğin, kibarlığın, hassas olmanın sevgiyle bir alakası yok.

Ö: Ne o halde?

K: Tüm bunların dışlanmasıdır, sonra elinizde diğeri kalır.

Ö: Dostluğu, tutkuyu dışlıyor musunuz?

K: Hayır, eğer sizde sevgi varsa diğerleri de onu takip ederek gelir ama eğer tüm bu şeylerden sizde koca bir sepet dolusu varsa diğer şey olmayacaktır.

Ö: Ama sevgi, en azından benim için, sonsuz bir şeydir, tarifi olmayan bir şeydir.

K: Onu söylemiştim. Tarifi yok. Kelime tarif ettiği şey değildir. Bu yüzden onun hakkında kelimelere boğulmıyacağım.

Ö: Bir kişi her zaman için total gerçekliğin bulunduğu bir uçakta değil bizim için hangimizin olmadığı ne anlama gelir? O totaliteyi bilmediğimiz için daha az ölçüde kutsal olan bir şeyi kullandığımızı ve o yüzden sevgi hakkında kolayca konuşmanın müthiş şekilde tehlikeli olduğunu düşünüyorum.

K: Ben olabilirim. Eğer çok sakın olursanız onu size aktarabilirim. Tüm bu argümanlara rağmen, eğer belki de çok sakinseniz onu bilebilirsiniz, ben size onu aktarabilirim ya da sözlü olmayan bir iletişim olabilir. Bundan dolayı şimdi, onu bu öğrenciler için istiyorum, takip ediyor musunuz? Tek endişem bu, başka bir şey değil.

Ö: Her türlü öz imge onu görmeyi engelliyor gibi görünüyor. Ama o öz imgesini göremiyorum, benim için net değil. Şimdi siz, benim öz imgemi gördüğünüzü söylüyorsunuz. Öz imgemi bilerseniz canımı yakabilirsiniz.

K: Kesinlikle.

Ö: Şimdi, sevgi her zaman canımı acıtmaktan kaçınmak mıdır?

K: Hayır, hayır.

Ö: Hayır mı?

K: Kesinlikle hayır. O, bir cerraha gitmeye benzer.

Ö: Hayır, ben psikolojik incinmeden bahsediyorum.

K: Psikolojik olarak söylüyorum. Eğer canınız yanmışsa, incinmişseniz sorunu alırsınız ve incindiğiniz sorunun içine girersiniz.

Ö: Görüyorsunuz, bende bu çok mütevazı olduğum düşüncesi olduğunu söylerseniz incinebilirim.

K: Evet, şöyle derdim, 'Bakın, çok mütevazı hissediyor olabilirsiniz ama kendinizle bir oyun oynuyorsunuz.

Ö: Ama o beni incitebilir.

K: O zaman onu alın. İncinebilirsiniz; ona bakın ve neden incindiğinizi görün.

Ç: O halde siz, bazen belki de her zaman, öz imge görülmeden ve buharlaşıp uçmadan önce biraz şey olması gerektiğini mi öne sürüyorsunuz...

K: Elbette kaçınılmaz bir şekilde sarsıcı olabilir. Ben bir Katolik isem ve bu bana, benim kendim için yarattığım bir imaj gibi geliyorsa gelip bana şöyle dersiniz, 'Sersem olma'. Ben şok olurum ve sizi hiç dinlemem.

Keşke tek bir şeye tutunsaydınız. O da, benim başlıca en-

dişem olan radikal, derin psikolojik değişim ve öğrenci buradan ayrılırken tamamen değişmiş olması gerekliliği. Bu benim endişem. Bu endişenin içinde benim sevgim var; onu seviyorum; onun hakkında öylesine tutkuluyum ki.

Görüştüğümüz zaman bunu aktaracağım, şöyle diyeceğim, ‘Bak, bu benim tutkum. Dünyaya, neler olup bittiğine, aldatmaya, yalanlara, bütün terör olaylarına bakacak olursan neden öyle olduğunu görürsün’. Şöyle derim, ‘Bak, bu yüzden değişmek zorundasın, tamamen farklı olmalıdır. Üstün bir oluşum değil, sadece farklı ol’. Ve onun içine girerim. Bunun neyi kapsadığını söylerim: ‘İçinde sevgi olmalı, sevgin olmalı’.

O da şöyle diyecek, ‘Evet Bayım, ondan bol bol var çünkü filanca kızla birlikte uyumak istiyorum’. Doğru mu? O zaman ben yıkılırım, onun içine girerim: ‘Sevgi olduğu zaman kıskançlık yoktur, nefret yoktur’ ve onun içine girip onu kanımla aktarırım.

Ö: Krishnaji, asıl gerçek şu ki öğrencilerle ilk kez karşılaştığımız, onlara baktığımız ve niçin utandıklarını ve korktuklarını gördüğümüz o ilk an dünyanın neden böyle olduğunu sormaya başlamak için uygun zaman değil. Bu nedenle, onların kendileri hakkında bu imgeye sahip olduklarını gördüğümüzde ne yapmalıyız?

K: Buna bozulurdum. Şöyle derdim, ‘Bir imgeniz olmasın; neyle ilgili olduğunu görün. İncineceksiniz. Tanrı aşkına, incinmeyin, çünkü bir imgeniz olduğu sürece incineceksiniz’. Takip ediyor musunuz?

Ö: Bu onlarla ilk kez karşılaştığımız zamandır, onları koridora alırsınız.

K: Biliyorum, ilk andan itibaren buranın evleri olduğunu, burada sevildiklerini hissetmeliler. Bunu yapamadığınızı biliyorum. Bırakın bunu.

Ö: O zaman, dönüşümün neden gerekli olduğunun detaylarına girmeden onlarla görüşmemizde bunu onlara nasıl hemen aktarabiliriz?

K: Ben onu aktaracağım çünkü çok şiddetle hissediyorum. Onu tamamen doğru bir şekilde aktarırım. Ben onu aktarırdım ama onların onunla ilgili bir şey yapıp yapmayacakları tamamen başka bir konu. Ne hakkında konuştuğumu bilirler. Dinleyicilerle konuştuğum zaman ne hakkında konuştuğumu kesin bir şekilde bilirler. Onu yapmak istemeyebilirler, şöyle diyebilirler, ‘Tanrı aşkına, o çok zor, gidin ve başka bir şey yapın, benim sorumluluğum para kazanmak’; ama neyden bahsettiğimi bilirler.

Bu yüzden, burada ne hakkında konuştuğumuzu bilmelerini isterim. Eğer biz net değilsek onlar da net olmazlar. Biz kendimize karşı net değilsek kafalarını daha da karıştırırız. Bu yüzden, onu yapmayı gerçekten istiyor muyuz veya bunun mutlak gerekliliğini hissediyor muyuz dedim. Şimdi burada dört, beş veya altı aydan beri onlarlayız. Onlara yemek pişirebiliriz. Üzgünüm, ‘yemek pişirmek’ kelimesini iyi anlamda kullanıyorum, çirkin bir manada kullanmıyorum. Okulların bu çocuklara yemek pişirmek için var olduklarını düşünüyorum, ama öyle değil.

Baylar bakın, geçen akşam çocuklara ‘Davranın’ diyen bir şey dinledim. Her geçen gün kafalarına kazınıyor. Onu yapmalıyız demiyorum. O şekilde şartlanıyorlar. Burada bu şekilde şartlanmalarını kaldırabilirsek, ‘izleyin’ demeliyiz.

Ö: Bunu da konforsuz (rahatsızlık verici) bulmazlar mı?

K: Anlaşılan o. İncinirler, rahatsız hissederler, korkarlar. Bu yüzden onun içine girmeli, tamamen dışarı çıkarmalısınız. Onlara rahatsızlık veriyorsunuz, tabii hayat da onlara rahatsızlık veriyor.

(Duraklama)

Ertesi gün konuşmadan sonra, genç bir adam bana gelip şöyle dedi, 'Ne hakkında konuştuğunu anladım, seninle birlikte olmak istiyorum, çok daha fazlasını almak için'. Ben de dedim ki, 'Bu bir uyarılma. Sadece uyuşturucu bir hap da alabilirsin'. Şöyle cevap verdi: 'Hayır, hayır, günlerimi sizinle konuşarak, sizinle birlikte olarak geçirmek istiyorum'. Şöyle dedim, 'O zaman sen birine bağımlısın'. Gerçekten çok hareketliydi, ağlamaya başladı, 'Ne yapmalıyım?' diye sordu. Burada başka bir konu var çünkü orada yılda sadece dört defa toplanıyoruz. Burada ise çocuklar aylardan beri bizimle.

Ö: Çocukları inciteceğimizi kabul ettiğimiz zaman çok, çok tehlikeli bir zemindeyiz.

K: Hayır, ben onları incitin demedim. Bayım, onlar çocuk, onlar genç, hassaslar, duyarlılar. Aynı zamanda şartlanmışlar, sertler ve bir kanalın içinde kalmışlar. Onları onun dışına çekmelisiniz. Bu incitebilir ama tamamen sizin nasıl ilgilendiğinize bağlı.

Ö: Onları incitmenin meşru olduğu alan konusunda mütahiş bir şekilde açık, net olmalıyız.

K: Bayım, bu tamamen sizin konuyla nasıl ilgilendiğinize bağlı.

Ö: Birinin şartlandığını görmek için kalbinizde sevgi olması şart değil.

K: Elbette değil.

Ö: Onların imge-yaratma sürecini görüyorsunuz ve onları nasıl inciteceğinizi biliyorsunuz ama onun içine girerseniz ve onlar inciniyorlarsa, size bakıyor ve hiçbir sevgi görmüyorlarsa, hiç tutku görmüyorlarsa o zaman gerçekten korku mevcuttur.

K: Biliyorum. Bu yüzden birisi buna engel olurdu. Onlara söyledim. Şöyle derdim, 'Bakın, bir şey söyleyebilirim, bundan incinmeyin, bulmak için dinleyin'. Ona on farklı şekilde yaklaştım. Onlarla meditasyon hakkında konuşurdum. Maalesef, bir yerde kalmak ve birileri için yemek pişirmek benim işim değil. Benim işim görüldüğü kadarıyla, yıllardır yapmakta olduğum gibi ortalıkta dolaşmak. Bu yüzden onlara yemek pişirmek belki de sizin talihli işiniz olabilir. Hepsinden önemlisi giderek daha fazla şartlanmış olmak için çok çeşitli okullara ve kolejlere gidiyorlar. Onları şartlandırmışlarsa, sizin burada onların şartlanmasını kaldırmamanızın sebebini göremiyorum. Ki bu çok daha zor olabilir.

Brockwood Park, İngiltere, 24 Eylül 1976

Krishnamurti'nin Öğretmenlerle Sohbetleri

“Bir şeyi olduğu gibi görüp anında eyleme geçmek zekâdır. Bu zekâyı öncelikle kendimizde bulup, daha sonra öğrenciye aktarabilir miyiz?” –J. KRISHNAMURTI

Birçok eğitimci ve ebeveyn, Krishnamurti'nin insan ve öğrenme sürecinin doğasına dair içgörülerini özellikle çocuk eğitimi açısından yararlı bulur. Gün geçtikçe daha da karmaşıklaşan dünyamızda mantık ve bilgelikten uzaklaşmadan yaşamak isteyenler ve bu bireylerin yetiştirdikleri çocuklar için Öğrenme Ateşi, diğer Krishnamurti kitaplarına değerli bir ilave niteliğinde.

Krishnamurti, 1969 yılında İngiltere'de açtığı Brockwood Park School'un öğretmenleriyle yaptığı bu konuşmalarda, böyle bir okula eğitimcilik yapmak üzere gelmiş birinin rolüne bürünüyor. Bu yeni öğretmenin okul, çalışma arkadaşları ve de öğrencilerle olan ilişkisini dürüstçe ve doğrudan inceleyerek özgürlük ve otoritenin doğasını, korku ve şiddetin kaynağını, bireylerde zekâ ve hassasiyetin uyanma potansiyelini sorguluyor. Bu keşif sırasında bizzat keşfetmenin doğasına ve gözlem ve iletişimde berraklığın gerekliliğine de değiniyor.

Hepsinden öte Krishnamurti, öğretmenler ve okuyucuları, kökten psikolojik değişim ihtiyacını ve bireylerde bu değişimin gerçekleşme olasılığını sorgulamaya teşvik ediyor.

ganj

www.ganj.com.tr

İnternet satış: www.ilknokta.com

GanjYayincilik

GanjYayincilik

9 786055 006662